

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde
2011.gada 23.februārī

Tiesas sēdi vada Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētājs
Gunārs Kūtris.

G.Kūtris.

Sākam tiesas sēdi.

Šodien tiek izskatīta *lieta Nr.2010-60-01 „Par Kredītiestāžu likuma 59.².panta, 59.³.panta, 59.⁴.panta, 117.panta ceturtās daļas 3.punkta, 173.panta ceturtās daļas un 185.panta pirmās prim daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 90., 91., 92. un 105.pantam”*.

Lieta tiks izskatīta šāda tiesas sastāvā:

tiesneši **Kaspars Balodis, Aija Branta, Kristīne Krūma, Vineta Muižniece, Viktors Skudra** un tiesas sēdes priekšsēdētājs **Gunārs Kūtris**.

Tiesas sēdes sekretāre **Līva Rozentāle**.

Šodienas lietas dalībnieki:

pieteikuma iesniedzējs ir 20 9.Saeimas deputāti un šo iesniedzēju pārstāvis saskaņā ar tiesas lietas materiālos iesniegto pilnvarojumu ir zvērināts advokāts **Juris Kaksītis**.

Lūdzu personas dokumentu uzrādiet. Paldies.

Institūcijas, kas izdevusi apstrīdēto aktu – Saeimas – pārstāvis ir zvērināts advokāts **Mārtiņš Paparinskis**.

Lietas materiālos arī ir pilnvara. Lūdzu jūsu personas dokumentu.

Lietā ir arī pieaicinātās personas. Un konkrēti:

Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas pārstāvis, komisijas pilnvarota persona 9.Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas priekšsēdētājs **Kārlis Leiškalna** kungs. Lūdzu... Paldies.

Ministru kabineta pārstāvis... Saskaņā ar Ministru kabineta protokola lēmumu pilnvarots ir Finanšu ministrijas pārstāvis. Un tas būtu **Mārtiņš Brencis**. Jūs pārstāvat Finanšu ministriju? Paldies.

Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvji **Gvido Romeiko**.. Vai jums ir pilnvara? Paldies.

Tiesa kā pilnvaroto bija aicinājusi, protams, komisiju, bet komisija ir virzījusi divus pārstāvjus. Vai otrs pārstāvis arī piedalās? **Guntis Cerbulis**. Paldies.

Biedrības Latvijas Komercbanku asociācijas pārstāvis... ir norādīta zvērināta advokāte **Ketija Tola**. Lūdzu, iesniedziet pilnvaru un arī personas dokumentu. Paldies.

Un pieaicinātā persona ir arī Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Civiltiesisko zinātņu katedras docents, juridisko zinātņu doktors **Jānis Kārklīšs**. Paldies.

Vai lietas dalībniekiem ir kādi lūgumi?

Pieteikuma iesniedzēju pārstāvim?

J.Kaksītis

Godātā tiesa, izņemot to, ko es jau esmu iesniedzis tiesā rakstveidā, lūdzu pievienot lietas materiāliem un izskatīt kopā ar lietu vienu nolēmumu, kuru es iesniedzu Satversmes tiesas kancelejā. Citu lūgumu man nav.

G.Kūtris

Tas ir konkrētais tiesas nolēmums.

J.Kaksītis

Konkrētais Administratīvās tiesas senāta nolēmums par atteikšanos izskatīt administratīvā akta apstrīdēšanu administratīvi procesuālajā kārtībā.

G.Kūtris

Mums, protams, šis nolēmums nav jāizskata un nav jāpārskata, bet tas ir tīri informatīvs materiāls.

J.Kaksītis

Kā, lūdzu?

G.Kūtris

Šis nolēmums Satversmes tiesā nav jāpārskata. Mēs neesam kompetenti pārskatīt, bet tas ir informācijas materiāls.

J.Kaksītis

Tas ir informācijas labad... tādēļ, ka šis nolēmums ir taisīts uz 59.2.panta bāzes vai pamata, un līdz ar to šis nolēmums dod informāciju par to jautājumu, cik plašam personu lokam un vai vispār kādam ir tiesības apstrīdēt administratīvo aktu.

G.Kūtris

Paldies. Tiesa ir saņēmusi šo iesniegto materiālu. Vai Saeimas pārstāvim šis materiāls bija redzams?

M.Paparinskis

Jā, godātā tiesa.

G.Kūtris

Vai Saeimas pārstāvim ir kāds lūgums?

M.Paparinskis

Godātā tiesa, Saeima vēlējās lūgt, vai tiesai nebūtu iebildumu, ja man asistētu ar dokumentiem šā procesa laikā mans blakus sēdošais kolēģis Rūdolfis Eņģelis.

G.Kūtris

Es saprotu, ka Saeimas pārstāvis esat jūs. Kas jums palīdz sagatavot dokumentus, tā ir jūsu personīgā darīšana, kas jums palīdz.

M.Paparinskis

Otrkārt. Saeimai ir lūgums, bet par šī lūguma iesniegšanas nepieciešamību mēs būsim pilnībā pārliecināti, noklausoties pieteicēja motivējumu paskaidrojumus. Tātad, mēs vēlējāmies lūgt pārliecināties.. ka tiesai nebūtu iebildumi, ja mēs šo lūgumu izteiktu mūsu mutvārdu paskaidrojumos.

G.Kūtris

Jūs gribat noklausīties, ko runā pieteikuma iesniedzēja pārstāvis?

M.Paparinskis

Tieši tā.

G.Kūtris

Pēc tam jūs savā runā savukārt izteiksiet šos lūgumus?

M.Paparinskis

Jā, tieši tā. Tie ir zināmā mērā nosacīti ar argumentāciju, ko pieteicējs iekļautu savos paskaidrojumos.

G.Kūtris

Un par ko tie lūgumi var būt?

M.Paparinskis

Tie būtu procesuāla rakstura lūgumi un attiecībā uz lietas virzību.

G.Kūtris

Lietas gaitā redzēsim.. Daudz kas var būt.. Paldies.

M.Paparinskis

Paldies.

G.Kūtris

Sākam izskatīt lietu pēc būtības.

Iepazīstināšu jūs ar tiesneša ziņojumu.

Tātad lieta Nr.2010-60-01 Satversmes tiesā ir ierosināta 2010.gada 10.augustā. Pieteikumu iesniedza 20 9.Saeimas deputāti un pieteikumā apstrīdēja Kredītiestāžu likuma 59.².panta, 59.³.panta, 59.⁴.panta, 117.panta ceturtais daļas 3.punkta, 173.panta ceturtais daļas un 185.panta pirmās prim daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 90., 91., 92. un 105.pantam”.

Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu, ir Saeima. Tās atbildes rakstu Satversmes tiesa saņēma 2010.gada 12.oktobrī. Atbildes raksts ir pievienots lietai.

Lietai nepieciešamā informācija tika pieprasīta un saņēma no Ministru kabineta.

Par pieaicinātajām personām minētajā lietā tika atzītas un uzaicinātas Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisija, Ministru kabinets, Finanšu un kapitāla tirgus komisija, biedrība „Latvijas Komerčbanku asociācija” un Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Civiltiesisko zinātņu katedras docents juridisko zinātņu doktors Jānis Kārklīšs.

Ar 2011.gada 10.janvāra Satversmes tiesas priekšsēdētāja lēmumu lieta Nr.2010-60-01 tika nodota izskatīšanai.

Paziņojums par lietas izskatīšanu publicēts 2011.gada 1.februāra laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” Nr.17.

Lietas dalībniekiem ir pienācīgi paziņots par tiesas sēdi.

Lietas dalībnieki:

pieteikuma iesniedzēji – 20 9.Saeimas deputāti, pilnvarotais pārstāvis zvērināts advokāts Juris Kaksītis

un institūcijas, kas izdevusi apstrīdēto aktu – Saeimas – pilnvarotie pārstāvji – Saeimas Juridiskā biroja juridiskais padomnieks Edgars Pastars un zvērināts advokāts Mārtiņš Paparinskis ir iepazinušies ar lietas materiāliem un apliecinājuši to ar savu parakstu.

Vai tiesnešiem ir kādi jautājumi saistībā ar tiesneša ziņojumu?

Ja tiesnešiem jautājumu nav, tad mēs varam pāriet pie pieteikuma iesniedzēju un Saeimas viedokļu uzklaušanās.

Man ir aicinājums. Cienījamais pieteikuma iesniedzēju pārstāvis, Saeimas pārstāvis un arī cienījamās pieaicinātās personas... Kā jūs redzat, šajā lietā ir apstrīdēti seši panti, Kredītiestāžu likuma seši panti, kuros ir ļoti daudz tiesību normu un atbilstība pieciem Satversmes pantiem. Lai mūsu saruna būtu konstruktīvāka, lūdzu arī savās runās mēģiniet vairāk strukturēt, kāds konkrēts pārkāpums kurā normā ir ietverts, kuras Satversmes normas pārkāpums tas ir, kāpēc tas ir pārkāpts.. Jo mēs tā strukturētāk runāsim, jo mums būs skaidrāka pašiem situācija.

Pirmajam vārds, protams, ir pieteikuma iesniedzēju pārstāvim zvērinātam advokātam Jurim Kaksītim.

Un, protams, saskaņā ar likumu es arī jūs iepriekš informēju, ka jūsu uzstāšanās laiks nedrīkst pārsniegt 30 minūtes.

Lūdzu, jums vārds.

J.Kaksītis

Godājamā tiesa!

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17.panta pirmajai daļai 20 9.Saeimas deputāti jūsu izskatīšanai ir iesnieguši pieteikumu un lūdz atzīt, ka 2009.gada 12.februārī un 28.oktobrī Saeimas pieņemto grozījumu Kredītiestāžu likumā 59.2., 59.3., 59.4.panta, 117.panta 4.daļas 3.punkts, 173.panta 4.daļa un 185.panta 1.¹ daļa neatbilst Satversmes 1., 90., 91., 92. un 105.pantam un lūdz šīs tiesību normas atzīt par spēkā neesošām no to pieņemšanas dienas.

Faktiskie lietas apstākļi un juridiskais pamatojums ir šāds.

Kā norādīts pieteikuma 1.8.punktā, visi šie Kredītiestāžu likuma panti, to daļas vai punkti tiek saukti kā „tiesību normu grupa” un runājot par visiem kopā es šādu apzīmējumu lietošu arī ziņojumā.

Deputāti pieteikuma 1.9.punktā norāda, ka tiesību normu grupā ietilpstošās tiesību normas nav iespējams apskatīt katru atsevišķi, jo panti bez īpašas atsauces vienam uz otru, lietoti kopēji, tikai vienā no normām verbalizēta definīcija un jēdziens, tādēļ kļūstot par organiski vienotu kredītiestāžu normu kopu ar vienotu regulēšanas institūtu – kredītiestāžu uzņēmumu pāreju.

Bez tam pēc pieteikuma iesniedzēju ieskata, neatbilstību Satversmei veido visu apstrīdēto normu kopums, kas regulē kredītiestādes uzņēmuma pārejas institūta tiesisko statusu un izmantošanas īpatnības un nevis tikai atsevišķa tiesību norma.

Piekrītot šim deputātu viedoklim, es gribu norādīt, ka šajā tiesību normu grupā atslēgas vārdi ir „kredītiestādes uzņēmumi, vai tā daļas, tajā skaitā filiāles, nodalāmās mantas kopuma, aktīvu vai saistību kopuma, vai ar kredītiestādes klientiem noslēgto tipveida līgumu kopumu, pārejot citas personas īpašumā vai lietošanu un ar šo pārejas procesu saistītie nosacījumi”.

Līdz ar to juridiskās slodzes smagums gulstas uz 59.2., 59.3. un 59.4.pantiem. Savukārt pārējās apstrīdētajās likuma normās teiktais ir saistībā ar šiem trim pantiem.

Tas dod man iespēju vēl precīzāk norādīt uz atsevišķu pantu, tā daļu vai punktu neatbilstību kādam no Satversmes pantiem, daļai, vai pat teikumam.

Kā norādīts pieteikuma 1.12. līdz 1.17.punktā, 59.2. panta pirmā daļa ir pretrunā ar Komerclikuma 18. un 20.pantā definētajiem vispārējiem tiesību principiem, jo tajā kredītiestādes uzņēmumu vai tā daļas pārejas formulējums nesatur nekādus kritērijus. Līdz ar to nodalāmās mantas kopums – aktīvu vai saistību kopums – vai ar klientiem noslēgto līgumu kopums var tikt veidots pēc priekšlikumu iesniedzēju ieskata, pieļaujot, ka aktīvi un pasīvi neveido savstarpēji saistītu patstāvīgu organizatoriski saimniecisku vienību, ko vēl vairāk pasliktināja 2009.gada 28.oktobra pieņemtais grozījums, papildinot šo pantu ar 1.¹ daļu.

Šādi atsakoties no Komerclikumā nostiprinātajiem vispārējiem tiesību principiem ir pārkāpts arī Satversmes 1.pantā nostiprinātais tiesiskās paļāvības princips, jo kreditoriem, akcionāriem un citām personām bija tiesības paļauties, ka ar administratīvu metožu starpniecību netiks pasliktināts viņu stāvoklis.

Savukārt Kredītiestāžu likuma 59.2.panta 1.¹ daļa ir pretrunā ar Satversmes 1.pantā nostiprināto tiesiskās paļāvības principu, jo atteicās no Komerclikuma 20.panta 1.daļā nostiprinātā vispārējo tiesību principa, ka komercuzņēmuma nodevējs un ieguvējs solidāri atbild par saistībām, kas radušās pirms pārejas un kuru izpildes termiņš vai nosacījumi iestājas 5 gadu laikā pēc pārejas.

Līdz ar to tiek dota iespēja veikt netaisnīgu aktīvu un kreditoru prasījumu sadalījumu un izvairīties no saistību izpildes.

Šī paša iemesla dēļ pretrunā ar Satversmes 1.pantu ir arī apstrīdētā tiesību norma, kas izteikta Kredītiestāžu likuma 59.4.panta otrajā daļā par Komerclikuma 20.panta pirmās daļas otrā teikuma nepiemērošanu.

Apstrīdētā Kredītiestāžu likuma 59.2.panta otrā daļa, pretēji vispārējiem tiesību principiem, kas nostiprināti Komerclikumā, Kredītiestāžu likumā par kreditoru interešu aizsardzību, izstumj viņus un citas pārejā iesaistītās personas no viņu tieši saskarošu lēmumu pieņemšanas, kas uzskatāms par Satversmes 1.panta nostiprinātā labas pārvaldības principu pārkāpumu. Vienlaicīgi pārkāpts ir Civillikumā nostiprinātais vispārējais princips, kas noteikts 1867.pantā par pušu līdzdalību līguma pārjaunošanā.

59.2.pantā otrās daļas normas saturiski ir tik trūcīgas jautājumā par kreditoru un citu personu tiesībām, un vienīgais, ko šī norma paredz, ir kreditoru un citu personu tiesību ierobežojums izteikties par viņiem būtiskiem jautājumiem. Līdz ar to viņiem ir liegtas tiesības zināt savas tiesības, kas ir pretrunā ar Satversmes 90.pantu. Un agrāk vai vēlāk novedīs līdz Satversmes 91.panta pirmajā teikumā nostiprinātās konstitucionālās garantijas, ka visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā, pārkāpumu.

Likuma 59.2.panta trešās daļas norma ir pretrunā ar Satversmes 1.pantu, ka Latvija ir neatkarīga, demokrātiska Republika, kas ciena un respektē arī citu valstu suverenitāti. Šī norma paredz Latvijas administratīvā akta un darījumu jurisdikcijas prioritāti attiecībās par mantu ārvalstīs, ignorējot citas valsts likumus.

Likuma 59.2. panta ceturtās daļas norma neatbilst Satversmes 1.pantam, jo nav ievērots labas pārvaldības princips. Šis pārkāpums ir saskatāms kontekstā ar 59.3. panta otro daļu un 173.panta ceturto daļu, jo visas trīs šīs tiesību normas jautājumā par administratīvā akta tiesiskumu ierobežo tiesības uz taisnīgu tiesu tiktāl, ka šīs tiesības tiek atņemtas, kas ir arī Satversmes 92.panta pirmā teikuma prasību pārkāpums.

Vienlaicīgi tiek pārkāpts tiesiskas valsts uzstādījums par valsts pārvaldes efektīvu kontroli, kas noteikts Satversmes 1.pantā.

Likuma 59.2.panta pirmās līdz ceturtās daļas normas savas necaurskatāmības dēļ dažādu kredītiestādes uzņēmumu daļas pārejas iesaistīto personu nevienlīdzīgā statusa dēļ ir pārkāpums, kas noteikts... kas paredzēts ne tikai attiecībā uz Satversmes 1.pantu, bet arī uz 91.panta pirmo teikumu.

Likuma 59.3. panta pirmās daļas norma ir pretrunā ar tiesiskās palāvēības principu, jo tiek ignorēts vispārējais tiesību princips, kas nostiprināts Komerclikuma 20.panta pirmajā daļā par kapitālsabiedrības nodevēju un ieguvēju solidāro atbildību, kā arī 170.pantā, ka kreditors, kurš nevar panākt savu prasījumu apmierināšanu, ir tiesīgs celt prasījumu sabiedrības labad pret dibinātāju, valdi vai padomes locekļiem.

Likuma 59.3.panta otrā daļa, 173.panta ceturtās daļas normas paredz, ka neskatoties uz to, vai administratīvais akts tiks vai netiks atzīts par spēkā neesošu, pati pāreja, kas ir darījums, pabeigts darījums, nav atzīstama par spēkā neesošu un tas ir Satversmes 92.panta pirmā teikuma prasības pārkāpums, ka ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses tiesā.

Izstumjot kredītiestāžu uzņēmuma vai tā daļas pārejā ieinteresētās personas no iespējas izdarīt jebkādu ietekmi uz pāreju, liedzot viņām tiesības pārejas procesa likumību apstrīdēt, tanī pat laikā deleģējot plašas tiesības komisijas pilnvarotai personai, kādas tās paredzētas 59.panta 31.daļā un 59.4. pantā, 117.panta ceturtajā daļā, ir pārkāptas.. un vienlaicīgi atbrīvojot pilnvarniekus no atbildības par trešām personām nodarīto zaudējumu, kā tas paredzēts Kredītiestāžu likuma 111.1.daļā, ir pamats teikt, ka apstrīdētā tiesību normu grupa pieļauj tiesisko un ekonomisko nevienlīdzību, tādējādi tās ir pretrunā ar Satversmes 91.panta pirmo teikumu, ka visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma priekšā.

Pieņemot, ka Satversmes 105.panta izpratnē īpašums ir arī prasījums, kā arī tiesības, kas izriet no kapitāldaļām vai akcijām, tad arī šo īpašumu ierobežojums, kāds ir visās apstrīdētajās tiesību normās, ir Satversmes 105.panta trešā un ceturtā teikuma prasību pārkāpums.

Visa apstrīdēto tiesību normu grupa, bet jo īpaši 59.2.panta 1.¹ daļa, 59.3. panta pirmā daļa, 59.4.panta otrā daļa atsakoties no Komerclikuma 20.panta pirmajā daļā... pirmās daļas noteikumu

par uzņēmēju nodevēju un ieguvēju solidāro atbildību, dod iespēju nodalīt kredītiestādes uzņēmuma daļu tā, ka aktīvi, kam ir mantiska vērtība, tiek nodota ieguvējam, bet uzņēmuma daļas nodevējam paliek tikai sliktie aktīvi un kreditori. Līdz ar to nodalot vērtīgus aktīvus no kreditoru prasījuma, tas noved pie tā, ka atsevišķām kreditoru grupām var tikt liegtas tiesības ieņemt... saņemt sava prasījuma apmierinājumu. Aktīvi, kas paliks nodevējam, zaudēs savu vērtību, bet kreditoriem un akcionāriem un citām iesaistītajām personām nav likumos viņiem paredzēto garantiju, jo pāreja nav atceļama.

Līdz ar to apstrīdētās tiesību normas neatbilst Satversmes 105.panta trešā un ceturtā teikuma prasībām.

Visas apstrīdētās tiesību normas ir izstrādātas un pieņemtas ar tā saucamo negatīvisma pieeju attiecībā pret kreditoriem un citām personām, kuru intereses skar kredītiestādes, uzņēmuma pāreju. Likumdevējs nevienā no pantiem nav paredzējis šo personu tiesības. Tieši otrādi. Ir tikai tiesību ierobežojumi.

Bez tam, apstrīdētās tiesību normas satur vairākas iekšējas pretrunas, kas liedz indivīdam atklāt to patieso saturu un jēgumu. Tā, piemēram, nav saprotams, vai komisijas atļauja ir vienīgais administratīvais akts, uz kura pamata var notikt pāreja, jo 59.3.panta otrā daļa paredz, ka pāreja var notikt uz pilnvarnieku lēmuma pamata. Vai otrkārt, vai saskaņā ar 59.4.panta pirmās daļas normu likvidators pats lemj par pārejas realizēšanu, vai tomēr ir nepieciešama komisijas atļauja.

Iepriekš teiktais liedz iespēju realizēt Satversmes 90.pantā nostiprināto principu, ka ikvienam ir tiesības zināt savas tiesības.

Savukārt ikviena apstrīdētā tiesību norma un visa tiesību normu grupa kopumā ir pretrunā ar Satversmes 1.pantā nostiprināto samērīguma principu. Apstrīdēto tiesību normu grupa nesatur ziņas, kādu leģitīmo mērķu sasniegšanai šis likums pieņemts. Ja nav zināms leģitīms mērķis, tad nevar spriest par to, vai šā mērķa... vai šo mērķi nevarēja sasniegt ar citiem līdzekļiem, mazākiem ierobežojumiem pārejas perioda noteikšanā, vai saudzējošākiem līdzekļiem. Vai labums, ko gūs sabiedrība, ir lielāks par indivīdam, indivīdu grupai nodarīto kaitējumu. Pie šādiem apstākļiem ir pamats uzskatīt, ka ir Satversmes 1.panta pārkāpums.

Attiecībā uz 117.panta ceturtās daļas 3.punktu un 185.panta 1.¹ daļu neatbilstību Satversmes 1., 90., 91., 92. un 105.pantam pamatojums ir tāds, kā izteikts pieteikuma 1.9.punkta, proti, ka šīs normas pašas par sevi nekādu regulējumu nenosaka, taču viņu esamība vai neesamība ir atkarīga no pārējām tiesību normās noteiktajām prasībām, vai tieši otrādi, par noteiktajiem ierobežojumiem.

Līdz ar to izsakot pieteikuma autoru viedokli, es lūdzu atzīt, ka Kredītlukuma 59.2.pants, 59.3.pants, 59.4.pants, 117.panta ceturtās daļas 3.punkts, 173.panta ceturtā daļa un 185.panta 1.¹ daļa neatbilst Satversmes 1., 90., 91., 92., 105.pantam un ir spēkā neesoši no to pieņemšanas dienas.

G.Kūtris.

Paldies.

Tiesnešiem ir kādi jautājumi? Man ir vairāki jautājumi.

Sakiet, lūdzu, līdz šim uzņēmuma pāreju regulēja Komerclikums. Tad, kad tika izdarīti grozījumi Kredītiestāžu likumā un paredzēja kredītiestādes kā uzņēmumu pāreju... vai šīs likuma normas tika pieņemtas brīdī, kur kāds kredītiestādes uzņēmums jau bija pārejas procesā? Bija uzsākta pēc Komerclikuma jau procedūra?

J.Kaksītis.

Es domāju, ka nē.

G.Kūtris.

Tātad principā tas bija attiecībā uz nākotnē iespējamām situācijām jauns regulējums.

J.Kaksītis.

Tā, kā tas ir ierakstīts likuma normā, tad tas bija it kā domāts situācijai, kas būs nākotnē... pirmkārt, un otrkārt, nu to viennozīmīgi uz šo jautājumu šobrīd ir grūti atbildēt... Vai ar to bija domāts aizstāt vai, teiksim, pārnest no Komerclikuma 18. un 20.panta normu uz 59.2. pirmo daļu, vai, kā atbildes rakstā un paskaidrojumos no valsts pārvaldes institūcijām redzams, ka šī norma bija domāta kaut kādai specifiskai īpašai situācijai, kura nākotnē veidosies kādai no bankām... tā saucamā problēmsituācija. Bet tā, kā tas ir izteikts šobrīd... tad nav skaidrs, un tādēļ jau ne vienā vien vietā ir atsauksme uz Satversmes 90.panta pārkāpumu, ka indivīds nav spējīgs izziņāt nedz patieso mērķi, kādēļ tas ir radīts, nedz arī to personu loku, uz kuru attiecināma būtu šī pirmā daļa. Vai tā ir personu grupa ar problēmām... kredītiestāžu uzņēmumu... ar problēmām, tuvākām vai tālākām, lielākām vai mazākām, vai tas būs piemērojams arī gadījumos, kad, tā sakot, nav nekādu problēmu un ir tikai vēlme izpildinstitūcijai attiecīgajā kredītiestādē realizēt atsavināšanu vai nodošanu lietošanā kādai trešajai personai.

G.Kūtris.

Principā kredītiestādes vai uzņēmuma pāreja var notikt gan, kā jūs minējāt, tātad iespējami sarežģītā situācijā, finansiālā situācijā kredītiestādei, gan, kā jūs uzskatāt, ka var notikt arī jebkurā brīdī. gan arī, protams, ka šī pāreja var notikt arī maksātnespējas procesa rezultātā un likvidācijas procesa rezultātā. Varētu tā notikt?

J.Kaksītis.

Jā.

G.Kūtris.

Principā jūs iebilstat pret kredītiestādes, uzņēmuma pārejas institūtu kā tādu? Vai jūs neiebilstat, ja jauns regulējums tiek noteikts, bet tikai pie šīm konkrētajām normām viņš īsti neatbilstu Satversmei?

J.Kaksītis.

Iebilst pret kredītiestāžu uzņēmumu vai tās daļas pāreju kā tādu mums nav pamata, jo tādas ir likumdevēja tiesības. Ir runa par to, kādi būs šīs pārejas kritēriji un priekšnosacījumi. Un šo jautājumu tādēļ jau ir grūti skatīt tikai viena panta, vai viena panta daļas ietvaros tādēļ, ka... ja, teiksim, izlasot pirmo daļu... pati par sevi vairāk vai mazāk pāreja ir skaidra... vairāk vai mazāk... tad uzreiz 1.¹ daļā, kur mēs lasām, ka uz pāreju nav attiecināms Komerclikuma 20.panta pirmās daļas otrais teikums par solidāro atbildību, uzreiz jau veidojas cita situācija. Un šeit es gribu teikt, ka izejot no tā, ko atbildes rakstā ir norādījusi Saeima, ka visa pāreja... ka 18. un 20.pants jau paliek spēkā arī pieņemot 59.2.pantu. Tad ir retorisks jautājums: vai tad spēkā ir arī 3.daļa Komerclikuma 20.pantā, kas saka, ka ja pāreja ir notikusi pārkāpjot 20.pantā paredzētos noteikumus, tanī skaitā solidāro atbildību, tad tā nav saistoša trešajām personām.

G.Kūtris.

Tad ir jautājums vēl par tiesisko paļāvību. Jūs vairākkārt savā runā pieminējāt tieši tiesiskās paļāvības principa pārkāpumu no 1.panta izrietošo. Sakiet, lūdzu, ja likumdevējs ir tiesīgs noteikt jaunu regulējumu kredītiestāžu pārejai un šie likuma panti neattiecas uz jau iesāktām kaut kādām... uz kaut kādu iesāktu pārejas periodu, bet uz nākotnē esošu... potenciālu pāreju...

J.Kaksītis.

Es atvainojos... no tā brīža, kad...

G.Kūtris.

No likuma pieņemšanas brīža, protams. Kā tiesiskā paļāvība ar to tiek aizskarta?

J.Kaksītis.

Mēs respektējam to viedokli, ka tiesiskā paļāvība nav nekas tāds, kas... tā sakot, uz mūžu akmenī ir iecirsts un nevar šajā paļāvības sakarā nekas mainīties. Taču šeit ir runa par to, ka katram indivīdam ir tiesības paļauties, ka netiks mainīti būtiski vispārējie tiesību principi. Tādi tiesību principi, kā kreditoru aizsardzība, tādi principi, kā solidārās atbildības princips, tāds princips kā līguma pārjaunošana. Līdz ar to šis pārkāpums mūsaprāt ir tajā apstāklī, ka ne tikai tiek izmainīti, bet, ja atļauts tā teikt, tiek mainītai tā noteikumi un būtiski tiek mainīti, kas aizskar indivīda tiesības.

Un lielāko daļu atbilde ir tāda, ka... vai tā notiks, vai nenotiks, tas ir viss atkarīgs no tā, cik godprātīgas būs pārejā iesaistītās personas. Taču, viņām ir dotas tiesības būt arī, tā sakot, tiesiski negodprātīgām, proti, viņām netiek aizliegta šī tiesība. Visvairāk šajā pieteikumā ir runa par to, ka pāreja ir radījusi iespēju realizēties tā, ka šo aktīvu un pasīvu saistību un prasījumu tiesību sadalījums uzņēmumā, kurš tiks nodots un uzņēmumā, kas paliks, var būt negodprātīgi.

Es respektēju jūsu uzaicinātā tiesību speciālista Jāņa Kārklīņa teikto, kurš savā atzinumā tā arī norāda, ka ja netiek attiecināts uz kredītiestāžu uzņēmumu vai tā daļas pāreju... runa faktiski ir par daļas pāreju... Kredītiestādes uzņēmums, ja viņš pāriet, tad kāds nu viņš ir, tāds viņš arī pāriet. Runa ir par daļas pāreju. Un ka šī daļa... no kā šī daļa sastāvēs un kas no šīs daļas būs aizņemts projām un kas paliks nodevējam... kas paliks nodevējam un kas paliks ieguvējam... lūk, tas nav skaidrs no šāda likuma normas satura.

G.Kūtris.

Jūs arī pieminējāt par to, ka šī pilnvarnieka lēmums nav pārsūdzams... nu ir spēkā pēc būtības par pāreju...

J.Kaksītis.

Nē, tieši tā. Pilnvarnieka..

G.Kūtris.

... ka kredītiestādes uzņēmuma pāreja, kas notikusi ar pilnvarnieka lēmumu, nav atzīstama par spēkā neesošu, proti, ka nav nozīmes pārsūdzēt, jo viņš ir spēkā.

J.Kaksītis.

Jā.

G.Kūtris.

Sakiet, lūdzu... vai tas pēc būtības ir administratīvs akts zināma veida.

J.Kaksītis.

Šeit ir runa par to, ka ir divi dokumenti. Būs atļauja... tā tad likums paredz tādu secību, ka ir pieteikums, ar pieteikumu griežas komisijā, komisija dos vai nedos atļauju. Un ja komisija dod atļauju, tad neapmierināto nav. Vismaz tādā kontekstā, kā ir likumā ierakstīts. Tad visi ir šeit apmierināti un tie, kas ir neapmierināti, tiem liegtas tiesības savu neapmierinātību izteikt pret šo administratīvo aktu. Tā ir viena lieta.

Un ar vārdu „pāreja nav atceļama” vai „nav atzīstama par spēkā neesošu”... divos dažādos pantos ir dažāda redakcija, bet nu tas tā... tad ar to es saprotu un grūti kaut ko citu iedomāties, ka nav atceļams šis darījums, kas ir noticis atļaujas rezultātā.

Saeimas atbildē, Ministru kabineta, komisijas... es ar to domāju nevis Budžeta komisijas, bet Finanšu un kapitāla tirgus komisijas, atbildē ir teikts, ka pāreja – tas ir pabeigts noteiktā dienā, noteiktā pat laikā pulksteņos veikts darījums. Tātad ir noticis darījums. Un ja šis darījums nav atceļams, tad nav vairs nekādas, manuprāt, jēgas prasīt... nu, nevis prasīt, bet cīnīties par šo atļaujas atcelšanu. Jo darījums tik un tā paliks spēkā.

Šeit es nepiekrītu un oponentu tiesību speciālistam, kurš atsaucas uz 1415.pantu... nu, nav īsti vietā atsaukties... 1415.pants saka, ka darījums, kur ir aizliegts priekšmets, ir atzīstams par spēkā neesošu. Bet te ir runa tikai par to, kur ir aizliegts darījums – narkotiku tirdzniecība, ieroču tirdzniecība un tā tālāk. Darījuma priekšmets kā tāds ir aizliegts. Šeit jau darījuma priekšmets nav aizliegts. Te ir darījuma priekšmets ar atbilstošu likumu. Tā kā piemērot šeit šīs normas noteikumus nav iespējams.

G.Kūtris.

Man vēl viens jautājums ir par 90.panta iespējamo aizskārumu. Tas ir par tiesībām zināt savas tiesības.

Līdz šim šī panta traktējumā bija tā, ka... principā šīs tiesības indivīdam ir paredzētas publiski tiesiskajās attiecībās... Nu, principā, valsts apsolās, ka katram būs iespējams zināt viņa tiesības, kas izriet no likumiem un normatīvajiem aktiem. Un šajā gadījumā ir privāttiesisks darījums. Vai šeit šādā veidā būtu paplašināms arī uz privāttiesisku darījumu šis Satversmes pants?

J.Kaksītis.

Šis darījums privāttiesisks ir... nu, es atļaušos tā teikt, nedaudz nosacīti. Jo, kā pieteikumā ir norādīts un doktrīnas pārstāvji, tiesību doktrīnas pārstāvji to ir teikuši savās publikācijās, tad šajā gadījumā pārklājas privāto tiesību joma ar administratīvo tiesību iejaukšanos šajā specifiskajā jomā. Kredītiestāžu likuma regulācijas normas — tiesību doktrīna saka, ka tās ir speciālās civiltiesiskās attiecības. Un veidojas šis dubultais nosacījums, lai tieši šis akts, lai darījums notiktu. Darījums nevar notikt, kamēr nebūs administratīvā akta atļaujas. Viņš vispār nevar notikt pēc definīcijas. Un līdz ar to šīs te tiesības zināt savas tiesības ir arī tajā gadījumā, kad ir runa kaut vai par administratīvā akta apstrīdēšanu. Šajā konkrētajā gadījumā administratīvo aktu var apstrīdēt tikai tiesā. Nav šīs augstākstāvošās iestādes, ja runa ir par Finanšu un kapitāla tirgus komisijas izdoto administratīvo aktu, tad augstākstāvošās instances nav šai komisijai. Tātad akts paliek tikai tiesas apstrīdēšanā. Un šeit šajā fāzē līdz tam darījumam, šeit ir administratīvi tiesiskās attiecības, šeit valsts pārvaldes institūcija nosaka un faktiski ir prevalējošā, viņa var dot atļauju un var nedot atļauju. Un ja likuma normā nav norādīts, kādiem jābūt pat elementāriem nosacījumiem, lai dotu vai

nedotu atļauju, tad kādas var būt iespējas indivīdam zināt savas tiesības... Ar šo indivīdu es domāju, ka tie var būt kreditori, tie var būt noguldītāji.

G.Kūtris.

Kādas tiesības viņi neuzzina? Likums ir precīzi noregulējis, kādas attiecības veidojas kredītiestādes uzņēmumam pārejas situācijā. Un kuras tiesības šis kreditors jeb noguldītājs neuzzina? Viņi zina, ka viņi naudiņu ir ieguldījuši kredītiestādē. Ko viņi neuzzina? Kādas tiesiskas...? Kas būs īpašnieks...?

J.Kaksītis.

Kaut vai kontekstā ar 59.2.panta otro daļu... Es atvainojos, ne otro daļu... Ceturto daļu. Tātad ceturto daļu paredz, ka Finanšu un kapitāla tirgus komisijas izdots administratīvais akts „Par atļauju kredītiestādes uzņēmuma pāreju pārsūdzēšanu” neuztur tā izpildi. Tātad it kā dots mājiens, ka viņu var pārsūdzēt. Tanī pat laikā mēs nezinām, kas ir tiesīgs viņu pārsūdzēt. Šis pievienotais nolēmums... senāta ... Administratīvo lietu departamenta nolēmums, kas ir nu, zināmā mērā, bāzēts uz Finanšu un kapitāla tirgus komisijas doto atbildi, kur skaidrots, kāds tad ir mērķis, tā arī pasaka, ka nedz atsevišķiem noguldītājiem, nedz kreditoriem šādu tiesību nav. Atklāti sakot, es no sākuma to tā neuztvēru un biju pārliecināts, ka viņiem ir šīs tiesības. Cita lieta... Pieteikuma autori jau neapstrīd to, ka, teiksim, neaptur izpildi... saprotot, ka tādā veidā ļaunprātīgi var sūdzību gūzma nobloķēt jebkuru šo darījuma tālāku gaitu. Bet tas, ka indivīdam ir jādod tiesības vismaz iesniegt tiesā, jo ir 31. — Administratīvā procesa likuma pants nosaka, ka tādas tiesības ir ne tikai tam, kuram tiesības un intereses ir aizskartas, bet arī kura tiesības un intereses var tikt aizskartas. Līdz ar to šādam regulējumam likuma normā ir jābūt. Un es domāju, ka tomēr tas neattiecas tikai uz privāttiesību... šī pāreja... bet šeit ir arī valsts pārvaldes institūcijas klātbūtne.

G.Kūtris.

Jā... Varbūt tad tiesa kļūdījies, neizskatot šo lietu. Labi.

Vēl viens jautājums ir par 91.pantu, ka visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā. Jums ir norādīts arī pieteikumā, ka ir šī panta aizskārums. Ievērojot Satversmes tiesas praksi, lai varētu vērtēt, pret kuriem ir dažāda jeb atšķirīga attieksme, mums vajadzētu zināt, kuras personas kādās grupās jūs iedalāt, pret kurām ir dažāda attieksme.

J.Kaksītis.

Paredzot, ka aktīvu un pasīvu nodalīšana... atkal kā uzņēmuma... kredītiestādes uzņēmuma daļas gadījumā nav noteikta reglamentētā likumā, tad šī pāreja... šis sadalījums var tikt nu... gandrīz jāsaka, voluntāri veidots atkarībā no tā, kādas intereses būs pārejas priekšlikuma iniciatoram, tad kredītiestādes... personas, kas atrodas ar kredītiestādi līgumiskās attiecībās... noguldītāji, citas

personas — viņi var nonākt.... nosacīti, tā sakot.. viņi nezina, kurā bankā viņi vai kurā uzņēmuma daļā viņi nonāks. Vai tajā, kas būs tā saucamā „sliktā”, kas būs paredzēta, kā tagad raksta masu informācijas līdzekļos, ka viņa tiks paredzēta likvidēšanai un arī Saeimas atbildes rakstā tā tas izskan, ka ir pat leģitīms pamats, lai viņa tiktu likvidēta... vai viņi nonāks šajā bankā, kurai ir kaut kādas cerības. Pirmkārt, ja tā ir banka bez kādām problēmām, tad atkal viņai ir cerības un viņa droši vien attīstīsies... tāpat šie cilvēki nonāks un pateicoties, pēdējās, likuma normām, ļoti atšķirīgās un nevienlīdzīgās situācijās.

Šādās atšķirīgās un nevienlīdzīgās situācijās ir arī šie kreditori, šie noguldītāji attiecībā pret pārvaldes institūcijas personām. Teiksim, saskaņā ar spēkā esošo likumu, 111.panta 5.daļu, Finanšu un kapitāla tirgus komisijas darbinieki, pilnvarnieki... vispār neatbild par trešām personām nodarīto zaudējumu. Tātad šīs likuma normas tādā veidā šīs personas nostāda nevienlīdzīgā situācijā, realizējot pāreju.

G.Kūtris.

Tiesnese Krūma.

K.Krūma.

Man jautājums... Jūs pieteikumā norādāt, ka pārkāpts ir Satversmes 105.pants. Vai jūs varētu, lūdzu, konkretizēt, kādā veidā ir noticis Satversmē nostiprināto īpašumtiesību aizskārums... Nevis civiltiesisko, bet tieši konstitucionālo tiesību izpratnē. Un tad attiecīgi nedaudz varbūt jūs varat precizēt par to, vai tur ir bijis leģitīmais mērķis, vai ir saudzējošāki līdzekļi un tamlīdzīgi.

J.Kaksītis.

Jā... Man atkal jāatgriežas pie tā paša Komerclikuma 20.panta pirmās daļas otrā teikuma. Tātad, ja tiešām tiešā veidā šis likums... tikai likuma norma zaudējumu varbūt arī nenodara. Taču paredzot iespēju, ka vienas un tās pašas personas noguldījums var nonākt gan tajā bankā, kura tiks ieguvēja, bet cits noguldījums tajā, kura paliks nodevējam, tādā veidā šie noguldījumi var sliktās bankas darbības rezultātā... pat viņš var zaudēt to savu īpašumu. Mēs uzskatām, ka noguldījums arī ir īpašums.

K.Krūma.

Sakiet, lūdzu, cik lielā mērā tas, ka viņš ir veicis to ieguldījumu, iespējams nonākt tajā sliktajā bankā, nav saistīts ar kaut kādu biznesa risku? Ar ko viņam ir jāērķinās?

J.Kaksītis.

Tam varētu piekrist gadījumā, ja nebūtu valsts pārvaldes institūcijas, atļaušos teikt, iejaukšanās notikusi. Biznesa risks, uzņēmējdarbības risks ir vienmēr un ar to ir jāērķinās jebkuram,

kas nodarbojas ar uzņēmējdarbību. Taču šeit viņa šo risku papildus pasliktina ar valsts pārvaldes institūcijas pieņemto administratīvo aktu par pārejas... kredītiestādes uzņēmuma daļas pāreju tieši tādā veidā, kādā viņu atbalsta valsts pārvaldes institūcijas.

K.Krūma.

Bet vai nav tā, ka valsts pārvaldes institūcija tādā gadījumā ir iejaukusies kritiskā situācijā un kaut kāds minimums tiek garantēts no jebkura ieguldījuma? Vai tā nav pietiekama...

J.Kaksītis.

Gan – gan...

K.Krūma.

Kādi tad būtu vēl saudzējošāki līdzekļi?... Kādi būtu vēl saudzējošāki līdzekļi, jūsuprāt, šādam īpašumtiesību ierobežojumam?

J.Kaksītis.

Saudzējošākais, kas varbūt neatbilst šā vārda klasiskajā nozīmē „saudzējošākais”, bet mūsuprāt būtu jāpatur šajā situācijā solidārās atbildības princips un jānosaka tie kritēriji, pamatkritēriji, kādi ir jāievēro, kādi ir jāpiemēro sadalot uzņēmumu pārejas rezultātā. Tātad gan uzņēmumam, kas tiek nodots jaunajam ieguvējam, gan uzņēmumam, kas paliek, nosakot šos kritērijus atbilstoši tam, kā šādi kritēriji, piemēram, ir noteikti reorganizācijas gadījumā.

G.Kūtris.

Paldies. Jautājums... tiesnesis Balodis.

K.Balodis.

Jūs savā runā vairākkārt uzsvērāt apstrīdētā regulējuma sasaisti ar uzņēmuma pārejas regulējumu Komerclikumā. Bet sakiet... pēc jūsu domām, kā tas ir... vai likumdevējs drīkstēja apstrīdētajās normās atkāpties no Komerclikumā ietvertā uzņēmuma pārejas regulējuma, modificējot to un nonākot varbūt pat zināmā pretrunā ar Komerclikumu? Kā jūs domājat?

J.Kaksītis.

Es domāju, ka nē. Jo... es atkal vados no tā, ko saka likumdevējs šobrīd. Likumdevējs šobrīd saka, ka šī likuma mērķis ir bijis nevis noteikt šos klasisko standarta situāciju, ka nav nekādu problēmu un viena kredītiestāde vēlas savu uzņēmumu atsavināt vai nodot lietošanā kādai citai, bet gan tajos gadījumos, kad ir šīs problēmas. Ja tas ir tā, tad acīmredzot bija jārespektē... manuprāt, pat varbūt jāveido vismaz divas daļas vai vēl divi panti šajā kredītiestāžu pārejas regulējumā. Pāreja,

kas ir kredītiestādes uzņēmumam bez problēmām, kur kredītiestādes uzņēmums faktiski pēc savas iniciatīvas to dara un neviens viņam, tā sakot, neviens... es atkal domāju diezgan bieži piesaukto Finanšu un kapitāla tirgus komisiju, kura nav iecēlusi pilnvarnieku un nav nekādas sankcijas un nekādas negatīvus mājienu devusi, un otrs gadījums — kad ir šī problēmsituācija. Līdz ar to, kādas būs katra no šā normatīvā aktā, ja tā var teikt, attiecības ar Komerclikuma 18., 20.pantu, tas jau ir atkarīgs no tiem kritērijiem, kādus ieliks iekšā šajā pārējā.

G.Kūtris.

Viens mazs jautājums. Jūs vairākkārt pieminējāt šo Finanšu un kapitāla tirgus uzraudzības komisijas atļauju... un arī tagad savukārt jūs pieminējāt, ka viņi dod šo atļauju vai nedod šo atļauju. Vai šī komiteja... komisija ir arī, teiksim, tā... brīvi, diezgan brīvi dod vai nedod atļauju, vai viņai ir arī kāda likumā uzlikta funkcija, kāpēc viņa šajā procesā piedalās?... Tieši šai pašai komisijas pastāvēšanai...

J.Kaksītis.

Redziet, nepastāv šajā 59.2.pantā... nepastāvot nekādiem kritērijiem vai nosacījumiem pieteikumā, pirmkārt... Tātad jāsākas ir ar pieteikumu. Kas pieteikumā ir jāraksta? Neviens mēs to nezinām, jo likums to neparēdz, kas pieteikumā būtu jāieraksta. Tas ir pirmkārt.

Otrkārt. Līdz ar to... ja nav nekādu kritēriju šeit, tad nav arī kritēriju tam, vai komisija atļaus vai neatļaus.

G.Kūtris.

Bet komisijai ir... Protams, likums ir uzlicis kaut kādu konkrētu funkciju valstī realizēt...

J.Kaksītis.

Jā.

G.Kūtris.

...Gan šo uzraudzību, gan arī noguldītāju interešu aizstāvību. Un jūs domājat, ka viņi tā ignorējot savu funkciju un valsts uzdoto uzdevumu varētu brīvi piekrist?

J.Kaksītis.

Nē, tā es nedomāju. Protams, nē. Likums par Finanšu un kapitāla tirgus komisiju nosaka... bet šī, kā jebkura normatīvā akta juridiskā slodze ir attiecībā pret to, kādas funkcija ir vienai vai otrai pārvaldes institūcijai, ir vairāk vai mazāk abstraktas. Tā ir rūpes par to... rūpes par to... un aizsardzība... Jā. Tas tā ir. Bet kā viņa realizēsies? Caur kādu tiesisku dokumentu viņa realizēsies? Tā ir cita lieta.

G.Kūtris.

Bet ja komisija pieņemtu lēmumu dot vai nedot atļauju un kāds nebūtu apmierināts? Likums jau neliedz pārsūdzēt šo atļauju vai atteikumu sniegto. Var pārsūdzēt... Tas, ka praksē varbūt tur lieta nav skatīta tiesā, vai ir noraidīts prasības pieteikums... Bet likums neliedz pārsūdzēt, tieši tā ir rakstīts: ja pārsūdz... Tātad pēc būtības: ja komisija neizdarītu savu pienākumu atbilstoši likumam, to varētu apstrīdēt kaut kādā veidā tiesā.

J.Kaksītis.

Jautājums ir tikai tāds — kas to var darīt. Tas no likuma neizriet.

G.Kūtris.

Skaidrs.

Vai tiesnešiem būtu jautājumi?

K.Krūma.

Es vēl vienu precizējošu jautājumu. Jūs minējāt Satversmes 1.pantu un attiecīgi valsts jurisdikcijas principa ievērošanu. Vai jūs varētu kaut kā konkrētāk sasaistīt kopā, kur tur veidojas pretruna starp attiecīgo likuma normu, kuru jūs apstrīdat 52.3. un Satversmes 1.pantu?

J.Kaksītis.

Tas ir par ārvalstīm, ja?

K.Krūma.

Jā, tieši tā.

J.Kaksītis.

Jā, godātā tiesa. Nu... šis ir tāds, manuprāt, zināmā mērā precedents, ka likumā tiek ierakstīta tāda diezgan kategoriska norma, ka neskatoties uz to, kāda jurisdikcija būs tam vai citam īpašumam, kas atrodas ārvalstīs, viņam piemēro Latvijas likumu, šo likumu par pāreju. Un es domāju, ka atbildi uz to, kā varbūt tam vajadzēja būt, dod gan Saeima, gan Ministru kabinets savā rakstā, gan Finanšu un kapitāla tirgus komisija saka, ka jā, ir domāts tā... ja vēlāk izrādīsies, ka tas nav... ka ārvalsts jurisdikcija iebildīs... vai tas saskaņā ar ārvalstu jurisdikciju tas netiks atzīts par Latvijas īpašumu, tad jau viņš tiks izslēgts. Līdz ar to varbūt, ka tad tā vajadzēja arī ierakstīt likumā, nevis atstāt šo... uzrakstīt šo normu tikai tādu, ka neskatoties uz to, kuras valsts jurisdikcijai būs

prevalējoša nozīme attiecībā uz šo mantu vai īpašumu, tā tomēr skaitās iekļauta pārejas īpašumā, pārejai nodotajā īpašumā, kaut gan viņa atrodas ārvalstīs.

K.Krūma.

Tātad jūs domājat, ka vajadzētu izslēgt viņu? Tā kā pārlīkt vispār uz citu jurisdikciju, ja tā ir, piemēram, Latvijā reģistrēta juridiskai personai piederoša manta?

J.Kaksītis.

Nē, ierakstīt, ka... ka atkarībā no tā... ka galīgais tiesiskais regulējums būs atkarībā no tā, kā šo jautājumu izlems ārvalsts jurisdikcija. Viņas teritorijā jau atrodas šis īpašums.

K.Krūma.

Bet ja tas, piemēram, ir Latvijas jurisdikcijā reģistrētai juridiskai personai piederošs īpašums, vai valstij tieši nebūtu jāparūpējas, lai tās īpašumtiesības saglabātos?

J.Kaksītis.

Tad nav saprotams skaidrojums, ko dod Saeima, ka ja gadījumā tas tomēr izrādīsies, ka nav iekļaujams pārejā, tad viņš tiks izslēgts. Tad nav saprotams šis skaidrojums.

G.Kūtris.

Tiesnešiem nav vairāk jautājumu?

Lūdzu, Saeimas pārstāvja jautājums.

M.Paparinskis.

Jūs vairākas reizes norādījāt uz iespējamo nesakritību starp Komerclikumu un Kredītiestāžu likumu. Vai šie likumi atrodas savstarpēji hierarhiskās attiecībās, kur vienam vajadzētu atbilst otram?

J.Kaksītis.

Šīs hierarhiskās attiecības ir skatāmas caur likumu par... tas ir, par Saeimas un citu institūciju juridisko aktu spēku attiecībām... izejot no tā, kas ir speciālā norma un kas ir vispārējā norma un kāda norma ir pieņemta agrāk vai vēlāk.

Taču jautājumā par pāreju kā tādu es uzskatu, ka Komerclikumam ir noteicošā nozīme.

M.Paparinskis.

Tātad zināmā mērā jūs uzskatāt, ka ir augstāka hierarhiska spēka norma, ne tikai speciālā...?

J.Kaksītis.

18. un 20.pantam attiecībā pret 59.2. ... Jā.

M.Paparinskis.

Un no kā jūs atvasiniet šādu viedokli?

J.Kaksītis.

Tādēļ, ka... to arī Saeima savā atbildes rakstā ir norādījusi, ka 59.2. panta pirmās daļas esamība jau nenozīmē, ka nav piemērojami 18. un 20. Komerclikuma pantu nosacījumi.

M.Paparinskis.

Labi.

Vai paļāvība var attiekties uz likumdevēja paredzētajām privāttiesību normām, kuru piemērošanas neizbēgamais priekšnosacījums ir pašu privāto tiesību subjekta vēlēšanās tās piemērot?

J.Kaksītis.

Es jau teicu, ka šajā gadījumā tas nav klasiski skatāms kā privāttiesību jautājuma regulējums, jo ir valsts pārvaldes institūcijas akta klātbūtne.

M.Paparinskis.

Vai uzņēmuma pāreja varētu notikt, ja kredītiestāde to nevēlētos? Ja to vēlētos tikai...FKTK?

J.Kaksītis.

Nu... ko jūs saprotat ar vārdiem „ja kredītiestāde to nevēlētos”? Vai jūs ar to saprotat pārvaldes institūciju?

M.Paparinskis.

Subjektu, kurš ir tiesīgs rīkoties kredītiestādes vārdā... attiecīgi vai nu valde vai citi subjekts...

J.Kaksītis.

Jā...

M.Paparinskis.

Tā tad priekšnosacījums uzņēmuma pārejai ir kredītiestādi pārstāvošās institūcijas vēlme, lai uzņēmums pārietu...

J.Kaksītis.

Jūs šo jautājumu uzdodat kontekstā ar jau... pieņemot, ka jau ir šis 59.2.pants?

M.Paparinskis.

Šis jautājums tiek uzdots kontekstā ar jūsu vispārējo tēzi par to, ka jaunas normas ietekmē tiesisko paļāvību. Un Saeima vēlas norādīt, ka nevar runāt par tiesisko paļāvību, ja likuma piemērošana attiecīgajām attiecībām neizriet no publisko tiesību subjekta gribas, bet no privāto tiesību subjekta gribas.

J.Kaksītis.

Gan – gan, jo šo publisko tiesību subjektu griba var izpausties caur Kredītiestāžu likuma 113. un 117.pantu par pilnvarnieku iecelšanu, par attiecīgo nu... profilaktisku vai pat tiešu piespiedlīdzekļu piemērošanu kredītiestādei, kurai ir nu... nosauksim tā... kaut kādi pārkāpumi.

M.Paparinskis.

Bet jūs neapstrīdat valsts tiesības nozīmēt pilnvarniekus?

J.Kaksītis.

Kādā likuma kontekstā jūs to sakāt?.. Ja tajā 113., 117.panta kontekstā – nē, protams.

M.Paparinskis.

Paldies.

Jūs pieminējāt iespēju izmantot tiesības ļaunā ticībā. Vai apstāklis, ka privāto tiesību subjekti varētu izmantot tiesības ļaunā ticībā ierobežo likumdevēja tiesības radīt noteiktus tiesību institūtus?

J.Kaksītis.

Šī ļaunā ticība veidojas ne tikai privāttiesību subjektu darbības rezultātā. Tā veidojas arī sakarā ar administratīvā akta izdošanu.

M.Paparinskis.

Bet vai šajā gadījumā mēs vispār nevarētu runāt par tradicionālajiem atbildības modeļiem? Jebkurš subjekts, kurš nepamatoti izmanto savas tiesības, par to atbild tiesiskā kārtībā.

J.Kaksītis.

Valsts pārvaldes institūcijai ir dotas, varētu tā teikt, diezgan lielas atlaides. Pirmkārt, valsts pārvaldes institūcijās.. nav ne regulējumu tam, kādu sankcionējošu pasākumu attiecību pret kredītiestādi drīkst piemērot komisija. Kritēriju nav.. kad pilnvarnieku nozīmēt, kad brīdinājumu izteikt, par kādiem pārkāpumiem, pirmkārt.

Otrkārt. 111.panta... Kredītiestāžu likuma 111.panta piektā daļa izslēdz pārvaldes institūcijas pilnvarnieku un darbinieku atbildību par zaudējumu nodarīšanu. Vispār izslēdz. Viņa nav atbildīga.

Treškārt. Specifiskā veidā arī pati komisija varētu teorētiski atbildēt par šiem zaudējumiem. Līdz ar to šī situācija nav tik viennozīmīga.

M.Paparinskis.

Jūs pieminējāt 111.panta piekto daļu. Vai šajā ziņā varētu būt nozīmīga 11.panta sestā daļa, atbilstoši kurai Finanšu un kapitāla tirgus komisija ir atbildīga par pilnvarnieku nodarītajiem zaudējumiem?

J.Kaksītis.

Jā, bet viņa ir tā dīvaini atbildīga. Viņa ir atbildīga par... Pirmkārt, šī pilnvarnieku atbildība ir pretrunā ar pilnvarnieku Civillikuma izpratnē.

Otrkārt, viņa ir atbildīga tikai divos gadījumos. Viens ir apzīmēts ar tiešu likuma pārkāpumu, kas ir gandrīz identisks noziegumam. Un otrs ir – tikai rupja neuzmanība. Tātad šī atbildība... kādēļ gan šim pilnvarniekam būtu jābūt priekšrocībai attiecībā pret pilnvarnieku, ko paredz Civillikums, kas saka, ka pilnvarniekam jāatbild par katru nejaušu gadījumu.

M.Paparinskis.

Varbūt jūs varat komentēt... es nezinu... par vispārējām tendencēm Eiropas praksē, par to, kādas ir tendences attiecībā uz finanšu regulatoru atbildību. Vai Latvija šajā ziņā ir izņēmums? Jūsu viedoklis, atkāpjoties no Civillikuma atbildības.

J.Kaksītis.

Pirmkārt, kādā jautājumā?

M.Paparinskis.

Jautājumā, par ko mēs runājam attiecībā uz regulatora atbildību par pilnvarnieku nodarītajiem zaudējumiem...

G.Kūtris.

Es saprotu, ka jūs gribat zināt tikai tendences, kas notiek Eiropā, jo principā katra valsts pati nosaka likumus, kā regulēt iekšējos..

M.Paparinskis.

Tieši tā. Faktiski mans jautājums bija tāds: vai Latvija šajā ziņā ir ar kaut ko izņēmums, vai arī tas ir vispārējās tendences. Protams.. ja cienījamais oponents uz to nevar atbildēt, tad varam pāriet...

J.Kaksītis.

Uz šo jautājumu, atvainojiet, var atbildēt pie kafijas tases, nevis tiesas sēdē, kur izskata atbilstību Satversmei. Piedodiet par tādu vaļību, kā saku, bet tiešām... Tendences.. Pirmkārt, viss tas, kas ir... nu, teiksim, minēts šajās atsauksmēs, tanī skaitā arī Saeimas atbildes rakstā. Nav skaidrs, par ko galu galā ir runa un par kādu gadījumu ir runa. Vai ir runa par pāreju, kas ir atsavināšana un nodošana lietošanā? Tie ir divi tiesiski darījumi. Vai ir runa par restrukturizāciju? Vai ir runa par reorganizāciju? Un pārejā kā darījumā civiltiesiskā akta... kas notiek civiltiesiska akta rezultātā, Latvija ir diezgan unikāla. Jo visi tie piemēri, kas ir minēti gan Saeimas atbildes rakstā, gan citos, faktiski ir kontekstā ar restrukturizāciju. Tie ir kontekstā ar situāciju, kad ir vai nu jau maksātnespēja, vai šī Anglijas... Lielbritānijas, es atvainojos... tiesas spriedumi, kas ir lietas materiālos kontekstā. Tā ir pavisam cita situācija. Tādēļ runāt par tendencēm... Nu, tas ir ļoti bīstami.

M.Paparinskis.

Nu, labi, nerunāsim par bīstamām lietām tātad.

Pārejot pie nākamā jautājuma. Jūs uzskatāt, ka... jūs norādījāt, ka akcionāru tiesības ir ierobežotas... var pieņemt salīdzinājumā ar Komerclikumu attiecībā uz uzņēmumu pāreju. Kādas tiesības Komerclikumā būtu akcionāriem ietekmēt uzņēmumu pāreju?

J.Kaksītis.

Es atvainojos, ja es esmu neprecīzi teicis... Bet es domāju, ka es tā neteicu. Es runāju par kreditoriem, par noguldītājiem un akcionāriem. Tātad... Jā, es piekrītu, ka akcionāru riska pakāpe ir viena no vislielākajām. Bet šī viņu riska pakāpe pasliktinās 59.2., 59.3., 59.4. pantu gadījumā sakarā

ar to, ka likumdevējs ir deleģējis valsts pārvaldes institūcijai tiesības iniciēt šādu pāreju un noteicis arī noteikumus, kā šī pāreja realizēsies. Vai, pareizāk sakot, nav noteicis šos noteikumus.

Es jau kuro reizi apmēram stundas laikā runāju par solidāro atbildību. Šī solidārā atbildība Saeimasprāt ir neracionāla. Vairāk arī nekas jūsu atbildes rakstā... Saeimas atbildes rakstā nav teikts. Tad kādēļ atteikties no šī principa? Tikai racionalitātes vai neracionalitātes dēļ? Ja būtu šie principi realizējušies, tad arī gan viena, gan otra, gan trešā riska pakāpe būtu stipri mazāka.

M.Paparinskis.

Atkal, lai es nebūtu jūs pārpratis... Jūs atbildē minējāt situāciju, ka valsts pārvaldes iestāde iniciē uzņēmumu pāreju. Ko jūs ar to domājat?

J.Kaksītis.

Es ar to domāju, ka tas, kas ir noteikts 113., 117.pantā par pilnvarnieku tiesībām un faktiski jau iznāk drusku dīvaini, ka visu laiku runā par pilnvarnieku tiesībām un esamību, bet šis jautājums faktiski nav.. tas ir cits jautājums. Tātad es domāju, ka tikai tas, ka valsts pārvaldes institūcijas.. un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas personā ir dotas pilnvaras attiecīgi rīkoties, konstatējot vienu vai otru pārkāpumu, nepilnību darbībā kredītiestādēs..

M.Paparinskis,

Tātad jūsu iebildums ir tikai pret 59.3.

J.Kaksītis.

Nē.

M.Paparinskis.

Jūs uzskatāt, ka valsts pārvalde iniciē uzņēmumu pāreju arī pie 59.2. un 59.4.?

J.Kaksītis.

Ņemot vērā to, ka šī likuma ietvaros ir notikusi tikai viena pāreja, tad — jā.

M.Paparinskis.

Vai jūs varētu izskaidrot savu viedokli? Jūs uzskatāt tātad, ka arī 59.2. paredz, ka šo darījumu iniciē nevis kredītiestādes valde, bet publisko tiesību subjekti?

J.Kaksītis.

Jā. Jo veicot dažādas Kredītiestāžu likumā paredzētās darbības un arī noslēdzot kaut kādus darījumus... Es šeit runāju... nav jau ko paslēpes spēlēt, es šeit runāju par „Parex bankas” pāreju, kas notika, balstoties uz šo likumu un ne jau pēc šīs bankas iniciatīvas.

M.Paparinskis.

Bet es pieņemu... līdzīgi šis ir jautājums par tiesību normu piemērošanu... bet šajā gadījumā par uzņēmuma pāreju lēma tā valde privāto tiesību kontekstā.

J.Kaksītis.

Ja šim likumam ir.. ja šim likumam būtu kaut kāds... nu, tiesa jau man prasīja par saudzējošu... bet es gribētu teikt... kaut kāds saudzējošs nosacījums vai atliekošs nosacījums, proti, likums paredzētu, ka šis likums stājas spēkā... Izsludināja viņu februārī... ar 2009.gada septembri, piemēram. Tad ikviena kredītiestāde zinātu, uz ko ir, tā sakot, jāgatavojas, un, acīmredzot, varētu paredzēt arī statūtos, citos reglamentējošos dokumentos, zināmu pastiprinājumu tam, lai kreditori, akcionāri deleģētu tās pilnvaras, kuras paredz to pāreju, lai tas būtu kontrolējams no kredītiestādes puses. Šajā gadījumā tad, acīmredzot, varētu būt arī runa par to, ka šis likums vai šie grozījumi likumā rada nosacījumus, lai kredītiestāde zināmā laika periodā būtu gatava, lai sagatavotos attiecīgajām izmaiņām, attiecīgi citai situācijai.

M.Paparinskis.

Bet ņemot vērā to, ka situācija nav izmainījusies... par pāreju lemtu valde gan pēc Komerclikuma, gan pēc 59.2.panta. Kādām izmaiņām viņiem vajadzētu gatavoties?

J.Kaksītis.

Tas ir katras kredītiestādes uzņēmuma kompetencē.

M.Paparinskis.

Tātad faktiski šis ir jautājums par tiesību normu piemērošanu nevis vispārējo konstitucionalitāti.. ja es saprotu jūs pareizi.

J.Kaksītis.

Nē.. tiesību normu var piemērot atkarībā no tā, kāds ir tās tiesību normas saturs un juridiskā slodze.

M.Paparinskis.

Skaidrs.

Pārejot pie tiesībām uz taisnīgu tiesu. Vai jūsu apstrīdētās normas ierobežo personas tiesības vērsties tiesā?

J.Kaksītis.

Jūs par visām normām prasiet man?

M.Paparinskis.

Nu, jūs esat apstrīdējuši diezgan daudz normu. Šajā gadījumā ir.. jā.. vai kāda no jūsu apstrīdētajām normām ierobežo personas tiesības vērsties tiesā?

J.Kaksītis.

Šis jautājums un šī atbilde ir saistāma ar 59.2. ceturto daļu, 59.3. otro daļu un 173.panta ceturto daļu.

Ja reiz... uz šo jautājumu jau es tiesai atbildēju. Ja reiz likumdevējs ir paredzējis, ka pāreja, pabeigts darījums, nav atzīstama par spēkā neesošu vai nevar atzīt par spēkā neesošu, to „vai” es saku tādēļ, ka tas ir divos dažādos pantos dažādi uzrakstīts, tad, protams, ka ir liegtas tiesības pārejas darījuma sakarā griezties ar prasību tiesā. Jo nav jau jēgas griezties ar prasību tiesā, ja priekšā ir likums, kur rakstīts, ka tas nav atceļams.

M.Paparinskis.

Tātad varbūt pārejot pie detalizētākiem aspektiem. Jūs norādījāt uz 59.2. ceturto daļu, ja mēs lasām..

J.Kaksītis.

Es atvainojos. Es viņu saku kontekstā ar šiem... es atvainojos, ka es jūs pārtraucu..

M.Paparinskis.

Tātad jūs runājat par to, ka nav vērts vērsties tiesā, ja nevar atcelt. Pie tā mēs atgriezīsimies. Bet attiecībā uz 59.4. Ja mēs lasām vienu un to pašu likumu un vienu un to pašu daļu... vismaz manā redakcijā šeit nav nekādu ierobežojumu attiecībā uz atcelšanu.

J.Kaksītis.

Tikai 59.4.

M.Paparinskis.

Nu, pie pārējiem mēs nonāksim pēc brīža. Tā kā...

J.Kaksītis.

Jā, bet viņi nav apskatāmi atrauti. Viņi ir apskatāmi kopā – 59.3. un 173.4.

M.Paparinskis.

Vai jūs varētu paskaidrot šo domu? Saeimas pozīcija ir tāda, ka no likuma izriet, ka šie ir nošķirti institūti... 59.2. ir viens regulējums, 59.3. ir cits regulējums.

J.Kaksītis.

Es varētu piekrist.

M.Paparinskis.

Tātad 59.2... uz 59.2. jūsu ierobežojums par atcelšanu nav attiecināms.

J.Kaksītis.

59.2. – viņš ir attiecināms citā kontekstā. Tā ir administratīvā akta apstrīdēšana. 59.2.4. saka, ka Finanšu un tirgus komisijas izdots administratīvais akts par atļauju uzņēmuma pārejas pārsūdzēšanai... neaptur tā izpildi. Tātad runa ir par administratīvo aktu, kur saskaņā ar Satversmes 1.pantā nostiprināto labas pārvaldības principu, kur saskaņā ar principu par to, ka valsts pārvaldes darbībai ir jānodrošina valsts pārvaldes institūciju darbības kontrole, nav iespējams realizēt aiz tā iemesla, ka likums, pirmkārt, nav noteicis personu loku, kas varētu, kas būtu tiesīgs šo pārsūdzēšanu veikt, bet bāzējoties uz konkrēto Senāta nolēmumu izrādās, ka šīs tiesības faktiski nav gandrīz nevienam. Nu, par to ir runa.

M.Paparinskis.

Tātad vēlreiz precizējot jūs redzat aizskārumu... tātad tagad jūs aizskārumu redzat piekļuvē tiesai, kas ir identificēta Senāta lēmumā.

J.Kaksītis.

Administratīvā akta sakarā.

M.Paparinskis.

Tātad norma, kas nav... vai jūs neuzskatāt, ka šī norma nav ietverta... nav kredītiestāžu norma, bet izriet no vispārējiem administratīvo tiesību principiem par *locus standi*, ko jūs arī pieminējāt savā runā.

J.Kaksītis.

Ja likuma normā būtu norādīts mērķis, tad varbūt tā varētu arī piekrist. Bet likuma normā nav norādīts leģitīms mērķis, līdz ar to ir grūti spriest. Ja apskata lietas materiālus, tad lietas materiālos ir Finanšu un kapitāla tirgus komisijas atbilde Senātam un atbilde Satversmes tiesai, un šī atbilde par mērķi, leģitīmu mērķi, ir atšķirīga. Tātad indivīdam nav iespējas, no kurienes smelties – kas tad ir mērķis un kādas tad ir intereses var tikt aizskartas vai neaizskartas sakarā ar šo aktu.

M.Paparinskis.

Atvainojiet... es diemžēl nespēju izsekot jūsu domai, kādā veidā likuma mērķis ir saistīts ar pieeju administratīvajai tiesai.

J.Kaksītis.

Likuma mērķī ir noteikts subjekts, kuru aizsargā šis likums.

M.Paparinskis.

Skaidrs.

Attiecībā uz 105.pantu. Tas zināmā mērā izriet no tiesnešu jautājumiem. Tātad, ja es pareizi saprotu, ka jūs idealizēts regulējumus jūsuprāt būtu, ja nebūtu nepieciešamība pēc FKTK piekrišanas. Ja uzņēmuma valde vai pilnvarnieks vai administrators varētu visu paši lemt bez publisko tiesību institūta piekrišanas un pārbaudes. Tātad viss ļaunums, ja varētu tā vaļīgi izteikties, nāk no FKTK.

Es pārfrāzēju savu jautājumu. Ja es pareizi saprotu jūs atbildi uz tiesneses Krūmas jautājumu.. Jautājums bija attiecībā uz to, kādā veidā tiek ierobežotas Satversmes 105.panta tiesības un jūs norādījāt uz to, ka ir publisko tiesību subjekts FKTK. Varētu secināt, ka jūsu galvenā problēma ir FKTK regulējošā esamība un ja nebūtu FKTK, nebūtu arī tiesību ierobežojumu.

J.Kaksītis.

Nu, ne gluži tā. Es teicu, ka 105.panta, Satversmes 105.panta pārkāpums veidojās tajā apstākļi, ka izslēdzot Komerclikuma 20.panta pirmās daļas otrā teikuma nosacījumus par solidāro atbildību, tiek dota iespēja veikt kredītiestāžu uzņēmumu daļas aktīvu saistību pret prasījuma kopumu voluntāri. Līdz ar to tādā veidā personai ne tikai nav garantēta, bet ir iespēja, ka šis īpašuma var nokļūt kredītiestāžu uzņēmuma daļā, kas paliek nodevējam, kurš faktiski ne tikai nav perspektīvs, bet arī darbojas ar zaudējumiem un līdz ar to pakāpeniski šī īpašuma vērtība zūd. Tas

var attiekties gan uz kreditoriem... kreditoriem var tik liegtas iespējas pilnā mērā saņemt kompensācijas saviem prasījumiem, tas attiecas arī uz noguldītājiem, protams, arī uz akcionāriem.

M.Paparinskis.

Vai jūsuprāt, teiksim, atstājot malā iespējami negatīvos scenārijus, kas ir tiesību normu piemērošanas jautājums un attiecīgi nav šīs tiesvedības priekšmets, vai uz tieši šādu lietu novēršanai nav domāts, tā teikt, kā kontroles mehānisms. Ja es drīkstētu citēt no jūsu tiesai iesniegtā lēmuma 12.punktā... Augstākās tiesas Senāts norādīja, ka nekavējošās kredītiestādes uzņēmuma pārejas rezultātā netiek apdraudēta abu kredītiestāžu stabilitāte un maksātspēja un tiek nodrošināta stabilitāte finanšu sistēmai kopumā. Vai šie kritēriji nebūtu pietiekami, lai remdētu jūsu bailes par iespējami negatīvām sekām?

J.Kaksītis.

Ar manu baiļu remdēšanu ir par maz. Šīs normas... šī valsts pārvaldes institūcijas rīcība, protams, ir nozīmīgs faktors, lai.. teiksim tā, kredītiestāde, kurai ir problēmas, savlaicīgi šīs problēmas novērstu. Un šīs problēmas novērst Finanšu un kapitāla tirgus komisija var daudz, daudz agrāk. Ja šai komisijai par maz bija resursu, tad tieši šajā likumprojektā, kas nāca no valdības mājas, kad vēl 59.2., 59.3., 59.4. panti nebija iestrādāti, bija iespēja un tiesības paplašināt savas pilnvaras. Savas pilnvaras, kas attiecas uz 142, 153., 155.pantu. Tas netika darīts. Tātad šīs iespējas un pilnvaras Finanšu un kapitāla tirgus komisijai ir un ir iespējams realizēt arī caur citiem tiesiskiem regulējumiem.

M.Paparinskis.

Tātad faktiski jūs uzskatāt, ka FKTK vajadzētu nevis mazāk, bet vairāk pilnvaru.

J.Kaksītis,

Es nezinu, tas ir viņai jāskatās.

M.Paparinskis.

Skaidrs,

J.Kaksītis.

Es tikai atbildu jums uz to, ko es lasīju Ministru kabineta anotācijā.

M.Paparinskis.

Pateicos godātajai tiesai.

G.Kūtris.

Paldies.

Tālāk vārds Saeimas pārstāvim lietas faktisko apstākļu izklāstam un juridiskajam pamatojumam.

M.Paparinskis.

Augsti godātā tiesa! Godātais pieteicēju pārstāvi!

Esmu pagodināts par iespēju pirmo reizi piedalīties Satversmes tiesas procesā kā puses pārstāvim. Pateicos Saeimai par izrādīto uzticību, pilnvarojot mani šajā lietā.

Atbildot uz cienījamā pieteicēju pārstāvja argumentiem, es izskaidrošu Saeimas pozīciju sešos jautājumos:

pirmkārt, norādot uz mūsu izpratni par to, ka Komercc- un Kredītiestāžu likuma normas iederas komerciesību sistēmā,

otrkārt, paskaidrojot Saeimas pozīciju, kādēļ normas atbilst 92.pantam,

treškārt, 105.pantam,

ceturtkārt, 90.pantam,

piektkārt, 91.

un sestkārt, 1.pantam.

Tātad sešu argumentu bloki.

Pirms pievērsties konkrētāku argumentu izklāstam, es vēlētos izteikt divus vispārēja rakstura komentārus par pieteikumu.

Pirmkārt, procesuāla rakstura komentārus. Būtiska daļa no pieteikumā un mutveida paskaidrojumos izteiktajiem apgalvojumiem par „Parex banku” vai arī hipotētiskajiem normu piemērošanas scenārijiem nevar būt par konstitucionālās tiesvedības priekšmetu. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka... „tās kompetencē, kas ir noteikta Satversmes 85.pantā, kā arī Satversmes tiesas likuma 1. un 16.pantā, neietilpst tiesību normu piemērošanas vērtēšana”. Un liela daļa no mūsu cienījamā oponenta argumentiem ir vērsta tieši uz šādiem apstākļiem.

Otrkārt, materiāltiesiska rakstura komentārs. Lielākā daļa pieteicēju argumenti ir vērsti uz privāto tiesību institūtiem, kuru ietvaros privāto tiesību subjekti paši izvēlas piemērot privāto tiesību normas.

Satversmes 1., 90., 91. un 105.pants ierobežo valsts publiski tiesisko instrumentu patvaļīgu piemērošanu attiecībā uz indivīdu. Pieteicēju pieteikums šajā daļā, ja drīkstētu tā izteikties, mēģina konstitucionālo tiesību drānās ietilpināt privāto tiesību strīdus, neparādot pat *prima facie* jeb Satversmes normu pārkāpumu. Es atgriezīšos pie apstākļa saistībā ar mūsu lūgumu uz procesuālajiem jautājumiem.

Pievēršoties pirmajam punktam. Attiecībā uz apstrīdēto normu vietu komerciesību sistēmā. Droši vien ērtākai struktūrai Saeima vēlētos norādīt uz būtiskākajiem aspektiem Komerclikuma

regulējumā, būtiskākajiem aspektiem Kredītiestāžu likuma regulējumā un to, kā šie regulējumi ir salīdzināmi, pieskaroties četriem aspektiem: uzņēmuma jēdziens, uzņēmuma pāreja, solidārā atbildība un kreditoru piekrišana.

Uzņēmuma jēdziens Komerclikuma 18.pantā ir definēts kā organizatoriski saimnieciska vienība, kurā ietilpst ķermeniskas un bezķermeniskas lietas, kā arī citi saimnieciski labumi, vai, kā Aigars Strupišs ir norādījis Komerclikuma komentārā, „aktīvi, pasīvi un nemateriālie labumi”.

Uzņēmuma pāreja regulēta Komerclikuma 20.panta pirmajā daļā, proti, ja uzņēmums vai tā patstāvīgā daļa pāriet citas personas īpašumā vai lietošanā, uzņēmuma ieguvējs atbild par visām uzņēmuma vai tā patstāvīgās daļas saistībām. Tātad ļoti loģisks regulējums: pārejot uzņēmumam vai tā daļai, pāriet arī saistības.

Trešais aspekts attiecas uz solidāro atbildību, kas ir paredzēta Komerclikuma 20.panta otrajā daļā. Proti, atbildība par tām saistībām, kuras radušās pirms uzņēmuma vai tā patstāvīgās daļas pāreju citas personas īpašumā vai lietošanā un kuru izpildes termiņš vai nosacījums iestājies piecu gadu laikā pēc uzņēmuma pārejas, uzņēmuma nodevējs un uzņēmuma ieguvējs atbild solidāri. Tātad, citiem vārdiem sakot, uzņēmuma ieguvēja kreditori, kuru saistības ir pārgājušas, izņēmuma gadījumos var vērsties gan pret ieguvēju, kuram viņa saistības ir pārgājušas, gan arī pret bijušo parādnieku — uzņēmuma vai tā daļas nodevēju. Tātad šī ir pievienotā vērtība. Ne tikai subjekts, uz kuru saistības attiecas, bet arī subjekts, ko saistības ir saistījušas pirms tām. Šis viedoklis ir akceptēts tiesību doktrīnā. Atjaunotās neatkarības laikā to ir norādījis Aigars Strupišs un asociētais profesors Kaspars Balodis, līdzīgu viedokli ir izteikuši jau Augusts Lēbers un Konstantīns Čakste pirmskara Latvijas laikā. Tātad šī nav inovatīva interpretācija, tā ir loģiska un akceptēta.

Visbeidzot. Attiecībā uz kreditoru piekrišanu saistību pārejai Komerclikuma 20.pants neizvirza šādu prasību, šāda prasība nav izvirzīta arī tiesību doktrīnā. Uzņēmuma pāreju apskatījušie autori to nepieprasa un tik tiešām Komerctiesību klasiķi no pirmskara Latvijas norādīja, ka saistības pāriet *ibso iure*. Tātad šāds ir regulējums Komerclikumā.

Pievēršoties salīdzinājumā Kredītiestāžu likuma normām. Uzņēmuma jēdziens ir definēts Kredītiestāžu likuma 59.2.panta pirmajā daļā. Tātad uzņēmums var būt vai nu uzņēmums Komerclikuma izpratnē, vai uzņēmuma daļa, kā piemērus dodot, piemēram, filiāli un noslēgto tipveida līgumu kopumu. Tātad, kā Saeima norādīja, precizējošs... Saeima norādīja atbildes rakstā: precizējoša definīcija atbilstoši jomas specifikai.

Attiecībā uz uzņēmumu pāreju. Līdzīgi kā Komerclikumā, uzņēmuma pāreja ir civiltiesisks darījums, kuru slēdz kredītiestāde un ieguvējs, 59.2. – kredītiestādi pārstāv valde, 59.3. – pilnvarnieks, 59.4 – attiecīgs administrators vai likvidators, bet fundamentāli tas ir privāto tiesību jautājums, risināms privāto tiesību instrumentiem un pie tam FKTK piekrišana, ne iniciēšana, bet piekrišana, lai nodrošinātu visu iesaistīto subjektu tiesību aizsardzību.

Attiecībā uz solidāro atbildību pie uzņēmumu pārejas. Regulēta divos aspektos. Kredītiestāžu likuma 59.3. un 59.4.panti paredz, ka uz kredītiestādes uzņēmuma ieguvēju netiek

attiecināts Komerclikuma 20.panta pirmās daļas noteikums par nodevēja un ieguvēja solidāro atbildību. Šī ir interesanta norma, jo viņa pēc būtības likumdevējs ir rīkojies, ja es varētu lietot senvalodas izteicienu šīs tēzes izpratnē... *exsabundanti hautella* – dēļ īpašas piesardzības. Šī norma attiecināta uz kredītiestādes uzņēmuma ieguvēju. Tātad pēc būtības tā tikai atkārtoti Komerclikuma 20.pantu. Komerclikuma 20.pants neparedz pievienoto vērtību solidārai atbildībai attiecībā uz ieguvēju. Solidārā atbildība, kā es norādīju iepriekš, turpina attiekties uz nodevēju, attiecībā uz nodotajām saistībām. Tātad šis ir tikai pilnīgam nepārprotamam regulējumam, ka tas, kas ir Komerclikumā, ir arī Kredītiestāžu likumā.

59.2.panta 1.¹ daļa attiecas uz citu jautājumu — uz šaurāku jautājumu, uz finanšu pakalpojumu līgumiem. Un šeit jau tas attiecas arī uz nodevēju. Tātad ļoti šaurs gan apjoma, gan normatīvā piemērojama ziņā. Tātad tās sekas ir tādas, ka iegūstošās kredītiestādes kreditors vairāk nevar vērsties pret savu iepriekšējo uzņēmumu. Ja mēs atsaucamies uz „Parex” situāciju, tas nozīmē, ka „Citadeles” noguldītājs nevar vērsties atpakaļ pret „Parex”. Vērsties tikai pret to uzņēmumu, kuram viņa saistības šobrīd ir.

Visbeidzot. Attiecībā uz kreditora piekrišanu saistību pārejai. Kredītiestāžu likums paredz tieši, ka šī atļauja nav nepieciešama, tādējādi līdzīgi kā citos aspektos, *expressis verbis* apstiprinot no Komerclikuma interpretācijas tāpatās izrietošo normu.

Apkopojot. Kā saderās kopā Komerclikums un Kredītiestāžu likums. Uzņēmuma jēdziena ziņā Kredītiestāžu likums var būt daudzveidīgāks, atainojot jomas specifiku. Uzņēmuma pāreja abos gadījumos ir civiltiesisks darījums plus Kredītiestāžu likuma gadījumā ir piemērojams FKTK piekrišana.

Attiecībā uz solidāro atbildību vienīgā izmaiņa attiecas uz finanšu pakalpojuma līgumiem. Un attiecībā uz kreditora piekrišanu Kredītiestāžu likums tikai pilnīgi un nepārprotami skaidri apstiprina to, kas ir noteikts arī Komerclikumā. Tātad lielākajā daļā gadījumu Kredītiestāžu likuma pienesums ir vai nu nepārprotams normu regulējums, vai arī procesuālus regulētājus un materiāltiesiskas izmaiņas ir ļoti nelielas.

Pārejot pie otrā vispārējā argumenta. Attiecībā uz 92.pantu. Saeima vēlētos norādīt uz četriem apsvērumiem.

Pirmkārt, apstrīdētās normas neattiecas uz uzņēmumu pāreju Kredītiestāžu likuma 59.2.panta kārtībā. Tātad vēlreiz par tiesību normu piemērošanu. Attiecībā uz akciju sabiedrību „Parex banka” šī norma nav piemērojama. Tā ir attiecināma tikai uz 59.3. un 59.4. Likviditāte un īpašās krīzes situācijas.

Otrkārt, apstrīdētās normas nevar ierobežot iepriekš nepastāvošas kreditortiesības vērsties tiesā. Kā ir norādījis Augstākās tiesas senāts pagājušā gada 3.decembrī, pakārtoto saistību turētājiem nav subjektīvo tiesību pārsūdzēt FKTK lēmumus par uzņēmumu pāreju. Šis ir normatīvs jautājums, kas izriet no administratīvā procesa vispārējām normām par pieeju tiesai. Tas nav šīs

konstitucionālās tiesvedības priekšmets. Tādēļ senāta sprieduma pareizums vai nepareizums ir neizbēgami atstāts malā.

Treškārt. Saeima uzskata, ka tiesības uz taisnīgu tiesu neietver tiesības uz noteiktu sprieduma rezultatīvās daļas formu. Tātad apstrīdētās normas paredz, ka šī lēmuma pāreja nav atzīstama par spēkā esošu. Satversmes tiesa ir norādījusi, ka Satversmes 92.panta pirmais teikums ietver institucionālo aspektu, ka tiesai ir jābūt taisnīgai un procesuālo aspektu: ikvienam ir tiesības uz brīvu pieeju tiesai. Un mūsaprāt, tiesības uz noteiktu rezultatīvās daļas formu neietilpst nevienā no šiem aspektiem.

Bez tam, mēs vēlētos atzīmēt, ka attiecībā uz apstrīdētajām normām, tās attiecas tikai uz vienu ļoti šauru jautājumu. Uz sprieduma rezultatīvās daļas formu. Tās neietekmē veselu rindu citu tiesību jautājumus: materiālo tiesību normas, kas paredz indivīda tiesības un pienākumus, procesuālo tiesību normas, kas regulē subjektīvās tiesības vērsties tiesā, tieši tiesības pieņemt pieteikumu, materiālo tiesību normas, atbilstoši kurām tiesas vērtē tiesiskumu, tiesu tiesības lemt par tiesību prettiesisku aizskārumu, kā arī jebkurā gadījumā indivīda tiesības uz kompensāciju un zaudējumu piedziņu pierādīta prettiesiskuma gadījumā. Visas šīs normas pastāv Latvijas tiesību sistēmā, lai ar kādu saturu tās būtu un apstrīdētās normas tās ne mazākā mērā neietekmē.

Treškārt. Pieteicēju rakstveida paskaidrojumos bija izdarīta atsauce uz cilvēktiesību konvencijas 13.pantu un pietecēju pārstāvis to īpaši nepieminēja. Es īsi norādīšu uz Saeimas pozīciju šajā jautājumā.

Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 13.pants attiecas uz Eiropas cilvēktiesību konvencijās tiesību normu pārkāpumu un pēc mūsu uzskata šajā gadījumā nevar par to runāt. Tātad nav izpildīts pirmējais priekšnoteikums šīs normas piemērošanai.

Jebkurā gadījumā prasība pēc restitūcijas... neizriet no Cilvēktiesību konvencijas 13.panta, ir jāskatās uz vispārējo procesuālo līdzekļu kopumu. Kā jau mēs norādījām, apstrīdētā norma attiecas tikai uz vienu ļoti šauru jautājumu un jebkurā gadījumā gan administrators, gan FKTK par pilnvarnieku, gan likvidators ir atbildīgi un vienmēr iespējams celt sabiedrības prasību. Tātad ir vesela rinda procesuālo līdzekļu, kas pastāv.

Ceturtkārt. Pat ja tiesa uzskatītu, ka šajā gadījumā ir noticis tiesību uz taisnīgu tiesu ierobežojums, šis ierobežojums ir tiesisks. Leģitīmais mērķis, kā Saeima norādīja, virsmērķis... ir citu personu tiesību aizsardzība un rūpes par sabiedrības labklājību, kas konkrētajā kontekstā mērķis ir nodrošināt krīzes situācijā esošas kredītiestādes, tātad tikai tās, kas tiek likvidētas, vai tikai tās, kurām ir iestājušies pēc 9.3.pantā norādītie būtiskie problemātiskie apstākļi, šādu uzņēmumu pārejas galīgumu un attiecīgi radot finanšu tirgus uzticamību uzņēmuma saņēmējam un tirgus stabilitāti banku biznesa vienmērīgas pārejas rezultātā.

Attiecībā uz samērīgumu šīs normas ir gan piemērotas, gan nepieciešamas. Galīgumu nav iespējams nodrošināt citādāk, kā izslēdzot iespēju galīgumu atcelt. Un šis ir vismazāk ierobežojošs

normas, jo tās nav attiecināmas uz 59.2. un tās nekādā mērā neierobežo citas procesuālās tiesības vērsties tiesā un piedzīt zaudējumus. Tātad ļoti, ļoti šaurs jautājums.

Attiecībā uz atbilstību, mūsaprāt, ja mēs samērojam no vienas puses indivīda tiesisko interesi atcelt uzņēmuma pāreju, no otras puses vispārējās pozitīvās sekas finanšu tirgum, un pārējiem indivīdiem... galu galā visas šīs FKTK pārraudzītās parejas sekas primāri ir tieši noguldītāju tiesību aizsardzība, var runāt par samērīguma izpildīšanu.

Un visbeidzot. Jebkurā gadījumā vienmēr uzņēmuma pārejai ir noteiktas arī būtiskas materiālas un procesuālas garantijas. 59.3. panta kārtībā to var pieņemt tikai tad, kad iestājušās Kredītiestāžu likuma 113.panta pirmajā daļā uzskaitītās krīzes situācijas: kad FKTK ir iecēlusi pilnvarnieku, kad FKTK ir pieņēmusi viņa priekšlikumu par uzņēmumu pāreju un visbeidzot kad darījums tiek veikts valsts tautsaimniecības vai kredītiestāžu sektora drošības un stabilitātes... vai kredītiestādes noguldītāju interesēs. Tad attiecībā uz 59.4.panta otro daļu ir līdzīga situācija. Vienmēr FKTK sniedz galīgo piekrišanu.

Tāda ir Saeimas pozīcija attiecībā uz 92.pantu.

Pārejot pie trešā mūsu pozīcijas punkta... Satversmes 105.pants. Tātad pieteicējs uzskata, ka kreditora prasījumu un dalībnieku daļu ekonomiskās vērtības samazināšana aizskar 105.pantu. Saeima nav pārliecināta par šī viedokļa pareizību trīs iemeslu dēļ.

Pirmkārt, vispārējā tēze, kas ies cauri manai runai attiecībā uz turpmākajiem pantiem, ir ka, šīs Satversmes normas vairums principā neattiecas uz privāto tiesību attiecībām starp privāto tiesību subjektiem. Ja mēs atskatāmies uz Satversmes tiesas iepriekšējo praksi, spriedumi pamatā vērtē valsts varas publisko tiesību instrumentu ietekmi uz personu tiesībām. Ja tiesību normu regulēšanas priekšmets ir privāttiesību attiecības, 105.pants ir piemērojams izņēmuma kārtībā. Piemēram, ja valsts ierobežo līgumu slēgšanas brīvību attiecībā uz dzīvokļu īri, īpašumtiesību izmantošanu attiecībā uz aizliegumu statūtos vai pienākumi ierobežo citas personas īpašumtiesības attiecībā uz līdzekļu iesaldēšanu. Šajā gadījumā mēs nevaram runāt ne par kādu salīdzināmu šāda veida normu.

Līdzīgu viedokli ir ieņēmusi arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa, kas tikai pilnīgos izņēmuma gadījumos ir piemērojusi konvenciju privāttiesiskajām attiecībām. Piemēram, ja viena persona iegūst otras personas īpašumu bez piekrišanas, bet atbilstoši likumā noteiktajai procedūrai. Tātad ir klasiskā Džeimsas lieta pret Apvienoto Karalisti, par īrnieka tiesībām noteiktos gadījumos nopirkto dzīvokli, vai īpašuma iegūšanu ar ieilgumu.

Tajā pašā laikā, kā tiesa ir norādījusi lietā Jakušičs pret Horvātiju, civiltiesiski strīdi starp privātpersonām paši par sevi neizraisa valsts atbildību, atbilstoši pirmā protokola 1.pantam. Piemēram, lēmumā lietā Tormal pret Somiju tiesa ir atzinusi, ka bankas parāda piedziņa pret parādnieku nav attiecināma uz valsti, attiecīgi nevar pārkāpt Konvencijas pirmā protokola 1.pantu.

Fundamentālā tēze ir, ka ar apstrīdētajās normās noteikto regulējumu kreditora prasījums netiek ne palielināts, ne samazināts. Normas neietekmē kreditora iespēju apmierināt savu prasību un

pieteicēju pieteikums ir fundamentāli vērsts uz pilnīgi privāttiesiskām attiecībām privāto tiesību subjektu starpā.

Otrais punkts varētu akcentēt vispārējo tiesību politisko kontekstu. Īpašumtiesības, kā arī izrietēja no viena no tiesas jautājumiem, negarantē tiesības būt pasargātam no biznesa riska. Autoritatīva doktrīna un šajā gadījumā es atsaucos uz Harisa Boila un Vormbrika Cilvēktiesību konvencijas komentāru no 2009.gada, ir norādījusi, ka ir pilnīgi skaidrs, ka valstij nav pienākumu novērst īpašuma vērtības zudumu tirgus faktoru rezultātā. Kā Saeima jau norādīja atbildes rakstā, akcionāri vai pakārtoto aizdevēju īpašumu vērtības samazinājums izriet no fakta, ka kredītiestādei ir finansiālas grūtības un vērtības neapgūšana ir cieši cēloņsakarībā ar finansiālo... ar komerciālo risku. Valsts negarantē riskantu biznesa pasākumu dalībniekiem gan tiesības gūt atalgojumu gadījumā, ja viņu riskantie pasākumi tiek izvesti cauri, kā arī tiesības būt pasargātam no biznesa riska. Jāatceras, ka šis vispārējais princips ir atzīmēts Kredītiestāžu likuma 195.pantā, kurā maksātne spējīgās kredītiestādes akcionāru prasības tiek apmierinātas pašas pēdējās.

Treškārt. Pat ja Satversmes tiesa identificētu 105.panta apjoma aizskārumu, Saeima uzskatītu, ka šajā gadījumā ir leģitīmais mērķis iepriekšējā panta analizē norādīts sabiedrības interešu aizsardzība skaidra un nepārprotama regulējuma rezultātā, gan arī tas ir pietiekami samērīgs.

Pārejot pie ceturrtā punkta... Tātad īsākā kontekstā pārejot pāri pēdējiem trim argumentiem attiecībā uz 90., 91. un 1.pantu.

Attiecībā uz 90.pantu. Proti, pāreja bez komersanta piekrišanas un komersanta neziņu...bez kreditora piekrišanas un dalībnieka neziņu, kurā daļā tas varētu atrasties. Šis viedoklis mūs nepārliecina trīs iemeslu dēļ.

Pirmkārt, šis regulējums nav fundamentāli atšķirīgs no Komerclikuma. Arī Komerclikumā dalībnieku un kreditoru piekrišana uzņēmuma pārejai netiek prasīta un ietilpstošās tiesības un saistības pārejot ir *ibso iure*, kā norādīja Čakste un Lēbers.

Otrkārt, pieteicēja argumenti par apstrīdētajām normām pat principā nevar aizskart Satversmes 90.pantu. Satversmes tiesas praksē ir norādīts, ka 90.pants uzliek pienākumu attiecībā uz to, ka... (citāta sākums „likumiem un citiem normatīvajiem aktiem jābūt publiski pieejamiem, pietiekami skaidriem un saprotamiem”. Un citāta beigās... „ka personai ir... tiesības, stājoties publiskajās tiesu attiecībās ar valsts varas institūcijām, tikt informētai par tās tiesībām konkrētajās attiecībās.” Tātad pilnīgi cita paradigma. Vertikālas attiecības publisko tiesību kontekstā, kamēr šeit mēs redzam horizontālas attiecības privāto tiesību izmantošanas kontekstā.

Pārejot pie Satversmes 91.panta. Ja es pareizi saprotu pieteicēju pozīciju, tad atšķirīga attieksme izriet no neziņas attiecībā uz to, kurā uzņēmuma daļā persona varētu atrasties. Šajā jautājumā mēs arī vēlētos norādīt uz trim apstākļiem.

Pirmkārt, materiālo tiesību regulējums nav būtiski atšķirīgs no Komerclikuma, kamēr procesuālā aizsardzība ir daudz efektīvāka. No materiālo tiesību viedokļa arī Komerclikumā persona

nezina, kurā patstāvīgajā daļā šīs personas saistības tiks ievietotas. Ir diezgan savdabīgi formulēt argumentu šādas procesuālas un materiāltiesiskas neziņas veidā. Tas ir faktiski neizbēgami gadījumā, ja uzņēmumu var dalīt daļās.

Attiecībā uz pāreju veicošo personu pienākumiem tie izriet gan no vispārējiem valdes pienākumiem rīkoties kā krietnam un rūpīgam saimniekam, pilnvarnieka pienākums rīkoties valsts tautsaimniecības vai kredītiestāžu sektora drošības un stabilitātes vai kredītiestādes noguldītāju interesēs, un vispārējais režīms par administratora atbildību un FKTK atbildību par pilnvarnieka zaudējumiem.

Attiecībā uz kontroles mehānismiem. Kredītiestāžu likums pieprasa, pirmkārt, aktīvu un saistību novērtējumu. Otrkārt, procesuālais instruments — FKTK atļauja. Ja es varētu vēlreiz atļauties citēt Augstākās tiesas lēmumu, tajā, mūsaprāt, ir diezgan nepārprotami norādīts uz būtiskiem kritērijiem šajā institūtā. Pirmkārt, regulēšana un pārraudzīšana notiek ievērojot likuma 5.pantā minēto komisijas darba mērķi: veicināt ieguldītāju un noguldītāju un apdrošināto personu interešu aizsardzību un Finanšu un kapitāla tirgus attīstību un stabilitāti. Konkrēti attiecībā uz akciju sabiedrību „Parex banka” ir izpildītas Kredītiestāžu likuma 59.2.panta pirmajā daļā noteiktās prasības un nekavējošās kredītiestādes uzņēmumu pārejas rezultātā netiek apdraudēta abu kredītiestāžu stabilitāte un maksātspēja un tiek nodrošināta stabilitāte finanšu sistēmai kopumā. Bez tam, protams, ir 59.3. – FKTK pārbaudīt vēl papildus kritēriji par tautsaimniecības un citām interesēm.

Otrkārt, plašākā tēze, ko es atkārtēju jau pie 90. un 105.panta, arī 91.pants attiecas uz attiecībām starp privāto... starp indivīdu un publisko institūciju. Šeit strīds... pieteikums attiecas uz attiecībām starp privāttiesiskajiem subjektiem un publiski tiesiskais iesaistījums ir vērsts tikai uz viņu tiesību aizsardzību.

Ja Satversmes tiesa tomēr identificētu atšķirīgu attieksmi un publisko tiesību elementus, Saeima uzskata, kā ir norādīts arī rakstveida paskaidrojumos, ka tā ir attaisnojama vai nu tāpēc, ka, pirmkārt, kredītiestādes atrodas publiski atšķirīgos apstākļos, otrkārt, tāpēc, ka regulējums nemaz nav atšķirīgs un visbeidzot, jebkurā gadījumā pat ja regulējums ir atšķirīgs, šīs atšķirības ir pamatotas.

Īsi pievēršoties Satversmes 1.pantam, kur mums ir jāatbild uz argumentiem par faktiski visiem Satversmes 1.pantā iekļautajiem principiem, tādēļ ceru, ka godātā tiesa man piedos, ja es pāriešu šiem principiem ļoti īsi. Tas nekādā mērā neietekmē manu attieksmi pret viņu fundamentālo svarīgumu vispār Latvijas tiesību sistēmā. Tiesiskās paļāvības princips nav pārkāpts. Kā jau es ieskicēju mūsu pozīciju manos jautājumos, tiesiskā paļāvība nav piemērojama, jo tiesību norma nav piemērota attiecībā uz indivīdu, un mēs nevaram runāt arī par tiesisko paļāvību uz sagaidāmo tiesību pamata Satversmes tiesas 2009.gada 26.novembra spriedumā. Šajā gadījumā ir runa par privāto tiesību normām, kuru piemērošanas nosacījums ir privāto tiesību subjektu izvēle tās

piemērot. Šādu attiecību... šajā gadījumā nav cēloņsakarība starp to, ko dara valsts un kādas ir tiesiskās sekas.

Otrkārt, apstrīdētās normas atbilst labas pārvaldības principam. Satversmes tiesa savā praksē ir atzinusi, ka labas pārvaldības princips nozīmē tieši to, ko tas nozīmē, proti, tiesības prasīt pārvaldes mehānisma efektivizāciju, par ko šajā gadījumā nevar būt runas. Nevis tādā nozīmē, ka to nevarētu efektivizēt, bet šajā gadījumā runa ir par privāttiesiskām attiecībām.

Atbilstība samērīguma principam ir analizēta attiecībā uz attiecīgajām normām.

Ceturtkārt, apstrīdētās normas neierobežo citu valstu suverenitāti, lai cik ļoti es vēlētos sākt ekskursu pa eksteritoriālo jurisdikciju attiecībā uz ekonomiskajiem jautājumiem un aktīvo nacionalitāti, diemžēl šādas problēmas šeit nerodas. Šis ir jautājums par to, lai būtu skaidrs, ka Latvijas tiesībās uzņēmumu pāreja notiek noteiktā brīdī ar noteiktu vērtību un noteiktu apjomu un saturu. Tāds ir vienīgais šīs normas piemērošanas mērķis.

Visbeidzot. Vienā minūtē attiecībā uz privāto tiesību principiem. Mūsu vispārējā tēze ir apšaubīt, ka privāto tiesību principi var tikt izmantoti, lai modificētu publiski tiesiskās attiecības starp indivīdu un valsti. Tāds nav to mērķis un ne Satversmes tiesa, ne Cilvēktiesību tiesa tādu nav identificējusi savā praksē. Un līdzīgi tas attiecas arī uz konkrētajiem principiem.

Visbeidzot atgriežoties pie sākotnēji ieskicētās lūguma izteikšanas atrunas, ko es tagad vēlētos izmantot.

Lielākā daļa pieteicēju argumentu par Satversmes 1., 90., 91. un 105.pantu attiecas uz privāttiesiskiem jautājumiem privāto tiesību subjektu starpā, kuru risināšanai valstī nav ne cilvēktiesību, ne vispārējo publisko tiesību principu uzlikti pienākumi. Ne pieteicēju rakstveida, ne mutveida paskaidrojumi nav uzrādījuši par *prima facie* iespēju, ka šajos gadījumos ir noticis Satversmes pārkāpums.

Ņemot vērā šos apstākļus, Saeima vēlētos lūgt Satversmes tiesu izvērtēt lietderību izbeigt tiesvedību par apstrīdēto Kredītiestāžu likuma normu atbilstību Satversmes 1., 90., 91. un 105.pantam... tāpat faktiski visiem, izņemot attiecībā uz Satversmes 92.pantu, atbilstoši Satversmes tiesas likuma 29.panta pirmās daļas 3. un 6.punktam, 20.panta piektās daļas 3 punktam, 18.panta pirmās daļas 4.punktam.

Es atvainojos par 20 sekundēm, kuras diemžēl esmu pārsniedzis...

G.Kūtris.

Paldies.

Satversmes tiesa izsludina pārtraukumu uz vienu stundu un 30 minūtēm. Tas nozīmē, ka mēs sākam pēc šī pulksteņa 13.30.

(Pārtraukums.)

G.Kūtris.

Turpinām tiesas sēdi.

Pirms pārtraukuma Saeimas pārstāvis izteica lūgumu par tiesvedības izbeigšanu attiecībā uz četriem no minētajiem pantiem. Vai pieteikuma iesniedzēju pārstāvim ir kāds viedoklis šajā jautājumā?

J.Kaksītis.

Godātā tiesa! Es uzskatu, ka šis lūgums ir nepamatots.

Kredītiestāžu darbība ir sabiedriska labuma gūšanas sfēra, kurā publisko tiesību iejaukšanās ir ļoti būtiska. Kredītiestāžu likumā ir daudzas tiesību normas, kuras liecina, ka valsts pārvalde, sākot ar licences izsniegšanu un arī Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pilnvarām, daudzējādā ziņā uzņemas ne tikai kontroles funkcijas, bet arī nosaka nosacījumus, kādos kredītiestādēm darboties.

Tādēļ šo tiesību... šīs tiesības nav īsti klasiskajā izpratnē privātās civiltiesības. Kā jau teicu, viņas ir nosauktas doktrīnas dažādas publikācijās par speciālajām. Tā vai citādi, ka arī viņas nenosauktu, es jau teicu, šeit ir daudz publisko tiesību regulējošo normu, līdz ar to teikt, šajā sakarā, ka skata tikai privāttiesiskās attiecības un jautājumus, nav pamata lietas izbeigšanai.

G.Kūtris.

Paldies.

Tiesa uz vietas apspriežoties nolēma, ka šajā lietā vispirms uzklausīsim pieaicinātās personas un tad varēsim arī izlemt, vai tiesvedība kādā jautājumā būtu izbeidzama.

Tā kā esam uzklausījuši Saeimas pārstāvi, mums šobrīd ir iespēja uzdot jautājumus Saeimas pārstāvim saistībā ar viņa izteikto runu par lietas faktiskajiem apstākļiem un juridisko pamatojumu.

Tiesnešiem, lūdzu, kādi būtu jautājumi?

Jūs minējāt... Varbūt sāksim ar pēdējo piedāvājumu... Jums tā doma bija, ka 92.pantu vēl varētu vērtēt... atbilstība 92.pantam, ja? Četriem vajadzētu izbeigt un vienu atstāt.

M.Paparinskis.

Jā.

G.Kūtris.

Tad jautājums ir tāds. Jūs savā juridiskajā pamatojumā teicāt, ka īstenībā tiesības uz tiesu nav liegtas, jo katrs var griezties ar dažādiem prasījumiem tiesā, bet tajā pieteikumā un arī tiesai jautājums bija par vienu no normām, kurā ir teikts, ka tas galarezultāts, tas darījums... kredītiestādes uzņēmuma pāreja pati par sevi nav atzīstama par spēkā neesošu. Likums to paredz.

Sakiet, lūdzu, vai jūsuprāt varētu būt tā, ka cilvēks var tiesāties zinot, ka darījums nevar tikt atzīts par spēkā neesošu.

M.Paparinskis.

Tieši tā. Cilvēks vai juridiska persona šādā situācijā var tiesāties, pierādīt aizstāvamā prettiesiskumu un pilnā mērā piedzīt zaudējumus... pilnā mērā vai likumā noteiktajā mērā piedzīt zaudējumus no tiesības aizskarošā subjekta.

G.Kūtris.

Tikai attiecībā par zaudējumu atlīdzību... Ja gadījumā darījums viņam ir radījis šādu zaudējumu.

M.Paparinskis.

Tieši tā.

G.Kūtris.

Tiesnesis Skudra.

V.Skudra.

Šajā sakarībā saki, lūdzu... Vai kādas citas valsts likumdošanā šāds konkrēts aizliegums vai norādījums tiesai, ka nav atzīstams par spēkā neesošu jums ir sastapts?

M.Paparinskis.

Viens no nesējamiem normatīvajiem regulējumiem attiecībā uz pieeju tiesai, ko mēs esam pētījuši un kas nav iesniegts tiesas materiālos, jo es atsaucos tikai uz vispārīga rakstura, ir nesenie reformu pasākumi Amerikas Savienotajās Valstīs, kur vispār attiecīgajos pārņemšanas darījumos publiskā subjekta strīdiem ir tieši pateikts, ka tiesām nav jurisdikcijas viņu izvērtēšanā. Tātad daudz radikālāks regulējums...

Varbūt mazliet atgriezoties pie tā, ko es jau teicu, šajā gadījumā Saeima uzskata, ka ir izvēlēts visnelielākais inovatīvisms regulējumā, ar ko var sasniegt leģitīmo mērķi — uzņēmumu pārejas galīgumu. Tiesības vērsties tiesā, tiesības pieprasīt zaudējumus, piedzīt zaudējumus ne mazākā mērā nav ietekmējams...

V.Skudra.

Paldies.

G.Kūtris.

Precizējošs tad ir jautājums. Jūs tikko minējāt, ka leģitīmais mērķis ir uzņēmuma pārejas galīgums. Vai tas varētu būt leģitīms mērķis personas tiesību ierobežošanai?

M.Paparinskis.

Leģitīmais virsmērķis, kā norādīts Saeimas atbildes rakstā, kas arī ir, protams, šobrīd mūsu pozīcija... leģitīmais mērķis, atbilstoši 116.pantam, ir citu personu tiesību un sabiedrības interešu aizsardzība, kas konkrētajā gadījumā atspoguļojas kā krīzes situācijā esoša uzņēmuma pārejas galīgums, lai nodrošinātu finanšu darījumu kontinuitāti un finanšu sistēmas... banku sistēmas uzticību pārgājušajam uzņēmumam.

G.Kūtris.

Tiesnesis Balodis.

K.Balodis.

Man arī būtu daži jautājumi tieši par šo spēkā neesamības aspektu, ko jau kolēģis sāka jums jautāt.

Man sākumā ir tāds jautājums. Ja mēs paskatāmies Kredītiestāžu likuma 59.3.panta otro daļu un citu apstrīdēto normu, proti, 173.panta ceturto daļu, tad rodas iespaids, ka 173.panta ceturta daļa aptver arī tos gadījumus, kurus jau regulē 59.3.panta otrā daļa. Sakiet, kāpēc šādas divas paralēlas normas, no kurām viena šķiet saturiski plašāka... Vai likumdevējs tur ir pārcenties vienkārši, vai tur ir kaut kāda dziļāka jēga?

M.Paparinskis.

Precizēšu savu atmiņu par normas tekstu... Tātad šajā gadījumā mēs varam runāt par zināmu liekvārdību un proti, vienā kontekstā apjoma un satura ziņā indentiska norma ir vienā pantā attiecināta uz diviem institūtiem un viena pantā tiek attiecināta uz vienu institūtu. Starp šīm normām nav savstarpēju pretrunu. Varam iedomāties, ka likumdevējs ir vēlējis rīkoties normatīvā regulējuma pārskatāmības labad, lai likuma lasītājs, lai no kura gala viņš sāktu, būtu pilnvērtīgi informēts par tā saturu.

Varbūt tas nav juridiskās valodas elegances pats labākais piemērs, bet nu... skaista juridiskā valoda diemžēl vai par laimi nav konstitucionalitātes kritērijs.

K.Balodis.

Tad man ir tāds jums lūgums. Izskaidrojiet tā īsi un koncentrēti, kā šajos gadījumos, tātad pieminētajās normās, regulētajās situācijās notiek kredītiestādes uzņēmuma pāreja. Ir pilnvarnieku lēmums vai maksātnešpējas administratora lēmums... tur vēl tiek noslēgts līgums starp ieguvēju un nodevēju... Kā tas īsti tur notiek?

M.Paparinskis.

Tā tad Saeima uzskata, ka šajā gadījumā līdzīgi kā attiecībā uz Komerclikumu, runa par fundamentāla un privāttiesiska rakstura darījumu, ko noslēdz tās subjekts... kredītiestādi attiecīgajā gadījumā pārstāvošs subjekts... 59.2. gadījumā tā ir valde, 59.3. gadījumā tas ir ieceltais pilnvarnieks, 59.4. gadījumā likvidators vai maksātnespējas administrators. Un kā nosacījums, lai šis privāttiesiskais darījums varētu stāties spēkā, ir, pirmkārt, tas, ka FKTK tiek iesniegts šis finanšu līdzekļu novērtējums, un otrkārt, FKTK dod savu piekrišanu. Un 59.3. gadījumā FKTK pēc tam vēl papildus izvērtē šo pienesumu tautsaimniecības attīstībai un tur ir īpaša klauzula.

K.Balodis.

Nākamais mans jautājums ir par šo abu normu – 59.3.panta otrās daļas un 173.panta ceturtās daļas tādu ārkārtīgi drastisko formulējumu. Tas formulējums.... nevar atzīt par spēkā neesošu... un izskatās tā, ka viņš attiecas uz jebkuru tādu apstākli, kas civiltiesībās ir atzīstams par darījuma spēkā neesamības pamatu. Nu, piemēram, iedomāsimies tādu situāciju, ka kāda no personām, kas paraksta to līgumu par uzņēmumu pāreju, piemēram, tas ieceltais pilnvarnieks, atrodas gara darbības traucējumu stāvoklī, varbūt ir garīgi slims un viņš nav tiesīgs parakstīt šādu līgumu. Kas tad tagad būs? Saskaņā ar tām divām apstrīdētajām normām tad sanāk, ka šādu līgumu nevarēs atzīt par spēkā neesošu?

M.Paparinskis.

Nu, jā. Droši vien. Ja mēs pieņemam šo hipotētisko garā slimo pilnvarnieku par kāzusa priekšmetu... Lai līgums varētu stāties spēkā, tad mums vajadzētu pieņemt ne tikai pilnvarnieku, bet arī FKTK... par garīgi nepilnvērtīgiem jūsu jautājuma formulējumā, proti, ka ne tikai šis priekšlikums tiktu iesniegts, bet arī priekšlikums tiktu akceptēts. Varētu pieņemt, ka tas varētu būt... šis balanss, ko likumdevējs ir iedibinājis, proti, no vienas puses krīzes situācijā esošos gadījumos uzņēmuma pāreja ir galīga, no otras puses šis privāttiesiskais darījums var... spēkā stāšanās nosacījums ir publiski tiesiskā institūta kompetentiem speciālistiem piekrišana.

K.Balodis.

Tā tad jūs domājat, ka, teiksim, Finanšu un kapitāla tirgus komisija gādās, lai tas pilnvarnieks nu... nebūtu garīgi slims vai piedzēries tiktāl, ka viņš nespētu to līgumu parakstīt.

M.Paparinskis.

Jā, nu varbūt tā nav viņu primārā likumā paredzētā funkcija, bet cita starpā tas būtu viņu pienesums. Un citējot pēc atmiņas Augstākās tiesas Senāta lēmumu ir norādīts uz dažādiem kritērijiem, uz kuriem varētu balstīties... Augstākās tiesas Senāts šajā situācijā... un cita starpā tas

bija par... jāvērtē, vai pārejas rezultātā netiek apdraudēta kredītiestāžu stabilitāte un maksāspēja un tiek nodrošināta stabilitāte finanšu sistēmai kopumā. Tātad 59.2., 59.3. vēl ir papildus kritēriji, kas ir jāvērtē. Šeit nav tieši norādīts, ka viņiem būtu jāvērtē pilnvarnieka reibuma stāvoklis, bet droši vien varētu pieņemt, ka tas tiek kontrolēts netieši caur viņa priekšlikuma satura kontroli.

K.Balodis.

Bet tad tāds pēdējais jautājums šajā sakarā būtu... Vai tomēr tā, ka šī norma, proti, abas normas – gan 59.3.panta otrā daļa, gan 173.panta ceturtā daļa ir atzīstamas kā minimums par ļoti, ļoti nepārdomātām, jo tiešām tur tiek izslēgti un pilnībā atmesti jebkādi vispāratzīti civiltiesisku darījumu spēkā neesamības pamati. Es to saprotu tā, ka tātad uz viņiem šeit nevar atsaukties. Vai jūs domājat, ka šāda ļoti revolucionāra pieeja no likumdevēja puses ir adekvāta un vai tiešām tas nebūtu uzskatāms par 92.panta pārkāpumu... Satversmes 92.panta...?

M.Paparinskis.

Šajā jautājumā es vēlētos norādīt uz vairākiem apstākļiem.

Pirmkārt, kā man šķiet, arī viena no pieaicinātajām personām norādīja savā viedoklī... runa par atzīšanu par spēkā neesošu, tātad tas, iespējams, varētu atstāt atvērtu jautājumu par darījumiem, kuri ir spēkā neesoši jau no paša sākuma gribas trūkuma dēļ.

Otrkārt, Saeima uztur savu pozīciju attiecībā uz to, ka nav acīmredzami, ka tiesības uz taisnīgu tiesu ietver šādu tiesību uz noteiktu sprieduma rezultatīvās daļas formu. Mēs neesam spējuši atrast šādu spriedumu ne Satversmes tiesas praksē, ne Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksē... Tātad vismaz tiesības uz taisnīgu tiesu kontekstā.

Treškārt, mēs neuzskatām, ka... tas ir drastisks jūsu formulējumā. Tas nav attiecināms uz kredītiestāžu pāreju normālā kārtībā, piemēram, 59.2. un atgādinot to, ka faktiski akciju sabiedrības „Parex banka” uzņēmuma pāreja ir 59.2. ... Tātad tā bija no valsts viedokļa pietiekami vienkārša un valsti nekādā ziņā neietekmējoša saistība, attiecībā uz kuru šo normu varēja attiecināt. Tātad pat uz šādu pietiekami svarīgu situāciju šīs normas nav attiecināmas.

Nu un mūsu tēze par to, ka pastāv procesuālā kontrole... Mums nav pamata neuzticēties FKTK profesionāļiem. Leģitīmais mērķis... jo šajā gadījumā mēs runājam par kredītiestādi, kas vai nu tiek likvidēta vai arī kurai ir 59.3. uzskaitītās ļoti būtiskās problēmas – likuma pārkāpumi, draudi tautsaimniecībai un tā tālāk. Tātad situācija, kurā tirgus varētu skatīties ar pamatotu neuzticību uz uzņēmuma pāreju no šādas iestādes. Tātad leģitīmais mērķis šajā gadījumā pateiktu, ka svītra ir novilkta. Atpakaļ uz šo krīzes situāciju mēs neiesim. Un kā balanss ir FKTK.

K.Balodis.

Jūs nupat pieminējāt gribas trūkumu, kas var ietekmēt darījuma spēkā esamību. Nu, piemēram, šis labās bankas ieguvējs ir pieļāvis svarīgu maldību par pārņemamo aktīvu ... nu, tur

vērtību, īpašībām vai tamlīdzīgi... Ir it kā svarīgas maldības gadījums. Tad jūs uzskatāt, ka visi šie jūsu minētie leģitīmie mērķi, ka viņi tā kā atsver to, ka, lūk, ieguvējs tagad nevarēs panākt darījuma atzīšanu par absolūti spēkā neesošu savas svarīgās maldības dēļ. Ka šie sabiedriski nozīmīgie mērķi... tur finanšu tirgus stabilitāte un tamlīdzīgi... tas viss prevalē pār šādām, teiksim, tur vienas vai otras vai puses ieguvējas vai nodevēja interesēm. Tā varētu uzskatīt?

M.Paparinskis.

Šis būtu cits jautājums. Kā es jau teicu, likums attiecas uz atzīšanu par spēkā neesošu. Tad iespējams, ka gribas trūkuma dēļ darījums jau no paša sākuma ir spēkā neesošs, kas attiecas uz šo procesuālo momentu. Bet nu... jebkurā gadījumā tas arī ir jautājums par hipotētisku normas piemērošanu, kas būtu ārkārtīgi hipotētiska situācijā, kura, pirmkārt, mums ir kredītiestāde, kuras valde darbojas kā rūpīgs un krietns saimnieks, un otrkārt ir FKTK, kurš droši vien norādītu uz šo maldību. Likumdevējs, mūsuprāt, ir šo balansu ļoti precīzi un ierobežojoši... neizslēdzot pieeju tiesai, neizslēdzot zaudējumu prasību, neattiecinot uz normālo pāreju... ļoti šaura un koncentrēta norma, par kuru mazāk ierobežojoša nav iespējama. Lai pāreja būtu galīga, tai ir jābūt galīgai.

K.Balodis.

Paldies.

G.Kūtris.

Jautājums ir saistīts ar jūsu priekšpēdējo teikumu par šo hipotētisko aizskārumu. Vai tā būtu jūsu pārliecība, ka Satversmes tiesa nevarētu skatīt normas konstitucionalitāti, ja tās piemērošanas rezultātā var rasties... hipotētiski var rasties aizskārumus?

M.Paparinskis.

Satversmes tiesas kompetences tiesnesis... ir pati Satversmes tiesa un es varētu tikai norādīt to, kā man šķistu... Kā Satversmes tiesa savā praksē ir norādījusi, tiesību normu piemērošana nav tās pamata tiesvedības priekšmets.

G.Kūtris.

Bet ja tiesību norma dod iespēju tās piemērotājam šo normu tiešā veidā piemērojot radīt tiesību aizskārumu, vai Satversmes tiesai šī norma nebūtu jāvērtē no Satversmes viedokļa?

M.Paparinskis.

Droši vien vajadzētu novilkt dažādas situācijas.

G.Kūtris.

Skaidrs. Tad ir konkrēts jautājums saistībā ar 105.panta iespējamo pārkāpumu. Apstrīdētās normas dod iespēju pilnvarniekam... es nezinu, akcionāram... nē, kaut kādam valdītājam... sadalīt banku – daļu nodot labajai bankai, daļu sliktajai atstāt. Cilvēks, kurš ir noguldītājs, nezina, kā notiks šī rīcība, neredz likumā ierakstītos kritērijus, bet pēc tam nonāk sliktās bankas... sliktās kredītiestādes sarakstā. Vai šajā gadījumā viņa tiesību aizskārums, īpašumtiesību aizskārums var rasties un vai to nevar radīt tieši tas, ka normās tā ir pieļauts.

M.Paparinskis.

Ja es varētu atkāpties... Sākumā formulēt mūsaprāt piemērojamo tiesību kritēriju un tad paskaidrot, kādēļ mūsaprāt 105.pants nav aizskarts.

Tātad tiesību kritērijs, kā mēs saprotam lasot Satversmes tiesas praksi un Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksi, ir, ka principā valsts neatbild ar privāttiesiskām attiecībām. Privāttiesiskā kontekstā vienmēr ir iespējams, ka personas nerīkojas labā ticībā. Tiesību un pienākumu brīva uzņemšanās neizbēgami iet ar šo iespēju. Tādā gadījumā šīm personām iestājas attiecīgā tiesiskā atbildība, ko šīs personas var risināt likumā noteiktajā kārtībā. Par to likumdevējam neiestājas atbildība, ka likumdevējs ir radījis pirkuma tiesību institūtu, ko pircējs vai pārdevējs var izmantot ļaunā ticībā.

Otrkārt, no Satversmes tiesas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas prakses izriet, ka ir šie ārkārtīgi ekstrēmie gadījumi, kad likumdevējs tieši iejaucas un saka... dod tiešu tiesību ietekmēt citas personas īpašumtiesības. Mūsaprāt šajā gadījumā ne par ko tādu nevar runāt.

Attiecībā uz jūsu... piemērojot šos kritērijus konkrētai lietai, attiecībā uz noguldītāju... noguldītājs jebkurā gadījumā, ja viss iet pavisam slikti, viņam būtu noguldītāja garantijas. Bet fundamentālākais jautājums ir, ka šādu pāreju nepieļautu FKTK. FKTK pat pārbauda, teiksim, relatīvi vienkāršākajā 59.2. situācijā, vai netiek apdraudēta abu kredītiestāžu stabilitāte un maksātspēja.

Tādā gadījumā, ja būtu ļoti acīmredzama situācija, kur vienas kredītiestādes, kā es saprotu jūsu situācijā, stabilitāte vai maksātspēja varētu būt apdraudēta, FKTK ņemtu šo apstākli vērā... Arī hipotētiskā situācijā Saeima, protams, nevar norādīt, kā FKTK vajadzētu lemt, bet tas varētu arguments, lai noraidītu šo priekšlikumu.

G.Kūtris.

Tas varētu būt arguments, lai FKTK atļautu kādu noguldītāju ielikt sliktajā bankā, teiksim tā... Vai FKTK to lemj, vai pilnvarnieks to lemj?

M.Paparinskis.

Pilnvarnieks lemj par uzņēmuma pārejas darījuma apjomu un saturu un FKTK lemj par tā atbilstību manis citētajiem kritērijiem vai 59.3. panta gadījumā vēl papildus kritērijiem.

G.Kūtris.

Man tad ir jautājums saistībā ar to, ko jūs arī minējāt un uzdevāt jautājumus laikam pieteikuma iesniedzējam. Sakiet, lūdzu, vai tā ir, ka likums visos gadījumos prasa tikai FKTK piekrišanu pārejai. Bet vai FKTK nevar iniciēt pati uzņēmumu pāreju?

M.Paparinskis.

Uzņēmumu pāreju iniciē attiecīgo uzņēmumu pārstāvošās...

G.Kūtris.

113.pants paredz, ka Finanšu un kapitāla tirgus komisija... ja konstatē, ka kredītiestāde neievēro to un to... var iecelt kredītiestādē pilnvarnieku. Un tad pilnvarnieks tālāk rīkojas... izlemj par pāreju varbūt.

M.Paparinskis.

Tāda ir viena no pilnvarnieka pilnvarām.

G.Kūtris.

Tātad FKTK pēc būtības ieceļot savu pilnvarnieku, var iniciēt uzņēmuma pāreju?

M.Paparinskis.

Nē... Nu, teiksim, tādā iniciēt šī vārda nejuridiskajā un sadzīviskajā nozīmē... tādā nozīmē, ka tas ir viens no apstākļiem, kas citu apstākļu piemērošanas rezultātā pie tā noved, bet tā nevarētu...

G.Kūtris.

Principā, ja jūs Saeima ir pilnvarojusi šeit uzstāties, tad jūs darbojaties Saeimas interesēs... Aizstāvat Saeimas intereses, ja?

M.Paparinskis.

Mans pilnvarojums ir pārstāvēt Saeimu...

G.Kūtris.

Kāpēc jūs domājat, ka FKTK pilnvarnieks rīkosies savādāk?

M.Paparinskis.

Šajā gadījumā pilnvarniekam ir jārīkojas arī attiecīgā uzņēmuma interesēs un arī ar 59.3. norādīto plašāko interešu interesēs. Likumdevējs ir bijis šajā gadījumā skaidrs attiecībā un interesēm, kas ir jāņem vērā.

G.Kūtris.

Tātad šis pilnvarnieks, ievērojot 59.3., lemj par kredītiestādes uzņēmuma pāreju, ko, protams, viņam akceptē komisija un šis darījums var tikt atzīts... nevar tikt atzīts par spēkā neesošu...

M.Paparinskis.

Mēs nelasām... mēs neielasām 59.3. normu... ka to, protams, akceptē FKTK...

G.Kūtris.

Es saprotu, ka ir jābūt akceptam.

M.Paparinskis.

Likums ir paredzējis akceptu, bet mēs neredzam cēloņsakarību starp FKTK kā iecerēto un FKTK kā vērtējo... FKTK vērtējot izvērtēs, vai ir izpildītas 59.3. paredzētās prasības.

G.Kūtris.

Un saistībā starp 105. un 91.pantu. Sakiet, lūdzu, vai no likuma apstrīdētajām normām ir skaidrs, pēc kādiem kritērijiem tiek nošķirti vienas līgumsaistības no citām līgumsaistībām, ja gadījumā uzņēmuma pāreja notiek daļēji, tas ir, viena daļa tiek nošķirta citam īpašniekam vai lietotājam un viena daļa paliek tajā pašā kredītiestādē.

M.Paparinskis.

Šos kritērijus nosaka pati kredītiestāde kā privāto tiesību subjekts. Līdzīgi kā attiecībā uz Komerclikumu pati kredītiestāde nosaka, kura patstāvīgā daļa aiziet vienā virzienā un kura paliek. Ņemot vērā katra gadījuma specifiku.

G.Kūtris.

Konkrēti kas kredītiestādē šo jautājumu izlemj?

M.Paparinskis.

Tātad 59.2.panta kārtībā tā būtu kredītiestādes valde.

G.Kūtris.

Valde kopā... ne pilnvarnieks, ja?

M.Paparinskis.

59.2. gadījumā nav pilnvarnieka... Pilnvarnieks ir 59.3. gadījumā.

G.Kūtris.

Tātad vai nu valde vai pilnvarnieks nosaka kritērijus, pēc kuriem, viņuprāt, būtu izdevīgāk saglabājot kaut ko, aizsargājot kaut kādas intereses, sadalīt šo uzņēmumu. Ja šī uzņēmuma rezultātā vienai daļai no līguma partneriem situācija ir sliktāka, tas ir, atšķirīga attieksme, nekā pret tiem, kas ir nokļuvuši labākajā kredītiestādē... Kādi ir atšķirīgās attieksmes juridiskie argumenti? Teiksim, noguldītājs A tiek piesaistīts vienai iestādei un noguldītājs B citai.

M.Paparinskis.

Nu, pirmais, kā sākumpunkts droši vien ir atgādinājums, ka mēs runājam par privāttiesiskajām attiecībām. Līdzīgi kā no...

G.Kūtris.

Bet pilnvarnieks var būt iekšā...

M.Paparinskis.

Kā, lūdzu?

G.Kūtris.

Bet var būt pilnvarnieks iekšā.

M.Paparinskis.

Apstākļi, ka šajā gadījumā kredītiestādi pārstāv pilnvarnieks, nemodificē fundamentāli privāttiesisko kontekstu, kurā tas darbojas. Tas attiecas tikai uz šīs personas nozīmēšanas kārtību. Var būt... tātad tā vispārējā tēze, ko es vēlējos teikt, ka līdzīgi kā mēs nekad nevaram paredzēt, pēc kādiem kritērijiem divas puses vienosies kaut ko pārdot vai kaut ko nepārdot... Tie ir fundamentāli jautājumi, par kuriem diviem subjektiem ir jāsasniedz interešu balanss, kas tiek atspoguļots juridiskajā dokumentā. Var iedomāties, teiksim, ka šeit varētu būt runa par finansiālajiem kritērijiem – sekmīgi kredīti, zaudēti kredīti vai riskanti kredīti... Tad tas ir tas, par ko abas puses vienojas un ko FKTK pēc tam akceptē vai noraida.

Ja es drīkstētu kā nelielu postskriptu... Iespējams, ka mana pilnvarnieka kompetence šajos jautājumos varētu tuvojies tās robežām un dažos jautājumos pats FKTK varētu būt zinošāks.

G.Kūtris.

Mēs viņiem arī jautāsim par šo... Lūdzu, tiesnesis Balodis.

K.Balodis.

Jūs savā runā centāties šo apstrīdēto regulējumu vairāk tā sastumt privāttiesību lauciņā. Bet pēc jūsu paša domām, kā tad tur īsti ir? Cik spēcīgs apstrīdētajās normās ir publisko tiesību elements? Viņš tur nenoliedzami ir.... Tā koncentrēti varbūt jūs varētu paskaidrot. Tas ir tīri privāttiesisks regulējums vai...

M.Paparinskis.

Šis jautājums arī ir... konkrēti par to, ko un kādā veidā pieteicējs apstrīd. Un pieteicēja 54 lapu pieteikumā ir dažādi argumenti, kas akcentē dažādus apstākļus. Kā es saprotu pieteicēju... ka pieteicējs neapstrīd pašu ideju, ka ir iespējams iecelt pilnvarnieku ļoti būtiskas krīzes situācijās un attiecībā uz publisko elementu, pieteicējs neapstrīd to, ka šāds publiskais elements tur būtu. Pieteicēja juridiski formulētā sāpe ir tieši par to, ka publiskais elements varbūt ir nepietiekams. Tādēļ visi šie argumenti attiecībā uz 105.pantu ir par iespējamu akcionāru un pakārtoto saistību... kreditoru vērtības zudumu. Tātad privāttiesiska situācija. 911.panta kontekstā — par iespēju, ka uzņēmuma pārejas rezultātā kaut kas varētu mainīties. tātad arī privāttiesiska situācija.

Attiecībā uz 1.pantu arī daudzie argumenti ir fundamentāli vērsti uz privāttiesisko situāciju. 92.pants... šī ir tā situācija, kur likuma regulējums... kur mēs nepamatotību uzskatām par skaidru, bet nevis acīmredzami skaidru, kur var vismaz pirmsšķietami runāt par to, ka valsts ir kaut kādā veidā rīkojusies, proti, šīs atcelšanas sprieduma rezultātīvās formas ierobežojot.

K.Balodis.

Šajā sakarā es vēlētos jums uzdot jautājumu. Kā tad tomēr ir ar tiesisko paļāvību uz privāttiesisko regulējumu. Vai tad tomēr personai nav tāda pati paļāvība uz tiesību normām, kas būtu tā kā pieskaitāmas privāttiesībām un tāda pati kā uz publiski tiesisko regulējumu? Jo galu galā arī privāttiesībās ir ļoti daudzas imperatīvas normas. Ar ko gan šis privāttiesību tiesiskais regulējums būtu tiesiskās paļāvības ziņā kaut kāds sliktāks vai nestabilāks salīdzinot ar publisko tiesību regulējumu? Es par to jums jautāju tāpēc, ka es tā sapratu, ka jūs vēlaties uzsvērt apstrīdētā regulējuma pārsvarā tādu jūsu skatījumā privāttiesisko raksturu un it kā nu norādi, ka šī tiesiska paļāvība vai nu vispār nav, vai nav tik spēcīga.

M.Paparinskis.

Šajā ziņā es nevaru darīt neko vairāk, kā sakot, godātās tiesas praksē šajā jautājumā un ja es... Kā es lasu šo praksi... Man šķiet, ka godātā tiesa ir to saistījusi ar... varētu teikt, ciešu cēloņsakarību starp noteiktu publisko tiesību subjektu darbību un noteiktām tiesību sekām.

Piemēram, šī gada, nesenā... 18.februāra spriedumā tiesa identificēja paļāvību, jo tiesību norma, ar kuru personām tiek piešķirtas konkrētās tiesības, tām jau ir piemērota. Šajā gadījumā mēs nevaram par to runāt. Šajā gadījumā mēs runājam par to, ka ir regulēts... ir paredzēti jauni privāto tiesību institūti, kurus privāto tiesību subjekti pusēm vienojoties var vienoties nākotnē paši piemērot. Agrākā Satversmes tiesas spriedumā 2009.gada 26.novembra spriedumā tiesa ir formulējusi sagaidāmo tiesību doktrīnu, ka tiesības normatīvajā aktā ir paredzētas, bet vēl nav īstenojušies visi to īstenošanas...vēl nav iestājušies, es atvainojos, visi to īstenošanas priekšnoteikumi. Lasot, tā teikt, Satversmes tiesas .(nesaprotams izteikums) galvenā tēze ir indivīda tiesiskā paļāvība uz to, ka publisko tiesību subjekti, kas vai nu jau ir piemērojuši normu attiecībā uz pensijām vai algām, vai arī ir apsolījuši piemērot normu, ja noteikta situācija iestātos, neatkāptos no sava apsolījuma. Šī situācija ir drīzāka tuvāka tam, ja likumdevējs, piemēram, paredzētu īpašu pirkuma līguma regulējumu attiecībā uz nākotni, ko puses izvēlētos piemērot... Tas šķiet diezgan... teiksim, puse mēģina... pārcitējot angļu izteicienu – reizē apēst kūku un to saglabāt... No vienas puses pati izvēlēties iesaistīties darījumā un no otras puses teikt, ka viņai bija tiesības paļauties, ka viņa nevarētu iesaistīties šajā darījumā. Nu, protams, jebkurā gadījumā kā atkāpes punkts.... ka pat ja tiesa tomēr uzskatītu, ka indivīdam arī ir tiesības paļauties uz to, ka viņš nevarēs pats izmantot kādas tiesības, tad šī tiesiskā interese ir relatīvi neliela, salīdzinot ar plašāko precizēti nepārprotamo regulējuma esamību.

G.Kūtris.

Varbūt mazs precizējošs jautājums. Mazlietiņ paskaidrojiet... Sakiet, ja šajā situācijā kādam bija noslēgts līgums ar konkrēto kredītiestādi... vai, piemēram, noguldītājs depozītā nolīcis naudu. Vai pēc šī likuma pieņemšanas šis noguldītājs varēja īstenot savas iepriekš līgumā paredzētās tiesības izņemt noguldījumu no kredītiestādes?

M.Paparinskis.

Principā šīs normas attiecas uz uzņēmumu pāreju...

G.Kūtris.

Šīs normas neliedz.

M.Paparinskis.

Jā...

G.Kūtris.

Pajautāsim varbūt pēc tam citiem pieaicinātajiem...

M.Paparinskis.

Laikam es savas kompetences ierobežojuma..

G.Kūtris.

Paldies. Vai tiesnešiem būtu jautājumi? Paldies.

Pieteikuma iesniedzēju pārstāvim ir tiesības uzdot jautājumus. Lūdzu!

J.Kaksītis.

Sakiet, lūdzu, vai jūsprāt likumā vajadzēja definēt, kāds ir tā mērķis?

M.Paparinskis.

Tas ir likumdošanas tehnikas jautājums. Dažreiz šie mērķi tiek definēti, citreiz tie netiek definēti. Katrai normai, teiksim... droši vien galvenā tēze būtu tāda, ka Kredītiestāžu likums nav jauns likums. Ir mainītas un pieņemtas atsevišķas normas un atsevišķām normām nav likumdošanas prakse definēt mērķus.

J.Kaksītis.

Sakiet, lūdzu, vai Komerclikums paredz arī kādus gadījumus, kad darījums notiek privāto tiesību jomā un tomēr ir valsts pārvaldes noteikts regulējums, kādam būt darījumam?

M.Paparinskis.

Jā, tas būtu attiecībā uz reorganizāciju.

J.Kaksītis.

Tad kādēļ jūsu skaidrojums ir tāds, ka privāto attiecību jomā kaut kādas noteiktas imperatīvas normas 59.2. pirmās daļas sakarā, kritēriju sakarā, nav pieņemamas?

M.Paparinskis.

Es laikam nesaprotu jūsu jautājumu. Ko nozīmē „imperatīvās normas”?

J.Kaksītis.

Ja reiz 338.pants, kas arī ir privāto tiesību jomā, paredz valsts regulējuma imperatīvo normu, kādiem nosacījumiem būt, tad kādēļ tāds pats nevarētu būt 59.2. pirmajā daļā?

M.Paparinskis.

Tātad uzņēmuma pāreja ir nošķirts tiesību institūts no reorganizācijas. Jūsu jautājums ir par to, kādēļ likumdevējs nav šo jautājumu ietvēris Komerclikumā? Vai..

J.Kaksītis.

Nē, Kredītiestāžu likumā.

M.Paparinskis.

Kredītiestāžu likumā ir sacīts..

J.Kaksītis.

Jūs tiesai skaidrojāt, ka sakarā ar to, ka pāreja ir privāto tiesību jautājums, tad valstij vai pārvaldes institūcijām nav ko iejaukties ar saviem kritērijiem. Tā es sapratu.

M.Paparinskis.

Es neesmu pārliecināts, ka... Tādā gadījumā es atvainojos jums par to, ka es neesmu spējis pietiekami precīzi formulēt savu pozīciju. Tas būtu diezgan savdabīgi, ja apstrīdētās normas pārstāvis uzskatītu, ka valstij nav ko iejaukties. Es uzskatu, ka... Saeima uzskata, ka šis ir privāto tiesību institūts, kurš stājas spēkā atbilstoši privāto tiesību subjektu vienošanai un pastāv FKTK piekrišana, lai nodrošinātu šo privāto tiesību izmantošanu atbilstību visiem FKTK noteiktajiem mērķiem.

J.Kaksītis.

Sakiet, lūdzu, vai likuma, Kredītiestāžu likuma, 113.pants nosaka, kādam ir jābūt pārkāpumam, kad brīdinājumu izteikt vai kad iecelt pilnvarnieku?

M.Paparinskis.

Vai šī norma ir apstrīdēta attiecībā uz brīdinājuma izteikšanu?

J.Kaksītis.

Es šo jautājumu uzdošu jums tādēļ, ka atbildot uz tiesas jautājumu jūs teicāt, ka ir jābūt ļoti būtiskai krīzes situācijai, lai ieceltu pilnvarnieku. Tādēļ es arī prasu, vai tas tā ir nedefinēts likumā?

M.Paparinskis.

Jā. Mana atbilde ir tāda, ka tas ir nedefinēts likumā. Pilnvarnieku var iecelt gadījumā, ja kredītiestāde neievēro Kredītiestāžu likuma... tieši piemērojamo Eiropas Savienības institūciju izdoto normatīvo aktu vai Finanšu un kapitāla tirgus komisijas izdoto lēmumu vai normatīvo noteikumu prasības, vai ja kredītiestādes darbība apdraud tās stabilitāti vai maksātspēju.

J.Kaksītis.

Paldies. Es pirmo daļu esmu lasījis, nevajadzētu... Bet jautājums ir par to, kur tad ir kritēriji, kad ir brīdinājums un kad pilnvarnieks?

M.Paparinskis.

Tas ir... FKTK ir noteikts... pirmajā daļā ir noteikts... pirmās daļas (*runā latīniski*) ir noteikts priekšnosacījums šīs normas piemērošanai un tā tālākajos apakšpunktos ir norādītas atbildes... institūti, ko tie var piemērot šādā situācijā. Tātad jebkurā gadījumā ir *de minimis*... Nevienu no šiem institūtiem nevarētu piemērot gadījumā, ja nebūtu kāda no pirmās daļas (*runā latīniski*) noteiktā jautājuma.

Otrkārt, viņi varētu pieņemt, ka piemērojami vispārējie administratīvo tiesību principi attiecībā uz samērīgumu, atbilstošo kuriem... samērīgums, lietderība... šeit arī varētu būt, ņemot vērā, ka šīs normas aspekts nav apstrīdēts, tā ir vairāk tāda piesardzīga tēze, bet varētu pieņemt, ka pilnvarnieka iecelšana varētu būt attiecināma uz būtiskākiem pārkāpumiem.

J.Kaksītis.

Paldies.

G.Kūtris.

Jautājumu vairāk nav. Paldies.

Esam uzklauzījuši gan pieteikuma iesniedzēju pārstāvi, gan arī institūcijas, kas izdevusi apstrīdēto aktu, pārstāvi. Un arī visi jautājumi uz šo brīdi ir uzdoti... interesējošie.

Tālāk mēs pārejam pie pieaicināto personu uzklauzīšanas. Satversmes tiesas sēdē pašā sākumā mēs jau informējām zināmu secību, kādā it kā loģiskā strukturējās: Saeimas komisijas pārstāvis, Ministru kabineta pārstāvis, Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvis, Komercbanku asociācijas pārstāvis un zinātne.

Vai lietas dalībniekiem ir kādi priekšlikumi par uzklauzīšanas citādu kārtību? Nav.

Tad tiesa piedāvā uzklauzīt pieaicinātās personas nosauktajā secībā, ievērojot viņu lomu šo normu pieņemšanā.

Vispirmām kārtām aicinātu tātad Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas pārstāvi, 9.Saeimas komisijas priekšsēdētāju Kārli Leiškalna kungu.

Satversmes tiesa aicina jūs izteikt savu viedokli par šīm apstrīdētajām normām, jūsu skatījumu uz to atbilstību Satversmei un varbūt, ja varat, arī mazlietiņ, kāpēc tāda steidzamība bija šo normu pieņemšanā.

K.Leiškalns.

Jā... Paldies, godātā tiesa.

Par steidzamību runājot. Mums acīmredzot druscīt jāatgriežas situācijā un situācija neko iepriekš nenosaka. Situācijā, kāda bija 2008.gada beigās un 2009.gada sākumā. Gan Latvijas budžetā, gan Latvijas finanšu sistēmā vispār.

Respektīvi, bija jau redzams... bija jau notikusi valsts iejaukšanās vienā no lielākajām Latvijas komercbankām. Acīmredzot bija jau idejas par iespējamo bankas sadalīšanu un bankas pāreju un Ministru kabinets nāca ar likumprojektu, kurā prasīja, ja nemaldos, labot 133. .. bet es varu kļūdīties... es nestudēju tos materiālus... 133.pantu, nosakot, ka Finanšu un kapitāla tirgus uzraudzības komisija var iecelt attiecīgajā finanšu iestādē savu pilnvarnieku.

Saeimas Prezidijs nodeva minēto likumprojektu atbildīgajai komisijai un atbildīgā komisija jau konceptuāli skatot, pirmkārt, gatavojot pirmajam lasījumam piekrita Kabineta prasībai par steidzamības noteikšanu. Un es domāju, ka situācija deva daudzus iemeslus tam, lai Kabinets to prasītu un parlaments attiecīgu lēmumu par likumprojekta izskatīšanu steidzamībā, respektīvi, divos lasījumos, pieņemt.

Tātad Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas sēdes, kā jums zināms, ir atklātas. Visas ieinteresētās puses šajās sēdēs varēja piedalīties. Un pirmajā lasījumā likumprojekts komisijā, manuprāt, tika atbalstīts vienbalsīgi. Tātad nevienam deputātam nebalsojot „pret”.

Situācija mainījās... tāpatās arī Saeimas sēdē likumprojekts konceptuāli tika atbalstīts. Nu, ar ievērojamu vairākumu, protams, es neatceros... varbūt pat pirmajā lasījumā balsojums bija... Bet tam nav nozīmes. Respektīvi, Saeima atbalstīja pirmajā lasījumā. Jāteic, ka grozījumi pie 59.panta radās starp lasījumiem, kad komisijai, sēdes laikā skatot likumprojektu, tieši Finanšu un kapitāla tirgus uzraudzības komisija norādīja uz pilnvarnieka vai institūcijas klātesamību, bet pilnvarnieka rīcības un funkciju apraksta neesamību likumā.

Jāteic, ka Finanšu un kapitāla tirgus uzraudzības komisija sagatavoja attiecīgos pārgrozījumus 59.prim un tā tālāk pantos, kurus, lai tie varētu nonākt izskatīšanā Saeimā dienas kārtībā un tabulā, kas tiek lietota pie likumprojekta izskatīšanas kā komisijā, tā Saeimā, es iesniedzu kā deputāts, pildot savu pārstāvniecības funkciju, iesniedzu kā deputāts.

Jāteic, ka ne pie pirmā lasījuma, ne pie otrā lasījuma neviena no pieaicinātajām pusēm, kas piedalījās komisijas sēdē, nevērsa uzmanību... Un drusciņ atkāpjoties jāsaka, ka itin bieži uz valdības iesniegtajiem likumprojektiem komisijā, ko es tolaik vadīju, tajā skaitā likumā Par budžetu un finanšu vadību un tamlīdzīgi, gan Saeimas Juridiskais birojs, gan citas puses norādīja uz iespējamiem Satversmes pārkāpumiem un komisija, ņemot vērā šīs norādes, bieži vien izdarīja šādus labojumus.

Jāteic, ka Saeimas komisijai šādu viedokļu, ka likumprojektā iesniegtie deputātu priekšlikumi vai pašas komisijas vēlāk slīpējot šos tekstus sagatavotie priekšlikumi neatbilstu Latvijas Republikas Satversmei, nebija. Tādas norādes nebija ne no Juridiskā biroja, ne no Tieslietu ministrijas, ne no Ministru kabineta, ne no Latvijas Bankas, ne no Banku asociācijas puses. Man liekas, ka Banku asociācija arī piedalījās vismaz kādā no sēdēm. Sēdes ir atklātas un sēžu darba

kārtība publiski ir vienmēr izsludināta. Un vēl biežāk attiecīgā komisija ar vēstulēm uzaicina ieinteresētas puses piedalīties komisijas sēdē. Komisijas sēdē izteikšanās brīvība ir pilnīga, pat pārsniedzot to deleģējumu, kas ir noteikts Saeimas kārtības rullī. Ja, teiksim, Saeimas sēdē par vienu un to pašu jautājumu var runāt divreiz, tad komisija parasti šo runāšanas ne laiku, ne biežumu neierobežo.

Tā kā komisijai neradās ne mazāko šaubu par minēto normu atbilstību Satversmei.

Izskatot otrajā lasījumā un parlamentam pieņemot šīs normas ar... atkal jāteic, ar balsu vairākumu, jo citādi tas nevarētu tikt pieņemts... Bija debates, kurās, manuprāt, piedalījās divi Latvijas Republikā atzīti juristi, bijusī Satversmes tiesas tiesnese Čepānes kundze... manuprāt piedalījās arī patreizējais tieslietu ministrs Štokenberga kungs, kurš gan nenorādīja... ne Čepānes kundze, ne Štokenberga kungs, atzītas tieslietu autoritātes nenorādīja debašu laikā, jo debašu laikā tad par šo būtu izvērsušās plašākas debates, uz neatbilstību Satversmei. Lai gan liekas, ka Štokenberga kungs pieminēja, ka minēto normu pieņemšana var izsaukt tiesvedību, nepaskaidrojot, vai tā būtu konstitucionāla līmeņa, tātad likumprojekta atbilstības izvērtēšana, vai tiesvedība vispār no ieinteresētajam pusēm.

Pie kam, jāteic, ka likums, kā jau Saeimas pārstāvis norādīja, šāda tiesvedība par savu mantisko aizskārumu neaizliedz nevienā vietā.

Līdz ar to likumprojekts pārtapa pēc otrā lasījuma likuma, tika pieņemts un šobrīd atrodas šeit Satversmes tiesā ar prasību par neatzīšanu... ar prasību, lai to neatzītu par spēkā esošu iepretim vairākām Latvijas Republikas Satversmes normām.

G.Kūtris.

Paldies.

Man ir jautājums attiecībā uz 105.pantu un arī uz 92. Satversmes pantu ievērošanu. Sakiet, lūdzu, vai apspriežot šo likumprojektu un arī pēc tam Saeimā jums neradās šaubas jeb, pareizāk sakot, pēc kādiem kritērijiem nolēma, ka šis darījums par pāreju, ka tas nav atceļams. Kāpēc viņu apstrīdot nevarētu arī atcelt?

K.Leiškalns.

Manuprāt, ja mēs šajā kontekstā par šo neatcelšanu runājam... un manuprāt, gan Saeimas pārstāvis arī uzsvēra... jo patiesībā šāda lēmuma atcelšana padarītu par neiespējamu banku pāreju. Respektīvi, mēs nonāktu situācijā, kad valstij nebūtu ne mazākās iespējas aizstāvēt noguldītāju, nu, izņemot to 660 miljonu apjomā, kas būtu jāizmaksā, piemēram, ja attiecīgi kristu „Parex banka”, kas ir kā noguldījumu kompensācija, ko garantē likums, kas Latvijas valstij manuprāt tai brīdī pat nebija pieejamas šādas summas... Un otrs... nebūtu aizsargāta visa pārējā Latvijas finanšu sistēma no iespējamās krīzes, jo šim lēmumam ir... arī mana, kā toreizējā deputāta izpratnē, šādam lēmumam ir jābūt galīgam un pārsūdzamas var būt tikai ieinteresētās puses materiālas intereses...

Tiesā vēlāk, ja viss ir noticis, bet ja mēs ļautu šai pārejai ieslīgt nemitīgos tiesu procesos, tad regulējums šajā likumā patiesībā nemaz nebūtu vajadzīgs. Nebūtu... Leģitīmais mērķis aizsargātu noguldītājus un valsts finanšu sistēmu, kas tiešām tajā brīdī atradās kraha priekšā un pieņemot likumu mēs domājam nevis specifiski par „Parex banku”, mēs domājam un runājam arī par Hipotēku un Zemes banku, mēs runājam par iespējamām sekām, ko „Parex bankas” maksātne spēja var izraisīt pārējās bankās – Krājbankā... Tur tika minētas toreiz vesela virkne bankas vārdā..

G.Kūtris.

Saistībā ar šo.. šīm tiesībām uz īpašumu... Kāpēc netika vai vispār tika varbūt diskutēts komisijā par to, vai nevajag noteikt kritērijus kaut kādus vai principus, pēc kuriem pāreja... ja notiek vienas kredītiestādes daļas pāreja uz citu īpašnieku vai uz citu lietotāju... Pēc kādiem kritērijiem dalīt.

K.Leiškalns.

Šādu specifisku priekšlikumu nebija. Jo es domāju, ka parlaments tik sīkā instruktīvā regulējumā nebija gatavs un arī šobrīd nav gatavs ieslīgt. Priekš tam mums ir attiecīgās uzraugošās institūcijas, Finanšu un kapitāla tirgus uzraudzības komisija, kas... priekš tam ir pati šīs attiecīgās bankas valde, kas pārstāv bankas, konkrēti, intereses un kas daudz precīzāk nekā parlaments iepriekš aprakstot instruktīvi šādus pārejas nosacījumus... var rīkoties konkrētajā situācijā. Jo situācijas jau nav vienādas. Šeit ir nedefinēts tikai Finanšu un kapitāla tirgus uzraudzības komisijas pilnvarnieks, kurš rīkojās paša FKTK vārdā, pilnvarnieka funkcijas. Dziļāk mēs nevarējām iet. Parlaments nebija gatavs un arī laika tam nepietika. Iespējams, ka to var aprakstīt, kuram tur jāatstāj, kuram tur neatstāj... kurš īpašums paliek sliktajā bankā, kurš kredīts patiesībā... jo depozīts, cik man saprotams, noguldījumi pārgāja visi uz labo banku. Bet es tā nevaru atbildēt...

G.Kūtris.

Nerunāsim par konkrētām bankām, bet teorētiski var dažāds būt sadalījums, ja?

Trešais jautājums ir par pamatojumu, kāpēc atteicās no subsidiārās atbildības kredītiestāžu pārejā.... Solidārās... es atvainojos.

K.Leiškalns.

Jāprasa pārstāvim, es neatceros... Es neatceros, vai bija par šo vispār debates, kāpēc atsakās...

G.Kūtris.

Tas ir vairākos pantos uzsvērts. Un tāpēc par to.. Paldies.

Vai tiesnešiem ir jautājumi? Pieteikuma iesniedzējiem? Lūdzu!

J.Kaksītis.

Sakiet, lūdzu, vai 59.2., 59.3., 59.4., 173.panta ceturtās daļas sakarā bija Juridiskā biroja atzinums?

K.Leiškalns.

Juridiskas birojs piedalās pilnīgi visās sēdēs. Juridiskajam birojam jau pirms sēdes ir pieejami visi attiecīgie... Juridiskais birojs parasti raksta atzinumus par likumprojektiem.

J.Kaksītis.

Vai bija atzinums? Jūs stāstāt, kā ir... Bet vai bija atzinums?

K.Leiškalns.

Es gribēju uzsvērt, ka Juridiskā biroja pārstāvis piedalās Saeimas komisijas sēdēs un izsaka savu viedokli, ko mēs varam uztvert kā mutvārdu atzinumu. Speciālu iebildumu no Juridiskā biroja par minēto normu iekļaušanu likumā nebija.

J.Kaksītis.

Leiškalna kungs, lietas materiālos ir Juridiskā biroja vadītāja Gunāra Kusiņa vēstule jums, kuru diez vai jūs varējāt aizmirst, kurā izsaka pārmetumu par to, ka pēc kādas amatpersonas ieteikuma ir priekšlikums skatīt šo likumprojektu ierobežotās publicitātes apstākļos.

K.Leiškalns.

Jā, paldies, Kaksīša kungs.

Laikā, kad es esmu vadījis komisiju, un vai Melngaiļa kungs, vai es neatceros, kurš bija rakstījis šo vēstuli... noteiktu ierobežojumu pieejamības statusu minētajam pārgrozījumam vai citiem komisijā izskatītajiem jautājumiem, es būtu noraidījis arī bez Kusiņa kunga vēstules. Komisija nekad negatavojās nevienam jautājumam, kas skar plašas sabiedrības intereses, izskatīt diskrētā kārtā. Šāda vēstule, protams, bija. Tāpēc, ka bija attiecīgi komisija saņēmusi vēstuli, ja nemaldos, no Melngaiļa kunga, toreizējā bankas vadītāja.

J.Kaksītis.

Jūs uz tiesas jautājumu par solidāro atbildību teicāt, ka diez vai tāds jautājums vispār tika skatīts.

K.Leiškalns.

Es teicu, ka neatceros.

J.Kaksītis.

Bet tur ir ierakstīts šajā biroja vadītāja vēstulē tieši tas, ka neatbilst šī principa izslēgšana likuma prasībām. Tur bija ierakstīts tajā vēstulē. Tas bija ierakstīts arī komisijas sēdē, kur piedalījās viens cits Juridiskā biroja pārstāvis.

K.Leiškalns.

Nē, es domāju, ka acīmredzot Juridiskais birojs labāk atbildēs. Es tiešām...atbildu šeit pēc atmiņas un jāteic, ka noslogojums tajā laikā, sākot ar 2009.gada budžeta pieņemšanu un beigās ar attiecīgajiem grozījumiem Kredītiestāžu likumā bija pārāk intensīvs, lai es atcerētos katru detaļu.

J.Kaksītis.

Un visbeidzot.

Sakiet, lūdzu, tomēr, kas tad 2009.gada februārī bija tie konkrētie apstākļi, kuru dēļ vajadzēja tādu steigu, ka likumprojekts deputātiem ir pieejams tikai nepilnu dienu pirms galīgā lasījuma. Kas tie bija konkrēti par apstākļiem? Jūs sakāt, ka budžets...Kāds sakars ar budžetu?

K.Leiškalns.

Situācija budžetā un situācija Latvijas finanšu sistēmā. Un tie ir vispārzināmi apstākļi, nav noliedzami apstākļi un es piekrītu, ka varbūt parlamenta un valdības rīcība tajā laikā bija diezgan drudžaina, bet vēl gribētu iebilst, ka prakse, ka likumprojektu iesniegšanas termiņš ir ļoti īss attiecībā uz... līdz otrajam lasījumam, Latvijas parlamenta ir ierasta.

Es iesniedzu attiecīgajā likumprojektā priekšlikumus, kurus vēlāk noslīpēja un ka atbildīgās komisijas priekšlikumus pieņēma atbildīgā komisija visu ieinteresēto pušu klātbūtnē.

J.Kaksītis.

Vai jūs zināt, kad bija pirmais šī likuma panta piemērojums? 59.2. ..

K.Leiškalns.

Neesmu sekojis. Es apmēram zinu, bet es negribu atbildēt par lietām, ko es nezinu precīzi.

J.Kaksītis.

Ja es jums atbildēju... tad gandrīz pēc gada. Tad arī tā steiga būs saprotama?

K.Leiškalns.

Ziniet, parlamenta un valdības un Finanšu un kapitāla tirgus uzraudzības komisijas rezultātā... Tā rezultātā, ka Latvija uzsāka intensīvu sadarbību ar starptautiskajiem aizdevējiem, situācija kļuva labāka. 11.februārī mēs nezinājām to, ko mēs jau jutām un sapratām 10. vai 15.aprīlī. Situācijas bija pilnīgi dažādas, Kaksīša kungs.

Tā kā jūs pats esat strādājis parlamentā, jūs labi zināt, ka reizēm rodas situācijas, kuras prasa ātru risinājumu. Un ja likumdevējs ir piedāvājis risinājuma modeļus un piemērošana notiek pēc gada, tad paldies Dievam.

G.Kūtris.

Vai Saeimas pārstāvim ir jautājumi?

M.Paparinskis.

Jā, godātā tiesa.

Es jau iepriekš atvairinājos par gari formulētu jautājumu. Tas attiecas uz pieteicēju pārstāvja jautājumu par Juridiskā biroja viedokli.

Es vairāk tā garā formā izklāstīšu savu jautājumu. Un tas mans jautājums būtu — vai mēs piekritām viens otram.

Tā tad jautājums ir... tā tad es vienkārši vēlētos tā plašāk citēt, lai... tā tad ir 2009.gada 11.februāra Juridiskā biroja vēstule, kas lietas materiālos ir 92.lapā. Tā tad Juridiskais birojs saka, ka sākotnēji analizējot iesniegtos priekšlikumus, Juridiskais birojs uzskata, ka tie ir pretrunā ar Komerclikumu un būtiski varētu aizskart kreditoru un trešo personu intereses. Un, kā jau jūs teicāt, tie ir Nila Melngaiļa kunga ieteikti un tie ir pavisam citi piedāvājumi, kā tie, kas tika pieņemti. Tā tad šis... par tik, par cik... Juridiskais birojs kaut ko saka par nepatiksmi, tam nav nekāda sakara ar normām, kas galu galā tika pieņemtas.

G.Kūtris.

Tas bija jautājums un arī apstiprinoša atbilde.

M.Paparinskis.

Nu, jā, tur vēl varētu pieminēt, ka tur nav pieminēta solidārā atbildība... mēs atkal varbūt skatāmies dažādas redakcijas.

Attiecībā uz komentāru, kurš arī bija pieminēts. Komisijas sēdēs, es pieņemu, ka šeit ir atsauce uz 144. lietas materiālu lapu, kur Juridiskais birojs iebilst sakarā ar to, ka veidojas neatbilstība ar Komerclikuma 20.pantu, un, ja šāda norma tiek atbalstīta Kredītiestāžu likumā, tad nepieciešams veikt grozījumus un papildinājumus Komerclikumā. Tas arī mums šķiet, ka šis ir tā kā vienkārši, teiksim, redakcionāla rakstura komentārs, ko Juridiskais birojs vēlas elegantāk sakabināt dažādas normas kopā, ka šeit vairāk nav tā radikālā iebildumu, kas ir pret Melngaiļa projektu.

G.Kūtris.

Formulējiet jautājumu pieaicinātajai personai.

M.Paparinskis.

Vai jūs piekrītat manam izklāstam attiecībā uz šo procesu?

K.Leiškalns.

Jā. Paldies pārstāvja kungs, ļoti precīzi. Tagad es atceros. Tas, ko piedāvāja Melngailis savā vēstulē, un gribēja padarīt vēl par ierobežotas pieejamības informāciju jebšu priekšlikumu likumos, netika atbalstīts vai netika ne no viena no komisijas deputātiem iesniegts kā oficiāls priekšlikums un nenokļuva tabulā. Līdz ar to stāsts par Melngaiļa vēstuli un iespējamiem viņa priekšlikumiem ir beidzies. Es to biju palaidis savā atmiņā agrām. Tieši tā. Melngailis bija sagatavojis pilnīgi citus priekšlikumus likumam ar regulējumu, uz ko krasi iebilda Kusiņa kungs, bet jāteic, ka neviens no deputātiem to oficiāli tā arī neiesniedza tabulā.

G.Kūtris.

Jums ir vēl kādi jautājumi?

M.Paparinskis.

Nē, paldies, godātā tiesa.

G.Kūtris.

Kaksīša kungs gribēja ko precizēt? Lūdzu!

J.Kaksītis.

Pretēji Saeimas pārstāvim es jums nedošu iespēju noklausīties savu viedokli. 63., 58., 59., 60., 61. lietas lapā ir Melngaiļa kunga vēstule un pievienots šis projekts. Viņš ir identisks. Tur ir gan 59.2., gan 59.3. Kādēļ maldināt tiesu?

K.Leiškalns.

Iespējams, ka ir identisks, bet tas priekšlikums, Kaksīša kungs, kuru iesniedza deputāts Leiškalns un kas kļuva par oficiālu Saeimas komisijā un parlamentā izskatāmu dokumentu, ir nācis no Finanšu un kapitāla uzraudzības komisijas. Es domāju, ka identiska vēstule ir pievienota jūsu materiālos jau ir tam un par to mēs arī runājam. Es nevaru runāt par katru vēstuli, ko ir saņēmusi atbildīgā komisija. Lai gan es viņas visas izlasīju.

G.Kūtris.

Paldies. Jūs gribat repliku?

M.Paparinskis.

Vai procesuālā formā mēs varētu atbildēt par to, ka norāde par... maldināšanu....

G.Kūtris.

Jums būs iespēja tiesas debatēs runāt... Tiesa pati arī skatās dokumentus...

M.Paparinskis.

Nu, jā, droši vien... Tad atvainojiet

G.Kūtris.

Vai jautājumu pieaicinātai personai vairāk nav? Paldies jums.

Tālāk aicinām Ministru kabineta pārstāvi... pēc būtības Finanšu ministrijas tālāk pārpilnvaroto pārstāvi Mārtiņu Brenča kungu.

Lūdzu... arī jums jūsu pienākums ir paust Ministru kabineta viedokli šajā jautājumā. Lūdzu!

M.Brencis.

Tātad Ministru kabinets, kā jau tas lietas materiālos ir minēts, bija savulaik sagatavojis un arī valdība sēdē izskatījis likumprojektus veselus četrus, kas saistīti ar valdošo finanšu krīzi, kā arī ar nepieciešamajiem pasākumiem noguldītāju uzticības stiprināšanā.

Un vienkārši, lai arī atsauktu atmiņā tos notikumus, kas bija 2008.gada nogalē un 2009.gada sākumā, es pieminēšu vairākus valdības pieņemtos lēmumus, kas viesīs skaidrību attiecībā uz šeit izskatāmajām apstrīdētajām normām.

G.Kūtris.

Ja drīkst, nedaudz skaļāk varbūt runājiet.

M.Brencis.

Labi...

Tātad 2008.gada 3.novembrī, Ministru kabinets uzdeva finanšu ministram iesniegt Ministru kabinetā priekšlikumus par valdības iespējamiem pasākumiem noguldītāju uzticības stiprināšanā Latvijas finanšu sektoram. Šo te uzdevumu Finanšu ministrija izpildīja 2009.gada 3.februāra sēdē, tātad 3.februāra sēdē valdība izskatīja piecus dokumentus – četrus likumprojektus un vienu informatīvo ziņojumu. Un šajā te informatīvajā ziņojumā tātad tika minēts, ka valdība kopā ar

FKTK un arī konsultējoties ar starptautiskajiem aizdevējiem, konkrēti, Starptautisko valūtas fondu, ir izstrādājuši šos četrus likumprojektus, kas tād ir vērsti uz finanšu sistēmas stabilitāti un uz noguldītāju uzticības stiprināšanu. Un viens no šiem te likumprojektiem bija arī „Grozījumi Kredītiestāžu likumā”.

Likumu pamatā tād sagatavoja Finanšu un kapitāla tirgus komisija sadarbībā ar Finanšu ministriju, iesniedza valdībā un valdība to akceptēja.

Lai runātu par šo te kopējo ietvaru vēl jāpiemin tas... Protams, jau iepriekš valdība bija devusi šos te solījumus Starptautiskajam valūtas fondam, kas, protams, Saeimai nav saistoši un ir saistoši tikai tiem, kas tos sniedz... tādā politiskas deklarācijas formā... tād 2008.gada 18.decembī tād nodomu vēstule Starptautiskajam valūtas fondam arī iekļāva vairākus šos te apņemšanās momentus, kas arī tālāk rezultējās konkrēti šajās te pieņemtajās normās likumprojektos. Un konkrēti runājot par šo te vēstuli, tād 15.punkts noteica apņemšanos līdz 2009.gada jūnija beigām grozīt banku darbību regulējošos tiesību aktus, lai attiecīgās institūcijas varētu savlaicīgi un efektīvi veikt pasākumus finanšu stabilitātes atjaunošanai sistēmiskās krīzes gadījumā un veicināt speciālu banku maksātspējas režīmu.

Tād šie te četri likumprojekti tālāk tika arī attiecīgi iesniegti Saeimai izskatīšanā. Par sākotnējo projektu runājot... Mēs tajā iekļāvām pilnvaras atļaut uzsākt likviditātes palīdzību ārkārtas situācijā pret plaša spektra atbilstīgu nodrošinājumu, īstenot maksātspējas bankas pilnīgu pārņemšanu un garantēt starpbanku saistības. Tāpat mēs pastiprinājām speciālo banku maksātspējas režīmu, lai nodrošinātu savlaicīgu iejaukšanos tād bankas darbībā, kas ir krīzes situācijā. Saskaņā ar likumu arī FKTK būtu pilnvarots pēc tiesas lēmuma un agrīnā banku problēmas posmā iecelt pagaidu administratoru, kas aizstātu bankas valdi.

Un arī likumā tika noteikti instrumenti efektīvākai bankas atveseļošanai, tostarp pirkuma un ieņēmumu darījumi, jeb (nav dzirdams) kas ir norādīts arī MK atbildes rakstā.

Ja mēs runājam arī par to, kāds tolaik bija stāvoklis, teiksim, Eiropas Savienības dalībvalstīs un kādi bija tie vadošie virzieni likumdošanas iniciatīvās... Tād skaidrs, ka tobrīd mēs nevarējām runāt par to, ka bija kaut kādas konkrētas Eiropas Savienības direktīvas vai regulas, kas paredz konkrētu rīcību dalībvalstīm, kā veikt šos te bankas atveseļošanas pasākumus. Bet ir jāņem vērā tas, ka bija izstrādāta šī te labā prakse un bija Starptautiskā valūtas fonda ekspertīze, kas uz konkrēta normatīvā regulējuma pamata deva savu viedokli, savu novērtējumu tam, cik ātri, cik operatīvi valdība un arī finanšu uzraugs FKTK personā spētu reaģēt uz krīzes situācijā nonākušas bankas, teiksim, iespējamo atveseļošanu. Un tas, kas patiesībā arī rezultējās, tad bija šis te iesniegtais likumprojekts, un protams, tālāk turpinot likumdošanas darbu, arī šis te likumprojekts tika papildināts.

Bet tur noteikti sīkāk varētu FKTK pārstāvis pastāstīt.

Ja mēs runājam, teiksim, par normu atbilstību Satversmei, tad patiesībā neko daudz piebilst pie Saeimas pārstāvja teiktā nevaru. Valdība ir iesniegusi savu paskaidrojumu, kurā arī ir detalizēti

uzsvērusi argumentus, atbilstoši Satversmes pantiem, bet tas, ko es varbūt vēlos vēl papildus minēt, ir, ka tas moments, kas 59.2.pantu rada diskutablu no piemērošanas viedokļa, kas, protams, nav šīs te tiesvedības, konstitucionālās tiesvedības priekšmets, ir šis te valsts atbalsta moments. Proti, jāņem vērā, ka 59.2. protams, ir instruments, kas izriet jau no esošā civiltiesību un komerciesību institūta uzņēmumu pārejas. Bet jāatceras ir tas, ka tajā brīdī jau valsts bija pārņēmusi banku, bija ieguldīti zināmi līdzekļi, un šos līdzekļus tā tad ieguldīt un atgūt valsts, proti, Latvija, drīkstēja tikai atbilstoši Eiropā noteiktajām valsts atbalsta procedūrām. Un tas vēlreiz atbild uz to jautājumu, kas šeit jau vairākas reizes tiesas sēdē izskanēja, proti, vai kāda publiska institūcija vai publiska persona ir lēmusi par šo uzņēmumu pāreju. Uzreiz tiek noņemtas šīs te šaubas, uzreiz varu pateikt, ka tā nav bijis, valdība nekad nav skatījusi jautājumu par uzņēmumu pāreju, valdība ir skatījusi jautājumu par valsts atbalsta plāna restrukturizāciju jeb par bankai sniegtā atbalsta restrukturizāciju, proti, atgūšanu.

Bet tas, ko Eiropa ir pateikusi un tas, kas Latvijai ir saistoši, tajā brīdī, kad notiek bankas glābšana, tad tika izstrādāts šis te valsts atbalsta atgūšanas plāns, jo principā valstij nav raksturīga funkcija nodarboties ar kredītiestāžu darbību un nav mērķis tā tad valstij dibinot valsts bankas un pārņemot privātās bankas, sniegt šos te pakalpojumus.

Un tas, ko valdība ir lēmusi, jā... valdība ir lēmusi par valsts atbalsta restrukturizācijas plāna apstiprināšanu tikai tā iemesla dēļ, ka tā tad pirms šo te normu pieņemšanas valsts bija pārņēmusi šo minēto „Parex banku”.

Par leģitīmā mērķa normām. Šeit jau vairākkārt izskanēja šis mērķis. Es esmu gatavs atbildēt uz jautājumiem, ja tādi būtu, bet principā es ieskicēju to ietvaru, tos faktiskos apstākļus, kas bija par pamatu šīm te konkrētajām četrām likumprojektu izstrādes iniciatīvām – tā tad šis te informatīvais ziņojums, kurā valdība pieņēma zināšanai nepieciešamos pasākumus un soļus, kas bija jāspēr, lai stiprinātu noguldītāju uzticību. Tad nu šis te moments arī saistībā ar Starptautiskā valūtas fonda ieteikumiem un labo praksi... ka principā tāda laba parauga, kuru varētu paņemt viens pret viens un pārlikt uz regulējumu, citās valstīs jau nebija. Bija, teiksim, principa līmenī un sapratnes līmenī tas, ko mēs vēlamies sasniegt, izejot, protams, no esošā regulējuma.

Un tas, kas šeit arī ir izskanējis, protams, ir šī te sabalansētība un salāgotība ar Komerclikuma 20.pantu.

G.Kūtris.

Tas būtu viss?

M.Brencis.

Jā.

G.Kūtris.

Man ir divi jautājumi.

Pirmais jautājums. Jūs tagad teicāt, ka valsts tur neko neesot darījusi un iejaukusies. Vai tā tiešām ir, ka, ja valsts ir īpašnieks un valsts nav veikusi uzņēmuma pāreju kā īpašnieks... nav lēmusi...?

M.Brencis.

Nē, kategoriski nē. Jo tas, ko valdība ir izdarījusi... Valdība tajā brīdī, kad... tur vēsturiski visur var atgriezties, to visu var redzēt arī Ministru kabineta mājaslapā... tie datumi tur ir... es precīzi neatcerēšos... bet valdība nopirka u nodeva Hipotēku un zemes bankai un tad nodeva Privatizācijas aģentūrai. Tātad saskaņā ar n normatīvo regulējumu valsts nav īpašnieks. Īpašnieks ir tātad valsts kapitālsabiedrība.

G.Kūtris.

Valsts nav īpašnieks?

M.Brencis.

Nē. Valsts nav „Parex bankas” īpašnieks. „Parex bankas” īpašniece ir pašlaik Privatizācijas aģentūra. Valsts ir ieguldījusi savus līdzekļus noguldījuma veidā.

G.Kūtris.

Un valsts nav īpašnieks arī šai kapitālsabiedrībai?

M.Brencis.

Valsts ir... jā, bet tā ir pastarpinātā pārvalde, tā nav tiešā... Valsts nav tiešais īpašnieks. Tātad valsts...

G.Kūtris.

Tad jau diezgan daudz ko valsts var izdarīt... savu vārdu neliekot priekšā, bet visu caur savām kapitālsabiedrībām...

M.Brencis.

Nē, nē... tāpēc es uzveru to, ka viena lieta ir kredītiestādes darbība kā tāda, otra lieta ir publiskā nauda, kas ir ieguldīta un kas ir jāatdod saskaņā ar valsts atbalsta plānu, tāpēc valdībā šie jautājumi tika skatīti.

G.Kūtris.

Sakiet, lūdzu, kāpēc Ministru kabinets, ja tēma bija tik aktuāla un pēc būtības jūs cieši sadarbojāties ar komisiju... Kāpēc Ministru kabinets nevirzīja pilno projektu pašā sākumā, bet kaut kādu sākuma variantu... vienu pantu vai ko tur...?

M.Brencis.

Tur, protams, sīkāk varēs paskaidrot FKTK pārstāvis, bet tas, cik man bija iespējas piedalīties šajās te konsultācijās, bija tas, ka tomēr bija šāds radošs likumdošanas process, proti, mēs sākotnēji nedefinējām šo te pilnvarnieka institūtu, kas arī bija šajā te likumprojektā 8.sadaļā, pilnvarnieka iecelšana, atcelšana, pilnvaras un kompetence... Un tad jau tālāk tā ideja attīstījās gan e-pasta sarakstes formā, gan klātesot un ar ekspertiem runājot par to, kā varētu tālāk attīstīties pie iespējamiem scenārijiem... kas tālāk rezultējās kā 59.2., 59.3., 59.4.

Tas, ko es gribu pateikt, ka likumdošanas process neapstājās tikai ar valdības lēmumu. Mēs tālāk pilnveidojām šo regulējumu, lai pie katra iespējamā scenārija saprastu, kurā brīdī kādām institūcijām ir kādas pilnvaras un iespējas lemt par šo jautājumu.

G.Kūtris.

Un sakiet, lūdzu, vai jūs no paša sākuma jau bija projektā tā doma, ka šajā gadījumā solidārā atbildība ir jāatceļ un attiecībā uz pilnvarnieku lēmumiem...

M.Brencis.

Tobrīd valdībā par to diskusiju nebija. Mēs tiešām iesniedzām tikai grozījumus attiecībā uz 8.daļu par šo te pilnvarnieku iecelšanu un tas valdības materiālos arī ir. Tas pēc tam parādījās tikai...

G.Kūtris.

Paldies.

Vai pieteikuma iesniedzēju pārstāvim būtu jautājumi? Paldies.

Vai Saeimas pārstāvim būtu jautājumi? Paldies.

Paldies Ministru kabineta pārstāvim Mārtiņam Brencim.

Aicinām nākamo pieaicināto personu – Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvi. Laikam Romeiko kungs pirmais.

Arī jums ir lūgums izstāstīt savu viedokli par to, ka saistās ar šīm apstrīdētajām normām un attiecīgi kāpēc tā aizgāja... Kā jūs izšķirtu šo strīdu par atbilstību Satversmei...

G.Romeiko.

Paldies.

Es mēģinātu nedaudz strukturēt tādās trijās grupās.

Pirmais, dažus vārdus minēt par Finanšu un kapitāla tirgus komisiju. Daudzi jautājumi šeit skanēja par to, kādā veidā mēs pieņemam lēmumus, kur ir tas mūsu ietvars, kurā mēs varam strādāt. Bez tam, ieskicēt, kādā veidā darbojas kredītiestāde... arī saprast to pietiekami atsevišķo dažādo regulējumu, kas ir paredzēts Kredītiestāžu likumā, lai saprastu, ka viņi būtiski atšķiras no parastas komercsabiedrības. Un pēdējais moments – attiecībā uz šiem strīdīgajiem likuma grozījumiem.

Tātad kredītiestāžu uzraudzību, līdzīgi arī kā pārējo Finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku uzraudzību veic Finanšu un kapitāla tirgus komisija. Ir speciāls likums, kurš regulē komisijas darbību un faktiski šajā likumā ir manā skatījumā pietiekami skaidri noteikts tas ietvars, ar kādu mērķi mēs strādājam — noguldītāju, apdrošināto ieguldītāju interešu aizsardzība, finanšu un kapitāla tirgus attīstība un stabilitāte.

Ja mēs skatām jau precīzāk Kredītiestāžu likumu, tad mēs redzam, ka viņā ir diezgan raibs jeb dažāds šis te regulējums. Ja mēs runājam piemēram, par tām situācijām, kad es varu kā uzraudzības pārstāvis neizsniegt licenci, viņas ļoti precīzi ir aprakstītas. Kādos gadījumos es varu licenci atņemt – arī tas ir uzskaitīts.

Ir situācijas, kad vienkārši ir teikts: ir Finanšu un kapitāla tirgus komisijas lēmums nepieciešams, kādu darbību saskaņot vai atļaut, teiksim... Šādās situācijās, protams, tad jau ir Finanšu un kapitāla tirgus komisijas izvērtējums, un šīs robežas mūsu lēmuma pieņemšanā ir šajā Finanšu un kapitāla tirgus komisijā noteiktie mērķi, ar kādiem mēs darbojamies. Tā uzraudzības būtība jau ir tā, ka mums ļoti grūti ir būt labiem visiem, jo uzraudzībā lēmums ir jāpieņem šodien, šajā stundā un atbilstoši konkrētajai situācijai. Ja mēs šodien lēmumu pieņemam un viņš jau ir vienu dienu nokavēts lēmums, protams, šajā gadījumā var ciest šie noguldītāji jeb apdrošinātās personas. Ja mēs vienu dienu par ātru pieņemsim šādu lēmumu, tad šajā gadījumā, protams, var ciest šis te kredītiestādes akcionāri un īpašnieki.

Mēs vadāmies arī pēc Administratīvā procesa likuma, protams, un šajā gadījumā izvērtējam, tātad vai mēs varam pieņemt vienu jeb otru no šiem lēmumiem.

Kaksīša kungs ļoti pareizi minēja, ka šeit 113. Kredītiestāžu likuma pantā ir ļoti garš uzskaitījums. Mazākais iespējamais piemērojams pasākums ir brīdinājums un līdz licences atņemšanai. Protams, šajā gadījumā tiek izvērtēti, kāda ir situācija konkrētajā kredītiestādē, cik liels būtisks, teiksim, varētu būt drauds noguldītājiem un tad tiek pieņemts arī attiecīgais lēmums.

Nav noslēpums, ka atsevišķos gadījumos, kad pietiekami smagus sods mēs piemērojam... teiksim... mūsu administratīvajos aktos mēs cenšamies aprakstīt abas šīs puses: kāpēc ir piemērots šis sods un kāpēc nav pieņemts lēmums par licences anulēšanu. Lai izvērtētu to, es teiktu, jā, tas mūsu skatījumā bija šis te samērīguma princips. Tas būtu īsumā par Finanšu un kapitāla tirgus komisijas darbību.

Jā, es vēlos arī piebilst vēl to, ka, piemēram, šis te pilnvarnieks... pietiekami daudz tika pieminēts šodienas diskusiju laikā, 59.3.pants... tāpat šeit ir definētas šīs te intereses: valsts, tautsaimniecība, sektora drošība, stabilitāte, noguldītāju intereses. Tāpat, ja darījums tajās interesēs tiek veikts, ir atļauja. Ja mēs redzam, ka šīm interesēm šis darījums neatbilst, mūsu piekrišanas nebūs.

Tas par komisiju.

Otrām kārtām – par kredītiestāžu darbību. Nenoliedzami, kredītiestāde ir komercsabiedrība, tajā pašā laikā šī te specifiskā regulējuma dēļ viņa pietiekami būtiski manā skatījumā atšķiras no pārējām komercsabiedrībām.

Dažas no šīm te īpatnībām. Ir nepieciešams saņemt licenci. Jūs, teiksiet, jā, tas nav kā vienīgais komercsabiedrības... komercdarbības veids, kuram ir nepieciešama speciāla valsts atļauja, speciālu bonusu iegūt, lai realizētu šo te darbību. Tas tā.

Otrām kārtām likumdevējs ir noteicis arī speciālas prasības īpašniekiem akcionāriem kredītiestādē. Šīs prasības saistās ar to, ka viņam ir jābūt ar labu reputāciju un viņiem ir jābūt pietiekami naudīgiem, pietiekami bagātiem. Šajā gadījumā ne tikai pietiekami bagātiem šajā brīdī, bet arī vēl ar skatu uz nākotni, ko likumdevējs ir noteicis, ka viņiem ir jābūt pietiekami daudz resursiem arī pēc tam atbalstīt šo te finanšu institūtu. Tas diezgan kardināli atšķir no kādiem citiem, teiksim, komercdarbības veidiem, kur šāda papildus garantija netiek prasīta.

Jau vairākus gadus Finanšu un kapitāla tirgus komisija situācijās, ja jūs vēlaties kļūt par akcionāru kredītiestādē, jums ir būtiskā līdzdalība virs 10 vai vairākiem procentiem, mēs arī lūdzam jums apliecinājumu, kur jūs sakāt, jā, ja būs grūtības, mēs šajā gadījumā radīsim iespēju izdarīt papildu ieguldījumus, lai šo kredītiestādi glābtu.

Vēl ko es gribētu minēt par šīm te īpatnībām. Ja akcionāri mainās, protams, šādā situācijā no jauna ir jāsaņem šī te Finanšu un kapitāla tirgus komisijas piekrišana, ka šī akcionāru maiņa var notikt. Ja mēs konstatējam darbības laikā, ka akcionārs ir zaudējis kādu no šiem te kritērijiem... neizpildās vairāk, kas bija saņemot šo te Finanšu un kapitāla tirgus komisijas piekrišanu, viņš ir zaudējis reputāciju un finansiālo stabilitāti, ja viņš negatīvi ar savu darbību ietekmē kredītiestādi, šajā gadījumā mēs arī esam tiesīgi pieņemt lēmumu, ka viņš nav tiesīgs izmantot viņam atbilstošās balsstiesības.

Līdzīgi, kā es minēju par akcionāriem, līdzīgas šīs prasības ir attiecināmas arī uz uzņēmumu vadību. Viņai ir nepieciešama šī labā reputācija, viņai ir nepieciešamas pietiekamas zināšanas. Ja mēs šeit diezgan daudz runājam, ka tiks pieņemts viens jeb otrs lēmums, mums jāatceras, ka... es vienkārši vēlos norādīt uz to, kas būtu mums jāsaprot... ka šodien finanšu tirgus Eiropas Savienībā faktiski mēs varam teikt, ka ir bez robežām. Ja man rīt parādās cilvēks, kas ir teicis, ka viņš ir strādājis kādā citā svešas valsts tirgū un viņš tagad grib strādāt Latvijā, tad es, protams, sazinos ar šīs valsts uzraugošo institūciju un prasu... jā, viņš norāda, ka viņš ir strādājis jūsu tirgū, vai jums ir kāda informācija... vai ir viņam, teiksim, kaut kas tāds, ko man vajadzētu ņemt vērā, lai izvērtētu

viņa reputāciju un viņa profesionālās zināšanas. Tātad, ja viņš ir pieņēmis kādu nepamatotu lēmumu un pēc tam viņš domā, ka viņš šeit Latvijā darbu neatradīs, bet viņš atradīs kādā citā Eiropas Savienības dalībvalstī, nu... tas ir maz ticams, jo mēs, protams, varam norādīt un teikt, ka jā... nu tur bija kādi nepamatoti... vai labā ticībā pieņemti lēmumi... Arī situācijās, ja mēs konstatējam, ka šī uzņēmuma vadība dara kaut ko sliktu, mēs esam tiesīgi pieņemt lēmumu, ka lūdzu nomainiet konkrēto personu. Ne tik daudz ir likumu Latvijā, kuros šādas lietas ir paredzētas.

Vēl viens moments, uz kuru es vēlētos vērst jūsu uzmanību, ir tas, ka kredītiestādei ir pienākums situācijā, ja viņa jūt, ka stāvoklis ir pasliktinājies, nākt pie uzrauga un teikt, ka jā, man ir tādas un tādas problēmas, es redzu, ka tās problēmas varētu tikt risinātas šādā te veidā. Notiek, tā teikt, šī te savstarpējā sadarbība. Un mēs cenšamies ar saviem tirgus dalībniekiem panākt, lai būtu šī savstarpējā sapratne. Nav tā, ka nu mēs pildītu kā uzraugošā institūcija tikai kādu represīvu funkciju. Tad mēs savas uzraudzības funkciju nespētu veikt. Ir nepieciešama daudzos gadījumos šeit abpusēja sapratne un abpusēja sadarbība.

Un laikam kā pati pēdējā galvenā īpatnība, kas kredītiestādi atšķir no jebkuras citas komercsabiedrības, ir tas, ka kredītiestādes kreditoriem, par kuriem jau mēs šeit esam pietiekami daudz runājuši, kreditoriem, noguldītāju personā valsts ir iedevusi garantiju. Šajā brīdī šī garantija ir 100 tūkstošu eiro apmērā. Tātad, ja kredītiestādē rodas kādas problēmas, ja pati kredītiestāde nespēj nokārtot šīs saistības, valsts garantē. Jūs vaicāsit: vai tad tiešām valsts? Jā, ir izveidots noguldījumu garantiju fonds. Ja šajā fondā naudas nav, tad mēs, nodokļu maksātāji, visi kopumā finansējot valsts budžetu arī nodrošinām šo te izmaksu.

Tātad tā ir vienīgā, teiksim, manā skatījumā, viena no tām būtiskākajām īpatnībām, kas attiecas uz kredītiestādi.

Kādi ir tie riski, kas ir saistīti ar kredītiestādes darbības, teiksim, neveiksmi jeb bankrotu. Es viņus centīšos analizēt tā no mazāka riska ejot uz daudz būtiskāku.

Pirmais... varbūt tā individuāli ļoti būtisks, bet kopumā valsts mērogā varbūt tas nav tik būtisks, jo kā noguldītājs var zaudēt savu noguldījumu. Šajā brīdī varbūt bija vienā kredītiestādē noguldījis 120 tūkstošus eiro, viņam tiek kompensēti tikai 100 tūkstoši. Pastāv risks, ka viņš šos 20 var nedabūt. Bet šie 100 tūkstoši reizē ir arī tā valsts atbildība par kredītiestādi.

Otram kārtām. Var zaudējumus ciest noguldījumu garantiju fonds. Kredītiestādēm maksātnespējas gadījumā droši vien būs problemātiski visas saistības segt pret saviem noguldītājiem, tiks izmantots noguldījuma garantiju fonds. Var izrādīties, ka pēc tam arī ilgā termiņā, arī realizējot kredītiestādes aktīvus, tomēr nav iespējams visu šo summu atgūt.

Treškārt. Ja notikusi izmaksa no noguldījuma garantiju fonda, ir iespējas palielināt šos te maksājumus. Tātad šajā situācijā pārējās kredītiestādes tātad cieš zināmus zaudējumus tādējādi, ka viņām jāmaksā lielāks atskaitījums, tas var būt noteikts līdz vienam gadam, tātad lielāki atskaitījumi šajā te fondā, lai šis fonds varētu atgūt atpakaļ savus līdzekļus.

Kā nākamo punktu es vēlos norādīt tos zaudējumus, ko var ciest valsts budžets. Ja noguldījumu garantiju fondā līdzekļu nepietiek, Latvijā tas šobrīd ir kādi 130 miljoni lati. Vakar skatoties tādaptuveni 11 miljardu kopīgā noguldījumu summa Latvijā, kas atrodas kredītiestāžu kontos... jā, garantētā summa būs protams mazāka, bet pietiekami liels ir šis te bezdibenis starp to, kas ir uzkrāts un to, ko var nākties izmaksāt. Tātad protams, šādā te situācijā var nākties izmantot budžeta līdzekļus, ja kredītiestāde savus aktīvus realizējot šos te nevar pilnībā nokompensēt, tātad, protams, var izrādīties, ka var ciest valsts budžets.

Nu pēdējā un pati šī dramatiskākā situācija, kas var iestāties un zināmā mērā tā pamato arī tās lietas, ko Latvijā mēs darījām 2008.gada otrajā pusē, 2009.gada pirmajā pusgadā... ir tas, ka ikvienas kredītiestādes maksātnespēja, protams, ir drauds visai sistēmai kopumā. Šajā gadījumā noguldītājs zaudē uzticību visai šai sistēmai un viņa reakcija ir pavisam vienkārša. Viņš iet un pārtrauc savu noguldījuma līgumu. Jā, varbūt tas ir viņam neizdevīgi, un no šīs kredītiestādes izņem savu naudu. Kredītiestādei būtiski var izmainīties, teiksim, pie masveida šādām te darījuma pārtraukšanas operācijām izveidoties... būtisks spiediens... pat par kredītiestāžu likviditāti. Un tādējādi, ja ir apdraudēta likviditāte, ir apdraudēta arī pati tālākā kredītiestādes darbība.

Ja mēs runājam par uzraudzību. Vienā grāmatā izlasīju tādu ļoti interesantu salīdzinājumu, kur bija teikts, ka finanšu tirgu var uzskatīt par spēli... par spēli, kas tiek spēlēta starp tirgus dalībnieku un uzraugu. Protams, šo spēli ļoti būtiski ietekmē tas, kas nosaka spēles noteikumus, šajā gadījumā likumdevējs, valsts, kāds ir šis te uzraudzības ietvars.

Un uzraudzības regulējums nebūt nav nekas sastindzis. pēc tā... kaut kur pirmās lietas par finanšu tirgu 90.gadu sākumā... tad bija tā situācija, kad daudzos gadījumos pamatdiskusija notika par to, ka ir nepieciešamas daudzas lietas deregulēt, teiksim, atbrīvot – nelikt tik lielu šo regulējumu slogu virsū. Tajā brīdī, kad tirgos ir grūtības, kad ir neveiksmes, protams, valsts domā pretēji. Ir daudz lielāka vērtība pievērsta papildus zonām... striktākam regulējumam. Un tā šī līkne visu laiku pilienveidīgi attīstās. Regulācija, deregulācija un pakāpeniski viss tas te mainās.

Grūtos brīžos lēmumi tiek pieņemti daudz izlēmīgāk, lai arī varbūt atsevišķos gadījumos šie lēmumi ir nepopulāri. Ja mēs skatāmies to, kas notika Eiropā. 2008.gads, Amerikas tirgus. Pietiekami lielas finanšu institūcijas ir paziņojušas par to, ka viņas nav spējīgas izpildīt savas saistības. Pat Eiropā ļoti īsā periodā vienojās par to, ka garantija tiek palielināta no 20 tūkstošiem līdz 50 tūkstošiem eiro. Arī Latvijas Saeima, pateicoties arī Leiškalna kunga atbalstam, Budžeta komisija ļoti īsā periodā pieņēma šo te lēmumu, ka garantija tiek palielināta.

Kāpēc to darīja? Darīja ar domu, ka tirgi nomierināsies. Cilvēki sapratīs... lielākas ir šīs garantijas un visai šai situācijai vajadzētu stabilizēties. Diemžēl īstenībā tā nebūt nebija. 2008.gads. Mēs redzam, ka pietiekami liels ir, teiksim, ir šis te neuzticības līmenis un ka cilvēki diezgan bieži arī uz neizdevīgiem nosacījumiem ir gatavi pārtraukt līgumus, teiksim, un noguldījumu apjoms kredītiestādēs samazinājās.

Ko tad dara Eiropa? Eiropa pieņēma pietiekami nepopulāru lēmumu, ka kredītiestādes, kuras ir sistēmiski svarīgas, kuras var radīt kādu sistēmisku riskus... to, ko es minēju kā pēdējo, kas var apdraudēt visu finanšu sistēmu... ir nepieciešams glābt... Varbūt jūs arī atceraties to, kad Godmaņa kungs atgriezās no Eiropas Savienības apmeklējuma un teica... jā, Eiropa lēma par to, ka ir nepieciešams kritiskā brīdī glābt. Ne jau valsts glāba tāpēc, ka viņai nebūtu, kur savus līdzekļus ieguldīt, bet tā iemesla pēc, ka redz, ka ir nepieciešams glābt, lai novērstu kādus lielākus riskus.

2009.gadā pieņēma grozījumus noguldījumu garantiju direktīvā, saīsinot izmaksu periodu. No trīs mēnešiem, kas bija pirms tam, šis periods tika dramatiski samazināts uz 20 darba dienām. Iepriekšējais regulējums paredzēja, atsevišķos gadījumos var arī pagarināt šo te izmaksu periodu pat līdz gadam. Šajā brīdī te pateica, ka maksimālais termiņš ir 10 dienas.

Ja mēs runājam, ka parasti direktīvas tiek ieviestas 18-24 mēnešu laikā, šajā gadījumā tika pateikts, ka visām dalībvalstīm ir jābūt šīm lietām sakārtotām līdz 30.jūnijam, tātad pietiekami īss.

Ja mēs runājam par Latviju, vēl tad atcerēsimies Banku pārņemšanas likumu. Nav maz ticams, ka, teiksim, 2004., 2003., 2005.gadā... kad mums likās, ka visā valstī Latvijā, visā pasaulē finanšu sistēma ir ļoti, ļoti stabila un nekāds risks nevarētu viņu ietekmēt, varētu tik pieņemts šāds likums. 2008.gada rudenī situācija to spieda un šāds likums tika pieņemts.

Kāds sens teiciens vēsta, ka visi notikumi nāk no tālienes. Vētra nesākas vienā mirklī...

G.Kūtris.

Romeiko kungs, es saprotu, ka jūs varbūt esat labs lektors. Mūs interesē vairāk apstrīdēto normu atbilstība Satversmei. Tā kā man liekas, ka jūsu komisija bija viena no šī likumprojekta autoriem un iniciatoriem un virzītājiem visās institūcijās, jūs labāk zinātu, kāpēc tur ir viena vai otra norma.

G.Romeiko.

Jā... es esmu nonācis pie šīm te normām patreiz.

Es vienkārši minēju to, ka ja steidzamā situācijā un ja apstākļi spiež, tad jārikojas ļoti ātri... to vienkārši pamatot.

Tātad par apstrīdētajām normām runājot. Jā, tātad 2008.gada otrās puses notikumus es minēju, ka tie prasīja pietiekami strauju šo te rīcību. Ja mēs paskatāmies uz 2008.gada 18.novembrī parakstīto nodomu vēstuli Starptautiskajam valūtas fondam, arī tur tiek minēta lieta par to, kā ir Latvija darījusi visu, lai palielinātu uzticību finanšu sektoram, tajā skaitā arī, lai precizētu to regulējumu, kāds ir paredzēts attiecībā uz kredītiestāžu uzraudzību – stiprinot FKTK funkcijas, piemēram, lai ieceltu pilnvarnieku un arī runājot par uzņēmumu pāreju.

2009.gada 3.februāris. Ministru kabinets atbalsta grozījumus, jā, tiesa, šajā gadījumā nav iekļautas normas par uzņēmumu pāreju. Bet ir iekļautas iekšā būtiskas normas par to, ka var tikt iecelts pilnvarnieks un iekļauta būtiska norma, ka FKTK ir tiesības rīkoties draudu gadījumā. Pirms

tam regulējums paredzēja, ka mēs varam rīkoties tikai tad, ja ir kaut kas noticis. Šajā brīdī tātad bija jau mums prognozes, ka mēs sakām „jā”... ja var būt neveiksme... un, lai viņu novērstu, mēs esam tiesīgi rīkoties.

Sarunu gaitā ar Valūtas fonda ekspertiem vairākkārtīgi tika minēts jautājums par uzņēmuma pāreju. Un mēs šajā gadījumā, līdzīgi kā pieteicējs, atsaucāmies... ir Komerclikums, tur ir šis te pants, uzņēmuma pāreja kā tāda ir paredzēta un mums likās sākotnēji, ka varbūt šis regulējums arī ir pilnīgi pietiekams. Taču iepazinušies ar sagatavoto projektu, valdības akceptēto, mūsu Starptautiskā valūtas fonda eksperti norādīja, ka tomēr ir nepieciešams atgriezties pie jautājuma, ka ir nepieciešams regulēt atsevišķas lietas, kas ir saistītas ar uzņēmuma pāreju.

Un ko mēs darījām pirmo. Mēs šo te pāreju definējām līdzīgā veidā, kā tas ir rakstīts Komerclikumā. 12.pants... teiksim, ko tas nozīmē... uzņēmuma pāreja. Uz ko mūsu eksperti atbildē saka „jā”, tomēr šajā gadījumā, ja mēs runājam par finanšu institūcijām, tad būtu nepieciešamas definēt nedaudz plašāk, precīzāk... teiksim, nosakot, ka tas ir attiecināms uz jebkuru aktīvu vai saistības nodošanas pamatu. Un tādā veidā arī tapa šie te grozījumi, kas paredzēja uzņēmumu pāreju... uzņēmumu pāreju, regulējot pietiekami atšķirīgā situācijā... 59.2., normālā situācijā... normālā situācijā, kad šāds lēmums tiek pieņemts... Kredītiestāde pieņem... 59.3. – situācijā, kad to pieņem Finanšu un kapitāla tirgus komisijas iecelts pilnvarnieks un 59.4. – situācijā, ja notiek uzņēmuma likvidācija jeb notiek uzņēmuma maksātnespēja.

Te bija minēts par to pilnvarnieku, ko Finanšu un kapitāla tirgus komisija ieeļ. Es domāju, ka varbūtās šī nesapratne rodas tā iemesla dēļ, ka ir jums varbūt radusies pārlicība, ka tagad ir iecelts Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārvaldnieks, kurš tagad nu... vienu mēnesi, otru mēnesi... gadu vai ilgstoši pārvalda šo te kredītiestādi. Tāda nebūt nav šī doma. Ir doma tāda, ka... pirmkārt, jau ir atrunāts, kas tas var būt par pilnvarnieku. Ja tas ir pilnvarnieks, kas ir vienkārši Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvis, kurš piedalās valdes un padomes sēdēs, var sasaukt šīs sēdes jeb kurš seko līdzī, teiksim, kādā veidā tiek ievēroti ierobežojumi, ja tie attiecīgajā kredītiestādē bija noteikti un šis te pēdējais, ka mēs darba grupā to saucam „smagais pilnvarnieks” situācija, kad viņš pilnībā aizvieto vadību. Tātad tas ir īslaicīgs pasākums. Pasākums, kurš faktiski darbojas līdz tam brīdim... ir iecelts kredītiestādē, kad tālākais lēmums ir maksātnespēja. Kamēr aiziet uz tiesu un tiesa ieeļ šo te cilvēku. Tātad uz šādu te periodu tas ir.

Ir runa par to, kādā veidā tās lietas darbojas un kādus lēmumus šajā gadījumā pilnvarnieks varētu pieņemt. Šeit es vēlos vērēt jūsu uzmanību uz vēl vienu likumu, kas šodien nav minēts — Noguldījumu garantiju likums. Situācijā, ja Finanšu un kapitāla tirgus komisija ir pieņēmusi lēmumu par licences atsaukšanu, ir uzsākusi uzņēmuma likvidāciju, tātad momentā iestājas jautājums par noguldījumu nepieejamību. Ja ir jautājums par noguldījumu nepieejamību, protams, ieslēdzas automātiski Noguldījumu garantiju fonds, ko es jau jums minēju. Divdesmit dienu laikā cilvēkam ir jāpaziņo. Komisijai ir dots ļoti īss termiņš. Ja es nemaldos, likumā noteiktas piecas dienas, kuru laikā man jāpaziņo, kā cilvēki var saņemt šīs te izmaksas. Mēs Latvijā esam to

aprobējuši pagājušajā gadā, kad Finanšu un kapitāla tirgus komisija vienai kredītiestādei anulēja licenci. Šajā gadījumā pati kredītiestāde arī varēja nodrošināt šo te izmaksu.

Ja mēs redzam, ka pašai kredītiestādei, piemēram, tik daudz šo te izmaksu... šo te līdzekļu nav, bet ir viņai kādi aktīvi, kurus varētu ātri izmaksāt šiem te cilvēkiem, kas ir izdarījuši noguldījumus, tur var tikt izmantota šī te uzņēmuma pāreja. Lai šajā gadījumā, teiksim, pasargātu spiedienu, kas ir uz noguldījumu garantiju fondu, jeb arī pasargāt no... ja Noguldījumu garantiju fondā pietiekamu līdzekļu nav, kas varētu būt arī spiediens uz valsts budžetu. Savādākā gadījumā kā Finanšu un kapitāla tirgus komisijas iecelts pilnvarnieks es neredzu mērķi, kā viņš varētu pieņemt lēmumu par uzņēmuma pāreju.

Attiecībā uz to... es saprotu, ka varētu būt jautājumi par šo te solidāro atbildību. 59.2.pantā... kā mēs teicām, ka šī te solidārā atbildība nebūtu piemērojama. Mums likās tas tā iemesla pēc, ka neattiecināt solidāro atbildību uz finanšu pakalpojumiem. Ja mēs runājam par finanšu pakalpojumiem, tātad šajā gadījumā no noguldījuma apjoma faktiski ir atkarīgs arī tas, cik daudz tai kredītiestādei ir nepieciešami līdzekļi. Tātad pastāv šīs te uzraugošās metodes. Kredītiestāžu likums dod definīciju tam, ko saprot ar finanšu pakalpojumiem. Un daļa no tiem ir kaut kādas papildus regulētas licencētas darbības, kur tiek skatīts... ja jūs vēlaties šo darbību veikt, tad jums ir nepieciešams arī šis kapitāls. Mums likās, ka normālā situācijā šis business tiek veikts, klienti ir nokļuvuši kādā citā kredītiestādē, ir pagājuši, teiksim, divi gadi, un varbūt cita iemesla pēc viņa kredītiestāde tagad piedzīvo finansiālās grūtības... nu, tas varbūt nebūtu pareizi šajā gadījumā teikt.... jā, tad ir tiesības vērsties ar prasījumu pret šo te kredītiestādi... bet varbūt kas veiksmīgi arī strādā.

No biznesa vadības viedokļa... ir maz ticams, ka ir iespējams, teiksim izvērtēt, cik daudz tad man kapitāla turēt šādi te iespējai, ka kāda cita kredītiestāde, teiksim, varētu nobankrotēt.

Vai Latvijā tas ir kaut kur piemērots? Jā, pagājušais gads. „Parex” un „Citadeles” banka. Jaunajai bankai tas šinī brīdī ir piemērots. Un kas ir nedaudz dīvainai... kas man izraisīja šādas te pārdomas... faktiski šāda te uzņēmuma pāreja jeb apdrošināšanas sektorā to sauc par portfeļa nodošanu, Latvijā pirmo reizi tika piemērota 1994.gadā. „Latva” nodeva savu portfeli „Baltai”. Pēdējais darījums, kur ir iesaistītas vairākas valstis... Norvēģijas dzīvības apdrošinātāju filiāle nodeva savu portfeli Latvijas apdrošināšanas filiālei, vienlaicīgi Latvijas apdrošināšanas filiāle reģistrējas un kļūst kā sastāvdaļa Lietuvas uzņēmumam. Neviens nav apstrīdējis, neviens nav teicis, ka šis darījums ir slikts un ka teiksim, šajā gadījumā dati tiek nodoti un līgumi tiek nodoti un ka tajā visā ir kaut kādas problēmas.

Tā kā šo iemeslu pēc... apstākļu dēļ, ko es minēju... nu, mūsu skatījumā šie grozījumi bija nepieciešami un šeit izskanēja viedoklis par to, ka ir pieņemti 2009.gadā un tikai 2010.gada vasarā viņi tika piemēroti... Tad mēs esam ļoti priecīgi, ka tik ilgi bija jāgaida. Mēs esam ļoti priecīgi, ka mums nav nācies praksē piemērot regulējumus, kas ir saistīti ar pilnvarnieku iecelšanu, bet tad

2009.gadā jā... mēs bijām priecīgi, ka ir šāds te regulējums un kritiskā brīdī vismaz mums ir iespējas, ko mēs varētu piemērot.

Paldies.

G.Kūtris.

Paldies. Tā, sapratām, cik skaisti ir mērķi.

Sakiet, lūdzu, kāpēc komisija neiesniedza tiesai pēc pieprasījuma Starptautiskā valūtas fonda ekspertu prasījumu pastiprināt komisijas pilnvaras vai regulējumu...? Jūs teicāt, ka tas bija pēc Starptautiskā valūtas fonda ekspertu pieprasījuma.

G.Romeiko.

Es domāju, ka tas bija faktiski divu iemeslu pēc. Tajā laikā Valūtas fonda pārstāvis Voltē kungs, kas arī mums palīdzēja un atradās uz vietas un mēs ar viņu tiekoties runājām... Mēs runājām tieši par šo te pēdējo redakciju un pārējais tad tas bija vienkārši tā, ka mēs savu e-pastu bijām aizsūtījuši un viņi mums bija atbildējuši, teiksim, divos vārdos, ka tomēr šī te uzņēmumu pāreja...

G.Kūtris.

Mums būtu jātic jums uz vārda, ka tie ir starptautisko ekspertu ieteikumi, ja?

G.Romeiko.

Nu...

G.Kūtris.

Mēs varam vai nu pārņemt Starptautiskajam valūtas fondam vai novelt atbildību...

Otrs jautājums. Jūs pieminējāt piemēru par to uzņēmumu pāreju, kas ir notikusi pirms šī likuma pieņemšanas un neviens nav sūdzējies.

G.Romeiko.

Tas ir apdrošināšanas sektorā.

G.Kūtris.

Un sūdzības nebija? Un to regulēja Komerclikuma normas, ja?

G.Romeiko.

To regulēja Apdrošināšanas sabiedrību uzraudzības likums, kurš paredz, ka šādu portfeli var nodot ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas piekrišanu. Un, kā mēs šajā gadījumā skatāmies, ja saistības pārņem un nespēj izpildīt... ja tas ir citā valstī, tad kontaktējamies ar viņu... tādā veidā arī

praksē tie divi piemēri, kas Latvijā patreiz ir bijuši kredītiestāžu sektorā... Finanšu un kapitāla tirgus komisija līdzīgā veidā ir darbojusies.

G.Kūtris.

Vēl viens jautājums. Par 59.2.panta ceturto daļu, kur ir rakstīts, ka komisijas izdotā administratīvā akta par atļauju kredītiestādes pārejai pārsūdzēšana neaptur tā izpildi.

Sakiet, lūdzu, jūsuprāt... šo komisijas izdoto atļauju kā administratīvo aktu var pārsūdzēt jebkura ieinteresētā persona? Gan akcionārs, gan noguldītājs, gan...

G.Romeiko.

Šajā gadījumā šis adresāts ir viena kredītiestāde un otra kredītiestāde. Viennozīmīgi, ka viņas var pārsūdzēt.

G.Kūtris.

Tikai pašas kredītiestādes?

G.Romeiko.

Pamatā kredītiestādes. Tālākais jau ir jautājums, kādā veidā mēs varam ielasīt jeb nevaram ielasīt iekšā administratīvajā procesā, kas ir paredzēts par trešo personu šīm te interesēm...

G.Kūtris.

Sakiet, vai kredītiestādes pāreja nevar skart ne tikai pašu īpašnieku kredītiestādi, bet arī citus klientus...Klientus šajā kredītiestādē?

G.Romeiko.

Protams, tas ir labs jautājums. Un ko es varu atbildēt tādā ziņā... ka... Vienā jautājumā man liekas, ka viņus nevarētu skart tā iemesla pēc, ka faktiski tāds pats mans noguldījuma līgums, kāds man bija, tādas pats viņš man arī paliek spēkā. Ja man, teiksim, patīk kredītiestāde, kuras nosaukums ir rakstīts ar zilu tinti un tagad man ir zaļu tinti... jā.. tā iemesla pēc ir... Bet vai es varu šo savu nepatiku kaut kādā veidā izteikt, teiksim... pamatot savu tiesību aizskārumu...

G.Kūtris.

Tad jautājums ir par to... Tad, kad notiek kredītiestādes pāreja un komisija vērtē šo priekšlikumu... Iespējams, ka jūs arī redzat, kā tiek nodalīta viena... kā tiek sadalīta kā daļēja... citiem īpašniekiem tiek nodots uzņēmums, nevis viss...

G.Romeiko.

Es domāju, ka laikam tad zināmā mērā te ir jāpieskarās tam, ko pieteicējs norādījis... teiksim, šos te četrus modeļus, ja drīkst...

G.Kūtris.

Saeima arī ir norādījusi par dažādiem modeļiem.

G.Romeiko.

Jā, tā tad uz šiem te dažādiem modeļiem... un faktiski to, ko es minēju 59.2.pants tā tad regulē normālas biznesa... normāls business tā tad tiek varbūt zināmā mērā modificēts... Un šajā gadījumā varbūt pirmā situācija, kad uzņēmums, piemēram, nolemj, ka jā, man nav vairāk šis tirgus vajadzīgs... Es varbūt vairāk negribu pieņemt noguldījumus, es gribu pārvērsties par kaut kādu investīciju banku un finansēt kaut kādus lielus projektus un ar parastajiem cilvēkiem negribu sadarboties... Viņš šo portfeli var pārdot. Te es tā saprotu... Te ir tā atšķirība no parasta komercuzņēmuma, ka viņam jau nav nekādas tādas ražotnes, vienīgie šeit ir noslēgtie līgumi...

G.Kūtris.

Jautājums bija par to... vai komisija, kad vērtē šādu priekšlikumu par iespējamu uzņēmuma pāreju... Vai pievērš uzmanību arī ne tika pašas kredītiestādes interesēm, bet arī tiem cilvēkiem, kas ir trešās personas skartas. Un vai šīm trešajām personām ir tiesības pārsūdzēt jūsu sniegto atļauju?

G.Romeiko.

Bez šaubām. Finanšu un kapitāla tirgus komisija pievērš vērību. Ja mēs šajā gadījumā redzam, ka tiek nodoti noguldījumi un mēs skatāmies, kam jūs šos noguldījumus nododat... Ja tam, kam jūs nododat šos noguldījumus, vai viņš, atbilstoši Kredītiestāžu likumam, spēs izpildīt saistības pret saviem klientiem... Ja ir tur mazākās šaubas, mēs šajā brīdī sakām... nu, tāds darījums nav iespējams. Tas ir viennozīmīgi. Teiksim, ja šie uzņēmumi tiek nodoti, kāds šis sliktais uzņēmums izskatās, vai viņam ir pietiekami daudz kapitāla... teiksim, kapitāla pietiekamība un visi pārējie rādītāji... Lai nav tāda situācija, ka mēs uzreiz tad tiekamies situācijā, ka viņam ir jāieceļ pilnvarnieks. Tas ir absurdi. Tāds lēmums nekad netiks pieņemts... atbalstīts.

G.Kūtris.

Sakiet, lūdzu, kas jums nosaka kritērijus, pēc kuriem jūs atbalstāt vai neatbalstāt tādu vai citādu...

G.Romeiko.

Ja ir iesniegta uzņēmuma pāreja un saka, ka mēs nododam daļu sava biznesa normāli strādājošam uzņēmumam, tad, protams, mēs skatāmies, kā šis uzņēmums arī šīs saistības tālāk spēj

izpildīt. Tas ir tas, ko Finanšu un kapitāla tirgus komisija uzraudzīs... es neredzu, ko man tur papildus vajadzētu, teiksim, kādu deleģējumu no likuma saņemt. Man jārūpējas, lai Finanšu un kapitāltirgus... lai tirgus būtu stabils. Sabiedrība A un nodomi kredītiestādē B. Mani interesē tas, ka kredītiestāde A ir pietiekami stabila, gan arī kredītiestāde B ir pietiekami stabila.

Ja ir jautājums par to, ko šeit arī pieminēja attiecībā par šo te modeli... sliktais.. ārā... Redzat, tā ir pavisam savādāka situācija. Tā ir situācija, ka pats kredītiestādes īpašnieks... ja viņa valde ir sapratusi, ka viņam ir kaut kādas zināmas finansiālas grūtības... Viņa var šo finansiālo grūtību vienkārši risināt dažādi. Nu... gaidīt, jeb arī atrast kādu risinājumu... Šo neziņu apmainīt pret...

G.Kūtris.

Principā, īsi sakot... rakstisku kritēriju nav, jūs skatāties uz to, kas būtu labāk noguldītājiem un valstij finanšu izpratnē.

G.Romeiko.

Pēc tā, ka mēs esam atbildīgi... lai tur būtu šī te sakārtotība.

G.Kūtris.

Paldies. Jautājums tiesnesei Krūmai.

K.Krūma.

Man ir divi īsi jautājumi. Es gribētu noprecizēt vēlreiz īpaši attiecībā uz 59.3.pantu. Kādas ir jūsu *de facto* vai *de iure* iespējas kontrolēt pilnvarnieku pieņemtos lēmumus?

G.Romeiko.

Tad, kad Finanšu un kapitāla tirgus komisija lemj par šo te... kā es saprotu, par tā saucamā „smagā pilnvarnieka” iecelšanu, protams, šajā gadījumā ir lēmums un šajā lēmumā arī tiek aprakstītas šī pilnvarnieka funkcijas. Likumā, ja es nemaldos ir 116.pants... vai kurā pantā tas tiek aprakstīts... Tur ir arī iezīmēts, ko viņam vajadzētu darīt un ko viņam nevajadzētu darīt. Protams, ja mēs redzam... likumā arī ir redzams, ka mēs varam arī šo pilnvarnieku... viņš var pats atteikties... Ja mēs redzam, ka viņš nestrādā atbilstoši interesēm, tad arī mums ir tiesības šo pilnvarnieku mainīt.

K.Krūma.

Un jūs regulāri tā kā sekojat tai viņa darbībai un pieņemtajiem lēmumiem?

G.Romeiko.

Teiksim, saku... ka paldies Dievam, mums nav bijis patreiz jāieceļ šie „smagie pilnvarnieki”... Mums ir bijuši pilnvarnieki, kas piedalās sapulcēs un līdzdarbojas viņās... Tātad regulāri viņu pārskati vadības sēdēs tiek izskatīti... kādā veidā tālāk notiekas šī situācija... attīstās... Eskalējas, jeb tieši pretēji — normalizējas.

K.Krūma.

Otrs precizējošais jautājums uz jūsu minēto apdrošināšanas kompāniju pāreju. Vai arī tajā gadījumā ir paredzēta solidārā atbildība?

G.Romeiko.

Diemžēl tajā likumā... bet es... varbūt tā ir tā problēma, ka likums jau radās 1993.gadā un pēc tam 1997.gadā... Komerclikums parādījās laikam nedaudz vēlāk. Tad tur jautājums par solidāro atbildību nav. Bet tik, cik man ir bijušas tikšanās ar ārvalstu arī ekspertiem, arī juristiem... ne tikai apdrošināšanas jomas speciālistiem, viņi prasa šos dažādos jautājumus, teiksim, par mantošanas tiesībām un apdrošināšanas saistībām... Bet šādā aspektā neviens nekādu jautājumu man nav uzdevis.

G.Kūtris.

Tiesnesis Skudra. Lūdzu!

V.Skudra.

Jūs minējāt, ka valstī nav tāda situācija, ka nav kur likt naudu, bet viņa nolemj glābt kredītiestādi, lai novērstu lielākus riskus.

G.Romeiko.

Jā.

V.Skudra.

Vai jūs īsumā nepateiktu, par kādiem konkrētiem lielākiem riskiem bija runa Latvijā, kad tika pieņemtas apstrīdētās normas.

G.Romeiko.

Apstrīdētās normas kad tika pieņemtas... Jā, tātad 2008.gadā iezīmējās šī tendence, ka no kredītiestādēm nauda aizplūst.

V.Skudra.

Un kāpēc?

G.Romeiko.

Tāpēc, ka nebija šīs te uzticības. Teiksim, tas ko mēs redzējām... 2008.gada teiksim, augusts, septembris... ka nauda aiziet prom... Tajā brīdī vēl nebija, teiksim, runas par to, ka vienai vai otrai kredītiestādei... Bija rakstīts par to, ka ārpusē un pasaulē ir kaut kas slikts. Anglijas gadījums, liekas, ka tas bija jau kādus divus vai pusotru gadu pirms tam iestājies. Un neviens nevar pateikt, kā to cilvēki var pamatot. Ja tas ir liels noguldītājs, tad ar viņu var satikties un runāt, bet ja viens cilvēks otram cilvēkam pasaka, ka tur nevar ticēt, jāiet ņemt nauda ārā... Tas ir bezcerīgi. Mēs tajā laikā... ja jūs paskatīsieties, Finanšu un kapitāla tirgus komisija pietiekami daudz taisīja... 20 tūkstošu eiro garantija... 50 tūkstošu eiro garantija... ar masu medijiem, kad runājam un sakām, ka nē, ierakstiet iekšā un pasakiet tiem cilvēkiem, ka tā ir tā summa, ko valsts garantē.... Faktiski šajā gadījumā es aizejot un izņemot šo te naudu no kredītiestādes... nu, viņu palieku zem sitiena. Finanšu darījumos bieži vien saka, ka darījumos ir jābūt savstarpēji uzticīgiem. Šajā gadījumā šī uzticības saikne ir zudusi.

G.Kūtris.

Tiesnesis Balodis. Lūdzu!

K.Balodis.

Es gribētu drusku papildināt ar savu jautājumu to, ko jautāja tiesnesis Skudra. Sakiet, vai tik liela uzmanība, kā, teiksim, apstrīdēto normu pieņemšanai... tur arī banku pārņemšanas likuma izstrādē un pieņemšanā tika pievērsta arī banku maksātnespējas regulējuma uzlabošanai? Ja būtu tās civilizētāks banku maksātnespējas regulējums, varbūt nevajadzētu tik daudz pūlēties ar tādu jau faktiski maksātnespējīgu banku uzturēšanu pie dzīvības?

G.Romeiko.

Es domāju, ka šīs normas jau parādīja to, ka nebūt nav doma par maksātnespējīgu banku uzturēšanu. Varbūt es pietiekami precīzi neizteicos, es centos ieskicēt minēdams to 100 tūkstošu eiro garantiju. Tā ir valsts garantija izdotā par ikvienas kredītiestādes darbību.. Šajā gadījumā to, ko mēs darām... Vienkārši, ja šajā brīdī iestāde veras ciet, tad darām maksimāli, lai cilvēki šajās te 20 darba dienās saņemtu savu naudu, lai nerastos viņiem šis te Skudras kunga minētais, teiksim, šī uzticības krīze šādā te veidā. Maksātnespējas garantija... maksātnespējas regulējums... mēs patreizējā brīdī par to domājam, gaidām, kāds varētu būt arī, teiksim, Eiropas kopīgais regulējums, kur ir plānots, ka viņš varētu tikt mainīts un grozīts un neapšaubāmi tur kādi precizējumi arī būs... Bet jau ir par vēlu.

To, ko mēs gribam... lai pēc iespējas ātrāk varētu šo naudu izmaksāt un pēc iespējas mazāk šādas te finansiālas neveiksmes ciestu...

Jāsaprot tas, ka kredītiestādē jau tie noguldītāji ir pretī... tā ir kredītiestādes dotā garantija, ka to naudu tas cilvēks var saņemt pretī. Pārējais akcionārs jau šo naudu nezaudē, tā nav viņa nauda. Ja mēs skatāmies kredītiestādes... kreditorus... 70-80 procenti ir noguldītāji...

G.Kūtris.

Pieteikuma iesniedzēju pārstāvis. Lūdzu!

J.Kaksītis.

Komisija savā atbildes raksta 11.lapā 6.punktā norāda, ka uzraudzības iestāde nav tiesīga iesniegt maksātnespējas pieteikumus un tādēļ vajadzēja mainīt likumu. Arī tādēļ. Kā jūs skaidrosiet to, ka šajā 145.pantā Kredītiestāžu likuma tie divi punkti... kā bija, tā palika un nekas netika mainīts.

G.Romeiko.

Šie divi punkti norāda atsevišķās situācijas, kad mēs varam iesniegt šo te maksātnespējas pieteikumu. To, ko mēs norādījām 113.pantā.... kad tika mainīts un grozīts, tajā parādījās, ka mēs esam tiesīgi darboties arī situācijā, ja pastāv tikai draudi.

J.Kaksītis.

Tad jūs uzskatāt, ka 145.panta divi punkti ir pietiekoši, lai jūs nodrošinātu...

G.Romeiko.

Ja iestājas šie 145.panta punkta minētie apstākļi, tad jā, mēs tad izpildām to, ko likumdevējs ir paredzējis. Teiksim, ja mēs runājam par uzņēmuma pāreju, viņa ir risina nedaudz, teiksim, savādākas situācijas.

J.Kaksītis.

Jā, bet runa ir par to, ko likumdevējs arī varēja paredzēt nākotnē un vai nebija nepieciešamība pastiprināt preventīvos pasākumus, lai nenonāktu banka līdz šādai situācijai?

G.Romeiko.

Tās jau bija tās... Tas bija no reāliem pārkāpumiem uz draudiem... Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pilnvarnieka iecelšana... tās mūsu skatījumā jau arī ir tās darbības, kas ļāva, teiksim, agrīnākā stadijā iejaukties.

J.Kaksītis.

Bet maksātnešpēju jūs nevarējāt tik un tā agrīnākā stadijā... jo nemainījāt 145.pantu.

G.Romeiko.

Maksātnešpēja ir... vai nu ir tas stāvoklis jeb nav tas, kas tur ir aprakstīts.

G.Kūtris.

Paldies.

Vai Saeimas pārstāvim ir jautājumi?

M.Paparinskis.

Jā, godāta tiesa.

Es nezinu, vai jums ir pie rokas pieteicēju pieteikums...

G.Kūtris.

Nu nevarētu būt pie rokas, jo viņš nav lietas dalībnieks.

M.Paparinskis.

Tādā gadījumā droši vien... tāda gadījumā es došu īsu kopsavilkumu savam jautājumam.

Lietas pieteicējs ir norādījis uz vairākām hipotētiskām situācijām, kuru rezultātā apstrīdēto normu piemērošana var novest pie būtiski negatīvām sekām. Tātad arī jautājumos ir parādīties, ka sašķel... labās lietas noliek vienā vietā, sliktās lietas sliktā vietā... un tas, kas nonāk sliktā vietā, tur arī paliek.

Es nezinu... varbūt es varētu, teiksim, tā īsi...

G.Kūtris.

Kāds ir jautājums?

M.Paparinskis.

Es vēlējos dzirdēt praktiķa viedokli, vai šādi scenāriji ir praktiski realizējami... Es zinu, ka visvieglāk būtu, ja es ļoti īsi pārstāstītu, kādi šie scenāriji ir un tad Romeiko kungs varētu par viņiem komentēt, ja tiesa to atļautu...

Bet es varētu arī...

G.Kūtris.

Tas būtu modelis sadalīšanai... kredītiestādes uzņēmuma sadalīšanas modelis...

M.Paparinskis.

Jā, jā... Es censtos būt pavisam īss. Varbūt, ja mums ir zināms un tiesnešiem ir šis pieteikums, mēs varam saukt... viens punkts... otrs...

G.Kūtris.

Kurš modelis jums ir? Uzņēmuma sadalīšana labajā un sliktajā?

M.Paparinskis.

Jā... Tātad pieteicējs norāda uz četriem scenārijiem. Viens ir sadalīšana sliktajā... un tātad problemātiskie kredīti un saistības pret nemīlamu klientu grupu tiek izdotas ārā uz grūtībās esošu vai likvidācijai nolemtu banku. Tātad šķietama paritāte, bet, ievērojami mazvērtīgāki kļuvuši nodotie prasījumi. Turpretī citas kredītiestādes kreditori un klienti būtu ieguvēji, jo bankas reālā bilance būtu uzlabojusies.

G.Romeiko.

No praktiskā viedokļa es domāju, ka nekad šāds darījums nevarētu notikt un ja arī tādu būtu kāds uzrakstījis, mēs, protams, teiktu, ka šādam menedžmentam ir jautājums par viņa profesionalitāti un nekad Finanšu un kapitāla tirgus komisijas apstiprinājums nebūtu saņemts.

Kāda iemesla pēc? Jūs sakiet, ka sliktie aktīvi tiek nodoti kredītiestādei, kurai ir kaut kādas problēmas. Kredītiestāde, kurai jau ir problēmas, saņem vēl kaut kādus sliktus aktīvus un pie tam, es saprotu, ka laikam te nemīlamie klienti ir domāti noguldītāji... un viņi aiziet līdz noguldītājiem. Tas nekad nav iespējams.

Varētu būt vienīgais... teiksim, akcionārs, ko es minēju, ja viņš nodod kaut kādu zināmu daļu, apmainot šo te neziņu pret ziņu.... Nezināmie kredīti, kas šodien varbūtās man nes tik lielus zaudējumus, un ja man viņiem jāveido uzkrājumi, un kāds man ir gatavs viņus nopirkt, teiksim, 100 miljonu kredītu portfeli par 20 miljoniem... Es šajā gadījumā tātad vismaz dabūju 20 miljonus, jo varbūt pēc gada man tie ir pilnīgi zaudēti visi 100 miljoni.

M.Paparinskis,

Otrā hipotētiskā situācija. Tā kā interesei vēl tiek pielikts klāt šajā mikslī pilnvarnieks. Kredītiestādei tiek atņemta licence, iecelts pilnvarnieks, kas pieņem lēmumu par kredītiestādes uzņēmuma pāreju pēc modeļa *good out*. Bankas kredīta portfeļa labā daļa kopā ar daļu noguldījumiem tiek nodota kādai labā finansiālā stāvoklī esošai bankai, piemēram, „Citadele”, kuras mākslīgi veidotā bilance ir brīnišķīga, uz ieguvēju pārceltie klienti ir dziļi apmierināti ar ekonomiskās vērtības pieaugumu, palikušie... nu, acīmredzot, nav dziļi apmierināti.

G.Romeiko.

Palikušie kreditori... kā jau es minēju, 70-80 procenti ir noguldītāji, tātad šajā gadījumā pilnvarnieks varētu pieņemt vienīgi lēmumu par to, ka ir jānodod šis portfelis, kas attiecas uz šiem aktīviem un saistībām ar šiem te noguldītājiem šajā te labajā bankā. Akcionārs jeb kreditors, kas tur ir bijis, viņa stāvoklis nebūt nav mainīsies, jo tā ir tā daļa, uz kuru viņš tik un tā nevar pretendēt.

M.Paparinskis.

Trešā situācija. Likvidācijas situācija...

J.Kaksītis.

Es atvainojos, varbūt varētu nosaukt vismaz punktu, lai mēs varētu sekot līdzi...

M.Paparinskis.

Jā... Tātad iepriekšējie divi piemēri bija no 3.6. un 3.7. 3.6. pieteikuma punkts ir par (bad out) un 3.7. — par (good out) un tagad pieskaršos 3.8. attiecībā uz likvidāciju uz 3.9. — attiecībā uz bankrotu.

Tātad 3.8. — attiecībā uz likvidāciju. Likvidators izveido tādu pārejošo uzņēmumu, kur aktīvi un pasīvi ir patiesā līdzsvarā, turpretī paliekošie aktīvi ir ar ļoti zemu likviditāti, likvidācijas procesā tiek realizēti par iespējamo brīža cenu, kas atšķiras no grāmatvedības vērtības un ir būtiski zemāki. Tātad pēc uzņēmuma pārejas atklājas, ka aktīvi nav pietiekami saistību izpildei, likvidācija pāriet bankrotā un kreditoru grupas atkal nonāk pilnīgi atšķirīgās situācijās.

G.Romeiko.

Zināmā mērā līdzīga atbilde, kā bija iepriekšējā gadījumā te ir. Uzņēmums aiziet likvidācijā. Bet šajā gadījumā ir jāsastāda plāns, kādā veidā viņš domā savu uzņēmumu likvidēt. Tajā brīdī, tikko licence ir anulēta, kā es jums minēju, ja iestājas noguldījumu nepieejamība, ir jāieslēdzas Noguldījumu garantiju fondam un 20 dienu laikā cilvēkam ir jāsaņem.

Līdzīgi šajā situācijā likvidators zina, ka viņam tā summa, ja arī to būs izmaksājis Noguldījumu garantiju fonds, ir jākompensē. Tātad tā ir tā nauda, kas tik un tā no viņa aiziet prom. Un pārējā summa, kas ir palikusi, ar to jāsadzīvo... Jūs ļoti precīzi minējāt nolasot, kādā veidā un kuras saistības vispirms tiek apmierinātas likvidācijas maksātspējas gadījumā... noguldītājs stāvēja augšdaļā, pakārtoto saistību devējs un akcionārs diemžēl apakšā... lejas galā.

M.Paparinskis.

Un visbeidzot 3.9.punkts – hipotētiskā situācija. Kredītiestādes uzņēmuma pārejas modelis gadījumā, kad nododošā kredītiestādē uzsākta bankrota procedūra, aktīvi pietiktu tikai 70 procentu saistību segšanai, maksātspējas administrators pieņem lēmumu par uzņēmuma pāreju. Uzņēmumā

tiek ietverti aktīvi un pasīvi, kas ir ekvivalenti gan pēc reālās, gan pēc grāmatvedības vērtības... to kopējais apjoms sastāda 40 procentus no atlikušajām saistībām. Pirms pārejas aktīvu un pasīvu attiecība bija 7 pret 10, pēc pārejas būtiski samazinājusies — 1 pret 2. Un bankrotējušās kredītiestādes kreditoru iespējas atgūt savus līdzekļus ir būtiski samazinājušās, bet viņiem nav iespēju panākt pāreju par spēkā neesošu, jo šeit ir norma par pārejas... par to, ka pāreju nevar atzīt par spēkā neesošu.

G.Romeiko.

Jā... Tātad persona, kura vadītu šo te bankrotu, šo te maksātnespējas procesu, protams, šajā gadījumā viņu izvērtētu... Viņa redzētu to, ka par noguldītājiem šīs saistības ir pildāmas, līdzīgi kā likvidācijas gadījumā ieslēdzies ir Noguldījumu garantijas fonds un šajā te apjomā viņi varētu šo uzņēmumu pāreju veikt. Ja kādam nepatīk, teiksim, maksātnespējas vadošās personas pieņemtie lēmumi, tad šos lēmumus iespējams atcelt.

M.Paparinskis.

Skaidrs... Tas nobeigtu manu pirmo lielo jautājumu par hipotētiskajiem scenārijiem.

Plašāks jautājums... faktiski tas, ko pieteicēja pārstāvis raksturoja kā nedaudz vaļīgu un pie kafijas tases... Jūs tā kā ieskicējāt sevis teiktajā par Eiropas tendencēm... vai arī apstrīdēto normu regulējums... vai viņš ir ekstroordinārs Eiropas kontekstā, vai viņš tā kā atbilst vispārējai pieejai un tendencēm...

G.Romeiko.

Jā... tātad vismaz finanšu sektorā tajā laukā, kur mēs strādājām 2009.gada oktobrī, Eiropas Komisija nāca ar priekšlikumiem, tā saucamajā Eiropas krīžu vadības ietvaru finanšu sektorā. Šajā gadījumā paredzot dažādus arī preventīvos, teiksim, pasākumus, kā diskusija par to, vai uz visām kredītiestādēm jeb tikai uz sistēmiski nozīmīgām kredītiestādēm gandrīz būtu nepieciešami tādi glābšanas teorētiskie hipotētiskie plāni, kādā veidā viņus varētu iedzīvināt... atsevišķu institūciju vēl dibināšana, kas to varētu darīt... Un, protams, arī kādi ir šie te krīzes risināšanas instrumenti un pilnvaras. Tas, kas tur tiek runāts, ir, ka bankas vai tās daļas pārdošana, tā saucamās „bridža bankas”, „tilta bankas” veidošana, kad valsts izveido kādu... teiksim, no kuras tad varētu kaut ko sliktu savākt, jeb labu savākt un nodot, teiksim, tālāk aktīvi... sliktu, tajā skaitā toksisko aktīvu nodalīšanu un nodošanu ieguldījumu pārvaldes sabiedrībai, kur pēc tam aprīkot... Tā kā ir plānots, ka tas viss var pārvērsties direktīvā. Patreiz notiek šī te dalībvalstu uzklausišana... Nu, bija plānots, ka direktīva varētu parādīties vasarā. Mēs ceram, ka, ja šī direktīva parādīsies, varbūt mums tad šīs normas paliks spēkā un protams, ka mums sevišķi daudz nevajadzēs Kredītiestāžu likumu grozīt... teiksim, šajā te aspektā.

G.Kūtris.

Paldies, Romeiko kungs.

Tiesa izsludina pārtraukumu uz 12 minūtēm. Tātad turpināsim sēdi 15.50.

(Pārtraukums.)

G.Kūtris.

Paldies. Sēdieties...

Turpinām tiesas sēdi.

Un aicinām biedrības „Latvijas Komerčbanku asociācija” pārstāvi – zvērināto advokāti Ketija Tolu.

Lūdzu, jums arī... Sniedziet savu jeb, pareizāk sakot, Komerčbanku asociācijas viedokli par šīm apstrīdētajām normām.

K.Tola.

Latvijas Komerčbanku asociācija bija iepazinusies ar apstrīdētajām normām savā laikā tad, kad tās tika sagatavotas un Komerčbanku asociācijai nebija pret tām iebildumu.

Un atsaucoties Satversmes tiesas lūgumam, Komerčbanku asociācija ir nosūtījusi rakstveida viedokli par šīm apstrīdētajām normām.

Nu, šodien es pakavēšos pie dažiem varbūt būtiskākajiem momentiem, kas tika skarti arī šīs dienas tiesas sēdē.

Kā jau izskanēja tiesas sēdes laikā, tad, protams, šo apstrīdēto normu rašanās pamats bija attiecīgā situācija finanšu sektorā. Par to izsmeloši stāstīja arī Romeiko kungs un arī citi. Tajā pašā laikā banku skatījumā šīs apstrīdētās normas bija nepieciešamas arī citu iemeslu dēļ. Tādēļ, ka bankas savā darbība bija konstatējušas to, ka gadījumos, kad bankām ir nepieciešams nodot kādu daļu no saviem aktīviem, un banku aktīvus principā lielāko daļu banku aktīvu veido tieši finanšu līgumi, bankām ir grūtības šādu... vai teiksim, uzņēmuma daļas nodošanu veikt, atbilstoši esošajām tiesību normām.

Kāpēc? Tāpēc, ka faktiski spēkā esošās tiesību normas paredz to, ka bankai... ja banka vēlas, piemēram, nodot kaut kādus... tagad tiek nolemj, ka nenodarbosies ar patēriņa kreditēšanu vairāk, nodos kādam subjektam, kas nodarbojas ar patēriņa kreditēšanu, kaut kādu daļu vai visus savus patēriņa kredītus. Tad banka pirms šīm apstrīdētajām normām to varēja izdarīt vai nu izmantojot cesiju kā instrumentu, vai nu arī izmantojot pārjaunojumu. Bet neviens no šiem instrumentiem faktiski neder tam mērķim, ja tiešām grib nodot visas tiesības un saistības, kas izriet no finanšu pakalpojumu līgumiem.

Tā, piemēram, cesijas gadījumā šis te patēriņa kredītu sniedzējs... tas, kas iegūtu šos te patēriņa kredīta līgumus, viņš iegūtu tikai prasījuma tiesības, bet viņš neiegūtu visas tās tiesības un saistības, kas izriet no līguma. Respektīvi, tie līgumi... nu, viņi nevarētu pilnvērtīgi tālāk darboties.

Kas attiecas uz pārjaunojumu līgumiem, tad problēma tur ir tā, ka tajā gadījumā likums pieprasa šo te piekrišanu. Tas nozīmē to, ka gadījumā, ja kredītiestāde vēlas tiešām nodot daļu no līgumiem kādam ieguvējam, tad katrs no šiem līgumiem būtu jāveic pārjaunojamā formā. Nu, praktiski gadījumos, kad ir šī nepieciešamība vai nu tātad nolemj... Kā jau minēja arī FKTK pārstāvis, tie gadījumi, kad kredītiestādei varētu rasties nepieciešamība nodot daļu no sava biznesa vai daļu no uzņēmuma, var būt ļoti dažādi. Un tāpēc jau arī faktiski ir grūtības noteikt likuma šos te kritērijus. Jo viens gadījums ir, ja, piemēram, ka es jau minēju, nodod kaut kādu daļu no kredītlīgumiem, bet cits gadījums var būt, ka nodod kaut kādu daļu no noguldījumu līgumiem. Vēl varētu būt gadījums, kad nodod gan noguldījumu līgumus, gan arī vēl kaut kādus kredītlīgumus.

Tātad tie varianti un modeļi var būt tik dažādi, ka tāpēc ielikt kaut kādu kritēriju likumā faktiski nav iespējams. Un tāpēc jau arī, kā paskaidroja FKTK pārstāvis, notiek šī vērtēšana. Tāpēc ir ļoti svarīgi šajā te speciālajā gadījumā, kā tas ir noteikts kredītiestādes uzņēmumu daļas pārejā, ka ir šī te FKTK tāda kontrolējošā loma.

Jau pieminētajā piemērā ar kredītlīguma nodošanu tātad citam ieguvējam. Tur noteikti tātad tiks ņemts vērā gan tas, vai šis te ieguvējs vai viņam ir licence arī patēriņa kredītu izsniegšanai un šai darbībai vajadzīga tagad arī licence. Ja tie būs noguldījumu līgumi, tad saskaņā ar Kredītiestāžu likumu noguldījumus var pieņemt tikai kredītiestāde. Tātad, ja... kā te izskanēja arī bažas par šo te noguldītāju interešu aizskaršanu... Ja tiks nodoti noguldījumu līgumi, tad tos varēs nodot tikai kredītiestādei un savukārt FKTK pārbaudīs, vai šī kredītiestāde... tātad viņi jau būs to darījuši un turpinās darīt, vai šī kredītiestāde atbilst visām tām prasībām, kādas ir noteiktas likumā... kapitāla pietiekamības prasības un citas.

Vēl, ja runā par šiem te kritērijiem, kas bija viens no galvenajiem pārmetumiem, kāpēc šī te norma nav atbilstoša Satversmei, tad tikai ir norādīts, ka faktiski tiek pārņemts tas, ka nav ievērots tiesiskas palāvības princips, jo šī te jaunā norma, kas regulē kredītiestāžu uzņēmumu daļas pāreju, viņa tātad ir sliktāka nekā šī te norma, kas regulē uzņēmumu daļas pāreju.

Bet ja mēs runājam tieši par kritērijiem un paskatāmies uz to normu, kas regulē uzņēmumu daļas pāreju, tad redzam, ka tur šo kritēriju arī nav.

Un kāpēc nav? Daļēji tas ir tāpēc, par ko varbūt laika trūkuma dēļ šobrīd nu nevajadzētu izplūst, tas ir šis te uzņēmuma jēdziens, kas īstenībā nav nemaz tik skaidrs un ja mums objektīvi būtu jānosaka, ar ko arī ir saskārušies juristi, teiksim, kas ietilpst, kādi aktīvi, kādas tiesības un saistības ietilpst uzņēmumā, sabiedrības uzņēmumā, tad to objektīvi faktiski nevar noteikt. Jo tur tiek minēti tādi piemēri, ka ir sabiedrība un sabiedrībai ir vairāki veikali, un tad tiek pārdots viens no veikaliem, piemēram... Bet šeit ir jāņem vērā tas, ka šis te uzņēmums pats nav juridiska persona un tāpēc viņš pats saistības neiegūst.

Ja mēs paskatāmies uz kredītiestādi, tad arī objektīvi iepriekš nav nemaz iespējams noteikt šo te uzņēmumu vai uzņēmuma daļu, kas tad būtu jānodod. Piemēram, ja mēs paņemam filiāli, kura apkalpo klientus... teiksim, jebkuru, kaut vai uz Strēlnieku ielas... tur ir šī te saimnieciski organizatoriskā vienība, tur ir telpas, tur ir, teiksim, kaut kādas mantas... Bet vai tas dod mums pamatu tagad nošķirt tos kredīta līgumus, kuri ir noslēgti šajā filiālē? Un vai tas dod mums pamatu nošķirt un piekabināt šai filiālei, teiksim, kaut kādus kredītlīgumus? Noteikti, ka nē. jo principā visas šīs saistības ir uzņēmusies, teiksim, banka kā akciju sabiedrība. Un tie visi ir atspoguļoti vienā bilancē.

Līdz ar to faktiski, ka jau es minēju, arī ņemot vērā to, ka kredītiestādes vēlme pašai var būt ļoti dažāda – nodalīt šīs dažādās daļas atkarībā no tās interesēm un vajadzībām konkrētajā brīdī un arī no tā, lai nodrošinātu šo te nepārtraukto finanšu plūsmu.

Secinājums ir tāds, ka faktiski nav iespējams noteikt šos te kritērijus un tas arī nav nepieciešams, jo tas ir, kā arī šeit izskanēja, tomēr civiltiesisks darījums un to, vai vēlāk tiks ievērotas tās prasības, kas ir sabiedrības interesēs tīri no regulatora puses, tātad no uzraugošās institūcijas puses, to arī šī uzraugošā institūcija darīs.

Attiecībā uz solidāro atbildību. Varbūt šeit būtu vērts akcentēt vienu lietu, ka šis te izņēmums par solidāro atbildību, kas šajā te jaunajā regulējumā, kas attiecas tieši uz kredītiestādes uzņēmuma daļas pāreju, tātad 59.2.pantā, tātad pirmajā apakšpunktā attiecas tikai uz finanšu pakalpojumu līgumiem. Respektīvi, ja mēs atkal pievēršamies kredītiestādēm, tad mēs redzam, ka Kredītiestāžu likumā ir dotas finanšu pakalpojumu definīcijas.

Divi galvenie finanšu pakalpojumi, kas tieši raksturo kredītiestādi un ko var darīt tikai kredītiestāde kopumā, tā ir noguldījumu pieņemšana un kredītu izsniegšana. Bet var veikt arī citus finanšu pakalpojumus.

Ja, piemēram, kredītiestāde pati ir saņēmusi aizdevumu, tas nebūtu uzskatāms par finanšu pakalpojumu, respektīvi, šajā gadījumā šis izņēmums neattiektos un Komerclikuma 20.pants būtu jāpiemēro.

Kāpēc šķiet loģiski, vismaz bankām, ka uz šo finanšu pakalpojumu pāreju neattiecas noteikums par nodevēju un ieguvēju solidāro atbildību... Nu, var minēt kaut vai atkal to pašu piemēru. Tātad, piemēram, ja kredītiestāde nodod kaut kādus 10 procentus no sava kredītportfeļa kādam, saņem par to atlīdzību. Ja mēs uzskatītu, ka tātad šīs saistības ir radušās pirms tam, ja mēs konkrēti paskatāmies uz šī 20.panta otro daļu, tātad tā solidārā atbildība ir tad, ja saistības radušās pirms nodošanas. Tad mēs iegūtu situāciju, ka gan tas uzņēmums, kurš ir saņēmis to kredītu portfeli 10 procentu apmērā, gan arī tas esošais... tā akciju sabiedrība, kas šo ir nodevusi, atbildētu tagad solidāri un ir jautājums: par kurām saistībām? Tad sanāk, ka arī par šīs esošās sabiedrības saistībām. Un vai tas būtu loģiski un kurš ieguvējs tad gribētu ņemt 10 procentus no kredītu portfela, ja viņš... pēc tam iznāk, ka viņš uzņemtos atbildību par visiem pārējiem deviņdesmit. Tātad ir jāpaskatās tiešām... vērtējot šo te regulējumu, tīri no kredītiestāžu specifikas viedokļa. Jo šī te kredītiestādes

tiesību un saistību struktūra... viņa tomēr ir pavisam cita, kā jau šodien arī izskanēja. Tu nav, teiksim, nekustamie īpašumi un kustamā manta, un tad ir kaut kādi parādi. Tur viss ir principā otrādi. Un svarīgi ir ņemt vērā, kā jau vairākkārt arī izskanēja no FKTK pārstāvja, ka ja tie ir noguldījumi, kas tiek nodoti, tad darbojas šis te Noguldījuma fonds un principā noguldītāji ir aizsargāti.

Tas arī uz kredītņēmumiem. Tātad kredītņēmumi ir finanšu pakalpojums. Ja tiek nodoti šie te kredītņēmumi, jautājums arī ir, cik būtu loģiski, ja par šiem kredītņēmumiem saistības... tur gan saistības īstenībā ir aizņēmējiem pret kredītiestādi. Tur faktiski saistības tam ieguvējam nebūs. Bet arī, cik būs loģiski, ja būtu jāatbild abiem.

Attiecībā par jautājumu, kas tika arī diezgan daudz diskutēts — par to, ka uzņēmuma nodošana nevar tikt atzīta par spēkā neesošu. Tur mūsu viedoklis... mēs piekrītam arī Saeimas pārstāvim tajā ziņā, ka tam lēmumam būtu jābūt... tam darījumam būtu jābūt galīgam, jo tagad varbūt ir mazliet piemirsies, bet kāda situācija bija tajā laikā – 2008.gadā – un kad arī tapa šīs normas. Un tad arī bija saistībā citām bankām tādas situācijas, ka tikai informācija vien par to, ka... teiksim, tā banka varbūt ir slikta, mudina cilvēkus skriet masveidā un ņemt arī noguldījumus, no kā šai bankai tā finanšu plūsma vēl pasliktinās. Un respektīvi, tā kapitāla pietiekamība. Līdz ar to mūsaprāt situācija, ka, teiksim, notiek šī te kredītiestādes daļas pāreja, bet jau nākamajā dienā, teiksim, var būt ļoti plašs personu loks var šo darījumu apstrīdēt, novest un nekavējoties pie tā, ka šīs te nodotās daļas finanšu situāciju pasliktinātos vēl daudz vairāk.

Tāpēc mūsu skatījumā mēs piekrītam tam uzstādījumam, ka tiesības uz tiesu ir tādā ziņā, ka var griezties tiesā un prasīt šo te zaudējumu atlīdzināšanu, bet šeit tieši būtiski ir ņemt vērā šo te kredītiestāžu specifiku, kur ir ļoti svarīga tieši šī te finanšu stabilitāte. Un tāpēc pakļaut šo te notikušo darījumu, teiksim, prasībām un tiesāšanās procesiem, nu... nebūtu pareizi.

Nu... tas arī īsumā viss.

G.Kūtris.

Paldies. Sakiet, lūdzu... daudzos gadījumos... strīdos, tad, kad iesniedz sūdzības tiesā par darījumu, vai kaut ko, no ieguvēja puses nebūtu pareizi, ja sūdzība vispār nonāktu tiesā, jo traucē tālāk strādāt. Vai tas varētu būt argumentam, ka nebūtu pareizi, ja atļautu sūdzēties...? Vai sūdzības iesniegšana tiesā par šo pāreju automātiski nozīmē, ka pāreja nav spēkā, vai vienkārši tiesa izvērtē, vai pāreja notikusi likumīgi?

K.Tola.

Nē, nu, protams, nu... faktiski jau Komerbanku asociācija savā rakstiskajā viedoklī nobeigumā īstenībā jau vērsa uzmanību uz to, ka varbūt par šo normu varētu arī padomāt, jo mēs uzskatām, ka ir jau pareizi...

G.Kūtris.

Jūs nerakstījāt, ka var padomāt, bet jūs uzskatījāt, ka neatbilst Satversmes 92.panta pirmajam teikumam. Te tā ir rakstīts.

K.Tola.

Jā, tā mēs rakstījām, taču šodien noklausoties visus viedokļus, nu mēs varbūt mīkstinātu savu pozīciju tāda ziņā, ka... varbūt te tiešām būtu vērts padomāt par kaut kādu citu redakciju, jo no vienas puses ir skaidrs, ka tiešām nekas nevar būt tik absolūts, ka to nevarētu vērtēt no likumības viedokļa. Un arī cienījamais tiesnesis Baloža kungs vērsa uzmanību arī uz šiem te vispārīgajiem pamatiem.

Bet tajā pašā laikā nu mēs vienkārši saprotam to, kādas sekas var būt tam, teiksim, ka šis lēmums tiek nekavējoties apstrīdēts. Tīri no tāda praktiskā viedokļa... Un, kā es jau minēju, tātad, ja šī uzņēmuma daļa tiek nodota, un pēc tam tā tiek apstrīdēta... Bet tajā pašā laikā tātad šie te ieguldītāji ņem ārā tos noguldījumus... nu tas ir viens... Pasliktinās tā iegūstošā uzņēmuma situācija un arī pastāv bažas par to, kāds varētu būt tiesas lēmums... ja tas darījums tiek atzīts par spēkā neesošu, tad teiksim, tur būs restitūcija vai arī kādas sekas tiks piemērotas. Un tas padara šo situāciju ļoti nenoteiktu. Un mūsu skatījumā nu... tas nav labi, ja tieši runājam par finanšu stabilitāti. Tas ir mūsu kompetences ietvaros, ko mēs varam pateikt.

G.Kūtris.

No jūsu secinātā varētu teikt, ka Satversmes tiesa nedrīkstētu lemt par šo likumu šobrīd, jo mūsu spriedums varētu pagriezt atpakaļ visu pāreju, kas ir notikusi reāli.. Ja?

K.Tola.

Nē, nu, protams, ka Satversmes tiesa ir tiesīga lemt savas kompetences ietvaros par tiem jautājumiem, par kuriem tā ir tiesīga lemt. Bet nu es domāju, ka tas... jā... nu šāds lēmums droši vien varētu radīt zināmas sekas.

G.Kūtris.

Tad parastā tiesa attiecībā uz kādu uzņēmuma daļu...kaut vai nelielu daļu nedrīkstētu tiesu spriest... ja... šeit valsts mērogā spriedsim... Nu, labi.

Jūs arī teicāt, ka.. izteicāt tā, ka nu tad, kad sadala, kritērijus nevajadzētu likumā rakstīt, jo it kā katru reizi jau pieiet ar tādu aprēķinu... kāpēc tā vai savādāk dara... Un tad jūs teicāt, ka nu, protams, kurš tad ieguvējs gribēs ņemt arī to slikto daļu. Tiešām loģiski.

K.Tola.

Nē, tā es neteicu... kurš gribēs ņemt to slikto daļu... tā es tieši neteicu. Es teicu, ka var rasties tad secinājums, ka tas, kurš ir pārņēmis, piemēram, 10 procentus no bankas kredītu portfeļa, atbild par tās bankas, kura viņam nodeva, visu to pārējo kredītu portfeli. Un tur jau šis samērīguma princips principā nav absolūti... tā tad netiks ievērots. Jo tajā Komerclikumā tā doma ir tāda.... Tātad ir viens uzņēmums, viņam ir radušās saistības. Pēc tam viņš daļu nodod. Bet šie abi uzņēmumi atbild par tām saistībām, kas bija sākumā šīm te... Bet nu tātad tiešām rodas situācija, kad par šo te nodoto 10 procentu... kaut vai vēl mazāku kredītu portfeli... tātad šis ieguvējs atbildēs par visu to lielo banku, kas tur ir palikusi. Tas nebūtu pareizi.

G.Kūtris.

Un šobrīd, cik saprotams no likumiem... tad šī solidārā atbildība nepastāv pie 59.2. pirmās prim daļas, tas ir par finanšu pakalpojumu līgumiem, par daļas pāreju... Tāpatās arī pie 59.3., kur Finanšu un kapitāla tirgus uzraudzības komisija nolēmj, ka jāieceļ pilnvarnieks tāpēc, ka ir riskanta darbība kredītiestādē... 113.panta kārtībā... Un, protams, arī pie uzņēmuma maksātnespējas. Principā paliek, ka solidārā atbildība paliek tad, ja kredītiestādes uzņēmums sadalās, teiksim, miesīgas restrukturizācijas ceļā.

K.Tola.

Nu, jā. Un vēl, teiksim, pieminot arī piemēru par noguldījumiem. Tātad, ja šim ieguvējam tiek nodota noguldījumi, tātad arī tie kreditori, kas ir noguldītāji, viņi varēs prasīt no tā, kam ir nodots. Savukārt FKTK raudzīsies, lai tam ieguvējam būtu ne tikai šie te līgumi par noguldījumiem... tātad nevis viņš uzņemtos tikai prasības no noguldītājiem, bet viņam būtu arī attiecīgi naudas līdzekļi, ar ko viņš tās varētu segt, lai būtu pietiekami tie naudas līdzekļi. Un šādā situācijā, teiksim, noteikt, ka šis ieguldītājs var prasīt arī no vecā, kuram, teiksim, tie aktīvi nav aizgājuši līdzī, jo FKTK skatījās tikai uz to, lai tam aizietu līdzī tiem noguldījumu līgumiem tikai tie aktīvi... Tas arī nebūtu pareizi. Tāpēc mūsu skatījumā tas punkts, kas attiecas uz finanšu pakalpojumu līgumiem, viņš ir ļoti pamatots.

Teiksim, par tiem pārējiem... kur pilnvarnieks lemj... nu, tur jau principā ir jāskatās arī uz tām situācijām un FKTK kompetenci.

G.Kūtris.

Nu, jāskatās ir, bet likums saka, ka nav jāskatās.. ka nav solidāri..

K.Tola.

Nē, bet viņi skatīsies..

G.Kūtris.

Nu bet likums ir paredzējis, ka nebūs solidāra atbildība. Ko tur vairs skatīties?
Vai tiesnešiem ir vēl jautājumi?

K.Tola.

Bet nu... teiksim 59.4... tur iet runa tātad par maksātnešpēju..

G.Kūtris.

59.3.

K.Tola.

Jā, 59.3. ...Nu, es domāju, ka te tomēr tie secinājumi varētu būt līdzīgi.

G.Kūtris.

Nu, jā tā līdzīgi ir ierakstīts... Neko citu nevar izsecināt.. tiešiem vārdiem...Paldies.

Vai pieteikuma iesniedzēju pārstāvim jautājumi būtu? Lūdzu!

J.Kaksītis.

Jūs sacījāt... vai vismaz es tā sapratu, ka nodot banku aktīvus... identisks jēdziens ir uzņēmuma vai uzņēmuma daļas nodošana.

K.Tola.

Nu... identiski varbūt tas gluži nav, jo ar uzņēmumu saprot.. tātad definīcija jau šodien tika nolasīta... ķermeniskas un bezķermeniskas lietas... tur varētu būt aktīvi un saistības...

J.Kaksītis.

Ko nozīmē „gluži”... Tātad ir vai nav identisks?

K.Tola.

Nē, nu uzņēmums nav tikai aktīvi.

J.Kaksītis.

Protams.

G.Kūtris.

Paldies. Vairāk jautājumu nav?

Vai Saeimas pārstāvim būtu jautājumi?

M.Paparinskis.

Jā, godātā tiesa, mums ir divi jautājumi.

Pirmkārt, attiecībā uz 59.3. un vēršanos tiesā. Šeit es tikai gribu fiksēt, vai es pareizi saprotu jūsu šībrīža pozīciju. Kā tiesas priekšsēdētājs norādīja savā viedoklī, jūs teicāt, ka šī norma nozīmē, ka apstrīdēt FKTK pilnvarnieka lēmumu ar administratīvo aktu nav iespējams. Un Saeimas pozīcija ir bijusi tāda, ka šī norma nekādā mērā neattiecas ne uz pieeju tiesai, ne prettiesiskumu, ne zaudējumu piedzīšanu. Tas attiecas tikai uz šo atcelšanas momentu... tas tā kā fiksētu, ka mēs esam, tā teikt, vienā paralēlē. Vai jūs piekrītat šim viedoklim?

K.Tola.

Nu jā, varbūt es nepietiekami precīzi izteicos. Tātad mūsu interesēs bija tas, ka, lai šis lēmums būtu galīgs, tāpēc mēs piekrītam tam, ka nevar tikt pieņemts lēmums par tā atzīšanu par spēkā neesošu.

Un mēs piekrītam arī tam, ka faktiski šo te atļauju darījumu veikšanai ir iespējams apstrīdēt un es jau minēju, ka ir iespējams vērsties tiesā ar prasījumu par zaudējumu atlīdzināšanu. Līdz ar to mēs secinām, ka nevar teikt, ka pilnīgi nav tiesību uz taisnīgu tiesu.

G.Kūtris.

Ja drīkstētu precizēt jūsu atbildi. Jūs sakāt, ka nevar būt tāds lēmums, kas atzītu darījumu par spēkā neesošu. Nedrīkstētu būt. Vai arī tad, ja darījums ir bijis acīmredzami prettiesisks?

K.Tola.

Nē, nu principā... teiksim, mana tiesiskā apziņa liek man atbildēt, ka nē, ka šajā gadījumā tomēr nevajadzētu nebūt šādai iespējai... Nu šobrīd ir grūti pateikt kaut kādu tādu gatavu risinājumu. Tur varbūt varētu būt kaut kādas iespējas, kā gan nodrošināt šo te galīgumu, gan arī dot kaut kādu īsu termiņu, kad kaut kāds ļoti šaurs personu loks var norādīt uz šo te prettiesiskumu... Nu, man ir grūti tā šobrīd pateikt.

M.Paparinskis.

Vai šobrīd pastāvošais FKTK regulējums neatklātu šādus acīmredzami prettiesiskus gadījumus?

K.Tola.

Nu, es domāju, ka noteikti, ka atklātu...

M.Paparinskis.

Skaidrs. Otrs jautājums attiecībā uz solidāro atbildību. Diskusija par 59.3. un 59.4. Es arī noformulēju, kāda ir Saeimas pozīcija un tad es jums jautāšu, vai jums viņa ir atšķirīga.

G.Kūtris.

Es atvainojos... Varbūt uzdodiet jautājumu par asociācijas pozīciju nevis par Saeimas pozīciju.

M.Paparinskis.

Jā... Vai jūsu pozīcija atbilst mūsu pozīcijai...? Vai jūs arī uzskatāt, ka 59.3. un 59.4. regulējums par solidāro atbildību tikai fiksē Komerclikuma regulējumu, jo Komerclikuma 20.panta pirmā daļa attiecas uz solidāro regulējumu attiecībā uz nodevēju, proti, nodevējs turpina atbildēt par saistībām, kas ir pārgājušas. Un saņēmējam principā nav solidārās atbildības tādēļ, ka 59.3. un 59.4. saka, ka... uz kredītiestādes uzņēmuma ieguvēju netiek attiecināts... Tas principā varētu tikt uzskatīts par Komerclikuma regulējuma fiksējumu, jo attiecībā uz ieguvēju papildus atbildība arī nemaz netiek attiecināta. Tā kā likumdevējs ir gribējis tikai būt pilnīgi un acīmredzami..

G.Kūtris.

Es saprotu, ka Saeimas viedokli jūs paudāt savā runā. Vēl paudīsiet arī debatēs. Jums šobrīd ir jānoskaidro Komerčbanku asociācijas viedoklis jeb attieksme pret konkrētām normām.

M.Paparinskis.

Tieši tā. Vai..

K.Tola.

Nu, principā mūsu viedoklis, kā jau es teicu pašā sākumā, ir tāds, ka Komerčbanku asociācija neiebilda šīm likuma normām. Un vienīgais, ko mēs... Un teiksim, mums bija visas iespējas... ja Komerčbanku asociācijai būtu iebildumi... gan piedalīties komisijas sēdēs, gan izteikt rakstveida viedokli, ko mēs visos jautājumos, kad esam neapmierināti, mēs arī aktīvi darām... Mēs rakstām viedokļus gan likuma sastādītājiem, gan iesaistītajām personām, gan visur... Mēs to nedarījām tāpēc, ka šīs likuma normas mūs apmierināja. Un iebildumu mums nav.

G.Kūtris.

Paldies. Vai vēl būtu jautājumi?

M.Paparinskis.

Nē, paldies.

G.Kūtris.

Paldies.

Un visbeidzot aicinām Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Civiltiesisko zinātņu katedras docentu, juridisko zinātņu doktoru Jāni Kārkliņu.

Arī jūs aicinām līdzīgi, kā jūs jau rakstveidā tiesai paudāt savu viedokli, tagad tiesas sēdes dalībniekiem par šīm normām un atbilstību Satversmes pantiem. Lūdzu!

J.Kārkliņš.

Jā... Godātā tiesa! Cienījamie oponenti! Es varbūt īsumā akcentēšu tos galvenos argumentus, neejot cauri vēl vienreiz visam tam, ko es esmu arī iesniedzis Satversmes tiesā...

Ir daudzas lietas... kas, protams, te jau ir pārrunātas procesa gaitā.

Bet tāpat, ja mēs skatāmies no sūdzības iesniedzēju viedokļa, tad faktiski ir vairāki punkti, kas ir tā kā norādīti, kuri neatbilst Satversmei. Tāpēc atsevišķi par šiem punktiem iziešu cauri, neatkārtojot tos argumentus, kas ir bijuši, bet tikai savu pozīciju no zinātnes viedokļa paudīšu.

Un, respektīvi, pirmais jautājums, kas ir akcentēts pieteikumā, ir par šo kritēriju neesamību, respektīvi, nododot kredītiestādes uzņēmumu, tā sastāvs nav noteikts.

Man jāpiekrīt, ka tiešām šāds sastāvs nav noteikts. Un, ja mēs skatāmies no vispārējā regulējuma, kas ir Komerclikumā... arī šāds sastāvs nav noteikts, tāpēc jautājums tikai varētu būt tāds, nevis, ka šī sastāva nenoteikšana pati par sevi būtu pretrunā Satversmei, bet ir jautājums, vai šī sastāva nenoteikšana uz attiecīgo jomu, kas ir kredītiestāžu joma, kas ir jūtīga joma, vai tas ir pieņemami. Tad, pirmkārt, es gribētu teikt, ka nepiekrītu viedoklim, ka kritēriju nav vispār. Nav, teiksim, viņi gramatiski noformulēti. Bet šie kritēriji izriet no vispārējā FKTK darbības principa, ko mēs varam likumā atrast 99.1.pantā, kur komisijai ir pienākums nekavējoties veikt pasākumus saskaņā ar šajā likumā noteikto, lai novērstu kredītiestādes darbībā un sektorā trūkumus, kas varētu apdraudēt kredītiestādes darbību, traucēt pienācīgi veikt darījumus, sniegt finanšu pakalpojumus, vai varētu radīt ievērojamus zaudējumus tautsaimniecībai. Līdz ar to, ņemot vērā, ka šo kredītiestāžu pāreju akceptē ar atļaujas došanu Kapitāla un tirgus komisija, tad mēs varam secināt, ka likums nosaka, ka tikai tādu pāreju drīkst komisija apstiprināt, kas atbilst komisijas dotajiem uzdevumiem. Un tas... no šiem te mēs varam atvasināt... no šiem te principiem, kādi tad ir tie kritēriji, respektīvi tie, kas ir minēti arī kā uzdevumi komisijai. Tāpēc viņi nav uzskaitīti likumā gramatiski, un es domāju, ka tas nebūtu arī pareizi uzskaitīt dēļ tā, ka katra pāreja var būt individuāla un teiksim, tāds tiesību pozitīvisms, ka mēs sarakstām precīzus kaut kādas kritērijus, tikai novestu pie lielākām problēmām un likums arvien biežāk būtu jāregulē, jo katrreiz būtu kāds gadījums, kas nav noteikts.

Tāpēc sistēmiski skatoties... es domāju, ka kritēriji ir, vai viņi ir vismaz atvasināmi no likuma, kādi viņi ir.

Attiecībā uz 2.punktu par šo darījumu atzīšanu par spēkā neesošu.

Mans viedoklis ir, ka tomēr šo te pantu vajadzēja izteikt savādākā redakcijā. Es nevaru apgalvot, ka pašreizējā redakcija esošais pants ir pretrunā Satversmei, jo, kā es esmu norādījis savā viedoklī tiesai, tad būtībā prasība par darījumu atzīšanu par spēkā neesošu ir viens no Civiltiesiskajiem aizsardzības līdzekļiem. Tādus Civillikumā mēs varam saskaitīt līdz pat divdesmit. Līdz ar to viena līdzekļa aizliegšana pati par sevi nebūtu automātiski uzskatāma par neatbilstošu Satversmei, sevišķi tādēļ, ka pastāv noteikta civiltiesiskie aizsardzības līdzekļi, ko persona jau tagad nevar saskaņā ar Civillikumu izmantot kā, piemēram, tur, kur ir personiskas saistības, tur, teiksim, šo saistību mantinieki nevar prasīt šo saistību izpildīšanu. Tā kā pati sistēma paredz šādu iespēju, ka atsevišķi civiltiesiskie aizsardzības līdzekļi ir aizliedzami. Arī no leģitīmā mērķa... Protams, te izskanēja un es piekritu, ka noteikti, ka šis te punkts ir ietverts aiz tā iemesla, ka... nu, lai nepieļautu situāciju, ka kredītiestādes uzņēmuma pāreja tiek torpedēta ar daudzām prasībām un faktiski paralizēta. Un kas satur, teiksim, šo te kredītiestādes uzņēmumu daļas vai visa uzņēmuma nodošanu.

Tajā pašā laikā saglabājot šo mērķi varēja normu pieņemt tādu, ka viņa atbilst arī civiltiesību teorijai, proti, respektīvi, tas mans uzskats bija tāds, ka šāda te norma, kas paredz absolūtu neapstrīdamību, nav pareiza no civiltiesību viedokļa tādēļ, ka pasi darījuma dalībnieki drīkstētu apstrīdēt šo darījumu. Tas būtu loģiski, ja viņam tas tiktu atļauts.

Protams, trešās personas, kas var paralizēt šo darījumu ar prasībām... Tāds ierobežojums būtu leģitīms, ņemot vērā šo te finanšu sektoru, šo jūtīgumu.

Savukārt tas, ka pat paši darījuma dalībnieki nevar darījumu apstrīdēt, tas īstenībā ir pat... var būt kā šāviens kājā pašai valstij, jo faktiski arī valsts pastarpināti caur iestādēm nevarēs šo darījumu atzīt par spēkā neesošu, ja vēlāk izrādīsies, ka otrs darījuma partneris ir pieļāvis viltu vai spaidus, jo, ja mēs skatāmies no civiltiesību aspekta, tad spaidi kā gribas trūkums nedod pamatu atzīt darījumu par spēkā neesošu pašu par sevi. Viņš ir jāapstrīd. Faktiski šis regulējums tagad nosaka to, ka, ja kredītiestādes uzņēmuma pāreja notiek spaidu rezultātā... spaidi vai psiholoģiski draudi... tātad Finanšu un kapitāla tirgus komisijai tiek izteikti draudi un attiecīgie ierēdņi šos draudus uztver par nopietniem un pieņem lēmumu, kas ir pretēji viņu īstajai gribai, un vēlāk tas atklājas, tad šo darījumu faktiski nevar atzīt par spēkā neesošu, kaut arī patiesībā būtu jāatzīst šāds darījums par spēkā neesošu. Un ja šis regulējums būtu tāds, ka darījuma spēkā neesamība attiecas tikai uz... respektīvi, šī te neapstrīdamība tikai skar trešās personas... Tad būtu saglabāts tas mērķis, ka darījums netiek no akcionāriem, no dažādiem kreditoriem pagrūtināts ar prasībām, tajā pašā laikā saglabājot pašiem darījuma dalībniekiem, kas ir divas personas pārsvarā, tomēr iespēju šo darījumu apstrīdēt un atzīt par spēkā neesošu, ja iestājas kaut kādi apstākļi, kas liecina, ka darījums ir prettiesisks.

Attiecībā, kā tad trešās personas varētu pagrūtināt kredītiestādes uzņēmumu pāreju, tātad, protams, pati prasība par sevi tiesā neatceļ uzņēmumu pāreju, tomēr pastāv procesuāli līdzekļi, kādā veidā var apturēt šo te darījumu, jo pastāv nodrošinājuma līdzekļi... gan prasības nodrošinājums,

kur, teiksim, kredītiestādes, uzņēmuma ieguvēji var tikt piemēroti un tamlīdzīgi. Līdz ar to pastāv šāda iespējamība un šis risks ir jānovērš un es piekrītu, ka tāds ierobežojums kā darījumu apstrīdēšana atsevišķos gadījumos nav iespējama, tas ir ...no trešo personu viedokļa, ir pieļaujama un leģitīma.

Attiecībā... nu... par to jau es izteicos... par šiem darījuma dalībniekiem. Un es arī nedzirdēju no iepriekš... no tiem pieaicinātajiem, kas uzstājās šeit, argumentāciju, kāpēc nevarētu šo darījumu tomēr atzīt par spēkā neesošu dalībnieki paši... Visu laiku bija runa par to, ka trešās personas viņu var apgrūtināt. Tam es piekrītu.

Nākamais punkts, kas ir arī diezgan plaši skatīts... Ir par solidāro atbildību. Tātad, pirmkārt, mans uzskats ir tāds, ka solidārā atbildība uzņēmumu pārejas gadījumā pati par sevi neizriet no neatkarīgas demokrātiskas republikas un pati par sevi nenozīmē, ka viņa ir jāparedz vispār. Cita lieta, ka tagad mums ir tāda situācija, ka Komerclikums šo solidāro atbildību paredz... tātad noteiktam subjektu lokam, tas ir, komersantiem, kuri nedarbojas saskaņā ar Kredītiestāžu likuma normām, savukārt atsevišķiem tiesību subjektiem, kas darbojas tajā pašā jomā, komerciesību jomā, šī solidārā atbildība ir mīkstināta. Tāpēc mēs šajā gadījumā varam runāt, ka ar likuma grozījumiem faktiski izveidojusies situācija, ka vienai subjektu grupai ir savādāks regulējums kā otrai. Un tas mums ir jāvērtē. Pats par sevi solidārās atbildības regulējums.. esamība vai neesamība.. nav Satversmes jautājums, jo it sevišķi līdz Komerclikumam nebija šāda solidārā atbildība arī agrāk, teiksim, likumā Par sabiedrību ar ierobežotu atbildību.

Un tad, raugoties no šīs te situācijas, ka vieni komersanti... it kā viņiem ir paredzēta solidārā atbildība, otriem nav, tad ir jāvērtē, vai tas ir atbilstoši Satversmei.

Lai to izdarītu, manuprāt, jāskatās, kādēļ vispār solidārā atbildība ir ietverta Komerclikumā. Un tas mērķis ir pavisam vienkāršs: lai aizsargātu kreditorus. Viens uzdevums — aizsargāt kreditorus, un ar solidārās atbildības palīdzību to var izdarīt. Bet tajā pašā laikā tas nenozīmē, ka tas ir vienīgais aizsargmehānisms, kā to var panākt.

Attiecībā uz kredītiestādēm... ja tātad likumdevējs izvēlēties citu mehānismu, nevis solidāro atbildību kā kritēriju, ar kuru kreditori tiek pasargāti no iespējamiem zaudējumiem, bet uzrauga esamību. Līdz ar to tajos darījumos, ko veic komersanti ne kredītiestādes, jeb tā saucamie parastie komersanti... tur šī solidārā atbildība noteikti ir nepieciešama dēļ tā, ka neviens šo darījumu neuzrauga. Neviens neapstiprina, viņi privāti šo darījumu veic un iespējams, tiešām tur var apiet arī kādas kreditoru intereses.

Attiecībā uz kredītiestādēm tad ir šī te uzraugošā funkcija, kur ir nepieciešams saņemt tātad valsts iestādes atļauju un vadoties no tiem kritērijiem, ko es teicu, ko izpilda FKTK, tātad viņi pārbauda šo pāreju, konstatē, ka nevienas personas intereses nav aizsargātas, tad arī varētu šo solidāro atbildību izslēgt pie noteikuma, protams, ka mēs pieņemam un tā būtu arī pareizi, ka attiecīgās iestādes arī savus pienākumus veic pilnvērtīgi un tātad izpilda šo te funkciju.

Tajā pašā laikā, ja viņi to nedara, tas nav Satversmes tiesā izskatāms jautājums par to, ka kāda valsts iestāde nolaidīgi var pildīt likumu un tāpēc rodas kādam zaudējumi. Tātad par to nevar tātad normu atcelt uz šāda pamata.

Nu jautājums ir tāds... Vai tas ir pietiekams instruments, ka Finanšu un kapitāla tirgus komisija... veicot uzraudzību līdz ar to likumdevējs šo te aizsargmehānismu uzskata par pietiekamu atceļot solidāro atbildību. Es nedomāju, ka šāda pieeja viena vai otra pati par sevi ir pretrunā Satversmei. Tas ir likumdevēja izšķiršanās jautājums.

Es esmu norādījis, ka, teiksim, viennozīmīga solidārās atbildības izslēgšana būtu pieļaujama tajos gadījumos, kad kredītiestādi pārņem valsts... un ne burtiski, bet tātad sniedz šo finansiālo atbalstu, jo valsts funkcija nav iesaistīties komercdarbībā un tāpēc arī valstij nevajadzētu uzlikt šo solidāro atbildību, jo, saskaņā ar Komerclikumu, komersanti uzņēmumu iegādājas, lai pelnītu. Un tad viņiem, protams, ir arī pretī šī otra puse... risks, ka ir solidārā atbildība par iepriekšējām saistībām. Savukārt valstij, kas iegulda valsts iedzīvotāju naudas līdzekļus, kuri iegūti tātad caur nodokļiem... šādu atbildība nebūtu pareizi noteikt, ņemot vērā tieši sabiedrības intereses, ka valsts šo te uzņēmumu jeb kredītiestādi neatbalsta peļņas gūšanas nolūkā.

Attiecībā uz administratoru, kur arī noteikti ir solidārās atbildības izslēgšana... Es nebūtu tādu regulējumu paredzējis likumā, es tomēr gribētu atstāt... bet vēl vienreiz uzsveru, ka tas, manuprāt, nav Satversmes atbilstības jautājums vai neatbilstības... Tas ir ka likumdevējs lietderīgi ir uzskatījis... Faktiski likumdevējs uzticas Kapitāla un tirgus komisijai paļaujoties, ka darījumi, kas kaitē kāda interesēm, netiks apstiprināti. Nu, tā ir izšķiršanās, kurš aizsargmehānisms ir labāks.

Tad ir vēl punkti, ko pieteikuma iesniedzēji norādījuši, ka kredītiestādes pārejas gadījumā nenotiek konsultācijas ar akcionāriem un kreditoriem. Tur īsumā mana atbilde ir, ka arī Komerclikums neparedz šādu pienākumu. Tāpēc nekas jauns šeit nav. Un es domāju, ka tur arī nav pamata nekādā veidā runāt par neatbilstību Satversmei sakarā ar to, ka pastāv komerciesībās tātad dalībnieku un juridiskās personas mantas dalība... nodalīšanas princips. Līdz ar to arī nav pienākums konsultēties ar attiecīgajiem kreditoriem vai akcionāriem.

5.punkts, ko norāda pieteikuma iesniedzēji, ka tātad kredītiestādes uzņēmuma pārejas gadījumā automātiski pārjaunojas uzņēmuma nodevēja līgumi uz uzņēmuma ieguvēju. Tātad uzskatu, ka šāds regulējums arī nav pretrunā Satversmei, lai gan pieteikuma iesniedzējuprāt tas varētu radīt zaudējumus hipotētiski, bet arī pašlaik tiesību sistēma paredz likumisko pārjaunojumu atsevišķos gadījumos, ko es esmu tiesai arī norādījis, līdz ar to dziļāk, teiksim, šajā jautājumā es nekavēšos. Vienīgais... tātad caur Finanšu un kapitāla tirgus komisijas atļaujas došanu, tātad caur uzraudzību šis risks maksimāli tiek samazināts, it sevišķi atsevišķos gadījumos, kā es norādīju, likumiskā pārjaunošana notiek pat bez uzrauga iesaistīšanas. To es domāju citās jomās, vispārējās civiltiesībās.

Attiecībā uz 6.7.punktu, ko es esmu izdalījis... Tātad, ka atņem īpašumtiesības. Esmu norādījis, ka tātad, manuprāt, pieteikuma iesniedzēji jauc īpašumtiesības ar prasījuma tiesībām.

Prasījuma tiesības netiek atņemtas un faktiski tās joprojām pastāv. Tas, ka šos prasījumus, iespējams, varēs nerealizēt, tāds risks pastāv. Tas ir biznesa risks. Un faktiski tajā brīdī, kad kredītiestāde ir maksātnespējīga vai tuvu maksātnespējai, kad nepieciešams valsts atbalsts, šo te risku samazina... prasījuma realizēšanas risku samazina nevis pilnvarnieka iesaistīšanās, nevis administratora iesaistīšanās, bet gan apstākļi, ka kredītiestādei nepietiek naudas līdzekļi... Tātad cēlonis nav valsts pārvaldes darbība, bet gan jau tās ir sekas, ar kurām kredītiestāde sastopas. Līdz ar to prasījuma realizēšanas grūtības pašas par sevi nenozīmē atņemt īpašumtiesības, jo mums var būt daudzi prasījumi un tie ir īpašumi, mēs daudzus nerealizējam, bet tas nenozīmē, ka valstij jāgarantē šo prasījumu realizēšana visos gadījumos. Valsts nevar šos prasījumus atņemt, bet ar šo regulējumu arī prasījumi netiek atņemti, jo pieteikuma iesniedzēji modelē situāciju, ka viņiem šīs prasījuma tiesības ir grūti realizēt, bet tikpat labi var arī pretī likt modeļus, kur šīs prasījuma tiesības ļoti labi var realizēt. Tā kā pats par sevi šādi te piemēri nav pietiekams pamats, lai mēs diskutētu, ka likuma norma ir neatbilstoša Satversmei.

Attiecībā par pēdējo punktu, par īpašuma... respektīvi, par kredītiestādes pārejas notikšanu ārvalstīs. Tad es arī esmu minējis... Un te jau arī faktiski runātāji minēja, ka šis regulējums ir noteikts ar tādu mērķi, lai kredītiestādes uzņēmumu pāreja nebūtu sadrumstalota un katrā valstī atsevišķā termiņā notiktu, bet lai viņa būtu vienlaicīgi vienā brīdī. Un protams, ka imperatīvām normām pretrunā esoša uzņēmuma pāreja citā valstī būs attiecībā uz to spēkā neesoša, bet es absolūti te neredzu kaut kādu pretrunu Satversmei. Jo nekādi principi, kas pastāv jau tagad civiltiesībās... vispārējās... šeit netiek pārkāpti un līdz ar to es neredzu šeit aizskārumu arī.. kaut kādu tiesību aizskārumu, kad ar šādu regulējumu kāds no kredītiestādes uzņēmuma kreditoriem varētu kaut kādā veidā... kaut kā viņam atņemt īpašumtiesības vai ieiet tiesā... nekādas, teiksim, tādas Satversmē garantētās cilvēktiesības... es nevaru atrast.

Tā kā tas bija īsumā viss par šiem te punktiem. Ja ir kādi jautājumi, labprāt atbildēšu.

G.Kūtris.

Tiesnešiem būtu jautājumi?

K.Balodis.

Man varbūt būtu jautājums, kas šeit tika apspriests arī priekšpusdienā. Pēc jūsu domām.. Vai likumdevējs drīkstēja pieņemt šādu te apstrīdēto regulējumu Kredītiestāžu likumā, kas atsevišķos aspektos diezgan radikāli atšķiras no Komerclikumā ietvertā uzņēmuma pārejas regulējuma un pat nonāk zināmā pretrunā ar to. Kā tas ir pēc jūsu domām?

J.Kārklīš.

Es uzskatu, ka, protams, ka varēja... jo ja jau nevarēja, tad viss Kredītiestāžu likums ir spēkā neesošs, jo tas arī attiecas uz komersantiem un regulē specifiskus jautājumus. Tāpēc iepretim

Komerclikumam jeb Komerclikuma tiesību subjektiem, uz ko tas attiecas, komersantiem, šis te ir speciālais regulējums, kas papildina Komerclikumu... Tā kā viennozīmīgi tā varēja darīt.

G.Kūtris.

Vai vēl būtu jautājumi?

Pieteikuma iesniedzēju pārstāvim būtu jautājumi? Lūdzu!

J.Kaksītis.

Sakiet, lūdzu, vai... Jautājums būtu par jūsu atzinuma... 6.lapas 3.punkta pēdējo teikumu... Vai jūs arī šobrīd apstipriniet, ka attiecībā uz solidārās atbildības izslēgšanu maksātnespējas un likvidācijas gadījumā tas nav pamatoti, lai mākslīgi izraisītu maksātnespēju vai likvidācijas procesu.

J.Kārklīš.

Jā, es teicu.. Manuprāt, es nebūtu šādu regulējumu izslēdzis, jo tomēr kaut kāds risks pastāv. Bet tajā pašā laikā, kā es norādīju uzstāšanās laikā, tad neskatoties uz šo, ka šis regulējums ir, tas nav pretrunā ar Satversmi. Vienkārši es kā likumdevējs varbūt es izvēlētos citu aizsargmehānismu, kā nodrošināt kreditoru aizsardzību.

G.Kūtris.

Paldies.

Saeimas pārstāvim būtu jautājumi? Paldies.

Paldies Kārklīņa kungam.

Paldies.

Šobrīd tiesa, uz vietas apspriežoties, nolēma izsludināt tiesas sēdē pārtraukumu līdz nākamās nedēļas trešdienai, tas ir, 2.marta pulksten 10.00.

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde

Turpinājums 2011.gada 2.martā

Tiesas sēdi vada Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētājs

Gunārs Kūtris.

G.Kūtris.

Turpinām tiesas sēdi. Lieta *Nr.2010-60-01 „Par Kredītiestāžu likuma 59.².panta, 59.³.panta, 59.⁴.panta, 117.panta ceturtais daļas 3.punkta, 173.panta ceturtais daļas un 185.panta pirmās prim daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 90., 91., 92. un 105.pantam”.*

Šajā tiesas sēdē turpinām lietu izskatīt pēc būtības.

Pieaicinātās personas ir uzklausītas.

Šobrīd ir iespēja tiesnešiem uzdot jautājumus. Ir daži precizējoši jautājumi lietas dalībniekiem, kā vienam, tā otram, lai noprecizētu dažus jautājumus.

Pirmie jautājumi būtu pieteikuma iesniedzēju pārstāvim.

Sakiet, lūdzu, attiecībā uz 1.pantu... iespējamo pārkāpumu par tiesisko paļāvību. Kā jūsuprāt.. Vai valsts varēja noteikt jaunu regulējumu attiecībā uz kredītiestāžu uzņēmumu pāreju? Jaunu tiesisku regulējumu...

J.Kaksītis.

Es domāju, ka valsts varēja un tas bija viņas pienākums, jo valsts izdarīja... uzņēmās iniciatīvu un izdarīja izmaiņas, kas atšķirās no Komerclikuma 18., 20.panta. Valsts uzņēmās iniciatīvu arī tādā ziņā, ka šo pāreju noteica atšķirīgu no līdz šim esošā regulējumu jau nosauktajā normatīvajā aktā. Taču tanī pat laikā valstij bija arī pienākums vai nu noteikt šo pāreju identisku tai pārejai, kāda ir paredzēta 20.pantā Komerclikuma... Protams, es pieļauju, ka varēja būt arī kaut kādi izņēmumi vai atšķirības, pareizāk sakot... taču tām vajadzēja tad būt norādītām šī likumprojekta mērķī, kāds ir izvirzīts mērķis, kādus uzdevumus stāda valsts, ja viņa šo aktivitāti vai iniciatīvu uzņemas. Un līdz ar to šajā situācijā, ja valsts noteica atšķirīgus pārejas priekšnosacījumus, tad viņai bija jārēķinās arī ar to, ka viņai ir jānodrošina šī tiesiskā paļāvība, kura personai bija saskaņā ar Komerclikuma 20.pantu un es gribu teikt, ka Kredītiestāžu likuma normas manā skatījumā līdzīgi, kā, piemēram, Darba likuma normas ir divējādas... tajās ir gan privāto tiesību jautājumi, gan publisko tiesību jautājumi. Pie tam, it sevišķi Kredītiestāžu likuma sakarā šo publisko tiesību jautājumi vai publisko tiesību iejaukšanās ir tik liela — gan kvantitatīvi, gan kvalitatīvi, ka valstij bija jārēķinās ar tiesiskās paļāvības likuma... paļāvības respektēšanu.

G.Kūtris.

Paldies. Un sakiet, lūdzu... jūs piekrītat tam, ka valsts varēja šo kredītiestāžu uzņēmumu pāreju regulēt jaunā veidā... Sakiet, lūdzu, vai tām personām, kuras jebkādas attiecības... kurām veidojas jebkādas tiesiskās attiecības ar kredītiestādēm, uzzinot jauno regulējumu, bija iespēja savas attiecības ar kredītiestādi mainīt?

J.Kaksītis.

Protams, ka nē. Nebija viņām iespējas mainīt..

G.Kūtris.

Kurām bija ierobežotas iespējas mainīt savas attiecības ar kredītiestādi?

J,Kaksītis.

Varbūt es nepareizi sapratu jūsu jautājumu..

G.Kūtris.

Tātad mainījās jaunais regulējums no iepriekšējās procedūras, kas regulēja iespējamo pāreju uzņēmumam. Vai jaunais regulējums kādam no tiem cilvēkiem, kam bija attiecības ar kredītiestādi... tiesiskas attiecības... vai viņiem zuda iespējas savas tiesiskās attiecības izmainīt, lai nepakļautos jaunajam regulējumam? Atteikties no kāda darījuma, izstāties, aiziet projām, ja nepiekrīt jaunajam pārejas regulējumam...

J.Kaksītis.

Nu, jāatbild — gan-gan. Jo viss tas ir atkarīgs no tā, kas.. kā būs konkrēti šajā pārejā noteikts šis pārejas priekšlikums.

G.Kūtris.

Tātad viss ir atkarīgs no tā konkrētā pārejas plāna, teiksim, konkrētā uzņēmuma... kas notiks tad, ja šīs normas realizēs...

J.Kaksītis.

Jā.

G.Kūtris.

Paldies.

J.Kaksītis.

Es gribētu tikai pateikt divus teikumus. Es nekādā ziņā nevelku paralēles starp šo likumu un „Parex banku”, taču „Parex banka” ir vienīgā, kura ir šo pāreju veikusi balstoties uz šo likumu. Tajā sakarā es gribu teikt, ka tajā gadījumā kreditoriem, daļai kreditoru, kuri, kā es uzskatu... ka bija nostādīti nevienlīdzīgā situācijā, vai nu viņi paliek iepriekšējā bankā vai viņi paliek pārejā iesaistītajā daļā kredītiestādē... Viņiem visas šīs tiesības pilnīgi nebija. Viņiem nebija tiesības... vienai daļai nebija tiesības, teiksim, prasīt savu noguldījumu izņemšanu. Prasīt jau viņi varēja, bet viņiem neizsniedza šos noguldījumus.

G.Kūtris.

Kaksiša kungs, jūs piekritīsiet, ka Finanšu un kapitāla tirgus komisija ir tiesīga šādu ierobežojumu arī citā situācijā izvirzīt kredītiestādei, ja jūt, ka tur ir kādas problēmas ar saistību izpildi.

J.Kaksītis.

Citā situācijā, bet ne saistībā ar atsavināšanu. Citās situācijās atbilstoši likumam var būt tad, ja ir pamats... Ja kredītiestāde izdara kādus pārkāpumus. Bet arī tajās situācijās es domāju, ka tai personai, kura šos noguldījumus vai depozītu līgumus ir slēgusi, viņai ir pamats prasīt, lai tie tiktu izpildīti.

G.Kūtris.

Paldies.

Viens jautājums ir par 90.pantu... Satversmes 90.pantu... tiesībām zināt savas tiesības... Sakiet, lūdzu, varbūt jūs varētu precizēt, kura no apstrīdētajām normām rada neskaidrību personai viņas tiesību izpratnē? Ja jau ir jauns regulējums, mēs iepriekš vienojāmies, ka jauns regulējums ar kredītiestādi saistītajām personām nosaka, kas var notikt ar viņām... Tātad kura no šīm tiesību normām būtu tā, kas rada neskaidrību, kas var notikt ar kredītiestādi un konkrētajiem cilvēkiem... noguldītājiem, kreditoriem, akcionāriem... un tā tālāk.

J.Kaksītis.

Vispirms jau es gribu vērst, godātā tiesa, jūsu uzmanību uz to, ka šajās apstrīdētajās normās dažās no viņām ir iekšējas pretrunas. Es jau pirmajā Satversmes tiesas sēdes dienā teicu, ka nav saprotams. Un ne tikai man, tā būtu mazākā problēma, bet arī, piemēram, Latvijas Komerčbanku asociācija ir dažādi sapratusi 59.3.panta otrajā daļā paredzēto kredītiestādes uzņēmuma pāreju. 59.3. otrajā daļā kredītiestādes pāreja ir definēta kā pāreja, kas veikta saskaņā ar Kapitāltirgus komisijas ieceltā pilnvarnieka lēmumu. Tātad pirmā daļā... 59.2. pirmajā daļā ir runa, ka pāreja būs tikai ar komisijas lēmumu. Šeit parādās šis apzīmējums, ka pāreja ir notikusi uz pilnvarnieka lēmuma pamata. Tātad jebkurai personai un es jau nosaucu, arī pat tādai kompetentai iestādei kā Latvijas Komerčbanku asociācija, kura savā rakstveida atzinumā vai atbildes rakstā Satversmes tiesai tā arī viņu uztver, ka tā ir vēl viena pārejas forma.

Un tāpat 59.4. pirmajā daļā nav skaidrs, vai likvidatoram pāreja ir ar kādu jāsaskaņo, vai nav ar kādu jāsaskaņo.

Bez tam es gribu teikt, ka vairākās... teiksim... konkrēti, piemēram, 59.2. ceturtnā daļa... Ir runa par pārsūdzēšanu. No minētās normas nav skaidrs, kas tad ir tie subjekti, kuriem būs tiesības pārsūdzēt šo administratīvo aktu. Ja tās ir tikai tās personas, kuras saskaņā ar Administratīvā procesa 31.pantu ir tiesīgas, tad šis likums vai šī norma faktiski šādu pārejas... administratīvā akta pārsūdzēšanu, kā likuma autors viņu nosauca, vispār neparedz, jo šī pārsūdzēšana tad iznāk, ka viņa ir... ņemot vērā to dokumentu, kuru es jūs rīcībā iesniedzu, es ar to domāju Augstākās tiesas Senāta nolēmumu, ka faktiski teorētiski un praktiski ir tikai vienai personai tiesības pārejas administratīvo

aktu apstrīdēt un tas ir tajā gadījumā, ja pārejas pieteikums būs noraidīts. Jo visos pārējos gadījumos vispār nav loģiskas jēgas kādam.. ja viens prasa atļauju, otrs atļauju iesniedz... tad nav nekādas jēgas. Līdz ar to paliek tikai viens subjekts.

Bet šis skaidrojums ir zināmā mērā mana interpretācija. Vai tās tā ir un kā tas ir, tas ir jau cits jautājums un es domāju, ka šīs divas lietas, par kurām es tikko jums atbildot teicu, ir vienas no izteiktākajām, kur personas tiesības zināt savas tiesības ir pārkāptas.

J.Kaksītis.

Paldies. Tad ir viens jautājums attiecībā uz Satversmes 91.pantu par vienlīdzību likuma priekšā. Sakiet, lūdzu, vai jūs nevarētu pavisam īsi precizēt, kādas ir tās personu grupas jeb kuras ir tās... divas vismaz tās personu grupas, pret kurām apstrīdētās normas pieļauj atšķirīgu attieksmi jeb paredz atšķirīgu attieksmi. Un kā šī attieksme izpaužas?

J.Kaksītis.

Man atkal jāatsaucas uz likuma praktisko piemērošanu. Tātad gadījumā, kad notiek kredītiestādes pāreja un viena daļa kreditoru noguldītāju nonāk vienā bankā vai vienā kredītiestādē, kura tiek nodota ieguvējam, un viena daļa paliek tajā, kuru patur savā īpašumā nodevējs, tad, lūk, šie... Var veidoties tāda situācija. Ja man bankā atrodas divi vai trīs līgumi noguldījumam vai depozīta līgumi, tad viens no viņiem var palikt bankā, kura paliek nodevējam, bet otrs nonāk bankā, kura pāriet ieguvējam. Un, protams, atšķirībā no tā, kurā bankā... bankas daļā... vai kredītiestādes daļā paliks šis noguldījums vai depozīts, vai būs kredītsaistības un kredītizpildījums... no tā atkarīga būs, vai būs iespēja kredītoram saņemt savu prasījumu apmierinājumu, vai būs noguldītājam tiesības un iespējas izņemt visu savu noguldījumu vai nebūs. Līdz ar to šīs te personas nonāks nevienlīdzīgā situācijā.

Nevienlīdzīgu situāciju arī veido tas apstāklis, ka ir ļoti un izteikti dažāda attieksme pret personām, kuras ir iesaistītas šajā pārejā. No vienas puses komisija, Finanšu un kapitāla tirgus komisija... es turpmāk varbūt saukšu tikai kā komisija, lai nav visu laiku šie četri vārdi jāatkārto... komisija un komisijas pilnvarniekam ir izteikti nevienlīdzīgas tiesības salīdzinājumā un arī pienākums salīdzinājumā ar citiem pārejā iesaistītajiem. Pilnvarnieks, pretēji Civillikuma pilnvarnieka regulējumam, vispār nav atbildīgs. Viņš neatbild par... Likumā tā arī ir ierakstīts. Viņš neatbild par kaitējumu, kas nodarīts trešajām personām. Arī iestāde... komisija... ļoti šaurā kaitējuma nodarīšanas gadījumā arī atšķirībā no Civillikuma, atbild par kaitējumu, kuru viņa ir nodarījusi trešajām personām. Ja vispārējā civiltiesiskā... ir jāpierāda vaina jebkurā tās formā, izņemot vieglu neuzmanību, tad šeit ir runa tikai par tīšu likuma pārkāpumu...

G.Kūtris.

Jūsu pieteikumā gan nav apstrīdētas šīs dažādās atšķirības starp atbildības jomu... 113.pants taču nav apstrīdēts.

J.Kaksītis.

Jā, šis pants nav apstrīdēts. Bet es kontekstā...

G.Kūtris.

Skaidrs. Paldies.

Un sakiet, lūdzu, vēl viens jautājums attiecībā uz 105.panta iespējamo pārkāpumu par tiesībām uz īpašumu.

Vai jūs varētu precizēt... varbūt ne tik daudz, kuru personu tiesībām uz īpašumu tiek radīts apdraudējums, bet kurā brīdī?

J.Kaksītis.

Šis jautājums man ir jāskaidro atkal kontekstā ar jau minēto Komerclikuma 20.pantu solidārās atbildības sakarā. Un arī kontekstā ar iespējamo pārejas ceļā īpašumu nodošanu vai īpašuma vienas daļas palikšanu bankā vai...

G.Kūtris.

Es atvainojos. Par šo īpašumu nodošanu viena vai otra uzņēmuma... sadalīšanu, pareizāk sakot, arī iepriekšējā jautājumā jūs ar šo jautājumu saistījāt. Sakiet, vai kāda no apstrīdētajām normām nosaku šādu sadalīšanu? Vai tas notiek kaut kad vēlāk? Kas nosaka šo atšķirīgo attieksmi vai iespējamo īpašuma apdraudējumu sadalot labajos un sliktajos?

J.Kaksītis.

Šo atšķirīgo attieksmi nosaka sekojoši. Ja mēs rezumējam, ka īpašums sevī ietver gan kustamu un nekustamu, gan nematerializētu vērtību, tajā skaitā akcijas, tajā skaitā tiesības uz līguma izpildi, kam ir materiāls saturs. Tad šajā gadījumā es uzskatu, ka, teiksim, tām personām, akcionāriem, viņi tiek... var... Jā, es atbildu, ka ne pats likums tādā situācijā viņas nostāda, bet likuma piemērošana ir radījusi iespēju tā tam notikt. Respektīvi...

G.Kūtris.

Ar ko šis aizskārums var tikt radīts?

J.Kaksītis.

Galvenokārt tas saistās ar solidarās atbildības principa izslēgšanu pārejas gadījumā. Ja pastāv solidarā atbildība, tad ir šīs iespējas saistību izpildi prasīt no abām pusēm. Nepastāvot solidarajai atbildībai šo saistību izpildījumu tiesības nepastāv. Līdz ar to šī te īpašuma daļa var nonākt tajā kredītiestādē, kur viņas vērtība vai nu samazināsies vai var pat nonākt līdz nullei.

G.Kūtris.

Paldies.

Tiesnesis Balodis.

K.Balodis.

Man ir jautājums. Pieņemsim, ka pilnvarnieks, kuru iecēlusi Finanšu un kapitāla tirgus komisija, pieļauj rupjas kļūdas kaut kādas un nodara kaitējumu. Par to jau šeit bija jautājums. Vai ir kaut kāds tiesisks pamats vispār šobrīd prasīt atbildību no Finanšu un kapitāla tirgus komisijas vai valsts šādos gadījumos?

J.Kaksītis.

Kā jau es atbildēju uz sēdes priekšsēdētāja jautājumu, tad ir šī situācija divējāda. Ka pilnvarnieks neatbild par kaitējumu, kuru viņš ir nodarījis trešajai personai. Tas izriet no likuma 11.panta 5.daļas. Viņš neatbild.

K.Balodis.

Bet, teiksim, uz vispārīgiem pamatiem? Ir taču likums Par valsts institūciju darbības rezultātā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu...

J.Kaksītis.

Jā, bet šis ir speciālais likums, kur speciāli ir regulēts jautājums attiecībā pret komisijas pilnvarnieku. Es jau laikam pirmajā tiesas sēdes dienā norādīju, ka es nedaudz nepiekrītu tiesību speciālista Jāņa Kārkliņa viedoklim, ka šeit liekama identitāte vai vienlīdzības zīme starp vienu pilnvarnieku un pilnvarnieku Civillikuma izpratnē. Es saprotu tā, ka šis pilnvarnieks, kas darbojas uz Kredītiestāžu likuma pamata, neatbild par savu nodarīto kaitējumu, ja viņš to ir veicis kā pilnvarnieks... komisijas pilnvarnieks attiecīgajos apstākļos, viņš par kaitējumu trešajām personām neatbild. Atbild komisija. Bet komisija atbild tikai divos gadījumos. Ja ir bijis tīšs likuma pārkāpums, vai pieļauta rupja neuzmanība.

Kā jau teicu, Civillikums paredz, ka pilnvarnieks atbild par jebkuru neuzmanību. Tā ir ierakstīts Civillikuma attiecīgajā pantā. Tātad es uzskatu, ka uz jūsu jautājumu... pirmais: pilnvarnieks neatbild un no viņa, es domāju, arī Civiltiesiskā kārtībā nevar prasīt, var prasīt no iestādes tikai divos gadījumos.

G.Kūtris.

Paldies jums.

Jautājumi Saeimas pārstāvim.

Vispirms jautājums saistībā ar iespējamo Satversmes 92.panta pārkāpumu. Sakiet, lūdzu, vai jūs līdzīgi kā pagājušajā sēdē, piekrītat Komerbanku asociācijas mutiski paustajam viedoklim, ka, ja likums pieļautu atzīt pārejas procesu par spēkā neesošu, tas ir, griežoties tiesā, ka tas apdraudētu kādas kredītiestādes finanšu stāvokli jeb stabilitāti.... Ka tā pēc būtības apdraudētu... nu es sapratu tā, ka tās jaunās kredītiestādes jeb pārņēmēja.. varētu būt to stabilitāti jeb pašu procesu...

M.Paparinskis.

Es precīzi neatceros kontekstu, kurā tas bija teikts, bet ja tas bija tiešām tā teikts, tad tas nešķiet pareizi. Tas arī... Neviena apstrīdēta norma šādu regulējumu neparedz. 59.2. panta kārtībā runa iet par lēmuma izpildes neapturēšanu, 59.3. un 59.4. otrās daļas kārtībā par uzņēmuma līguma neatcelšanu. Un tā ir Saeimas pozīcija, ka šis regulējums attiecas tikai uz šo ļoti šauru jautājumu.

Persona var vērsties tiesā, persona var pierādīt prettiesiskumu, persona var piedzīt zaudējumus. Vienīgais regulējums attiecas uz līguma neatcelšanu. Tādēļ... par tik, par cik tas atšķiras, mēs nepiekrītam.

G.Kūtris.

Tad sakiet, lūdzu, likuma 59.2. ceturtā... panta ceturtā daļa. Tur ir rakstīts, ka Finanšu un kapitāla tirgus komisijas izdotā administratīvā akta par atļauju pārejai pārsūdzēšana neaptur tā izpildi. Tātad jūsuprāt var pārsūdzēt? Tā likums paredz. Piekrītat?

M.Paparinskis.

Jā. Gandrīz vai neizbēgams šīs normas premijs ir, ka kāds var pārsūdzēt.

G.Kūtris.

Var pārsūdzēt. Tātad tad ir jautājums... Ja pārejas process notiek un pabeidzas, bet tiesa vēl nav... tiesa pēc tam tikai izskata jautājumu par šo administratīvo aktu... komisijas administratīvo aktu un atzīt, ka šis akts ir prettiesisks vai nav pamatots. Nekonstatē tīšu likuma pārkāpumu, nekonstatē rupju neuzmanību. Bet kāda cita iemesla atzīst, ka nav pamatots administratīvais akts. Sakiet, lūdzu, kādas var būt tiesiskas sekas?

M.Paparinskis.

Šajā gadījumā jūsu norādītie kritēriji par tīšu likuma pārkāpumu prettiesiskumu attiektos uz 59.3.pantu. 59.2. pantā viņiem nav tiešas nozīmes.

G.Kūtris.

Kāpēc?

M.Paparinskis.

Teiksim, rupja neuzmanība un tīšais prettiesiskums, man šķiet, mūsu diskusijā ienāca no diskusa jautājuma par pilnvarnieka atbildības standartu.

G.Kūtris.

111.pants attiecina šo uz jebkuru gadījumu, manuprāt.

M.Paparinskis.

Jā... tieši tā, godātā tiesa. Pateicos par manas pozīcijas pamatoto precizējumu.

Jā, nu šajā gadījumā droši vien varētu... šajā jautājumā apstrīdētās normas nekādā veidā neietekmē vispārējo regulējumu... nu, teiksim, attiecībā uz zaudējumu piedziņu. Visdrīzāk varētu pieņemt, ka apstrīdētājs varētu būt subjekts, kura priekšlikums par uzņēmuma pāreju ir ticis noraidīts.

G.Kūtris.

Es tad precizēšu jautājumu, jo jūs gribat no mana jautājuma aiziet prom. Sakiet, lūdzu, ja tiesa, izskatot sūdzību par administratīvo aktu atļauju pārejai konstatē, ka atļauja kā administratīvs akts nav tiesisks vai pamatots... Kādas var būt... kā var izpildīt šo tiesas nolēmumu? Ja 59.3. otrā daļa, 173.panta ceturtā daļa paredz, ka pāreja kā tāda nav atzīstama par spēkā neesošu.

M.Paparinskis.

Nu... sekas droši vien būtu jāvērtē tiesai...

G.Kūtris.

Nē, tiesa ir nolēmusi. Nav spēkā atļauja.

M.Paparinskis.

Tieši tā. Tiesai šādā gadījumā būtu jāvērtē, ņemot vērā to, ka uzņēmuma pāreja ir nosacīta ar FKTK atļauju, un ja tiesa lemtu, ka šī atļauja ir nepamatoti izdota, tiesai vajadzētu secināt... izdarīt secinājumus arī attiecībā uz to, vai pāreja tiktu atcelta vai nē. Tātad tas ir viens no hipotētiskajiem scenārijiem, kas...

G.Kūtris.

Vai tiesa varētu atcelt pāreju?

M.Paparinskis.

Droši vien šeit būtu jautājums par to... tieši kāda... tieši kāda satura pārkāpumus būtu indentificēts.

G.Kūtris.

Bet ir pārkāpums?

M.Paparinskis.

Nu.. tas ir..

G.Kūtris.

Uz kāda pamata tad tiesa varētu atzīt pāreju par neesošu?

M.Paparinskis.

Tiesai šādu... Droši vien tad tādā gadījumā ritinot tālāk domu ķēdi 59.2.panta kārtībā nav ierobežojumi atcelti atzīt uzņēmuma pārejas līgumu par neesošu. Teiksim, ja ir notikuši šie ļoti daudzie hipotētiskie gadījumi, kas neviens no tiem neizriet no apstrīdētajām normām, kas visas izriet no vispārējās tiesību sistēmas, tad varētu pieņemt, ka personas, kuru tiesības ir aizskartas, varētu vērsties tiesā un lūgt šī uzņēmuma pacelšanu.

G.Kūtris.

Jautājums tiesnesim Skudram.

V.Skudra.

Par 59.3. otro daļu. Pagājušajā tiesas sēdē mēs jau aizsākām tēmu par citu valstu likumdošanu, kurā būtu varbūt paredzēts tāds nosacījums, ka darījums nav atzīstams par spēkā neesošu. Jūs atbildējāt pēc atmiņas par Amerikas praksi. Varbūt pa šo laiku jums kaut kas ir radies... kāda papildus informācija par to, kā ir Eiropā? Vai ir šādi precedenti?

M.Paparinskis.

Faktiski, ņemot vērā to, ka Saeimas atbildes rakstā Ministru kabineta paskaidrojumos ir vairāk norādīts tieši uz iedvesmošanos no ASV regulējumiem, mēs varam plašāk paskaidrot par ASV praksi, ko es jau pieminēju pēc atmiņas. Tātad šis ir 2010.gadā pieņemtais Doda Franka Volstrītas reformas un patērētāju aizsardzības likums (nosaukums), kurā ir paredzēti ļoti būtiski ierobežojumi tiesībām uz pieeju tiesai. Viens no subjektiem, kas šajā sakarā darbojas, ir federālā

depozīta apdrošināšanas korporācija, kuru pēc Finanšu ministrijas.... finanšu ministra lēmuma var tikt nozīmēta par izpildītāju... tas varbūt būtu kaut kādā mērā analogisks pilnvarniekam... Un šis ministra lēmums par nozīmēšanu ir tiesā pārbaudāms tikai attiecībā uz to, vai tas ir patvaļīgs. Un saistības, kuras šī korporācija ir pārņēmusi no problemātiskajām bankām un bankām, kā arī visa darbība attiecībā uz bankām vispār principā nav pakļauta tiesu kontrolei. Tur attiecīgā norma paredz, ka principā nevienai tiesai nav jurisdikcijas par šādām prasībām... tāda ir vispārējā pozīcija par to, ka šī prakse parāda vismaz to, ka salīdzinošus jautājumus pēdējā laikā regulējošās valstis nevairās paredzēt daudz būtiskus ierobežojumus tiesai, kā, teiksim, pilnīgi pretēja spektra galā no mūsu gadījumā salīdzinošā šaurā ierobežojuma par darījuma neatcelšanu.

V.Skudra.

Paldies. Vēl viens jautājums. Pagājušajā tiesas sēdē Leiškalna kungs, atbildot arī par šo tēmu, par 59.3.2. ... kādēļ šī norma ir radusies un tieši tāda.. Un Leiškalna kungs izteicās tā, ka pretējā gadījumā būtu neskaitāmi tiesvedības procesi, ieilgtu šī procesu darbība, laiks un tāpēc ir parādījušies šāda norma. Kā jūs uz to skatāties? Kādēļ tieši šī te uzņēmuma pāreja nav atzīstama par spēkā neesošu?

M.Paparinskis.

Jā... Tātad uzņēmuma pāreja... Tas attiecas tikai uz...likumdevēja mērķis izriet gan no tieši noteiktā, gan to var arī rekonstruēt no normatīvā regulējuma struktūras. Tātad šis ierobežojums neattiecas uz vispārējo pāreju, kad mēs pieņemam, ka kredītiestādēm nav nekādu īpašu problēmu. Kas attiecas uz pāreju 59.3. un 59.4. panta kārtībā... Tātad attiecas uz pāreju vienā vai citā veidā problemātiskos gadījumos. Tātad vispārējais leģitīmais mērķis ir citu personu tiesību un sabiedrības interešu aizsardzība. Konkretizētais mērķis ir nodrošināt krīzes situācijā esošas kredītiestādes uzņēmuma pārejas galīgumu, attiecīgi radot finanšu tirgus uzticamību uzņēmuma saņēmējam un tirgus stabilitāti banku biznesa vienmērīgas pārejas rezultātā. Tātad nosacīti, ka šajā gadījumā ir ļoti būtiski, ka no šīs problemātiskākās bankas aizietu ar galīgumu noteikta uzņēmuma daļa vai viss uzņēmums un tirgus būtu pilnīgi pārliecināts, ka pārgājušais uzņēmums ir pārgājis galīgi. Šis ir fokuss, lai tirgus uzticētos uzņēmumam, kurš ir iepriekš bijis šai problemātiskai kredītiestādei... kas ir vai nu likviditātes vai maksātnespējas kontekstā vai arī pieļāvusi ļoti būtiskus pārkāpumus, kas ir noveduši pie pilnvarnieka iecelšanas, lai būtu pārliecība, ka viss ir sācies no jaunas baltas lapas. Tas nekādā gadījumā neietekmē tiesības uz zaudējumu piedziņu.

V.Skudra.

Paldies.

G.Kūtris.

Tiesnesis Balodis.

K.Balodis.

Izskaidrojiet man, lūdzu, 59.2.panta pirmajā prim daļā ietverto vārdu savienojumu „uz kredītiestādes uzņēmuma finanšu pakalpojuma līgumu”. Kā tas ir domāts? Ka šie finanšu pakalpojumu līgumi tiek pielīdzināti uzņēmumam vai tā kā tā ir uzņēmuma daļa? Varbūt ir tā, ka, lūk, šis vārdu savienojums ir viena no tām neskaidrajām daļām šajā normatīvajā regulējumā, kas, iespējams, neatbilst 90.pantam?

M.Paparinskis.

Nē... Godātā tiesa! Mūsaprāt, šeit nav neskaidrības. Finanšu pakalpojumu līgumi ir... ja tie tiek nodoti kā uzņēmums vai uzņēmuma daļa, tad uz tiem neattiecas solidārā atbildība. Par tik, par cik nodoti ir aktīvi un saistības, kas nav finanšu pakalpojumu līgums, solidārā atbildība uz to attiecas. Mūsaprāt, nevar runāt par neskaidrību.

K.Balodis.

Nē, nē... es nejautāju par solidāro atbildību, bet vienkārši par šī jēdziena savienojuma tādu skaidrību tīri no gramatiskā un arī no juridiskā viedokļa. Tātad šīs te normas vārdu izpratnē „finanšu pakalpojumu līgumi” ir identiski kredītiestādes uzņēmumam, vai kā? Viņš ir tā kā domuzīmē dziļdomīgi ielikts.

M.Paparinskis.

Finanšu pakalpojumam ir dota legāla definīcija Kredītiestāžu likuma 1.panta ceturtajā daļā. Tātad norāde uz dažādiem līgumiem. Tātad šī norma...šīs normas saturs šķistu skaidrs. Mūsaprāt šeit varbūt domuzīmju pārlicēgs lietojums, atgriežoties pie manas iepriekšējā sēdē izteiktās tēzes nav juridiskās elegances meistardarbs, bet ir iespējams saprast to... tas attiecas uz gadījumu, ja finanšu un pakalpojumu līgumi ir nododamā uzņēmuma daļa... tādā gadījumā attiecībā uz finanšu un pakalpojumu līgumiem nav attiecināma solidārā atbildība. Ir jautājums par to, vai tā ir pati elegantākā forma, kādā to varēja izteikt, bet mūsaprāt normatīvais saturs ir skaidrs. Uz finanšu pakalpojumu līgumiem, un tikai uz finanšu pakalpojumu līgumiem solidārā atbildība nav attiecināma.

K.Balodis.

Paldies. Un otrs jautājums ir tāds. Tad, kad lēmumu par kredītiestādes uzņēmuma vai tā daļas pāreju pieņem vai nu pilnvarnieks vai administrators.. nu, tad, kad tas notiek savā ziņā tā spiestā kārtā... Kā tad tur īsti tiek noteikts... kādi aktīvi vai pasīvi paliek tajā nodevējā kredītiestādē un kādi iegūstošajā kredītiestādē? Tad tur sanāk, ka pilnvarnieks... viņš var pilnīgi brīvi izmētāt

vienu aktīvu un pasīvu tur, otru tur... teiksim, visu slikto salikt tajā nodevējā bankā. Viņš tur tā kā kungs un pavēlnieks var darboties, vai varbūt ir kaut kāds arī normatīvais regulējums vai kaut kādi kritēriji, pēc kuriem viņam ir jāvadās?

M.Paparinskis.

Pilnvarnieks darbojas atbilstoši vispārējam regulējumam, FKTK pieņem lēmumu atbilstoši attiecīgajā normā paredzētajiem kritērijiem 59.3.panta kārtībā, ja darījums tiek veikts valsts tautsaimniecības vai kredītiestāžu sektora drošības un stabilitātes vai kredītiestādes noguldītāju interesēs. Tātad šis ir kritērijs. 59.4. — tiek piemērots vispārējās FKTK kā standarts noguldītāju — interešu aizsardzība un Finanšu un kapitāla tirgus stabilitāte.

Tātad atgriezoties pie 1.punkta. Uzņēmuma pārejas lēmums par šīs uzņēmumu pārejas iniciēšanu un tās apjomu un saturu, līdzīgi kā Komerclikumā, izriet no attiecīgo komersantu pārstāvošās institūcijas. Un tātad šis ir jautājums, kas izriet no pušu vienošanās. FKTK šajā gadījumā pārbauda atbilstību likuma noteiktajiem kritērijiem. Tātad šis būtu divi avoti, no kuriem izrietētu konkrētās vienošanās saturs.

Ja es drīkstētu vēl vienu tādu zemsvītras piezīmi teikt... par hipotētiski negatīvajiem scenārijiem. Šeit bija diezgan būtiski FKTK pārstāvja... kad tika izjautāts pagājušajā tiesas sēdē, spēja skaidri pateikt, ka neviens no šiem diezgan apokaliptiskajiem scenārijiem, kur labie tiek nošķirti no sliktajiem, nevarētu realizēties, jo FKTK vienkārši nedotu atļauju. Tādēļ tas ir pietiekami stingrs procesuāls sargs patvaļību nepieļaušanai.

K.Balodis.

Kā, piemēram, kaut kāds kreditors tiek atstāts... vai piemēram, parādnieks... pēc kādiem kritērijiem viņš tur tiek atstāts tajā sliktajā bankā? Kaut kādi bezcerīgie kredīti tur nonāk?

M.Paparinskis.

Nē, nu kā jau es teicu... Uzņēmuma pārejas līguma saturs izriet no pušu vienošanās. Varētu pieņemt, ka tas varētu būt viens no kritērijiem. Un FKTK Pārbauda, vai tas atbilst noguldītāju interesēm un sistēmiskajām interesēm, kā visas intereses tiek sabalansētas. Tātad šis ir papildus kritērijs, kas nepastāvētu pie Komerclikuma uzņēmumu pārejas.

K.Balodis.

Bet jūs piekritīsiet droši vien, ka daudzos gadījumos... tādas sliktākajos scenārijos, kā, piemēram, nu... tad, kad „Parex bankas” aktīvi pārgāja bankai „Citadele”, tur jau šim pušu viedoklim nekādas nozīmes nav. Kā pilnvarnieks pasaka, tā arī ir.

M.Paparinskis.

„Parex” nepārgāja 59.3.panta kārtībā. „Parex” pārgāja, protams, šī lieta ir jautājums par tiesību normu piemērošanu, kas nav šīs tiesvedības priekšmets, bet jebkurā gadījumā „Parex” pārgāja vispārējā 59.2.panta kārtībā pēc attiecīgo valžu vienošanās. Tādēļ „Parex” ir tas gadījums, uz ko attiecas visplašākais procesuālo līdzekļu kopums, arī tiesības prasīt uzņēmumam pārejas līguma atcelšanu.

G.Kūtris.

Paldies. Tiesnese Muižniece.

V.Muižniece.

Jā, man būtu jautājums Saeimas pārstāvim. No jūsu atbildes par kredītiestādes sadales kritērijiem, par to, kā tad tie likumā ir noteikti, es tomēr vēlētos saņemt jūsu precizējumu. Kā tad, jūsuprāt, kritēriji, kurus jūs minējat, vai tie ir uzskatāmi par pietiekamiem un atbilstīgiem? Radās iespaids, ka atbilde jums sagādāja zināmas grūtības.

M.Paparinskis.

Tādā gadījumā es atvainojos par nepārliciecināšu atbildes izklāsta formu. Mūsuprāt, šie kritēriji ir pietiekami atceroties, ka uzņēmuma līgums ir pušu vienošanās rezultāts. Līdzīgi Civillikums neparedz konkrētus kritērijus pirkuma līguma vai maiņas līguma saturam, izņemot vispārējos, tā teikt, ierobežojumus un kritērijus, kuru ietvaros tas tiek darīts. Arī šajā gadījumā tas ir pušu vienošanās priekšmets, līdzīgi kā Komerclikumā. Kritērijs ir par tik, par cik... privāto tiesību subjekti savās attiecībās var slēgt privāto tiesību līgumus. Un, tā teikt, sistēmiskais balanss... ņemot vērā kredītiestāžu regulējuma būtiskumu, nāk no FKTK, kurš regulē, pārbauda, vai konkrētajā situācijā ir ievērotas konkrēta noguldītāja intereses un Finanšu un kapitāla tirgus stabilitāte, vai 59.3. gadījumā – vēl šie papildus kritēriji. Un cik mēs varam spriest pēc, teiksim, šobrīd diezgan ierobežotās tiesu prakses Senāta lēmumā, ko cienījamais oponents pieminēja, tajā nolēmuma daļā, kur Senāts komentē par šī lēmuma saturu, Senātam nebija problēmu secināt, ka tas atbilst noteiktajiem kritērijiem. Un arī FKTK pārstāvis, izvērtējot hipotētiskos gadījumus, spēja skaidri un paredzami piemērot kritērijus. Tātad mūsuprāt šī ir tā situācija, par ko Eiropas Cilvēktiesību tiesa, runājot par normu paredzamību, saka, ka ar nepieciešamā speciālista palīdzību kompleksos regulējami jautājumos ir jāspēj paredzēt. Un mūsuprāt šī ir tieši tā joma.

G.Kūtris.

Paldies. Tātad, lūdzu, ar speciālista palīdzību dariet skaidru... izpratni par 59.4.pantu. Tur ir runāts par to, ka likvidators arī var lemt par pāreju. Sakiet, vai likvidatoram ir jāaskaņo ar Finanšu un kapitāla tirgus komisiju vai nē.

M.Paparinskis.

Ja, protams.

G.Kūtris.

Tātad viņam ir jāsaskaņo, ja? Kādā citā pantā tas ir noteikts?

M.Paparinskis.

Jā, šis ir... Šajā regulējumā 59.2. sader kopā ar 59.4. kā vispārējais regulējums ar speciālo regulējumu. 59.2.panta vispārējais noteikums par to, ka ir jāvēršas ar priekšlikumu un jāiegūst FKTK atļauja, ir piemērojams arī attiecībā maksātnespējas administratoru.

G.Kūtris.

Ir vajadzīga, ja?... Paldies.

Tiesnešiem ir daži jautājumi pieaicinātajām personām.

Kārkliņa kungam. Tiesnesis Skudra vēlas uzdot jautājumu.

V.Skudra.

Par 59.3. otro daļu. Vai es esmu pareizi sapratis pagājušajā tiesas sēdē, kad runa bija par to pašu uzņēmumu pāreju... pārejas atzīšanu... neatzīšanu par spēka esošu. Ka to varētu pārsūdzēt... kas pārsūdzēt, ja ne noguldītāji, akcionāri... No jūsu teiktā es sapratu, ka varētu pārsūdzēt puses. Respektīvi, atdevējs un saņēmējs. Vai es esmu pareizi sapratis?

J.Kārkliņš.

Saskaņā ar pašreizējo likumu, neviens nevar...

V.Skudra.

Pašreiz jā, bet principā jūsu viedoklis?

J.Kārkliņš.

Tas viedoklis bija, ka tik krass ierobežojums nebūtu pamatots, ka tomēr puses to varētu darīt.

V.Skudra.

Tieši puses to varētu darīt.

J.Kārklis.

Jā... varētu trešās personas, kas ir vispār izplatīts Civiltiesībās, ka trešās personas diezgan minimāli var iejaukties citu personu līgumos... Mēs arī nevaram vienkārši tā kādas personas līgumu apstrīdēt tāpēc, ka viņš mums nepatīk... Bet nu puses... es neredzu šeit tādu nepieciešamību ierobežot.

V.Skudra.

Paldies.

G.Kūtris.

Paldies jums. Romeiko kungs varbūt varētu...

K.Krūma.

Man ir tāds jautājums par to pašu pārsūdzēšanu. Vai jūs varētu iezīmēt kaut kādu scenāriju, kādas būtu tās sliktās konsekvences tam, ja puses pilnvarnieka lēmumus varētu pārsūdzēt? Kādi ir tie riski?

G.Romeiko.

Es domāju, ka tas risks, kā es jau jums pagājušajā reizē mēģināju stāstīt.. ir saistīts ar to, ka pilnvarnieks varētu tikt iecelts ļoti kritiskā situācijā, kad mēs vairāk nevaram paļauties uz kredītiestādes vadību. Viņa, kā citiem vārdiem sakot, ir kaujas nespējīga, viņa vairāk nevar pieņemt adekvātus lēmumus, lai uzņemu varētu tālāk vadīt un es redzu šo saikni vienīgi tā, ka pilnvarnieks varētu šos lēmumus pieņemt un tad ir jāieslēdz jau jautājums par Noguldījumu garantiju fondu. Šajā gadījumā situācijā, ja mēs neesam pārņēmuši vai pieņēmuši lēmumu par kredītiestādes pārņemšanu savā vadībā, mēs redzam, ka vienīgais, ko mēs varam darīt... finansiālais rezultāts ir negatīvs, ir jautājums par uzņēmuma tuvāku vai tālāku maksātspēju, šajā gadījumā vienīgais, ko mēs varam... mēs varam glābt, teiksim, tos te noguldītājus. Un to, ko es jums pagājušajā reizē mēģināju pastāstīt un pārliecināt par to, ka tā valstiska atbildība jau iestājas ar šo 100 tūkstošu eiro garantētā apmēra ietvaros. Pārējais, ko es kā klients varu zaudēt, teiksim, ja man ir bijis noguldījums lielāks virs 100 tūkstošiem, tas ir tas, kas rada šo te negatīvo attieksmi pret visu finanšu sistēmu... ja es to pazaudēju. Tā kā mēs pietiekami daudz šeit runājam par šo te pilnvarnieku un kādā situācijā viņš pieņem šo te lēmumu. Es vēlētos, ja drīkstētu vērst uzmanību uz to, ka likumā ir aprakstīta tās īpašības, kādam jābūt šim pilnvarniekam. Ir pietiekami daudzas lietas finanšu sektorā, kur jums ir prasītas kaut kādas zināšanas un likumā jau nav tās zināšanas aprakstītas. Vai nu tā jums ir izglītība, vai jūs esat... ar izglītību vien ir par maz... jums tiek prasīta šī te pietiekamā pieredze, teiksim, šajās te jomās. Un uz tām te... savienojot kopā manu pieredzi, manas zināšanas, es arī pieņemu šo te

lēmumu. Tā kā es nestādos priekšā, ka šis pilnvarnieks varētu pieņemt tik absurdu lēmumu, kā tiesnesis Balodis vaicāja... teiksim, ka kaut ko sliktu tur nodomu tur uz vienu pusi vai otru pusi... Jo viņam, teiksim, šajā gadījumā viņš ir pārņēmis šo uzņēmumu un līdzīgi kā ārsts skatās... ir atvests šis klients un man kaut kas ir jādara... Jā, var būt... pirmajā brīdī, teiksim, ir jānomazgā viņš, lai saprastu, kas notiek... un likums to arī pagērē, ka pilnvarniekam vajag saprast, kāda ir šī situācija un pieņemt kādu vienu lēmumu.

G.Kūtris.

Es atvainojos. Jautājums bija par pārsūdzības riskiem.

G.Romeiko.

Jā, nu es saku... es vienkārši minēju par to, kādos brīžos varētu pilnvarnieks pieņemt šo te lēmumu. Ja mums ir šis te pārsūdzības risks, kas tālāk aiziet... ir it kā darījums noticis, it kā darījums nav noticis. Kas notiekas, teiksim, tālāk aiz tās... lai būtu šī te skaidrība. Valde tiek nodota...

G.Kūtris.

Bet arī pilnvarnieks ir cilvēks.

G.Romeiko.

Jā, bet faktiski...

G.Kūtris.

Tātad, ja viņa rīcību vai viņa lēmumu pārsūdz... Kur ir risks? Kāds risks? Uz ko?

G.Romeiko.

Es gribēju pateikt to, ka pilnvarnieks ir cilvēks, bet te jau ir faktiski dubultā šī te kontroles sistēma. Viena lieta ir, ka pilnvarnieks, pamatojoties uz savām zināšanām un savu pieredzi sagatavo šo te pieteikumu un ir atradis otru pusi, kas ir gatava šo līgumu slēgt. Un tad ir otra puse... teiksim, otra šī te kontroles pakāpe ir, ka Finanšu un kapitāla tirgus komisija ir devusi šādam darījumam piekrišanu. Tad tā bēda ir vienkārši tāda, ka ja šo darījumu pārsūdz, mēs par viņu atkal sākam runāt, tātad jautājums ir... jā, šie 100 miljoni, kas bija aizgājuši uz vienu, lai noguldījumu garantiju līdzekļus, teiksim, pasargātu, jo viens, kas bija pārņēmis šo noguldījumus... nezina, viņš tiek atdots atpakaļ? Un kādā stāvoklī, teiksim, ir šis te uzņēmums? Diezgan ilgi jau iet, teiksim, likvidācijas procesi... maksātnespējas procesi... Tādi tie iemesli ir. Cits nekas nav. Tas ir vienkārši... līdzīgi kā norēķinu galīguma princips...Lai būtu skaidrība par šo te darījumu. Lai mēs neatgrieztos atpakaļ pie

tās situācijas. Ja šodien uzzināt, ka jūsu noguldījums, teiksim, ir pārcelts uz kādu banku un pēc diviem vai trim mēnešiem jūs uzzināt, ka nē, jūsu nauda atgriežas atpakaļ... Un tā banka, kurā jūsu nauda tagad atgriežas, tur jau ir uzsākts maksātnespējas process. Vai mēs būtu par to priecīgi? Tāda būtu mūsu atbilde.

G.Kūtris.

Tiesnese Muižniece.

V.Muižniece.

Varbūt vēlreiz atgriežamies pie pārsūdzības riska. No jūsu atbildes var saprast, ka jūs esat pārliecināts, ka pilnvarnieks, protams, būs ļoti kvalificēts speciālists, kas pieņems ļoti pārdomātu un pamatotu lēmumu. Tad vēlreiz: kādēļ būtu jābaidās šo lēmumu pārbaudīt pārsūdzot?

G.Romeiko.

Aiz tās te neziņas. Vienīgais, ka mēs nezinām, kāda varētu būt šī te neziņa. Nu, es šodien esmu šis te noguldītājs, kurš, teiksim, piektdienas vakarā ir bijis bankā A un pirmdienas rītā es uzzinu, ka es esmu no bankas A pārcēlies uz banku C. Un visas lietas man no turienes... Es lietoju savu kartiņu, es lietoju savu naudu... Es varētu būt, teiksim, kādu naudu jau izņēmis un izlietojis viena vai otra iemesla pēc. Un tagad paiet divas trīs mēneši, tiek nolemts, ka šis darījums atgriežas atpakaļ sākotnējā pozīcijā. Ko mēs atdosim atpakaļ? Varbūt pārceļšanas brīdī man tur atradās 10 tūkstoši latu, es jau esmu zināmu summu iztērējis. Kas tad to starpību nosegs? Kādā veidā tās lietas tiks skatītas? Te būs pietiekami daudz šo papildus neskaidro jautājumu.

G.Kūtris.

Paldies, Romeiko kungs.

Tiesa labprāt šādu pašu jautājumu uzdotu Kārkliņa kungam.

J.Kārkliņš.

Par šo pašu pārsūdzības jautājumu izteikšu nedaudz savu viedokli. Nedaudz esmu šajos jautājumos kādreiz iedziļinājies. Respektīvi, tā situācija šeit izveidojas šāda, ka ir civiltiesisks darījums, kas ir noslēgts... kurš ir faktiski noslēgts, balstoties uz administratīvo aktu, kas ir izdots, ka mēs piešķiram atļauju. Līdz ar to no sākuma ir publiskajā tiesību jomā lēmums, pēc tam ir privāttiesību līgums. Un tad praktiski ir divas teorijas pasaulē: kas notiek, ja atceļ šo sākotnējo administratīvo aktu. Ir viena teorija, tā saucamā „domino teorija”, ka atceļot administratīvo aktu krīt arī visi pārējie uz šo aktu balstītie tālākie darījumi, un otra ir tā „aktieru teorija”, ka katrs atsevišķais darījums un tiesību akts vai administratīvais akts ir patstāvīgi spēka esošs un atceļot šo administratīvo aktu vienu, neatceļ nekādā veidā Civiltiesisko līgumu tādēļ, ka tas ir citā sfērā. Un

jautājums ir tāds, ka Latvijā tiesu prakse nevienu nav par šo gadījumu. Vienīgais, kur mēs kaut ko līdzīgu varam redzēt, ir iepirkumu jomā. Tur arī ir Iepirkumu komisijas administratīvais akts, kas piešķir uzvarētajam — konkrētai vienai personai — tiesības slēgt līgumu, viņš noslēdz līgumu, tālāk šo lēmumu cits pretendents pārsūdz, tiesa atceļ, bet līgums pats par sevi netiek atcelts un paliek spēkā. Līdz ar to te, manuprāt, būtu tā situācija tāda, ka pat ja administratīvā tiesa šo te atļauju anulētu, tad pāreja paliktu spēkā. Un tur būtu tad tikai civiltiesiskais regulējums, kā viņu atcelt.

G.Kūtris.

Precizējošs jautājums?

K.Balodis.

Man ir viens jautājums, izmantojot izdevību. Vēl par to civiltiesiskā darījuma atzīšanu par spēkā neesošu. Jūs uzskatāt, ka tādā ideālā variantā varbūt varētu dot tiesības šī līguma dalībniekiem viņu pārsūdzēt. Bet nu... ir arī, piemēram, tomēr trešās personas, kurām varētu būt pamatota tiesiska interese šādu darījumu atzīšanā par spēkā neesošu... Teiksim, kreditori.. kredītiestādes kreditoriem varbūt arī vajadzētu dot šādu atļauju?

J.Kārklīš.

Nu... Kā jau es rakstīju atzinumā... Manuprāt, ka principā, jā. Bet, ja mēs salīdzinām sabiedrības intereses ar šo te viņu tiesību ierobežošanu, tad, manuprāt, mums šajā gadījumā, ņemot vērā, ka finanšu sektors tomēr skar ļoti lielā mērā sabiedrības intereses, tad varētu arī ierobežot šaurāk... Sabiedrības interešu dēļ tāpat nepiešķirt trešajām personām šīs tiesības apstrīdēt.

K.Balodis.

Varbūt... Ja mēs tā mazliet pamodelējam šo scenāriju... Piemēram, ja tur ir visi kreditori, tad noguldītāji, kuriem ir kaut kādi aktīvi, tiek pārceļti tajā labajā bankā un sliktajā bankā paliek tikai, teiksim, saistības, tāpat viss sliktais tur tiek novirzīts... Tad varbūt tiem kreditoriem nemaz nav motivācijas apstrīdēt šo darījumu. Viņi ir nonākuši labajā bankā un var justies laimīgi.

J.Kārklīš.

Var būt dažādi tie scenāriji. Tieši tā. Bet attiecībā par šo te sadalīšanu sliktajā... Nu, teiksim, vienā maisā mēs saliekam sliktos, otrā labos, te ir tā funkcija, kas īstenībā ir jānoskaidro droši vien tiesai, vai Kapitāla un tirgus komisija arī vērtē šos aspektus, kas notiek ar kreditoriem, vai arī viņi tikai skatās noguldītāju intereses, valsts intereses. Ja viņi to nedara, un ja viņi nevērtē kreditoru

intereses, tad, protams, labāks mehānisms ir solidārā atbildība, jo tur, teiksim, nav nekāda subjektīvisma.

Bet es neesmu šajā aspektā pētījis to jautājumu. Tāpēc es tikai tā varu ieskicēt.

G.Kūtris.

Paldies.

Saskaņā ar tiesas reglamentu, ir iespēja lietas dalībniekiem savstarpēji uzdot jautājumus.

Vai pieteikuma iesniedzēju pārstāvim ir kādi jautājumi, ko vēlaties uzdot? Nav.

Saeimas pārstāvim? Nav.

Tiesa pasludina pārtraukumu uz 15 minūtēm.

Ir saņemts pieteikums, kas ir jāizvērtē.

(Pārtraukums.)

G.Kūtris.

Tiesa izvērtēja iepriekšējās tiesas sēdes sākumā pieteikto lūgumu par tiesvedības izbeigšanu un nolēma, ka šos jautājumus tiesa izvērtēs spriedumā.

Sakarā ar to, ka visi jautājumi ir uzdoti un atbildes ir saņemtas, tiesa uzskata, ka mēs varam pabeigt lietas izskatīšanu pēc būtības un pāriet pie tiesu debatēm.

Tātad tiek atklātas tiesu debātes.

Vai pieteikuma iesniedzēju pārstāvim un Saeimas pārstāvim ir... apmēram kāds laiks vajadzīgs tiesu debatēm?

J.Kaksītis.

Stundas ietvaros.

G.Kūtris.

Saeimas pārstāvim?

M.Paparinskis.

Mūsu sagatavotā debāšu runa ir uz 28 minūtēm.

G.Kūtris.

Paldies. Ir lūgums varbūt pieteikuma iesniedzēju pārstāvim mēģināt koncentrētāk uzstāties tiesu debatēs.

Paldies.

Tātad pirmais tiesu debatēs runā pieteikuma iesniedzēju pārstāvis. Lūdzu, jums vārds!

J.Kaksītis.

Paldies, godātā tiesa!

Runājot par izskatāmā 20. Saeimas deputātu pieteikuma pamatotību es jau norādīju, ka 2009.gada 12.februārī un 2009.gada 22.oktobrī Saeimas pieņemtie grozījumi, ar kuriem Kredītiestāžu likumu papildināja ar 59.2., 59.3., 59.4., ka arī jaunā redakcijā izteica 117.panta ceturtais daļas 3.punktu, 173.panta ceturto daļu, 185.panta pirmo prim daļu, kas visi arī turpmāk tiek saukti kā apstrīdētās tiesību normas vai apstrīdēto tiesību normu grupa, ir pretrunā un neatbilst Satversmes 1., 90., 91.panta pirmajam teikumam, 92.panta pirmajam teikumam, 105.pantam.

Kaut arī šie grozījumi ir izdarīti dažādās likuma nodaļās, tās ir organiski saistītas ar Kredītiestāžu likumā ieviestu jaunu vienotu institūtu – kredītiestādes uzņēmumu pāreju, kas norādīta 59.2.panta pirmajā daļā. Uzskatu, ka gan šis pants, gan pāreja pieteikumā norādīta... it īpaši 59.3., 59.4. un 173. ceturtais daļa tieši vai pastarpināti ir pretrunā ar Satversmes 1.pantu.

Ņemot vērā Satversmes šodien spēkā esošo tiesību normu pieņemšanas vēsturisko secību, ir pamats teikt, ka Satversmes 1.pants ir bāze vairākiem 8.nodaļas pantu definētajiem jēdzieniem. Tieši tādēļ, runājot par apstrīdēto tiesību normu neatbilstību Satversmei, robežšķirtne starp neatbilstību Satversmes 1.pantam vai , piemēram, 90., 91.pantam ir tik maza, ka ne reizi vien man nācies teikt, ka apstrīdētās tiesību normas vai normu grupa neatbilst 1.panta veidojošiem faktoriem un tas noved pie neatbilstības, kāda no četriem pieteikumā norādītajiem Satversmes 8.nodaļas speciālajiem pantiem.

Tāds viedoklis ir izteikts arī Satversmes tiesas spriedumā lietā Nr.205-12-01-03 par to, ka Satversmes 1.pants ir atzīstams par vienu no Latvijas Republikas demokrātiskas un tiesiskas valsts stūrakmeņiem un no šī panta izriet principi un uzdevumi, lai arī visi pieņemtie likumi būtu atbilstoši Satversmei.

Kaut arī neviens no Satversmes pantiem tieši nenorāda, ka leģitīma likuma mērķa nedefinēšana ir tiesību norma... nozīmē šīs normas tiešu neatbilstību Satversmei, tomēr tas izriet no Satversmes 1.pantā nostiprinātā samērīguma principa. Neesot definētam leģitīmajam mērķim, ko valsts vēlas sasniegt ar jauno likumu, ir neiespējami izvērtēt, cik pareizi ir līdzekļi mērķa sasniegšanai, vai mērķi nevarēja sasniegt ar citiem mazāk ierobežojošiem līdzekļiem, un vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu.

Ne uz vienu no šiem jautājumiem likums, ar kuru pieņēma apstrīdētās normas, neatbild. Kā norādīts Satversmes tiesas spriedumos, ja tiesību norma neatbilst kaut vienam no šiem principiem un kritērijiem, tā neatbilst arī samērīguma principam un ir prettiesiska.

Ikvienam ierobežojumam jābūt noteiktam svarīgu interešu un leģitīma mērķa labad. Šīs lietas sagatavošanas laikā iesniegtajās atsauksmēs jautājumā par likuma mērķi ir divi savstarpēji pretēji viedokļi. Saeimas atbildes rakstā un valsts pārvaldes institūcijas kredītiestādes uzņēmuma pāreju uzskata par savdabīgu maksātnespējas risinājumu vai profilakses līdzekli pret

maksātspējas draudiem. Savukārt civiltiesību speciālists cienījamais docents Jānis Kārklīšs un Latvijas Komercbanku asociācija to uzskata par parastu civiltiesisku darījumu.

Atbildes rakstā Saeima tiesai saka: „leģitīms mērķis ir citu personu tiesību aizsardzība un rūpes ar sabiedrības labklājību”. Piekritīsiet, ka šis mērķis ir visai plašs un es pat teiktu, izplūdis, no kura nevar pietiekami secināt, kāds tad ir tiešais speciālais mērķis. Un vienlaicīgi nav arī saprotams, kādēļ dažām tā saucamajām citām personām — kreditoriem un noguldītājiem — ar 59.2.panta otrās daļas normu viņu tiesības ir ierobežotas vai saskaņā ar 59.3.panta otro daļu un 173.panta 4.daļu liegtas tiesības vispār uz taisnīgu tiesu.

Mērķa definēšanas atšķirības ir ne tikai starp Saeimas atbildes rakstu un citām šajā lietā izteikušajām iestādēm, bet arī vienas institūcijas ietvaros šis mērķa formulējums ir atšķirīgs. Tā Finanšu un kapitāla tirgus komisija, turpmāk lietošu tikai vārdu „komisija”, skaidrojuma, ko komisija dod Satversmes tiesai, ir teikts, ka mērķis ir iekļaut Kredītiestāžu likumā tādas normas, kas regulētu finanšu grūtībās nonākušas kredītiestādes uzņēmuma pāreju, tās darbības specifikai atbilstošā veidā.

Savukārt Augstākās tiesas Senātam, kā tas ir redzams no manis pievienotā iesniegtā nolēmuma, mērķis ir izteikts sekojoši: rūpēties par noguldītāju interešu aizsardzību. Lēmuma 3.lapa, 4.punkts.

Līdz ar to es varu izdarīt secinājumu, ka nedz Saeimas atbildes rakstā, nedz to personu un iestāžu rakstveidā sniegtajos skaidrojumos, tā arī vēl šobrīd nav skaidri pateikts, kāds tad ir bijis šī likumprojekta izstrādāšanas un likuma pieņemšanas mērķis.

Līdz ar to man ir pamats teikt, ka faktiski leģitīmais mērķis likumā nav definēts un arī šīs lietas sakarā rakstveida sniegtajos skaidrojumos nav konsekvences, tanī pat laikā apstrīdētajās tiesību normās nav definēts pat tāds mērķis, kādu Saeima un Finanšu tirgus komisija savos skaidrojumos dod Satversmes tiesai.

Vai mērķa skaidrojums būtu meklējams un atrodams tā laika notikumu kontekstā Latvijā... kontekstā ar to, ko Satversmes tiesai skaidroja toreiz atbildīgās komisijas pārstāvis Leiškalna kungs?

Pieteikuma 4.7. un 4.10.punktos, kā arī 7.punktā ir dots konkrētā laika perioda — 2009.gada februāra un 2009.gada oktobra ekonomisko un politisko notikumu raksturojums, no kura redzams, ka draudošas maksātspējas vai kādu citu ārkārtēju notikumu, kas prasītu rīcību, kāda raksturīga ārkārtas situācijai, valstī nebija. Bija panākta vienošanās ar Starptautisko Valūtas fondu par aizdevumu, arī Eiropas Komisijas aizdevumi bija jānonāk Latvijai 2009.gada martā, vismaz tā valsts augstākās amatpersonas to apgalvoja un tas bija lasāms publiski pieejamā presē. Arī jautājums par „Parex bankas” pārņemšanu bija atrisināts. Kā redzam no lietas 2.sējuma 181., 206.lapā esošā materiāla, par to ir Finanšu un kapitāla tirgus informācija un tas ir redzams arī no „Parex bankas” tālaika valdes priekšsēdētāja, ka visi aktuālie vai degošie, ja tos tā var nosaukt, jautājumi jau bija atrisināti. Arī 1.sējumā esošā Ministru kabineta anotācija neko satraucošu

nevēsta, vismaz tāda ieraksta anotācijā nav. Anotācijā ir ieraksts par to, ka nepieciešams izdarīt grozījumus Kredītiestāžu likuma normās, lai komisija varētu savlaicīgāk un aktīvāk iejaukties situācijās, kad draud maksātnespēja komerciestādei.

Tas dod man pamatu teikt, steiga, kādā risinājās notikumi pēc 2009.gada 4.februāra, kad Ministru kabinets likumprojektu „Grozījumi Kredītiestāžu likumā” nosūtīja izskatīšanai Saeimā, liecina tikai par steidzamības imitāciju, vai arī vēl kāds cits mums nezināms apstāklis, kura dēļ bija nepieciešama šī parlamentārai likumdošanas praksei neraksturīgā sasteigtība.

Nedz projekta izstrādāšanas laikā, nedz tā apspriešanas un pieņemšanas procesā netika veikta objektīva un izvērtēta analīze, kādas var būt apstrīdēto normu pieņemšanas sekas vai kādas sekas var būt tās piemērojot. Likumprojekta anotācijā nav redzams, ka būtu notikušas konsultācijas ar speciālistiem. Satversmes tiesas spriedumos ir norādīts, ka likumdevēja uzdevums ir meklēt kompromisu starp konkurējošajiem politiskajiem spēkiem un viņu mērķiem, it īpaši, starp tiesību un konstitucionālajiem principiem. Tiesību doktrīna arī atzīts, ka steiga un nepietiekama ekspertu iesaiste neļāva likumdevējam pienācīgā kārtībā izstudēt alternatīvus risinājumus un noteikt saudzējošu pāreju.

Pieteikuma 4.4.1. un 4.4.8.punktā ir izklāstīti apstākļi, kas atbilst lietas 1.sējuma 123. līdz 129.lapā ziņām, kur ir atspoguļots, kādā gaisotnē notika šī likumprojekta apspriešana, tādēļ ekonomējot laiku es necitēšu tos izteikumus, kādi tur ir rakstīti, tikai gribu teikt, ka visa šīs apstrīdēto tiesību normu grupas apspriešana jau sākot ar to, kā viņas parādījās Saeimas komisijā un beidzot ar to, kā tika organizēta apspriešana komisijā un Saeimas plenārsēdē, liecina par zināmā mērā likumdevēja bezatbildību, jo faktiski jau šis likumprojekts pēc būtības konceptuāli — ja runa ir par 59.2., 59.3., 59.4. — konceptuāli vispār netika apspriests.

Šī likumprojekta apspriešanas gaitā... no Ministru kabineta saņemtā likumprojekta apspriešanas gaitā vienu dienu pirms pēdējā lasījuma parādījās šīs te normas, kuru atbilstība Satversmei tiek apstrīdēta šajā pieteikumā. Līdz ar to rodas jautājumi, kādēļ tika upurētas vai vismaz atstātas kā otršķirīgas parlamentārās vērtības par trim lasījumiem, par Kārtības ruļļa prasību ievērošanu attiecībā uz likumprojektu pieejamību deputātiem, kas noteiktas Kārtības ruļļa 82.panta 4.daļā. Kā arī tas, kādēļ pretēji tam, ko Leiškalna kungs skaidroja jums, godājama tiesa, netika ņemti vērā juridiskā pārstāvja iebildumi, apspriežot šīs apstrīdētās likumprojekta normas komisijā.

Lietas 1.sējumā 144.lapā ir atbildīgās komisijas sēdes protokols, no kura redzams, ka tajā dienā Juridisko biroju pārstāvošais speciālists deva atzinumu norādot, ka apstrīdētās likumprojekta normas solidārās atbildības atteikšanās dēļ ir atzīstamas par pretrunā ar Komerclikuma 20.pantu. Taču šis iebildums ne tikai netika ņemts vērā, viņš neparādījās arī Saeimas iesniegtā likumprojekta tabulā kā viedoklis.

Tajā pat laikā toreizējais „Parex bankas” valdes priekšsēdētājs raksta atbildīgajai komisijai vēstuli ar lūgumu piemērot ierobežojumus... pieejamības režīmu un izskatīt šo likumprojektu vairāk vai mazāk slepenībā. Uz to asi reaģēja Juridiskais birojs norādot, ka tāda pieeja parlamentā nav

pieņemama, bet tas viss notiek vienu dienu pirms pēdējā, galīgā, lasījuma. Un arī šajā dokumentā Juridiskā biroja vadītājs Kusiņš norāda uz trūkumiem likumprojektā. Uz trūkumiem, kuri tā arī netika novērsti, izlaboti, uz trūkumiem, kurus arī šajā Satversmes tiesas sēdē attiecīgās bijušās, esošās amatpersonas tomēr aizstāv, ar to es domāju atteikšanos no solidarās atbildības, Komerclikuma 20.panta 1.daļas nepiemērošanu.

Arī plenārsēdē, kad tika 12.februārī izskatīti šie likumprojekti, no komisijas atbildīgās amatpersonas skaidrojumu praktiski nebija, ja par tādu var uzskatīt skaidrojumu kā atsauci uz Eiropas Centrālo banku un Finanšu un kapitāla tirgus komisiju.

Šajā sakarā Satversmes tiesas spriedumos 2007.gada 1.lietā, 2009.gada 43.lietā... ir teikts, ka vienošanās ar starptautiskajiem aizdevējiem pati par sevi nedz apstiprina, nedz arī izslēdz apstrīdēto tiesību normu konstitucionalitāti vai leģitimitāti.

Viss iepriekš teiktais dod pamatu apgalvot, ka pārkāpts ir Satversmes 1.pants, tajā nostiprinātais samērīguma princips, jo neesot apstrīdētai tiesību normai skaidri definētam mērķim, nav iespējas to izvērtēt pēc šiem kritērijiem. Un proti, cik pareizi ir līdzekļi, kas tiek izmantoti, lai mērķi sasniegtu un vai tiesību normas — personai noteiktie ierobežojumi, ir adekvāti labumam, ko iegūs sabiedrība.

Dzīve liecina, ka vajadzība piemērot šos grozījumus pirmo reizi bija tikai pēc gada. Līdz ar to es uzskatu, ka tie skaidrojumi, kādi tika sniegti Satversmes tiesas sēdē pēc steidzamību, maigi sakot, neatbilst faktiskajai un patiesajai situācijai.

Pieteikuma 2.8., 5.24.punktā ir dots pamatojums, kāpēc apstrīdētā normu grupa ir pretrunā ar Satversmes 90.pantu, ka ikvienam ir tiesības zināt savas tiesības. Tas nozīmē, ka šai tiesībai ir jābūt gan reāli nodrošinātai, un šis nodrošinājums ir valsts pienākums.

Vēl vairāk. Personai ir tiesības izzināt normatīvo aktu piemērošanas praksi. Tā savā 2006.gada spriedumā 12.lietā ir atzinusi Satversmes tiesa. Savukārt Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir noteikusi, ka apzīmējums „saskaņā ar likumu” vai pienācīgā kārtā pieņemts likums ir tad, ja tas atbilst trim sekojošiem kritērijiem. Tam jābūt noteiktam nacionālajās tiesībās, likumam jābūt personai pieejamam un tam jābūt pietiekami skaidri formulētam.

Ja pirmie divi principi apstrīdētajās tiesību normās ir vairāk vai mazāk ievēroti, tad to nevar teikt par trešo, ka pienācīgā kārtā pieņemts likums ir tikai tad, ja tas ir pietiekami skaidri formulēts.

Izskatāmajā lietā ir pieci rakstveidā izteikti viedokļi, kuros par personai būtiskiem jautājumiem domas ne tikai nesakrīt, bet ir pat diametrāli pretējas. Pat tādos principiālos jautājumos kā likuma apstrīdēto tiesību normu mērķis, darījuma pārejas neatzīšana par spēkā neesošu, Komerclikuma 20.panta 1.daļas otrā teikuma par solidāro atbildību nepiemērošanu pārejas gadījumā... Un tas nozīmē, ka valsts likumdevēja personā nav pieņēmusi pietiekami skaidri formulētas tiesību normas.

Šodien šīs tiesas sēdē noskaidrojās vēl viens apstāklis, kuru Saeimas pārstāvis raksturo kā elegances trūkumu, es to teiktu kā grūti nosakāma jēguma problēmu. Tas ir, jautājumā par

59.2.panta pirmajā prim daļā izteiktā apgalvojuma sakarā, ka šī domuzīme faktiski būtu nelasāma. Tad tas būtu saprotams.

Kā jau es paskaidroju Satversmes tiesai uz manu uzdoto jautājumu, apstrīdētās tiesību normas satur vairākas iekšējās pretrunas, kas liedz indivīdam atklāt to patieso saturu un jēgumu.

Saeimas pārstāvis Satversmes tiesai paskaidroja, ka ar attiecīga speciālista palīdzību jau viss ir iespējams noskaidrot. Es domāju, ka es nekļūdīšos apgalvodams, ka likumiem jābūt saprotamiem Satversmes 90.panta kontekstā nevis caur speciālistiem, bet katrai personai izlasot un iepazīstoties ar šiem likumiem. Un ja izlasām 59.3.panta otro daļu, tad tikai no šī likuma teksta var saprast, ka kredītuņēmuma pāreja var notikt arī uz pilnvarnieka lēmuma pamata. Uz pilnvarnieka lēmuma pamata. Tātad nevis uz pilnvarnieka pieteikuma, kā tas paredzēts 59.2. pirmajā daļā, bet parādās jauns apzīmējums. Līdz ar to, pat nerunājot par eleganci, šeit personai ir grūti saprast, vai šajā gadījumā ir jābūt komisijas atļaujai vai tikai pietiek ar pilnvarnieka lēmumu.

Tas, ka es šo iekšējo pretrunu nepārspīlēju, liecina arī Latvijas Komerbanku asociācijas rakstveida viedoklī 7.lapā teiktais, kur šī asociācija tā arī identificē administratīvo aktu ar pieņemto pilnvarnieku lēmumu kā identiskus jēdzienus.

Lietas izskatīšanas gaitā izskanēja doma, ka Satversmes tiesā jautājums par tiesisko paļāvību privāto tiesību sfēras likuma sakarā vispār nebūtu apspriežams. Es uzskatu, ka Kredītiestāžu likuma sakarā šis viedoklis nav pareizs. Pārskatot publiski pieejamos reģistrus, kur ir iespēja iepazīties ar Satversmes tiesas judikatūru, es konstatēju, ka vismaz divos gadījumos Satversmes tiesa šādas lietas jau ir skatījusi un apspriedusi šo jautājumu. Tas ir, pirmkārt, 2008.gada 12. un 2009.gada 77.lieta, kas ir Komerclikuma sakarā un Publisko iepirkumu likuma sakarā.

Publisko iepirkumu likums ir ļoti līdzīgs un analogisks pēc savas jautājumu vai dubultās teorijas viedokļa, kā Kredītiestāžu likums, jo arī tur vispirms tiek administratīvā akta veidā izlemts jautājums un pēc tam viss šis darījums ir izteikti civiltiesiskas privāto tiesību jomas darījums.

Tiesa abos gan spriedumos šajās lietās līdz Satversmes 1.panta izvērtēšanai nav nonākusi, jo Satversmes tiesa ir konstatējusi kāda cita... apstrīdēto tiesību normu neatbilstību kādam citam Satversmes pantam un norādījusi, ka līdz ar to apspriest neatbilstību 1.pantam nav nepieciešams, taču tanī pat laikā nav arī nekur norādīts, ka šis jautājums vispār nebūtu vērtējams.

Otrkārt, pats fakts, ka lieta nav bijusi... tikai pats fakts nenozīmē, ka šāds jautājums nevarētu tikt skatīts.

Un treškārt, kas arī ir viens no mana argumenta pamatprincipiem, ir tas, ka daudzām Kredītiestāžu likuma normām, tajā skaitā apstrīdētajām, ir tāda specifika, ka juridiskā daba ir, kā jau šeit arī Kārkliņa kungs pieminēja, ir divējāda. Tās regulē privāttiesiskās attiecības speciālajās civiltiesībās, bet tajā pat laikā administratīvā akta klātbūtne liecina par publisko tiesību sfēru. Pie tam jautājums būt vai nebūt pārejai civiltiesiskam darījumam, publisko tiesību lēmumam ir izšķiroša nozīme un veidojas šī divpakāpju teorija, ka publisko tiesību lēmums dos tiesības realizēties nākošai pakāpei privātajā sfērā.

Vai darbojas princips.. tā saucamais „domino princips”, kuru tiesai skaidroja Kārkliņa kungs, vai kāds cits... Tas galu galā šobrīd nav apspriežams jautājums. Es tomēr uzskatu un pieturos pie tā, ka ja administratīvais akts ir nelegitīms, tad arī darījums zaudē savu spēku. Taču šos argumentus es izsaku tikai sakarā ar to, ka es raksturoju Kredītiestāžu likumu kā dalītu, ja tā var teikt, publisko un privāto tiesību normatīvo aktu... un tādi ir mums vairāki — jau pieminētais Darba likums, kur arī šī mijiedarbība redzama. Un bez tam tīri statistiski. Es nepaslinkoju un izlasīju visas 198 normas un 106 gadījumos no Kredītiestāžu likuma ir komisijas vai kādas citas valsts institūcijas regulējums paredzēts. Tā kā vairāk nekā puse no šīm normām ir ar publisko tiesību subjekta klātbūtni.

Līdz ar to arī Kredītiestāžu likuma apstrīdēto normu sakarā Satversmes tiesā ir skatāms un vērtējams jautājums par tiesiskās paļāvības principa ievērošanu, vai, no manām pozīcijām runājot, neievērošanu.

Apgalvojot, ka apstrīdēto tiesību normu grupā ir pārkāptas Satversmes 1.panta garantētās tiesiskās paļāvības princips, pieteikuma iesniedzēji vadās no kritērijiem: vai persona, kuru tiesības un intereses aizskar pārejie, bija tiesīga paļauties, ka tiesisks regulējums netiks mainīts un ka realizējot pāreju, tiks ievēroti visi Komerclikuma 18. un 20.pantā paredzētie nosacījumi, tanī skaitā par nodevēju un ieguvēju solidāro atbildību par saistībām, ka tiks ievēroti Komerclikumā un Kredītiestāžu likumā paredzētie kreditoru tiesību aizsardzības nosacījumi un citi vispārējie tiesību principi. Un ka kreditori vai citas personas, kuru tiesības vai intereses tiks aizskartas ar valsts pārvaldes iestādes administratīvo aktu, būs tiesīgas to likumību un pamatotību tiesā apstrīdēt.

Par visiem trim kritērijiem atbilde ir viena: šāda paļaušanās bija gan pamatota, gan saprātīga un šo paļāvību garantēja valsts augstākais normatīvais akts — likums.

Šajā pat sakarā ir arī otra jautājumu grupa. Vai likumdevējs, atkāpjoties no iepriekšējā tiesiskā regulējuma, paredz kādu saudzējošu pāreju? Un vai tiek dots laiks pienācīgā kārtā tam sagatavoties? Un atbilde atkal ir viena — tikai šoreiz negatīva — tas nav paredzēts.

Pieteikuma **5.8.** punktā tiesiskās paļāvības sakarā ir dotas atsauksmes gan uz starptautisko institūciju dokumentiem, kuru pamatotību un attiecināmību Satversmes 1.panta kontekstā ir atzinusi Satversmes tiesa savos spriedumos — gan uz zinātnisko literatūru, vai doktrīnu. Tā Satversmes tiesa ir norādījusi, ka valstij ir pienākums nodrošināt tiesisko attiecību noteiktību un stabilitāti... Nodrošināt, lai šis princips veicina indivīdu uzticību valstij un likumam. Tas sasaucas ar Eiropas Savienības principu par tiesiska likuma virsvadības nodrošināšanu.

Runājot par šī principa pārkāpšanu apstrīdēto tiesību normu grupā es respektēju viedokli, ka neviena ar likumu nostiprināta tiesība nav mūžīga un tāda, kas personu pasargā no vilšanās. Tāpat vēlos arī norādīt, ka 59.2., 59.3. un 59.4., tāpat arī 173.panta ceturtā daļā ir notikusi atteikšanās no vairākiem būtiskiem stabiliem vispārējiem tiesību principiem un tādēļ šīs normas neatbilst Satversmes 1.pantam.

Lai pamatotu savu viedokli par to, vai tas vai cits tiesību princips ir atzīstams par vispārēju, pieteikuma 6.2. līdz 6.9., tāpat arī 6.18. un 6.27.punktos ir dotas atsauksmes uz vispāratzīto tiesību principu formulējumu doktrīnā. Šis izklāsts ir tiesai pieejams caur pieteikumu, tādēļ ekonomējot laiku es tos necitēšu.

Bet pamatnosacījums ir tāds: ja kāda no likuma normām ir pretrunā ar vispārējiem tiesību principiem, tā ir pretrunā arī ar visu tiesisko sistēmu.

Viens no šādiem principiem ir kreditoru aizsardzības princips, kura nodrošināšanai vai Komerclikumā dažādās kapitālsabiedrības situācijās, tajā skaitā reorganizācijas, kapitāla samazināšanas, kapitāla sabiedrības darbības izbeigšanās vai likvidācijas sakarā ir paredzētas kreditora aizsardzības garantijas. Šādas garantijas ir paredzētas arī Kredītiestāžu likuma 128.panta otrajā daļā likvidācijas sakarā. Līdz ar to man ir pamats teikts, ka šīs ir vispārējās tiesību normas, vispārējie tiesību principi un ierobežojumi, kas ir paredzēti vienā vai otrā šo pašu likumu gadījumā, vai šo principu nepiemērošana ir tikai izņēmums.

Atšķirībā no iepriekšminētajiem principiem, kas ir nodrošināti Komerclikumā, kredītiestādes uzņēmuma pārejā nav nekādu garantiju vai aizsardzību. Tieši otrādi. Ir ierobežojumi, kas paredzēti 59.2. otrajā daļā sakarā ar atteikšanos no solidārās atbildības, kas paredzēta Komerclikuma 20.pantā. Šī atteikšanās rada priekšnosacījumus, ka kreditora prasījumi var tikt neapmierināti ne tikai daļēji, bet pilnā apmērā.

Apstrīdētās tiesību normas atsakās arī no tādiem vispārējiem tiesību principiem, kā līguma brīvības un labas ticības principi. Līguma brīvības princips ir ignorēts 59.2.pantā. Tas ir pretrunā ar civiltiesībās noteikto Civillikuma 1867., 1888.pantu (*runā neskaidri*) principu par to, ka līgumi var tikt pārjaunoti uz citu subjektu tikai ar pušu brīvas gribas izteikumu.

Labas ticības princips saistību tiesībās ir atzīts par pamata pamatu. Apstrīdēto tiesību normu grupa pieļauj situāciju, ka kredītiestādi pārejas ceļā sadala izteikti nevienlīdzīgās daļās: tā saucamajā labajā un sliktajā, un līgumi, kas paliks nodevējam vai sliktajā daļā, var tikt arī nepildīti.

Komerclikuma 20.panta pirmajā daļā ir vispārējais tiesību princips par to, ka uzņēmumam vai tā daļas nodevējam un ieguvējam solidāri ir... ieguvējs ir solidāri atbildīgs par saistībām, kas radušās pirms pārejas un kura izpildes termiņš iestājas piecu gadu laikā pēc pārejas.

Kā redzams no likuma 59.2. pirmās prim daļas, 59.3. pirmās daļas, 59.4., tad šis princips tiek izslēgts un tārad likumdevējs paredzējis, ka šā principa ievērošana pārejas gadījumā nav nepieciešama.

Es pilnīgi piekrītu docenta Jāņa Kārklīņa atsauksmes 3.punkta otrajai rindkopā teiktajam, ka solidaritātes principa mērķis ir aizsargāt kreditora intereses un ka solidārās atbildības regulējums novērš iespēju no uzņēmuma ar pārejas palīdzību nodalīt uzņēmuma vērtīgākos aktīvus no kreditoru prasījumiem.

Kā Komerclikuma komentāros norāda viens no šī likuma autoriem, Strupišs, solidārās atbildības mērķis ir novērst kreditoru risku tad, kad uzņēmums, no kura darbības bija iecerēts gūt

peļņu un savukārt tiktu kreditoru prasības apmierinātas, vairs nepieder iepriekšējam īpašniekam. Līdz ar to es uzskatu, ka atteikšanās no Komerclikuma 20.panta pirmajā daļā paredzētā solidārās atbildības principa ir ļoti būtiska atteikšanās no principa, un šīs atteikšanās pamatojumu nav sniegušas arī atbildīgās valsts institūcijas, tanī skaitā arī Saeima, jo faktiski aprobežojas ar vienu vārdu vai diviem vārdiem: nav racionāli. Protams, nav varbūt racionāli, taču raugoties no kuras puses un tikai ne no kreditoru aizsardzības pozīcijām.

Nedaudz savdabīgs ir docenta Kārklīņa atsauksmē teiktais par to, ka kredītiestādes uzņēmuma vai tā daļas pārejā pieļaujama solidārās atbildības izslēgšana un proti, vispārējās situācijās solidārās atbildības izslēgšana nebūtu pieļaujama. Taču faktiski jau runa nav par kaut kādu ārkārtas situāciju. Ir runa tiešām par vispārēju situāciju, kuras rezultātā notiek šī pāreja. Ja Kredītiestāžu likuma 59.2.panta pirmajā daļā būtu teikti kaut vai tādi vārdi, ka kredītiestādes uzņēmuma pāreja ir pieļaujama, ja ir aktuālas likviditātes vai maksātnespējas pazīmes vai problēmas, kas var apdraudēt Latvijas finanšu sektoru un tā tālāk... acīmredzot pieteicēju attieksme pret šādu tiesību normu būtu arī citāda. Taču šodien spēkā ir tā 59.2. pirmā daļa tādā redakcijā, kāda ir pieņemta un līdz ar to atteikšanās no solidārās atbildības principa, Jāņa Kārklīņa vārdiem runājot, ir nepieļaujama vai ir pretrunā ar paļāvības principu.

Tikpat nepamatota ir atteikšanās no solidārās atbildības principa 59.3.panta pirmajā daļā un 59.4.panta otrajā daļā. Šeit mans viedoklis sakrīt ar civiltiesību speciālista Jāņa Kārklīņa teikto 6.lapā atzinumā, ka atteikšanās no solidārās atbildības principa maksātnespējas un likvidācijas gadījumā ir nepamatota, jo, izmantojot šādu regulējumu, kredītiestāde var mākslīgi izraisīt maksātnespēju vai likvidācijas procesu ar mērķi, lai nodotu vērtīgākus aktīvus no kreditoru prasījumiem.

Atbilstoši viedokļu nesakritībai par leģitīmo mērķi, arī jautājumā par kredītiestādes uzņēmuma vai tās daļas sastāvu un nododamo uzņēmumu kritērijiem rakstveida viedokļi dalās. Ja valsts varas un pārvaldes institūcijas uzskata, ka ir pietiekoši kritēriji un piemērojams ir Komerclikuma 18.pants un 20.pants, tad Komerbanku asociācija, tāpat arī docents Jānis Kārklīņš atsaucas uz to, ka darījums notiek privāttiesību jomā un katrs atsevišķs nodevēja uzņēmuma tiesiskais valdītājs un viņa kompetencē ir noteikt, kādi būs šīs pārejas priekšnosacījumi.

Attiecībā uz Saeimas un valdības, tāpat arī komisijas viedokli... ja šī institūcija atzīst, ka līdztekus apstrīdētajai tiesību normu grupai spēkā ir 18., 20. un 22.pants, tad paliek neatbildēts jautājums, vai tad spēkā ir arī 20.panta trešā daļa, kurā ir noteikts, ka, ja nav ievēroti visi priekšnosacījumi Komerclikuma 20.panta pirmajā daļā, tanī skaitā, pirmajā daļā, tanī skaitā par solidāro atbildību, tad šāds darījums nav saistošs trešajām personām. Vienošanās... kas ir pretēji šīm, nesaista trešās personas... Tātad paliek neskaidrības par šādu darījumu tiesiskumu. Līdz ar to visi šie manis pieminētie principi ir pretrunā ar tiesiskās paļāvības principu, kas nostiprināts Satversmē.

Ja Saeima un likumprojekta autori apgalvo, ka 59.panta pirmā daļa domāta tikai gadījumam, kad kredītiestādei jau ir reālas problēmas, tad, kā es jau teicu, acīmredzot vajadzēja šādu formulējumu likumprojektā un arī pieņemtajā likumā paredzēt un iespējams, ka tas viena vai otra pretruna vai domstarpība arī tiktu atrisināta.

Atbilstība Satversmes 1.pantam un arī likuma 59.2.panta trešās daļas normai par to, ka kredītiestādes uzņēmuma pāreja būs spēkā attiecīgās ārzemēs esošu kredītiestādes īpašumu neatkarīgi no šādai mantai vai atsevišķām tajā ietilpstošajām lietām, tiesību un saistību piemērojamībai un citas valsts likumu attiecināmībai... es uzskatu tomēr, ka Saeima, pieņemot šādu likuma formulējumu, ir pārkāpusi Satversmes 1.pantā nostiprināto principu, ka Latvija kā suverēna demokrātiska republika ciena un respektē citu valstu tiesības, tajā skaitā arī savu jurisdikciju.

Valsts tiesības un starptautiski savstarpēji noslēgtie starptautiskie līgumi, kā arī konvencijas, paredz dažu eksteritorialitātes izņēmumus, taču ne bankām vai kredītiestādes uzņēmumam. Un tas ir pretrunā arī ar Kredītiestāžu likuma 126.prim panta otro daļu, kurā nostiprināts princips, ka reorganizācijas gadījumā īpašumtiesības izskatāmas pēc tās valsts likumiem, kurā īpašums atrodas vai reģistrēts publiskajos reģistros.

Līdz ar to Saeima, pieņemot šo likuma tiesību normu... redakciju, manuprāt, ir pārkāpusi Satversmē noteiktās tiesības, kas sakarā ar kurām... un Satversmē noteikto principu, sakarā ar kurām Latvija kā demokrātiska republika respektē arī citu valstu jurisdikciju.

Satversmes 92.panta pirmais teikums ietver institucionālu aspektu — tiesai jābūt taisnīgai. Un procesuālo aspektu — ikvienam ir tiesības uz brīvi pieejamu tiesu. Aspekti ir mijiedarbībā un tie saistīti tikai ar vienu mērķi, lai šo abu principu vai aspektu ievērošana nodrošinātu cilvēkam, jebkurai personai publiski brīvi pieejamu... pieejamas tiesības uz taisnīgu tiesu.

Tiesības un taisnīgu tiesu ir vienas no vissvarīgākajām personas tiesībām. Tāpēc ierobežojumi šīm personas tiesībām nosakāmi tikai pašos nepieciešamākajos gadījumos. Šeit es citēju 2009.gada 77.lietā Saeimas atzinumu spriedumam.

Bez tam gan Eiropas Cilvēktiesību tiesa, gan Satversmes tiesa savos spriedumos norāda, ka jautājumā par pieejamību taisnīgai tiesai ir jāvadās no sekojošiem kritērijiem: ierobežojumi nevar būt tādi, kas pēc būtības liedz iespēju īstenot tiesības uz tiesu, tiesības var ierobežot tik tālu, cik tālu tās netiks atņemtas pēc būtības.

Apstrīdētā 59.3.panta otrā daļa un 173.panta ceturtdā daļa nosaka, ka pāreja nav atzīstama vai nevar atzīt par spēkā neesošu nozīmē, ka pat tad, ja tiesa komisijas aktu par atļauju atzītu par nelikumīgu, pati pāreja nav atzīstama par spēkā neesošu un līdz ar to darījums būtu spēkā.

Es nevaru piekrist docenta Kārklīņa atsauksmei šajā sakarā dotajam skaidrojumam, ka šī vārdkopa „nav atzīstama” vai „nevar atzīt”... būtu skaidrojama kaut kā citādi nekā lasāma.

Tāpat arī atsauce uz 1415.pantu nav īsti vietā, jo Augstākās tiesas judikatūrā ir ne vienreiz vien atzīts, ka šis pants ir piemērojams tikai tajos gadījumos, ja darījums ir nelikumīgs tā iemesla dēļ, ka vispār kā darījums nav paredzēts... ka darījuma priekšmets ir aizliegts. Vai nu tas būtu ieroču

tirdzniecība, vai tā būtu narkotiku tirdzniecība un tamlīdzīgi. Tātad šī panta piemērošanas iespējas šajā gadījumā arī ir liegtas. Vārds „pāreja” ir saprotams tikai vienā nozīmē— ir noticis darījums.

Kā atbildes rakstā Saeima Satversmes tiesai un arī Ministru kabinets... Finanšu un kapitāla tirgus komisija raksta, tad pāreja nozīmē ne tikai pabeigtu darījumu, bet fiksē arī darījuma pabeigšanas datumu un pat laiku pulkstenī.

Es šajā sakarībā Satversmes tiesas sēdē nedzirdēju nevienu argumentu, kas pamatotu šāda ierobežojuma tiesiskumu. Tiesiskums tika nomainīts ar aprēķinu par tā vai cita darījuma kaut kādām nelabvēlīgām sekām, kādas var iestāties. Izsenis pastāv princips, ka tiesiskumu nedrīkst pretstatīt kaut kādiem apsvērumiem par darījuma lietderību vai stabilitāti. Atklāti sakot, es nezinu nevienu citu likumu, kur pat darījuma dalībnieki nevar prasīt tiesas ceļā darījumu atzīt par spēkā neesošu, ja tam ir pamats.

Šodien tiesas sēdē komisijas pārstāvis centās ilustrēt divus aspektus. Pirmkārt, cik kompetenta un cik neklūdīga šajos jautājumos varētu būt komisija. Viens aspekts. Un otrs. Kādas negatīvas sekas varētu būt tam, ja paredzētu šādas apstrīdēšanas... darījuma apstrīdēšanas iespējas.

Es domāju, ka par pirmo aspektu varbūt tieši pārsūdzēšanas vai apstrīdēšanas iespējas vajadzētu uzskatīt par vienu no garantiem, lai komisija savā darbībā, arī pilnvarnieks savā darbībā rēķinātos ar to un vēl jo vairāk pēc labākās sirdsapziņas un ar atbildības sajūtu pieietu šim jautājumam. Bet par to, kas varētu būt, tas ir apmēram tā: kas būtu, ja būtu. Galu galā tas, ko Romeiko kungs pateica, ka šodien vienā bankā, rīt atmodīšos citā bankā... es joprojām nezinu, kurā bankā es esmu atmodies „Parex bankas” pārejas sakarā. To jau neviens nevienam nepaziņo. Un likums arī neuzliek tādu pienākumu paziņot. Taču arī šis apsvēruma ir ne tiesisks, bet tiesiskums tiek pretstatīts tai situācijai, kāda varētu veidoties.

Un es vēlreiz uzsveru, ka absolūti nepieļaujami ir tiesiskā valstī liegt iespēju apstrīdēt darījumu darījuma dalībniekiem.

Par 59.2. ceturtās daļas neatbilstību Satversmes 1.pantam un labas pārvaldības princips. Pietiekuma 5.29., 5.32.punktā ir atsauces uz konkrētu judikatūru. Es viņu necitēšu, taču gribu pievērst uzmanību, ka visos nolēmumos, kuros šis jautājums ir apspriests, Satversmes tiesa ir atzinusi, ka labas pārvaldības principa nozīme izpaužas ar to, vai ir iespēja caur augstākstāvošu institūciju vai caur tiesu pārsūdzēt un vai valstī tiek nodrošināts administratīvā akta pārsūdzēšanas princips tādā nozīmē, ka tiek dotas pietiekamas iespējas kontrolēt valsts pārvaldi.

Es uzskatu, ka tajā... no saturiskā viedokļa apstrīdētajās tiesību normās šis princips... šī principa neievērošana ir saistīta ar divām lietām. Pirmkārt, jau no Satversmes 90.panta viedokļa nav skaidrības, vai katrā ziņā nav pateikts, kam tad būtu šīs tiesības apstrīdēt administratīvā akta tiesiskumu. Bet arī no tiem dokumentiem, kādi ir pieejami Satversmes tiesai šajā sakarā, ir redzams, ka pārvaldes institūcijas pietiekama pārraudzība... pārraudzības iespējas ir liegtas. Faktiski šīs apstrīdētās tiesvedības normas kontekstā ir paredzētas divas lietas. Pirmkārt, kā pārsūdzība kā tāda varētu notikt, taču, otrkārt, pārsūdzība kā tāda ir tik tālu ierobežota, ka tikai faktiski viena persona ir

tāda, kura teorētiski var pārsūdzēt administratīvo aktu. Līdz ar to es uzskatu, ka tas ir pretrunā ar Satversmes 92.panta pirmā teikumā garantēto principu.

Par vienlīdzību likuma priekšā. No demokrātiskas republikas izpratnes atsavinātais taisnīguma princips ir nesaraujami saistīts ar Satversmes 1.panta pirmo teikumu, kas prasa, lai valsts nodrošinātu tādu tiesību normu sistēmu, kas bez saprātīga pamata nepieļauj atšķirīgu attieksmi pret personām, kuras atrodas vienādos un pēc noteiktajiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos.

Tā spriedumā lietā 07. — 2001.gadā, 17.lietā 2002.gadā Satversmes tiesa ir norādījusi: lai izvērtētu, vai tiesību norma atbilst Satversmes tiesas 91.panta pirmā teikuma prasībām, tad ir jānoskaidro, vai un kuras personas atrodas salīdzinošos apstākļos, vai apstrīdētās tiesību normas paredz vienādu vai atšķirīgu attieksmi pret šīm personām, vai šādai nevienādai attieksmei ir objektīvs vai saprātīgs pamats un vai ir leģitīms mērķis, vai ir ievērots samērības princips.

Sakarā ar to, ka ne apstrīdētās tiesības normas, ne arī citur likumā nav doti kritēriji, kādiem jāatbilst pieteikumā... uz kuru pamata komisija lemj par atļaujas došanu, izņemot aktīvu un pasīvu saistību parasto vērtējumu novērtējumu, tad nav definēts vispār leģitīmais mērķis, kā arī kritēriji, kādiem jāatbilst pārejas darījumam. Valsts pārvaldes institūcijai Finanšu un kapitāla tirgus personā ir plašas iespējas lemt par atļaujas došanu vai nedošanu. Tajā pat laikā administratīvais akts faktiski nav apstrīdams un komisija atbildīga par trešajām personām nodarīto zaudējumu ir tikai izņēmumu gadījumos. Pretēji pilnvarnieks Civillikuma izpratnē... komisijas pilnvarnieks vispār nav atbildīgs pat par vieglu neuzmanību, par trešajām personām nodarīto kaitējumu. Tas mani vedina uz domu, ka arī šodienas tiesas sēdē komisijas pārstāvja teiktais ir vērtējams ar zināmu, no mana skatījuma, neuzticību par to, ka komisijas pilnvarniekam tiek izvirzītas ļoti augstas prasības.

Tāpat apstrīdētās tiesību normas paredz, ka kreditori un citi ieguldītāji var nonākt salīdzinoši atšķirīgos apstākļos atkarībā no tā, vai viņi būs iekļauti pārejai paredzētajā daļā, vai paliks nodevējam.

Kā atzīst Saeima atbildes raksta 6.lapā, tāpat atbilstoši Eiropas Komisijas vadlīnijām un Eiropas Savienības tiesu praksei, ir pieļaujams, ka paliekošā banka noteiktā laikā tiks likvidēta, līdz ar to šīs personas, kas nonāks šajā bankā, kura varētu tikt likvidēta, ir nesalīdzināmas, viņu tiesiskums un viņu ekonomiskā un finansiālā situācija ir nesalīdzināma un netaisnīga attiecībā pret tām personas, kuras būs iekļautas bankā, kuras nonāks pārejas ceļā citam īpašniekam vai valdītājam.

Līdz ar to apstrīdētās tiesību normas ne tikai pieļauj, bet pat paredz nevienlīdzību attieksmē pret kreditoriem, kas var saņemt prasījuma apmierinājumu un citiem, kuriem šis apmierinājums var būt liegts.

Par tiesībām uz īpašumu un par apstrīdēto tiesību normu neatbilstību Satversmes 105.pantam. Satversmes 105.pants paredz, ka no vienas puses valsts pienākums ir veicināt un atbalstīt īpašumtiesības, tanī pat laikā pieņemt tādus likumus, kas nodrošina šo tiesību aizsardzību. Taču no otras puses valstij ir arī tiesības noteiktā apjomā un kārtībā iejaukties īpašumtiesību

izmantošanā. Tiesiskais regulējums īpašumtiesībām ir Civillikumā, bet cilvēku pamattiesības... gan arī cilvēku pamattiesībās, ko aizsargā Satversme.

Civiltiesībās īpašuma legāla definīcija ir dota 927.pantā, kur jēdzieniski tas ir definēts kā subjektīva tiesība, proti, valsts tiesība par lietu, īpašumu vai īpašniekam piešķirto pilnvaru uzskaitījums.

Balstoties uz cilvēku un tiesību pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 1.protokolu, un savulaik Eiropas Cilvēktiesību komisijas, tagad Eiropas Cilvēktiesību tiesas dokumentiem var secināt, ka ar jēdzienu „īpašums” ir jāsaprot ne tikai kā kustamas vai nekustamas mantas, bet arī dažādas ekonomiskas intereses nematerializētas tiesības.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir atzinusi, ka 1.pants sevī ietver trīs cieši saistītus savstarpējus nosacījumus: tiesības netraucēti baudīt īpašumtiesības, aizliegumu patvaļīgi noteikt īpašuma atņemšanas nosacījumus un to, ka valstij ir tiesības kontrolēt īpašuma izmantošanu saskaņā ar vispārējām interesēm.

1.pants paredz arī to, ka valsts ir atbildīga par iejaukšanos īpašumtiesību izmantošanā un īstenošanā. Ja šīs iejaukšanās rezultātā samazināšanās... ir notikusi ekonomiskās vērtības samazināšanās.

Attiecībā par akcijām. Eiropas Cilvēktiesību tiesa atzīst, ka akcijas ir sertifikāts un tam piemīt ekonomiska vērtība. Šis atzinums sakrīt arī ar mūsu pirmskara senatora Lēbera izteikumu un arī atbilst 226.panta 1.daļā teiktajam, ka akcija apliecina akcionāru līdzdalību sabiedrības kapitālā un viņa dod tiesību piedalīties arī sabiedrības darbā. Tātad tiesības uz īpašumu ietver sevī arī lemt ar īpašumu saistītiem jautājumiem. Īpašumtiesības ir gan akcionāriem, gan kreditoriem, kuriem ir līguma tiesības uz ekonomisko vērtību, taču atbilstoši (*runā neskaidri*) otrajai daļai, viņiem tās ir liegtas. Nepastāvot solidarās atbildības principam, neesot likumā skaidri definētiem kredītiestādes uzņēmuma veidošanas kritērijiem ar pāreju, būs iespējams nodot aktīvus un vērtības uzņēmuma ieguvējam un atstājot uzņēmuma nodevējam sliktos aktīvus un kredītus. Iespējams samazināt ne tikai akcionāru, bet arī noguldītāju īpašumvērtības, bet kreditori var nesaņemt savu prasījumu izpildījumu. Šādu apgalvojuma pamatotību vismaz netieši savā rakstā atzīst arī Komerčbanku asociācija un tiesību speciālists Jānis Kārklīņš.

Līdz ar to visa apstrīdēto tiesību normu grupa ir pretrunā ar Satversmes 105.pantā garantēto, jo veido priekšnosacījumus, lai akcionāru, kreditoru un citi noguldītāju īpašums varētu atrasties nevienlīdzīgā situācijā, tanī pat laikā arī zaudēt vērtību līdz pilnīgas vērtības zudumam.

Godātā Satversmes tiesa! Es vēlreiz gribu atgriezties pie jautājuma par samērīgumu vai faktiski par nesamērīgumu no manām pozīcijām skatoties.

Ne jebkurš ierobežojums ir attiecināms uz tādu, kas ir Satversmes tās vai citas normas pārkāpums. Taču manis teiktais un tas, uz ko es gribu vēl akcentēt uzmanību šobrīd, liecina par vismaz divām konsekvencēm. Šī atkāpšanās ir bijusi upurējot vispārējo tiesību principus, upurējot tās garantijas, kuras personai.... uz kurām personai ir bijušas tiesības paļauties, tas ir, vispirms jau ar

Komerclikuma 20.panta pirmās daļas nosacījumu neievērošanu par solidāro atbildību. Tas attiecināms par kreditoru garantiju neievērošanu, par likuma pārjaunošanas principa pārkāpumiem. Līdz ar to no šā viedokļa šis nesamērīgums, ierobežojumu nesamērīgums ir pārāk liels, lai viņu attaisnotu ar kādiem likumā nedefinētiem un pat līdz šim brīdim man, iespējams, arī jums nezināmiem mērķiem.

Tā ir viena puse.

No otras puses. Šis ierobežojuma nesamērīgums ir skatāms arī caur tiesībām vai tiesību atņemšana uz darījuma, civiltiesiska darījuma, likumības apstrīdēšanu. Proti, ka pat līdz ar līguma dalībniekiem, darījuma dalībniekiem ir liegta tiesība jebkura, jebkāda iemesla dēļ apstrīdēt un panākt šī līguma atzīšanu par spēkā neesošu. Nedrīkst pieļaut, ka tiesiskā valstī pretstatīti tiek divi aspekti – tiesiskums un lietderība. Ja tiek akceptēts skaidrojums, ka 59.3.panta otrā daļā un 73.panta ceturtā daļā rakstītais, ka pāreja nav atzīstama par spēkā neesošu, tas faktiski nozīmē, ka likumā ir ierakstīts šis tiesību principa neievērošanas formulējums. Un arī no uzticības likuma viedokļiem... Ja ir tā, kā jums skaidro Saeima vai komisija, ka gan jau vēl ir kaut kāda iespēja to apstrīdēt, tad tas pats par sevi nerunā nedz par elegantumu, nedz par uzticību likumam, jo liek nojaust, ka bez tām, kā ir ierakstīts, vēl ir arī kāds citi aspekti, vēl ir arī kādas citas iespējas, lai darījumu atzītu par spēkā neesošu.

Kas attiecas uz apstrīdēto tiesību normām, kas ir 117.panta ceturtās daļas 3.punktā, 185.panta pirmajā prim daļā un viņu neatbilstību Satversmei, tad es gribu teikt, ka šīs normas neatbilst Satversmei tādēļ, ka viņas ir loģiskas un arī vispār viņu atrašanās likumā... Kredītiestāžu likums ir spēkā tikai tad, ja ir spēkā 59.2., 59.3., 59.4.normas. Līdz ar to šajā kopējā kontekstā arī šīs normas tiek apstrīdētas kā neatbilstošas Satversmei.

Godātā tiesa! Ņemot vērā iepriekš teikto, vadoties no Satversmes 85.panta, Satversmes tiesas 16., 31.panta es lūdzu Satversmes tiesu atzīt, ka Kredītiestāžu likuma 59.2.pants, 59.3.pants, 59.4.pants, 117.panta ceturtās daļas 3.punkts, 173.panta ceturtā daļa un 185.panta pirmā prim daļa neatbilst Satversmes 1., 90., 91., 92. un 100.pantiem un ir spēkā neesoši no to pieņemšanas dienas.

Paldies.

G.Kūtris.

Paldies.

Tagad vārds tiesu debatēs ir Saeimas pārstāvim. Lūdzu!

M.Paparinskis.

Godātā tiesa! Es vienkārši gribu atvainoties par to, kas es nedaudz pārsniegšu 28 minūšu termiņu.

Augsti godātā tiesa! Godātais pieteicēj! Saeima uzskata, ka pieteicēju pieteikumam nav juridiska pamata. Un tā lielākajai daļai juridiskā pamata trūkums ir acīmredzams.

Iepriekšējā sēdē un šajā sēdē uzklautie pušu un pieaicināto personu skaidrojumi un atbildes uz jautājumiem apstiprina Saeimas pozīciju. Kā Saeima norādīja atbildes rakstā un paskaidrojumos, lielākā daļa pieteikuma argumenti attiecas uz privāttiesiskajām attiecībām starp kredītiestādi no vienas puses un tās akcionāriem un kreditoriem no otras puses, kas neaizskar likumdevējam uzliktos cilvēktiesību pienākumus. Apstāklis, ka Kredītiestāžu likumā ir neapšaubāmi arī publisko tiesību institūti, neizmaina to, ka pieteicēju sūdzības un argumenti ir vērsti tieši uz privāttiesiskajiem aspektiem.

Kā savos paskaidrojumos norādīja docents Kārklīšs, Kredītiestāžu likuma regulējums vienkārši atspoguļo likumdevēja tiesības pieņemt speciālajiem jautājumiem piemērotāko tiesību regulējumu. Pat ja... un par tik, par cik Satversmes normas ir ierobežotas, šie ierobežojumi ir tikuši veikti ar leģitīmu mērķi — citu personu tiesību aizsardzība un rūpēm par sabiedrības labklājību. Lai gan cienījamais oponents uzskata, ka šie mērķi ir pārāk vispārīgi, man zināmu drošības sajūtu dod tas, ka 116. Satversmes pants tos formulē tieši šādos jēdzienos. Konkrētās lietas kontekstā šis mērķis attiecas uz noguldītājiem kreditoru interešu aizsardzībā un finanšu sektora stabilitāti.

Iespējamie ierobežojumi ir arī samērīgi, ko it īpaši apliecina konkrēto normu šaurais apjoms un saturs un diferencētā piemērošana dažādos kredītiestāžu institūtos.

Pie speciālākiem argumentiem es vēlētos atzīmēt, ka Kredītiestāžu likuma normas neapšaubāmi atrodas tiesību sistēmas ietvaros. Tās ir daļas no Latvijas tiesību sistēmas. Tādēļ apstāklis, ka tās neietekmē citādāk pastāvošās tiesību normas, nav nekas īpašs, tas ir neizbēgams sistēmiskās interpretācijas un normu piemērošanas rezultāts.

Vietā arī norādīt uz mūsaprāt būtiskākajiem aspektiem pieaicināto personu viedokļos un atbildēs, kas principā apstiprina Saeimas izklāstīto pozīciju visos jautājumos.

Saeimas Budžeta komisijas bijušais priekšsēdētājs izskaidroja nepieciešamību pēc Kredītiestāžu uzņēmuma pārejas regulējuma un visu ieinteresēto personu komentārus iekļaujošo likumdošanas procesu, kura tika noraidīti radikālākie likumprojekti.

Ministru kabineta pārstāvis apstiprināja grozījumu steidzamību, kā arī atbilstību Latvijas Republikas nodomu vēstulēm starptautiskajiem aizdevējiem.

Finanšu kapitāla un tirgus komisijas pārstāvis norādīja uz apstrīdētā regulējuma nepieciešamības pamatojumu no efektīva tirgus uzraudzības viedokļa, atbilstību labākās uzraudzības prakses ieteikumiem no Pasaules bankas un Valūtas fonda konsultantiem, vispārējām tendencēm šajā specifiskajā nozarē un arī iespējamo salīdzināmi saistošo šo regulējumu iekļaušanu Eiropas Savienības tiesību aktos.

Ņemot vērā pieteicēja izteiktās bažas par iespējami ļaunprātīgu normu piemērošanu, mūsaprāt, būtisks ir FKTK pārstāvja skaidrais un viennozīmīgais viedoklis, ka neviens no pieteikuma 3.6. līdz 3.9.punktos norādītajiem scenārijiem nekad nevarētu iegūt FKTK atļauju.

Latvijas Komerčbanku asociācijas pārstāve arī norādīja, ka asociācijai nav iebildumu pret apstrīdētajām Kredītiestāžu likuma normām.

Visbeidzot, pēc erudītas un izsmelošas zinātniskās perspektīves izklāsta docents Jānis Kārklīņš secināja, ka Kredītiestāžu likuma normas nav pretrunā Satversmei. Var diskutēt par apstrīdēto normu pilnīgu atbilstību ideālas tiesību teorijas un tiesību politikas nostādņem, bet tas pavisam noteikti nav juridiskās kolīzijas jautājums hierarhiskā izpratnē.

Apkopojot šīs tēzes, līdz šim ne likumdevējs, ne izpildvara, ne starptautiskie eksperti, ne tiesību normu piemērošanas pārraugi, adresāti un zinātniskie vērtētāji, ne arī Augstākās tiesas senāts nav identificējuši konfliktu ar Satversmi.

Sekojošajam paskaidrojumu izvēlētajai struktūrai, tiesu debatēs es izskaidrošu Saeimas pozīciju sešos jautājumos.

Pirmkārt, attiecībā uz likumdošanas procesu un apstrīdēto Kredītiestāžu likuma normu vietu kredīt- un komerciesību sistēmā. Otrkārt, kādēļ šīs normas atbilst Satversmes 92.pantam. Treškārt, 105.pantam. Ceturtkārt, 90.pantam. Piektkārt, 91. un visbeidzot 1.pantam.

Saeimas pozīcija paliek nemainīga visos šajos jautājumos. Turpmākajās minūtēs norādīšu uz būtiskākajām tēzēm, īpašu uzmanību pievēršot tiesnešu jautājumos identificētajiem aspektiem.

Attiecībā uz likumdošanas procesu. Pieaicināto personu paskaidrojumi apstiprināja Saeimas pozīciju par normu nepieciešamību. To it īpaši norādīja Leiškalna kungs, izskaidrojot arī visu personu komentārus iekļaujošo likumdošanas procesu. Pieteicējs nav norādījis uz personām, kuras būtu vēlējušies komentēt vai iesniegt priekšlikumus, bet nebūtu spējušas to izdarīt. Līdzīgi mēs nedzirdējam argumentus, ka būtu pārkāpts Satversmes vai citu normatīvo aktu regulējums attiecībā uz steidzamības procesu. Un visbeidzot, Satversmes tiesas praksē atzīts, ka arī relatīvi īss laika periods nav pretrunā Satversmei.

Vēl varētu pieminēt attiecībā uz Saeimas Juridiskā biroja viedokli, ko norādīja cienījamais pieteicēju pārstāvis. Tātad Juridiskais birojs savu viedokli ir paudis divas reizes – 144.lapā norādot, ka priekšlikumam veidojas neatbilstība ar Komerclikuma 20.pantu, kurš regulē jautājumu par uzņēmuma pāreja un ja šāda norma tiek atbalstīta Kredītiestāžu likumā, tad nepieciešams veikt grozījumus un papildinājumus Komerclikumā.

Tam divi īsi komentāri. Pirmkārt, es nespēju šajā lapā atrast pieteicēju pārstāvja citētos vārdus par solidāro atbildību. Otrkārt, Juridiskā biroja secinājumi... kritika šajā jautājumā ir vērsta uz tiesību normatīvo aktu hierarhiju. Tātad iespējamās sekas apstrīdēto normu pieņemšanai ir precizējošas normas Komerclikumā. Protams, ja būtu runa par konstitucionālu konfliktu, Juridiskais birojs tā būtu arī norādījis.

Otrkārt. Tika pieminēts arī cits likumprojekts, uz ko Saeimas Juridiskais birojs vērsa daudz smagāku kritiku. Un attiecībā uz šo arī īsi un acīmredzami komentāri. Ka šis ir cits likumprojekts, ko iesniedza cita persona ar būtiski atšķirīgu saturu, bez normām par uzņēmuma pāreju bija paredzētas arī ļoti būtiskas izmaiņas reorganizācijas regulējumā un ar to saistītajās procesuālajās tiesībās, un tas tieši pastiprina mūsu argumentu, ka Juridiskajam birojam nebija principiālu iebildumu pret likumprojektu, kas galu galā rezultējās apstrīdētajās normās. Tātad šajā gadījumā

Juridiskajam birojam bija redakcionāla rakstura komentāri, citā gadījumā Juridiskais birojs runā par tiešu pretrunu.

Pieskaroties apstrīdēto normu vietai Komerctiesību sistēmā. Iepriekšējā tiesas sēdē es paskaidroju Saeimas pozīciju attiecībā uz četriem apstrīdēto normu aspektiem. Uzņēmuma jēdzienu, uzņēmuma pārejas jēdzienu, solidārās atbildības jēdzienu un kreditoru piekrišanas neprasīšanu saistību pārejai.

Attiecībā uz uzņēmuma jēdzienu un kreditoru piekrišanas neprasīšanu pieteicējam un tiesai mūsaprāt neradās būtiski jautājumi. Tātad arī pietiek atgādināt mūsu pozīciju, ka attiecībā uz uzņēmumu jēdzienu Kredītiestāžu likums precīzē uzņēmuma jēdzienu atbilstoši kredītiestāžu darbības specifikai un attiecība uz normu par kreditoru piekrišanas neprasīšanu likums paredz *expressis verbis* tradicionālo doktrīnas pozīciju, ko atbalsta Lēbers, Čakste, Strupišs un asociētais profesors Balodis, ka saistības pie uzņēmuma pārejas pāriet *ibso iure*. Tātad ļoti līdzīgs regulējums.

Attiecībā uz uzņēmuma pāreju. Atkārtojot manis vairāk teikto tēzi, tas ir civiltiesisks darījums starp nododošo un iegūstošo kredītiestādi. Nododošo kredītiestādi pārstāv valde tās dažādās juridiskajās formās. Valde kā valde, valde kā pilnvarnieks, valde kā likvidators vai maksātnespējas administrators. Visos šajos gadījumos ir runa par tradicionāli privāttiesisku darījumu. Atbilstoši privāto tiesību principiem šī darījuma apjoms un saturs izriet tikai no pušu vienošanās un arī Komerclikumā ne akcionāriem, ne kreditoriem nav dotas tiesības tieši ietekmēt šo procesu un tā saturu.

Kredītiestāžu likuma pienestā vērtība ir tieši FKTK atļauja darījumu veikšanai, kuras došanai FKTK izvērtē, pirmkārt, aktīvu un saistību parastās vērtības novērtējumu un, otrkārt, 59.2. un 59.4.panta kārtībā to, vai pāreja veicina noguldītāju interešu aizsardzību un Finanšu un kapitāla tirgus attīstību un stabilitāti, un 59.3.panta kārtībā vēl papildus to, vai darījums tiek veikts valsts tautsaimniecības vai kredītiestāžu sektora drošības un stabilitātes vai noguldītāju interesēs.

FKTK nekādi neiejaucas procesā par uzņēmuma pāreju, tikai pārbaudot tā rezultātu atbilstību noguldītāju interesēm un sistēmiskajām vērtībām. Tātad salīdzinot ar Komerclikumu, ko pieteicējs uzstāda kā idealizēto modeli, FKTK piensums ir tikai attiecībā uz tiesību aizsardzību un nevis tiesību ierobežojumu.

Attiecībā uz solidāro atbildību. Komerclikuma 20.panta pirmās daļas otrais teikums attiecas uz uzņēmuma nodevēju turpināt to atbildību par nodotajām saistībām. Šī pozīcija atbilst Čakstes, Lēbera, Strupiša un Baloža doktrīnā formulētajai pozīcijai. Kā norāda Balodis, šīs normas mērķis ir aizstāvēt kreditorus, kam piecu gadu laikā nav obligāti jāmeklē uzņēmuma ieguvēji, bet var pēc izvēles prasīt saistību izpildi no atsavinātāja vai ieguvēja. Tātad Komerclikuma normas pievienotā vērtība attiecas uz nodevēju turpināt to atbildību. Saņēmējs gluži loģiski atbild par tām saistībām, kas to saista.

Solidārā atbildība ir regulēta apstrīdētajās normās divos veidos. 59.3. un 59.4.panti paredz, ka uz Kredītiestādes uzņēmumu ieguvēju netiek attiecināta solidārā atbildība. Šo normu saturs pēc būtības neatšķiras no Komerclikuma. Ieguvējs jebkurā gadījumā atbild par savām saistībām. Solidārā atbildība ir ar pienesto vērtību attiecībā uz nodevēju. Tādēļ sakot, ka uz ieguvēju netiek attiecināta solidārā atbildība, likumdevējs tikai atkārtoti Komerclikumu citā formā.

59.2.panta pirmā prim daļa paredz... jau šodien iepriekš diskutēto jautājumu par finanšu pakalpojumu līgumu. Šajā jautājumā es vēlētos precizēt savu pārlietu kritisko viedokli par juridiskās elegances trūkumu. Kā man norādīja mans asistents, uzņēmums šajā gadījumā tiek lietots kā atsauce uz 59.2.panta pirmajā daļā doto uzņēmuma legālo definīciju, kas iekļauj gan uzņēmuma, gan uzņēmuma daļas, tajā skaitā, tipveida līgumu kopumu. Tādēļ tas ir... no šīs normas neizriet, ka finanšu pakalpojumu līgums ir uzņēmums, tas vienkārši izdara atsauci uz pirmo panta daļu un definīciju. Tātad šī norma attiecas arī uz nodevēju. Tātad ir pievienotā vērtība, izslēdzot nodevēja turpināto atbildību.

Jāatzīmē pieci apstākļi. Tas ir tikai attiecībā uz finanšu līgumiem, tas ir tikai vispārējā kredītiestāžu uzņēmumu pārejas kārtībā, kad nav iestājušās 59.3. un 59.4.pantos minētās problēmas, tas ir tikai... FKTK pārvalda, kā noguldītāju un finanšu pakalpojumu līgumos... lielākajā daļā tieši noguldītāji būs otra puse, ka noguldītāju intereses tiek aizsargātas. Ceturtkārt, neizslēdzot iespēju atzīt par spēkā neesošu uzņēmuma pāreju un, piektkārt, izslēdzot situāciju, kurā maksātspējīgām kredītiestādēm bez jebkādam būtiskām problēmām būtu jāuztur kapitāls atbilstoši saistībām, kas jau ir nodotas.

Šeit mēs pieturamies docenta Kārklīņa viedoklim, ka attiecībā uz solidāro atbildību Kredītiestāžu likums sabalansē iesaistītās intereses ar citiem līdzekļiem, nodrošinot tikpat efektīvu tiesību aizsardzību.

Pārejot pie mūsu pirmā juridiskā argumenta.

Apstrīdētās normas atbilst Satversmes 92.pantam, tātad šeit mūsu diskusija ir droši vien par to, ka pilnvarnieku vai maksātnespējas administratoru veikta uzņēmumu pāreju nav atzīstama par spēkā neesošu. Satversmes tiesa vēlas norādīt uz diviem argumentiem.

Pirmkārt, apstrīdētās normas neierobežo tiesības uz taisnīgu tiesu. Šim argumentam ir divi aspekti. No cilvēktiesību perspektīves, kā izriet no pieteicēju pārstāvja arī citētās Satversmes tiesas prakses, tiesības uz tiesu ietver institucionālu aspektu un procesuālu aspektu. Tiesas taisnīgumu un brīvu pieeju tiesai. Un pagaidām mēs neesam spējuši atrast nevienu Satversmes tiesas vai Eiropas Cilvēktiesību tiesas nolēmumu, kurā tiesības uz privāttiesiska darījuma atcelšanu būtu identificētas vai nu kā tiesas taisnīguma, vai brīvas pieejas tiesai sastāvdaļu.

No civiltiesību perspektīves, un šajā gadījumā mēs atkal atsaucamies uz docenta Kārklīņa mācīto komentāru, mijiedarbība starp tiesībām uz darījuma atcelšanu, tiesībām uz zaudējumiem un citām iespējamām tiesībām ir likumdošanas tehnikas, tiesību teorijas principa balansēšanas un tiesību politikas jautājums nevis cilvēktiesību tiesvedības jautājums.

Ierobežojumi atcelt darījumu nav nekas neparasts Civillikumā. Piemēram, 1661.pants paredz, ka ja viltus bijis par iemeslu tikai dažiem darījuma noteikumiem, tad pieviltam ir tikai tiesības prasīt zaudējumu atlīdzību. 1565.pants. Attiecībā uz atceļošiem nosacījumiem, pirms kuru iestāšanās ir radītas tiesības trešajām personām, šo tiesību nodibinātājiem ir pienākums gādāt par to atcelšanu pret savu pretlīdzēju, vai, ja tas nav iespējams, jāatlīdzina viņam zaudējumi. 1885.pants. Izlīgumu nevar vienpusēji ne apstrīdēt, ne atcelt. 2042.pants. Attiecībā uz pārmērīgu zaudējumu norāda, ka līguma atcelšana var novērst, iemaksājot vai samazinot maksu līdz lietas parastai vērtībai. 2106.pants. Paredz gadījumus, kad uztura līgums nav atceļams. Tik tiešām, arī lietu tiesību sadaļā ļoti būtiskais 1066.pants paredz, ka no trešā labticīgā ieguvēja nevar atprasīt lietu, bet tikai caur savu personisko prasījumu pret nodevēju, kas zināmā analogijā mūsu situācijā mēs varētu runāt par tiesībām uz zaudējumiem nevis attiecīgās tiesiskās attiecības atcelšanu.

Mūsaprāt, būtu ārkārtīgi savdabīgi, ja diskusija, izmantojot pēdējo piemēru par to, vai attiecībā uz trešo labticīgo ieguvēju piemērotāka ir romiešu tiesību doktrīna ...(*nosaukums latīniski*), vācu tiesību doktrīna.. (*nosaukums vāciski*) tiktu risināts nevis civiltiesību doktrīnā likumdošanas procesā, bet civiltiesību tiesvedībā.

Otrkārt. Pat ja tiesības uz taisnīgu tiesu ir ierobežotas, šis ierobežojums ir tiesisks. Leģitīmais mērķis konkrētajā situācijā ir nodrošināt uzņēmumu pārejas galīgumu, attiecīgi radot finanšu tirgus uzticamību uzņēmuma saņēmējam un tirgus stabilitāte banku biznesa vienmērīgas pārejas rezultātā. Šīs normas ir piemērotas. Līgums atcelšanas aizliegums sasniedz leģitīmo mērķi nodrošinot pārejas galīgumu.

Attiecībā uz nepieciešamību, Mēs uzskatām, ka pārejas galīgumu nevar nodrošināt ar mazāk ierobežojošiem līdzekļiem un ir jāatzīmē likumdevēja formulētās normas šaurais apjoms. Pirmkārt, uzņēmuma pārejas atcelšanas aizliegums neattiecas uz vispārējo uzņēmuma pāreju 59.2.panta kārtībā, bet tikai uz krīzes situācijām 59.3. un 59.4.panta kārtībā.

Otrkārt, likumdevējs neaprobežo tiesības atcelt FKTK lēmumu.

Treškārt, ka izriet no Kredītiestāžu likuma 173.panta 4.daļas, šīs normas ir pamatā vērstas uz darījuma atpakaļejošu atzīšanu par spēkā neesošu šaurajā maksātspējas kontekstā, nevis attiecībā uz *abinitio* spēkā neesamību Civillikuma 1415.panta gadījumā. Šajā jautājumā mēs ne pilnībā piekrītam pieteicēja pārstāvja uzskatam, ka Latvijas tiesībās šī norma interpretēta šauri. 2009.gada Augstākās tiesas prakses apkopojums norāda arī uz vairākiem diezgan plašiem normas interpretējumiem.

Ceturtkārt, apstrīdētās normas neliedz personām vērsties tiesā, kā to dara, piemēram, Likums par valsts noslēpumu, ko Satversmes tiesa divās lietās ir atzinusi par samērīgu ierobežojumu. Apstrīdētās normas arī neietekmē personas subjektīvās tiesības, kas izriet no vispārējām APL normām un nav šīs tiesvedības priekšmets.

Visbeidzot. Apstrīdētās normas neierobežo tiesas tiesības lemt par tiesību prettiesisku aizskārumu un piedzīt kompensāciju vai zaudējumus no tiesību aizskārušajiem subjektiem.

Šajā jautājumā varētu pieminēt arī ASV praksi, ko es jau darīju atbildot uz tiesneša Skudras jautājumu, kas demonstrē, ka salīdzinošus jautājumus pēdējā laikā regulējušas valstis pavisam noteikti nevairās paredzēt ļoti būtiskus ierobežojumus.

Attiecībā uz atbilstību. Uzņēmuma pārejas galīgums paredz būtisku labumu sabiedrībai. Kā jau es norādīju, Finanšu tirgus uzticamība krīzes situācijā esošās kredītiestādes uzņēmuma galīgai pārejai. Individīda tiesību aizskārums no tā, ka nav iespējams atcelt līgumu, ir daudz nosacītāks.

Bez tam ir vēl jāatceras, ka indivīda un sabiedrības interešu mijiedarbībai likumdevējs ir paredzējis procesuālu mehānismu, kas katrā gadījumā pārbauda, kā intereses tiek savstarpēji sabalansētas. 59.3.panta kārtībā lēmumu par pāreju pieņem tikai ļoti būtiskos 113.panta pirmajā daļā uzskaitīto krīzes situāciju gadījumā FKTK iecelts pilnvarnieks, kura lēmumu akceptē FKTK, ja darījums tiek veikts valsts tautsaimniecības vai citās būtiskās interesēs un kas ir norādīts 59.3.pantā.

59.4.panta otrās daļas kārtībā lēmumu par pāreju pieņem maksātnespējas gadījumā maksātnespējas administrators, kas atbilst administratora prasībām un kura darbību ir tiesīga kontrolēt FKTK, ja pāreja veicina noguldītāju interešu aizsardzību un kapitāltirgus attīstību un stabilitāti. Mēs salīdzinām pārejas galīgumu un nodarītos aizskārumus no vienas puses un ļoti būtisko individuālo attiecībā uz noguldītājiem un sistēmisko attiecība uz finanšu sistēmu ieguvumu. Vēl jo vairāk, ņemot vērā indivīdam paliekošās tiesības prasīt zaudējumus un katrā gadījumā notiekošo procesuālā instrumenta piemērošanu, Saeima uzskata, ka var runāt par atbilstību.

Attiecībā uz Satversmes 105.pantu. Pieteicējs norādīja pamatā, ka kreditoru prasījuma un dalībnieku daļu ekonomiskās vērtības samazināšana aizskar Satversmes 105.pantu. Šis viedoklis ir nepamatots vairāku iemeslu dēļ.

Pirmkārt, tiesības uz īpašumu principā neattiecas uz attiecībām starp privāttiesību subjektiem. Sagatavotajā debašu rakstā es biju norādījis, ka es neatkārtošu iepriekšējā tiesas sēdē citēto Satversmes tiesas spriedumus, bet tā kā cienījamais oponents arī norādīja uz tiem, tad es vēlētos īsi norādīt, ka no Satversmes tiesas prakses izriet, ka 105.pants ir piemērojams tikai ļoti būtiskos izņēmuma gadījumos. Piemēram, ja valsts nosaka, kāds var būt noteikta līguma saturs attiecībā uz dzīvokļa īri, vai ļoti būtiski ierobežo īpašumtiesību izmantošanu, kā arī aizliegumu, kas ir noteikts statūtos, balsot... vai uzliek pienākumu ierobežot citas personas īpašumtiesības attiecībā uz līdzekļu iesaldēšanu. Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir līdzīgi izgājusi no premises, ka privāttiesiski strīdi principā neizraisa valsts atbildību, ja valsts nav iejaukusies šajā strīdā vienas puses labā, par ko mēs nevaram šajā gadījumā runāt. Ne FKTK, ne valsts neiniciē uzņēmumu pāreju. Un valsts atbildība par to ir ne lielāka par valsts atbildību par to, ka pirkuma līguma institūta ietvaros privātpersona pārdod citai privātpersonai nekvalitatīvu preci.

Otrkārt, īpašumtiesības negarantē tiesības būt pasargātam no biznesa riska. Runājot par noguldītāju un akcionāru tiesību aizsardzību, ir jāpatur prātā atskaites punkts — negatīvākais iespējamais scenārijs. Noguldītājiem, kā norāda FKTK pārstāvis, vienmēr tiek garantēts 100 tūkstoši eiro. Pakārtotajiem kreditoriem un akcionāriem maksātnespējas gadījumā atbilstoši

Kredītiestāžu likuma 193. un 195.pantam kārtā pienāktu pašiem pēdējiem, kas praktiski varētu nozīmēt, ka viņiem kārtā nepienāktu nekad.

Akcionāri un pakārtotie kreditori var gūt augļus kredītiestādes veiksmīgas darbības rezultātā, bet reizē ir pakļauti visbūtiskākajam riskam. Šāds statuss ir pašas personas izvēles rezultāts un valsts nevar būt atbildīga par no šī statusa neizbēgami izrietošā un zināmā riska piepildījumu.

Atsaucoties uz salīdzinošo praksi, 2010.gada Doda Franka likums paredz kā vispārējo principu attiecībā uz problemātiskām kredītiestādēm, ka akcionāri un kreditori sedz to zaudējumus.

Attiecībā uz FKTK atļauju, kas arī tika diskutēta jautājumu sadaļā. Šis, mūsaprāt, nav arguments, ko pieteicējs ir izvirzījis kā prettiesiskuma pamatu, bet ņemot vērā tiesas jautājumus, Saeima vēlētos īsi izskaidrot tās pozīciju.

Pirmkārt, šis jautājums nav šīs konstitucionālās tiesvedības priekšmets. Atkārtojoties, lēmums par uzņēmumu pārejas iniciēšanu, par tas apjomu un saturu izriet no kredītiestādi pārstāvošās institūcijas. Un akcionāru un kreditoru tiesību iespējamais aizskārums arī izriet no to tiesiskajām attiecībām ar kredītiestādi un risināms vispārējā kārtībā.

Otrkārt, atļaujas došanai ir noteikti pietiekami skaidri kritēriji. 59.2.panta kārtībā senāts ir atzinis, ka FKTK lēmumu pieņem, ņemot vērā mērķu un pienākumu veicināt noguldītāju interešu aizsardzību un finanšu tirgus stabilitāti, atbilstoši FKTK likuma 5.pantam un 9.panta pirmajai daļai. 59.3.panta kārtībā ir norādīti specifiskie kritēriji un 59.4.panta kārtībā kritēriji ir līdzīgi kā 59.2. Protams, jebkurā gadījumā FKTK piemēro vispārējos administratīvo tiesību principus. Šīs normas ir pietiekami precīzas, lai varētu prognozēt to piemērošanu konkrētām situācijām.

Pieteicējs norādīja... kritiski atsaucās uz manu norādi par speciālistu palīdzību, bet tas ir tieši tas, ko Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir norādījusi savā praksē. Ir dažādas regulējumu jomas un katrā regulējuma jomā ir jābūt... indivīdam ir jāspēj, ja nepieciešams, ar attiecīgo speciālistu palīdzību izprast normu piemērošanu. Ja mēs runājam par kredītiestādes uzņēmuma pāreju, šī nu būtu tā situācija, kad speciālistu palīdzība varētu būt vietā, lai saprastu kompleksus finanšu jautājumus.

Praksē šķiet, ka šādas problēmas nerodas. Kā jau jūs norādījāt, tad FKTK pārstāvis tiesas sēdē puda skaidru un viennozīmīgu viedokli, ka pieteicēju ieskicētie scenāriji nekad negūtu FKTK atļauju, tādēļ šie ir hipotētiski un tiesību normu piemērošanā neiespējami scenāriji. Arī Augstākās tiesas senāts nesaskatīja problēmu šo kritēriju piemērošanai konkrētai situācijai secinot, ka... citēju... ir izpildītas 59.2.panta noteiktās prasības un nekavējošās kredītiestādes uzņēmuma pārejas rezultātā netiek apdraudēta abu kredītiestāžu stabilitāte un maksātspēja un tiek nodrošināta stabilitāte finanšu sistēmai kopumā.

Šie kritēriji ir reizē pietiekami precīzi, lai paredzētu to piemērošanu konkrētajai lietai un pietiekami niansēti, lai tos piemērotu visdažādākajām situācijām, kurās iespējama uzņēmuma pāreja.

Visbeidzot. Pat ja tiesības uz īpašumu ir aizskartas. Šis aizskārums ir tiesisks. Atgriežoties pie iepriekšējiem argumentiem. Šī ir situācija, kur likumdevējs ir balansējis dažādus tiesību

institūtos, aizvietojo apstrīdēšanas tiesību ar FKTK pārraudzību vai solidāro atbildību ļoti šaurā jomā... ar FKTK atļauju un apstrīdēšanu tiesā. Tomēr, pat ja tiesa uzskatītu, ka ir runa par ierobežojumiem, šiem ierobežojumiem ir leģitīms mērķis – noguldītāju intereses un finanšu stabilitāte, šis noguldījums arī ir samērīgs. Nepārprotams un skaidrs regulējums tik būtiskā jautājumā ir sasniedzams tikai ar šādu regulējumu, nevis ar kādu mazāku ierobežojošu un atbilstība tiek, kā jau es esmu vairākas reizes teicis, nodrošināta katrā gadījumā ar individualizētu pieeju no attiecīgā subjekta puses.

Man ir palikušas pēdējās trīs tēzes. Attiecībā uz 90.pantu. Pieteicēju apstrīdētais regulējums par informētību, par pāreju un piekrišanu tai, neatšķiras no Komerclikumā paredzētā. Tieši šāds pat regulējums ir arī Komerclikumā. Un pieteicēju piedāvājums Satversmes 90.pantu attiecināt uz privāttiesiskajām attiecībām ir pretrunā Satversmes tiesas nodibinātajai praksei, kā tā ir izklāstīta vadošajā 2006.gada 20.decembra spriedumā. Un Saeima neredz iemeslu, kādēļ Satversmes tiesa atkāptos no šīs prakses.

Līdzīgi attiecībā uz 91.pantu. Mēs runājam par indivīda neapmierinātību privāttiesiska darījuma ietvaros, kas tieši tāpat ir iespējams Komerclikuma kontekstā, kur indivīds nevar paredzēt vai ietekmēt, kurā uzņēmuma pastāvīgajā daļā viņš tiktu iekļauts.

Bez tam, kredītiestāžu kontekstā var runāt par daudz būtiskāku procesuālā mehānisma aizsardzību. Līdzīgi iepriekšējā Satversmes tiesas prakse neparedz šādu revolucionāru 91.panta attiecinājumu uz privātpersonu savstarpējām attiecībām un mūsaprāt pieteicējs nav pierādījis nepieciešamību tiesai mainīt savu praksi.

Un visbeidzot. Ja Satversmes tiesa uzskatītu, ka tomēr ir iespējams runāt par 91.panta apjoma ierobežojumu, pirmkārt, to attaisno kredītiestāžu regulējuma specifika, otrkārt, jebkurā gadījumā regulējums lielākajā daļā jautājumu ir tieši tāds pats un, visbeidzot, pat ja tas nav tāds pats, tad tas ir ierobežots ar leģitīmu mērķi un šis ierobežojums ir samērīgs.

Pārejot pie pēdējā jautājuma par Satversmes 1.pantu. Pirms debašu runas beigām es vēlētos teikt dažus vārdus tikai par tiesisko paļāvību.

No pārējiem argumentiem labas pārvaldības princips ir... runā Satversmes tiesas praksē par valsts pārvaldes efektivitāti, nevis privāttiesiskiem strīdiem... samērīguma princips ir izvērtēts pie atsevišķām normām un norāda uz privāttiesību principiem... tikai apstiprina mūsu vispārējo tēzi. Pieteikums ir par konstitucionālai tiesvedībai nepiemērotiem privāttiesību jautājumiem.

Pārejot pie argumenta par tiesisko paļāvību. Es vēlētos atkārtot mūs vispārējo pozīciju, ka tiesiskā paļāvība nevar būt radusies uz tādām tiesību normām kā apstrīdētās normas. Tās attiecas tikai uz nākotni. Tādēļ nav pamata uzskatīt, ka šeit tiesību normas jau personām ir piemērotas. Mēs nevaram runāt arī par tiesisko paļāvību uz nosacītām normām Satversmes tiesas prakses izpratnē, jo šajā gadījumā nosacījums izriet nevis no likumdevēja vai valsts pārvaldes gribas, bet no privāto tiesību subjekta izvēles izmantot šīs tiesiskās attiecības.

Nevar runāt par tiesisko paļāvību uz valsts rīcību, ja tiesiskās sekas neizriet no valsts rīcības.

Līdzīgi mēs vēlētos atbalstīt docenta Kārkliņa izvirzīto tēzi, ka ja likumdevējs nevar pieņemt šajā jomā specializēto regulējumu, tad viņš visdrīzāk nevarētu pieņemt Kredītiestāžu likumu vispār. Un jebkurā gadījumā atsevišķie privāttiesību institūti ir sabalansēti citādākā rakursā, bet nodrošinot tieši tādu pašu un īstenībā daudz efektīvāku indivīdu tiesību aizsardzību.

Mans pavisam pēdējais tēzes punkts ir šāds. Tas attiecas uz procesuālajiem aspektiem.

Ja Satversmes tiesa nepiekrīstu Saeimas pozīcijai un izlemtu atzīt apstrīdētās normas vai to daļu par neatbilstošām Satversmei, Saeima uzskata, ka nav pamata atzīt normas par spēkā neesošām no pieņemšanas brīža. Pieteicējs nav norādījis uz šādiem iemesliem. Un pati Satversmes tiesa ir norādījusi nesenā spriedumā, šajā gadījumā es citēju pagājušā gada 20.decembra spriedumu, ka ir jāgādā par to, lai situācija, kāda varētu veidoties no brīža, kad apstrīdētās normas zaudē spēku līdz brīdim, kad Saeima to vietā pieņems jaunas normas, neradītu personām Satversmē garantēto pamattiesību aizskārumu, kā arī nenodarītu būtisku kaitējumu valsts vai sabiedrības interesēm.

Šajā lietā apstrīdētās normas regulē indivīda, valsts un sabiedrības interesēm ļoti būtiskus jautājumus, kuru skaidrs un nepārtrauks regulējums ir būtiski svarīgs. It īpaši attiecībā uz ievadītām tiesiskajām attiecībām.

Es vēlētos akcentēt, ka, pat ja Satversmes tiesa mums nepiekrīstu attiecībā uz normu atbilstību Satversmei, līdz šim šāda neatbilstība nav bijusi.. mazākais acīmredzama.. ne likumdevējs, ne izpildvara, ne starptautiskie eksperti, ne tiesību normu piemērošanas pārraugi, zinātniskie vērtētāji, ne senāts nav uzskatījuši normas par neatbilstošām Satversmei. Un, kā izriet no FKTK pārstāvja, Eiropas Savienība pat plāno pieņemt salīdzināma satura normas saistošā formā.

Tātad šī ir mūsu pozīcija, ka ja nu tiesa noraidītu mūsu argumentus, jebkurā gadījumā nav pamata atzīt normas par spēkā neesošām citādāk, kā tikai attiecībā uz nākotni ar tādu termiņu vai nosacījumiem, lai ļautu pieņemt jaunu, Satversmei atbilstošu regulējumu.

Atgriežoties pie tēzes, ar ko es sāku savu debašu runu.

Saeima uzskata, ka pieteicēju pieteikumam nav juridiska pamata. Un lielākajā daļā juridiskā pamata trūkums ir acīmredzams.

Saeima lūdz Satversmes tiesu izbeigt tiesvedību par apstrīdēto Kredītiestāžu likuma normu atbilstību Satversmes 1., 90., 91. un 105.pantam un jebkurā gadījumā pilnībā noraidīt pieteikumu pēc būtības.

G.Kūtris.

Paldies.

Ievērojot likumu „Par valsts valodu”, iespējams, Satversmes tiesai neizdosies izmantot pilnīgi visus jūsu minētos argumentus, kas izskanēja tiesas laikā svešvalodās.

Pasludinu tiesas debates par slēgtām.

Vai lietas dalībniekiem ir vēlšanās izteikt repliku? Nav.

Līdz ar to lieta ir izskatīta un tiesas sēdi pasludinu par slēgtu.

Tiesas spriedums tiks pasludināts 30.martā pulksten 10.00.

Ar to arī pasludinu, ka tiesas sēde ir slēgta.

Stenogrāfiste

Mārīte Ceļmalniece

Tiesas sēžu sekretāre

Līva Rozentāle